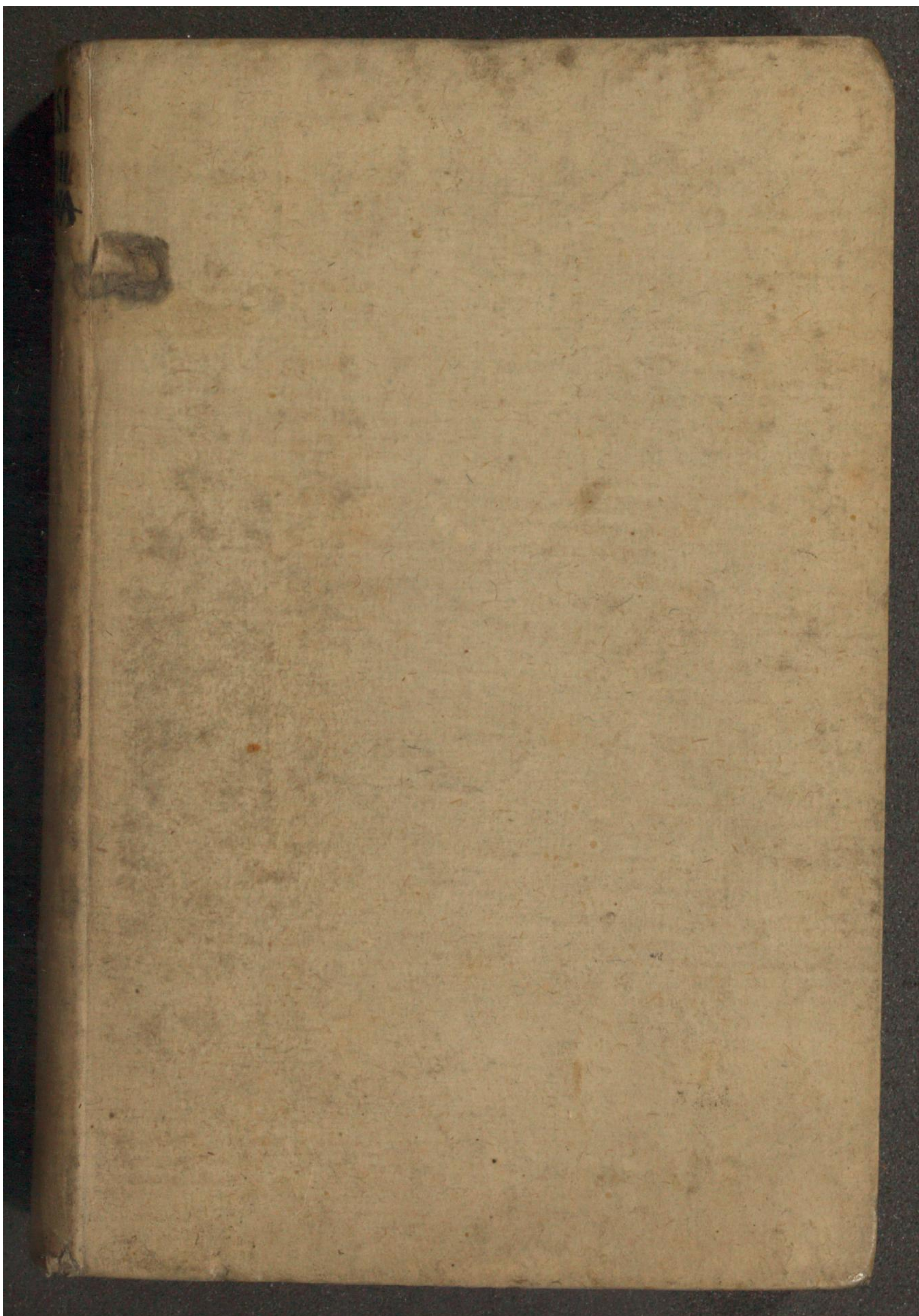
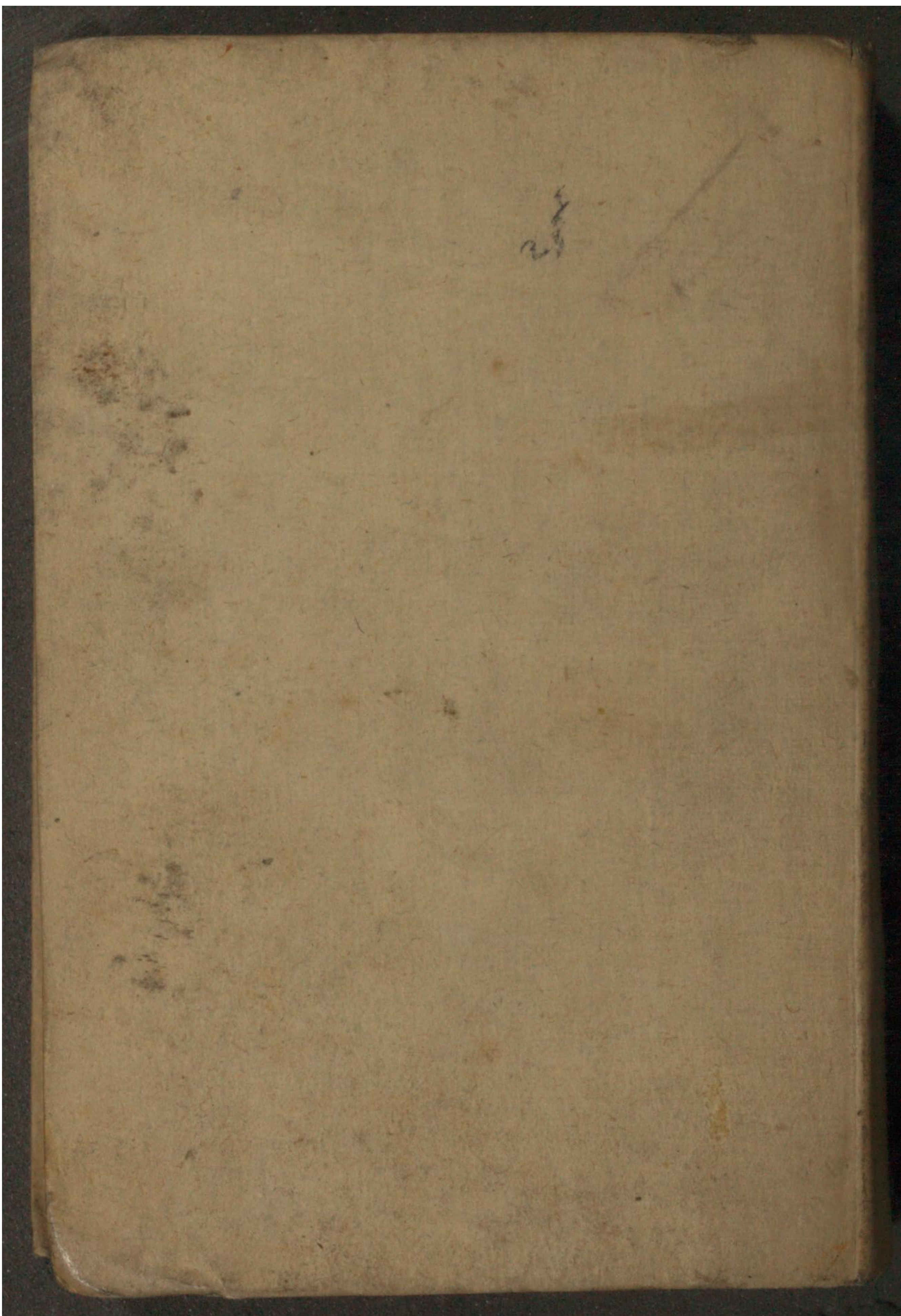

PAR.ACELSI
PHILOSOPHI
MEDICINA
1567

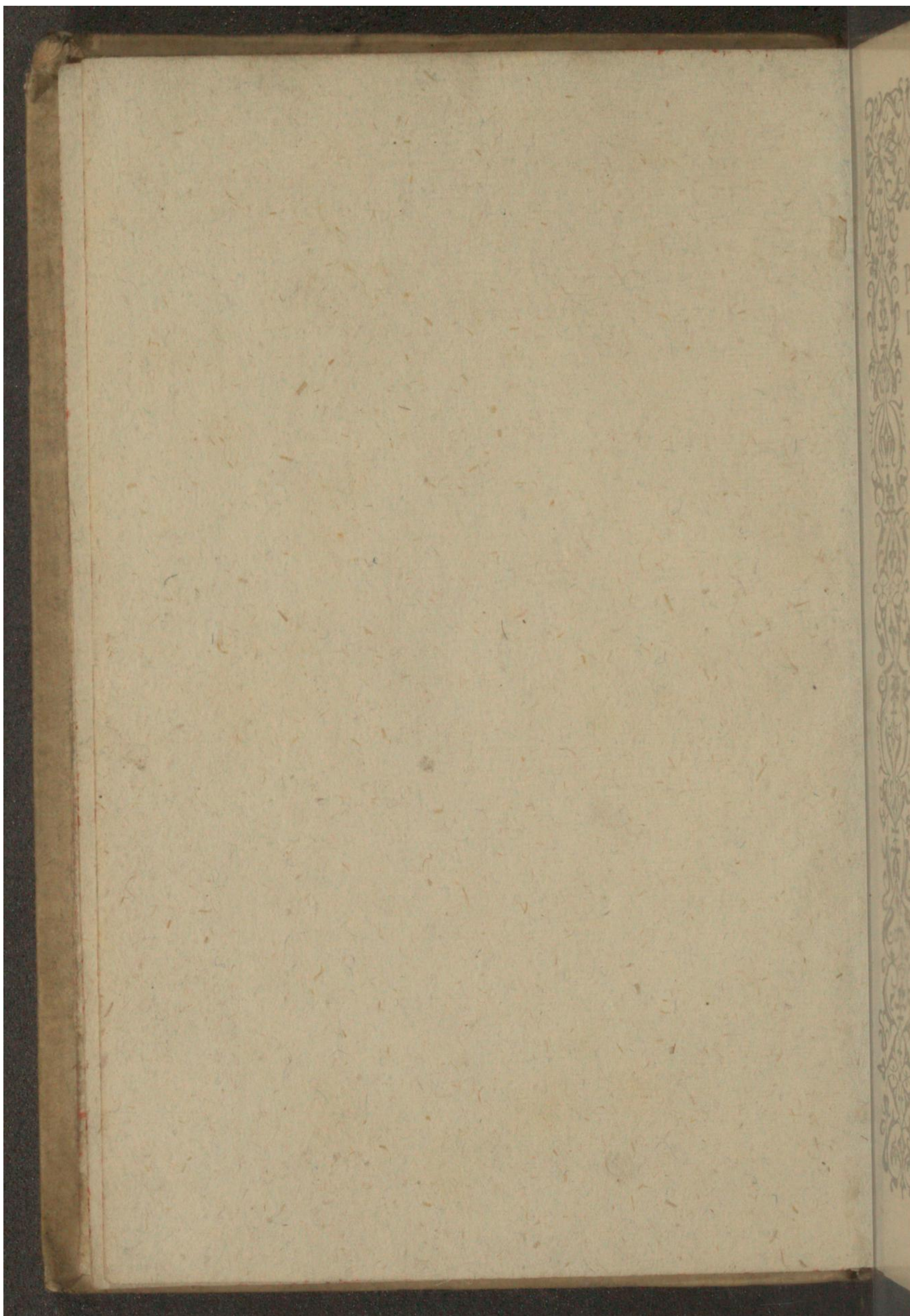

DR. ERNST DARMSTAEDTER
No. 1104
COLLECTION

THEOPHRASTI
PARACELSI
PHILOSOPHIAE
ET MEDICINÆ VTRI-
VSQVE VNIVERSÆ,
COMPENDIVM,
Ex optimis quibuſque eius libris:
Cum ſcholiis in libros IIII. eiuſdē
DE VITA LONGA,
Plenos myſteriorum, parabolarum,
ænigmatum.

Auctore Leone Suauio I. G. P.

VITA PARACELSI.

Catalogus operum & librorum.

Cum Indice rerum in hoc opere ſingularium,

PARISIIS

In ædibus Rovillii, via Iacobæa,
Sub ſigno Concordiæ.

CVM PRIVILEGIO REGIS

PRIVILEGII REGIS SENTENTIA.

CAROLI IX. FRANCIÆ Regis Christianißimi atq; Augustißimi priuata lege cautum est, nequis Typographus, Bibliopola, aut quivis alius, ante Decennium à die primæ huius editionis numerandum, imprimat aut venundet, hoc opus, inscriptum, Theophrasti Paracelsi Philosophiæ & Medicinæ vtriusque vniuersæ Compendium, ex optimis quibusq; eius libris: Cũ scholiis in libros IIII. eiusdem De vita longa, plenos mysteriorum, parabolarum, atque ænigmatũ. Auctore Leone Suauio I. G. P. vita Paracelsi. Catalogus operũ & librorũ. Index itidem rerũ in hoc opere singulariũ. Absque P. G. Rouilly Consensu. qui autem secus fecerit, pœnis sanctione literarum principalium comprehensis multabitur.

LEO SVAVIVS

NOBILI VIRO

RENATO PEROTO

CENOMANENSI,

S.

IBROS ſcholiorum in Paracelſum de Vita longa, tanquam liberos nuper ex me natos, cuius potiùs fidei cõmitterem, quàm tuæ? qui, quo iure mei ſunt, tui ſunt quoq; mancipio & nexu, amice ſuauiſsime, quùm ſint amicorũ omnia cõmunia: qua ratione autem Philoſophiâ ſunt imbuti, tibi Philoſophiæ ſtudioſiſsimo rectè dicantur, vt eorum velut initiationis arbiter eligaris.

Ambitioſis ſcriptoribus ætatis noſtræ faſtuoſas Principibus cõſecrationes relinquamus, quibus tanquam ædium ſuarum frontiſpicia exornent: nos qui otio literarũ delectati iam-dudum ab eorum comitatu receſsimus, magis decet ad eos noſtra de-

ferre,qui virtute præditi sunt,quàm inanẽ gloriolam ex superba dicatione captare.

Sunt plærique omnis doctrinæ expertes: qua fronte speras munus excepturos, quod quidem quid sit prorsus ignorant?quorsum offers margaritas sui, quæ granum hordei Cleopatræ vnioni anteferret?Me miserum, qui tot infœlices noctes iis decorandis con sumpsi:quos licet scientiarum imperitos agnoscerem, confidebam tamen virtutem, quæ sibi deesset, quam in aliis cernerent, veneratum iri. Ista verò tractatio rerũ tam abstrusarum, ad quam perpauci hodiè animum conuertunt, maximè, ab iis aliena est,qui pervulgatas artes non sunt cognitione consecuti: te, Perote, digna est, cui quùm liceat per fortunas & opes in luxu & deliciis vitam transigere, nihil tamen habes optimarum quarumq; rerum scientia charius,nihil antiquius. De hoc autẽ scriptore vt dicam quod sentio, nostro sæculo grauiorem Medicum, subtiliorem Philosophum vidi neminem. At quum pergratũ tibi illum esse perspicerem, & tuo iudicio optimi cuiusq; studium metirer:statui paucis obscuriores eius locos explicare: nunc

ſcholiis, nunc paraphraſi, nonnunquam argumentis, quandoq; nuda vocabulorum eius nouorum interpretatione. Nam diligentes homines, rerumq́ue reconditarum ſtudioſi (quibus ſolis opus hoc cuditur) ex vno, vt Poëta dicit, diſcent omnia, & quod lumen in vnum locum inferetur, ad alia quoque eâdem caligine circumſepta tranſmittetur. Quod ad librorũ Paracelſi copiam attinet, audio à Germanis propè trecentos recenſeri. Ô fœcũditas ingenii! Quod ad operã eius medicam & chirurgicam, præter quotidianarum ægritudinum curationes, Nurembergæ ſpecimen præſtantiſsimæ artis edere voluiſſe: oblatos è publico leproſos duodecim in priſtinam valetudinem reſtituiſſe: rem quidem multorum fide maiorẽ, iis tamen nõ incredibilem factu, qui conſiderãt rara & inaudita illius remedia ex flore Cheiri & Anthos, arcano corallino, de eſsẽtia auri, myſterio Antimonii, & quamplurimis huius generis, medicis vulgaribus ne nomine quidem adhuc notis. Quòd ſi Regibus noſtris artes gratę eſſent, eas enim (vt ait Cicero) alit honor, omnéſq; ad ſtudia accendimur gloriâ: quemadmodum

Libros trecentos Paracelſus ſcripſit.

Leproſos duodecim reſtituit.

Mira de Antimonio & aliis.

Fräcisco magno Regi fuere, nec natura effœta est, nec regio nostra adeò sterilis ingeniorum, quin spes esset rerum maximarum atq; vtilissimarũ (quas prisci Magi & Poëtæ tantis involucris texerant) cognitionẽ nostris quoq; temporibus, & veritatẽ tãquàm è puteo Democriti erutam iri. Interea ego, vt tute scis, post lõgas peregrinationes sciẽtiæ ergô susceptas, Philosophi illius exemplo consumptis opibus, in hortis tandem suburbanis ciuitatis meæ totus in rerum naturæ pulcherrimarũ contemplatione cõquiesco, quemadmodum & Iapix Virgilianus, quiquidem

Scire potestates herbarum vsúmq; medendi
Maluit, & mutas agitare inglorius artes.

vel Menetes, cui

Ars fuerat, paupérq; domus, nec nota potentum
Munera, conductáq; herbas tellure serebat.

Nam quum fortasse habuissem aliqua ab ingenio fortunaq; adiumenta rerum gerendarum, cõditionis tamen humanæ memor, me à Principum cõsectatione & obsequio libenter abdicaui. Vale. Lutetiæ VIII. Idus Sext. Anno M.LXVI.

PRAEFATIO
LEONIS SVAVII
DE AVTORIS VITA ET OPERIBVS.

HEOPHRASTVS Paracelſus ab Hohēheim in compluribus librorū inſcriptionibus Eremita nuncupatur, nécnon ab Eraſmo Roterodamo, in epiſtola ad eū conſcripta, quamquidē teſtem ſingularis illius doctrinæ hîc inſerendam iudicaui. A quibuſdam, vt Adamo à Bodenſtein, dicitur Philoſophiæ & vtriuſque Medicinæ Doctor fuiſſe, vt chirurgiam hoc nomine comprehendāt: quæ magno publico malo hodiè ſeparātur & diſtinguūtur. Extat in Medicos liber eius Labyrinthus Medicorum errantium. Extat in Chirurgos liber de Impoſturis eorū, ſed lingua tantùm Germanica, quem audio ab homine Germano iam in Latinam cōuerti: à cuius manibus habui prognoſticon eiuſdem xxiiii. annorum, ſub ænigmatibus quibuſdam graues ærumnas vniuerſæ

Europæ comminatum. Aliorum eius librorum, quorum notitia ad me peruenerit, Catalogum vobis describam. Fuit is natione Germanus, corpore robusto, at ingenio sagaci Natus sum (inquit ipse) in Einzidlen regionis Heluetiorũ. A patre Gulielmo ab Honhẽheim fundamẽta habui adeptæ Philosophiæ. Dicitur à quibusdã generosus, in omniq; scientiarum genere expertissimus: sed natalium illius splendorem, propter locorum interuallũ & regionum discrimen, non agnosco. Edidit in lucem nõnulla eius volumina Adamus ille ab Bodenstein, quæ suis præfationib⁹ illustrauit, vt hoc de Vita lõga, aliud de Gradibus & cõpositionibus receptorum & naturaliũ, aliud de Tartaro, quod est editũ cum annotationibus ex ore docentis Basileæ excerptis. Rectè quidem Adamus, si sese intra præfantis cancellos continuisset, nec Venetiarũ nũc Principi, postea Dominis Fucharis suam lapidis philosophici cognitionẽ veram & certam prędicasset: quam nunquàm viri sapientes præ se tulerunt, suisq; scriptis ostentationẽ huiusmodi damnauerũt. Magna præditum artis chymicæ peritia fuisse, eius monumenta satis

Paracelsi patria, genus, & cõditio.

Contra Adamum ab Bodẽstein.

ſatis teſtificantur, rerum metallicarum traditionibus inſperſa, quas ipſe nouo verbo Spagyricas appellauit. Verborũ enim hac nouitate delectatum ſe quoq; hoc libello de Vita longa palàm affirmat, qua prophanos arceret à lectione, ſapientiæ autem alumnos alliceret. Quorũ maiorem partem ex ipſius interpretatione, ab aliis eius libris petita, hìc enucleabo. Nam, vt Augurellus cecinit, in iis artibus occultis: Augurell⁹.

——*fari non omnia par eſt*. Lib. de gradib.

Itaq; lib. vlt. de grad. ſcripſit Paracel. noſter.

Atque iſthæc quidem ſunt magnalia illa, "
quibus ego haud iniuriâ ex natura glorior, "
ſuntq; horum adhuc etiam plura. "
Non tamen vſquam tam apertè vel diuino "
fauore, vel cuiuſdam philoſophi reuelatione confeſſus eſt (quemadmodum Adamus) ſe Philoſophiæ chymicæ perfectam cognitionem eſſe conſecutum. Imò verò vir ille doctus, qui in Dialogo Chryſorrhoa Theophraſtum collocutorem finxit protaticum, ei talem orationem tribuit: Dialogo Chryſorrhoa.
Me verò tentaſſe quicquam priuati mei e- "
molumẽti ergô, nemini vſquam poteſt eſſe "
perſpectum. Quamuis à Chryſophilo hæc "

„ ad illũ Ex his tuis dictis certior factus sum
„ te in ipsis absolutæ scientiæ penetralibus
„ versari. Nónne & tu idem multoties pręsti-
„ tisti? Iam verò id pernegas. Nónne tu de-
„ ploratissimis morbis tulisti suppetias? quũ
„ medicorum scholas nunquam sis ingressus,
„ sed solis illis tuis æthereis qualitatibus &
„ abstractis medicandi facultate omnes Eu-
„ ropæ medicos anteuertas: illíque palmam
„ iam-dudum tibi porrigant. Tergiuersari
„ ergò illud diutius sine graui mea offensa
„ non poteris. Cui Theophrastus: Etiam-si
„ hæc pro veris agnoscerem, nosti tamen à sa
„ pientibus esse dictum: quod occultum esse
„ vis, nemini dixeris. Fateor me quidẽ tum ex
„ metallorum, tum metallicorũ energia atq;
„ efficacia, multa ipsius physices auxilio de-
„ prehendisse, quorũ praxis ad vtilitatem pu-
„ blicam, ipsamq; medendi artem plurimùm
„ confert. Me verò tentasse, &c. quum intel-
Iasonis exitium. „ ligam id regibus ipsiq; Iasoni fuisse exitio,
„ qui à propria coniuge, fortè quia incautiùs
„ hoc mysterium tractasset, vnà cum liberis
„ funditus euersus, libri autem cum aula re-
„ gia exusti. Expende iam obsecro, an tale
„ quidpiam homini sapienti optandum sit.

Hîc animaduerte, Adame, & agnosce, eos qui hanc sapientiam sint adepti, eam in sinu continere: cuius ostentatio magnum præbeat inscitiæ tuæ argumētum. Nam initio illius dialogi inquit Chrysophilus, Sed video obambulātem illîc Theophrastum ab Hohēheim hominē, si quem Germania vnquam tulit, huius artis absolutū artificem. In hanc sententiam Augurellus cecinit,

Sed quis tam fragili munitus robore pectus
Non queat hæc vlli nunquàm reseranda tacere?
Nam quem non prohibet rerum prudentia fari:
Quæ sibi continuò, fuerint quum dicta, nocebunt?
Tutus ab insidiis qua se virtute tueri
Posset, qui præ se ferret se condere paruo
Diuitias loculo ingentes? &c.
Thesauros igitur tantos componere si quis
Iam potuit, mirè sub amica silentia seruat.

I. Augurellus in chrysopeia.

Iam, vt ad nostrum Paracelsum redeam (quod nomē autor etiam Dialogi suppressit) legit ipse Basileę librum suum de Tartaro, quod exponit, fæces omnes humorum interiorum, à quibus varii morbi emanant: Ibi Frobenium typographum insignē morbo periculosissimo liberauit, de quo gratias agit Erasinus ille virtute & eruditione

inclitus, opemq́; in aduersa valetudine implorat, cum testificatione luculenta raræ illius nouæq; in medendi arte peritiæ. Noua enim posuit artis fundamenta, veteráq; diruit ac euertit Hippocratis & Galeni græcorum, Auicennæ, Rasis, Mesuésq; arabum: maximámq; partem remediorum ex officina metallica deprompsit, quemadmodum ex eius scriptis cognosci potest.

REI MEDICÆ PERITISSIMO doctori Theophrasto Eremitæ, Erasmus Roterodamus S.

Erasmi Roterodami epistola.

NOn est absurdũ medico, per quem Deus nobis suppeditat salutẽ corporis, animæ perpetuã optare salutem. Demiror vnde me tam penitus noris semel duntaxat visum. AEnigmata tua nõ ex arte medica, quam nunquã didici, sed ex misero sensu verissima esse agnosco. In regione hepatis iam olim sesi dolores, nec diuinare potui, quis esset mali fons. Renũ pinguedines ante complures annos in lotio conspexi. Tertiũ quid sit, nõ satis intelligo, tamen videtur esse ꝓbabile mihi, id mole-

ſtum eſſe quod dixti. Hiſce diebus aliquot nec medicari vacat, nec ægrotare, nec mori: tot ſtudiorũ laboribus obruor. Si quid tamẽ eſt, quod citra ſolutionẽ corporis mihi poſſit lenire malũ, rogo vt cõmunices. Quòd ſi diſtraheris, paucißimis verbis ea, quæ pluſquàm laconicè notaſti, fuſius explices, aliáq; præſcribas remedia, quæ dum vacabit, queam ſumere. Non poſſum polliceri præmium arti tuæ, ſtudióq; par, certè gratum animum polliceor. Frobenium ab inferis reuocaſti, hoc eſt dimidiũ mei, ſi me quoq; reſtitueris, in ſingulis vtrumq; reſtitues. Vtinam ſit ea fortuna, quæ te Baſileę remoretur. Hæc ex tempore ſcripta vereor vt poßis legere. Bene vale.

Eraſmus Roterodamus
ſuapte manu.

In hac ſuperſcriptione Epiſtolę deeſt cognomen Paracelſus, ſicut in Dialogo Chryſorrhoas: quod aliquando aſſumpſit, quum proprium eſſet Bombaſt. At hînc vides falsò ſcriptum à Geſnero, libro Bibliothecæ, floruiſſe eum Baſileæ, anno M.D.[XXV] vbi quidem legendo & medicando aliquot mẽſes

transſegit. Iam quod in Adamo ſumus criminati, nimis cum clarè ſuam ſcientiam oſtentare, timeo ne in contrariam reprehenſionem Paracelſus noſter incidat, qui videtur nimiis tenebris artis ſuæ lumẽ obruiſſe. Nos verò quam potuimus lucem tam ex alienis quàm illius ſcriptis elicere, eã huc intulimus: quamquidem probus lector æqui boníq; conſulet. Hoc tantùm adiiciemus, ipſius dehoc libello de Vita lõga, in ſuo de gradibus teſtimonium lib. iii. c. iii. Qua

Parac. de grad.

" ratione autem hæc in renouatione priſtinæ
" iuuentutis fiant, libro de Vita longa, velut
" peculiaria quædam myſteria, quæ in rerum
" natura præter arcana ſunt, indicantur.

Myſteriorũ cautio.

At in myſteriis ſcimus ſemper illud vſurpatum fuiſſe, *procul eſte prophani*. Idcircò audite quæ ille ipſe in fine lib. de gradibus in hanc rem lectorem admonet: Quamuis hęc qualiſcunque demonſtratio iis, qui ſe medicorum nomine paſsim venditant, obſcurior fortaſsis atq; ob id etiam lectu inutilis exiſtat, nihil moramur, neq; præterea eos alia dignamur reſponſione, niſi quòd ob ipſorum imperitiam excuſatos nos volumus. Itaq; quicquid poſthac ſcripturi ſumus, hoc

qualequale est solis dicamus Philosophiæ alumnis:interim tamen rogatos etiam volumus iuniores medicinæ cãdidatos,ne ista scribendi obscuritate cõmoti, vel terreantur,vel desperent:quin potiùs artes indagare Spagyricas studeant , quibus imbuti,huius scripti nostri rationem atq; adeò fundamentum abundè percipient. De artibus spagyricis.

Addam superioribus quæ summa cum diligentia reperi.

Petrus hassardus in præfatione libri Chirurgiæ maioris attribuit illi libros in Philosophia 136.in medicina 70.in Theologia,Iustitia,Politicis& magia complures. Quorum plerosque iam Adamo à Bodenstein debemus,alios à Ioan. Sculteto Montano propediem speramus. Libri quidem illi Chirurgiæ maioris anno præterito in manus meas inciderant Germanica lingua nõ à Paracelso scripti, èquibus magnã iam partem vertendam ab hominibus linguæ peritis curaueram. Adiiciam Aureolum ipsum dici prænomine in libro de Tartaro quem ego habui cum eius expositionibus è viua voce exceptis. Nuper prorsus alius

P.hassard⁹.

I. Sculter⁹.

Aureolus. Lib. de Tartaro.

editus est ex tertia autoris recognitione cũ defẽsionibus VII. aduersus medicos. Petrus quidem Hassardus Philippi etiam nomen illi addit. Charta de noua methodo medendi mihi eadem videtur cũ eo libello, quem Ioannes Vvierus lib. de Præstigiis Dęmonũ damnat, sub titulo libri Paragrammon, iure quodam vel inuidia medicæ professionis, quãquidem Paracelsus inuento principiorum nouorum conatus est funditus euertere: vnde magnas sibi à medicis suæ regionis ætatisq; cõtentiones excitauit, quos passim in omnibus libris suis vehemẽti stylo perstringit. Sed præcipuè testimonio est libellus VII. defensionum, à quo respõsum aduersus Vvierum petere licebit. In libro Labyrinthi latino eius effigies expressa An. ætatis 45. staturam ostendit proceram, faciem grauem, cum fronte ampla, sincipite caluo, mediocri capillo: circum quam erat inscriptio ei familiaris, quámq; frequenter solebat vsurpare.

Philippus. Charta de noua methodo medendi. I. Vvierus lib. Parag.

Alterius non sit qui suus esse potest.

In lib. de Tartaro germanico, & aliis quibusdam, eius hoc epitaphium reperitur.

Epitaphium

EPITAPHIUM D. THEOPHRASTI PARACELSI, QVOD SALISBVRGÆ *in Nosocomio apud S. Sebastianum, ad templi murum erectum spectatur lapidi insculptum.*

CONDITVR HIC PHILIPPVS THEOPHRASTVS, INSIGNIS MEDICINÆ DOCTOR: QVI DIRA ILLA VVLNERA, LEPRAM, PODAGRAM, HYDROPISIM, ALIAQVE INSANABILIA CORPORIS CONTAGIA MIRIFICA ARTE SVSTVLIT: AC BONA SVA IN PAVPERES DISTRIBVENDA COLLOCANDAQVE ORDINAVIT. ANNO M. D. XLI. DIE XXIIII. SEPTEMB. VITAM CVM MORTE COMMVTAVIT.

In tractatu philosophiæ illius ad Athenienses (qui quidem plenus est mysteriorum magnorum, primorum, vltimorum, melosiniæ (verbotenus) pyromantiæ, necromantiæ, chiromantiæ, &c. titulus est Philosophia Theoph. Bombast ab Hohẽhein Süeui Arpinæ germani eremi ad Athenienses.

VALENTII ANTRAPASSI SILERANI,

Præfatio in opus Paramyricum, continens opera innumerabilia

PARACELSI.

* * *

QVVM magni philosophi atq; medici Theophrasti libros de medicina atq; philosophia latinè scriptos, nécnon Arabum, Chaldęorum, atq; Græcorum scripta legēdo percurrissem: deprehēdi Theophrasti scripta, Auicennæ, Hippocratis, atq; Galeni scriptis lōgè firmiora, certiora, atq; solidiora: ipsius pręterea recepta firmioribus, atque certioribus rationibus & experiētiis niti, quàm Rasis, Mesuë, aliorúmq; veterum medicorum. Quinimò Theophrasti scripta instar argenti igne probati, probatißima sunt, atque exploratißima. Ipsius de medicina sententiæ, quæ in omnibus eius libris extant, veterum medicorum sententiis non sunt conformes atq; similes, imo verò tota eius practica atq; theorica multa singularia intellectu digna cōplectitur. Nouus qui-

dam eſt medicus, atq; verus medicinæ inuentor, qui non ex veterum ſcriptis, ſed ex ſingulari quodam philoſophico fundamẽto (quod eſt tanquam album ad nigrum) deprompta atq; deſumpta literis mandauit. Ac niſi ipſius libri reipſa atq; ſapientia cæteris multò vtiliores fructuoſioréſque inuenti eſſent: Athenienſes profectò eum minimè deſtructorem omnium errorum, verúmque ad ipſum medicinæ fundamẽtum ducẽ appellaſſent. Quã ob cauſam Hebræi quoque ipſum altérum Raby Moyſem vocant, atque adeò Rabyno ſuo Moyſe multò acutiùs atque ſubtilius ſcripſiſſe confitentur. A Peſſulanis deniq; Germanus Hippocrates, nouúſque AEſculapius appellatur. Quamobrem cùm tantam laudem Germano huic Philoſopho atq; medico tribui, tantóque vſui ſcripta eius hominibus eſſe videamus, charitate quadam adductus, atque impulſus Germanicè reddidi, quò vulgus quoq; latinæ linguæ ignarum his vti fruíq; poſsit. Quod ter equidem conatus ſum, ſed fruſtrà certorum nimirum quorundam doctorum odio impeditus: hic denique quartus conatus fęlicem ſortitus eſt exitũ. Hęc tandẽ ſcripta à Cyperino Flæno in Gàllicam, à Bebeo Rando, omnia quoq;

in Græcam linguam conuersa sunt: vt aliqua ex iis à vulgo vtilitas percipi posset. Hoc Theophrasto licet nostra memoria nullus præstantior extiterit, quinetiam, vt Alexander Perseus in quadam epistola testatur, talis nullus vnquam natus sit: tamen minimè eo volente atque iubente hæc ipsius scripta in lucem prodiisse videntur: quippe quæ muro inclusa ipso absente serui cuiusdam indicio, furto surrepta, atque sublata sunt. Quæ cùm postea in meas, Claonii neapolitani, atq; Michaëlis Greiffsteiuenri manus peruenissent, latina primò, ea nihil planè immutantes imprimi, posteà verò in quatuor linguas transferri curauimus. De hoc postq̃ Græci certiores facti sunt, eum Monarcham perpetuum appellauerunt, ꝓpter acutissima nimirũ ipsius atq; subtilissima scripta, in quib⁹ vix minimum aliquod eius verbũ reperitur, quod sit nota aut reprehensione dignum. Quia autem veterum viam sectatus non est, nõnulli prout intelligunt ita ea æstimant. Puteus Benzeuolus ipsius doctrinam euangelia naturalia, veritatisq; prõptuaria haberi vult. Nec verò de medicina solùm scilicet 53. libros, quosquidẽ muro inclusit, verũ etiam 236. volumina de Philosophia conscripsit:

cuiuſmodi Sabeus Dacus nulla vnquã audita fuiſſe, eáque Ariſtotelis ſcriptis æquiparanda eſſe affirmat.

Carbuetus autem Theophraſtũ præ Ariſtotele haud ſecus æſtimat, atq; literas aureas præ cæcis, aut lumen præ carbonibus, in cuius philoſophia, omnis Ariſtotelica atq; Platonica doctrina repudiata eſt, quorum philoſophorũ duas ſectas Cyperinus Flænus claudicantes, Rãdus opinabiles appellat. Multa prætereà ſcripſit, de republica, de arrogantia potentum, de erroribus vulgi, de Theologia, ductus odio idololatriæ, ſacrorum numulariorum, magnęque hypocritarũ auaritiæ. Quibus ſanè de cauſis haud immeritò eius opera germanicè reddidimus, idque communis vtilitatis ergò, quam ille ſemper in omni ſua vita ſpectauit, quámq; ſummum bonũ humanũ ſuis de repub. libris appellauit. Rogo autem omnes, qui ipſius libros latinè legerunt, vt ſi quid me erraſſe in quibuſdam viderint, id corrigant, atque emendent, méque ſibi commendatum habeant.

CATALOGVS EORVM
quæ hoc opere continentur.

COMPENDIVM Philosophiæ et Medicinæ Vniuersæ Ph. Theophrasti Paracelsi Leone Suauio I. G. P. autore.

Ph. Theoph. Paracelsi libri IIII. De Vita longa.

Primus continet in genere tractationem de Vita longa.

Secundus, enumerat singularem medendi rationem, ad vitam sanam à morbis recuperandam, integrámq; conseruandam.

Tertius, vtitur essentiis quintis, et absoluit arcanum Elixiricum, ad vsum eiusdē sanæ vitæ.

Quartus, fundamētis iactis lib. I. Vitæ longæ, supremam manum imponit .i. ei vitæ, quæ præter naturam existit.

Vnà cum eiusdem Paracelsi effigie ad viuum, vt ipse curauit, expressa.

PH. THEOPHRASTI PARACELSI

PHILOSOPHIÆ ET MEDICINÆ VNIVERSÆ COMPENDIVM.

Leone Suauio I. G. P. autore.

ETSI non ignoro (philosophi) reprehensum esse ab antiquis dissidiũ artiũ rectè sentiendi rectéq; dicendi, poterátq; noua hæc Philosophia (si mihi per occupationes licuisset) paulò comptior ornatiórq; in cõspectum vestrum prodire: tamen vt casta virgo (quæ quidem à fuco & calamistris abhorret) maluit sic incompta diligẽti negligẽtiâ sese primo quoque tempore vobis offerre, sperãs etiã si nuda cerneretur, posse mirabiles sui amores excitare.

VT Ergò liber hic mirus (quatenus licet per iusiurãdum Philosophorum) à me exponatur, in genere ea cõgeram, quæ ex autoris eiusdẽ variis libris excutère quodammodo legentis intelligentiam possunt: nemo enim mihi videtur melior esse inter-

pres, quàm ipse sui: nisi fortè pauca inseram ex Rogerio Bachone Anglo, à quo Paracelsus videtur hausisse quamplurima: cum quo in omnibus reconditarum rerum opinionibus maximè consentit. Quantũ ad reticentiam quandam operum abstrusorum, iudicat ille infractorem sigilli cœlestis, qui arcana vulgo reuelat. Magiam eam probat, quæ coniungit vnà potestatem artis & naturæ, alia iure à Iurisconsultis damnata, vt lectionis improbatæ: ne quis hîc aliã Theophrasto probari existimet. Characteres verò (de quib⁹ ipse pauca nominatim lib. 11) aut sunt ad verba signis literarum inuolutis compositi, continentes sensum orationis: vel sunt facti ad cursus stellarũ. De characteribus igitur, sicut de orationib⁹ & carminibus est iudicandum, vt ea sapiens in Philosophorum scriptis ferè contemnat, opus naturæ & artis inspiciat. Sigilla autem & characteres, nisi fiant constellationibus debitis ad vultus cœlorum, nullam vim penitus habere noscuntur. Ars autem vera est, pauci artifices veri reperiuntur. Anima verò rationalis magnis dotibus prædita est, & sicut omne agens suam exerit virtutem, & speciem infert in naturam externam, nõ solùm substantiæ, sed accidentis: nec solùm homines

Rogerius Bacho.

Characteristica.

~~Sigilla.~~

hommes exercent calore, ſed ſpiritus ab eis magis quàm ab aliis animalibus excitatur ad alterationem corporum extra ſe.

Animæ cõpulſio.

Natura (ſecundum Auicennam) obedit cogitationibus & vehementibus deſideriis animæ. Anima induci poteſt, non tantùm ſingularis, ſed vniuerſalis, vt populi, vt ſpõtè velit hoc agere vel illud.

Auicenna.

Natura in auro non poteſt procedere vltra 20. gradus puritatis: ſed ars poteſt augere mirum in modum gradus naturales aureitatis, & aurũ etiam perficere abſq; fraude. Et in his ferè eſt finis naturæ atq; artis. Sed vltimus gradus, in quem poteſt artis complementum cum omni naturæ poteſtate, eſt prorogatio vitæ vſq; in lõgum tempus. Sapientes enim huic ſe operi dediderũt, excitati brutorum animantium exemplo tam viuacium, de quibus extat hoc Virgilii epigramma.

Auri puri gradus.

Prorogatio vitæ.

Ter denos decieſq; nouem ſuper exit in annos
Iuſta ſeneſcentum quos implet vita virorum:
Hos nouies ſuperat viuendo garrula cornix:
Et quater egreditur cornicis ſecula ceruus
Alipedem ceruum ter vincit coruus: at illum
Multiplicat nouies phœnix reparabilis ales:
Quem vos perpetuo decies præuertitis æuo,
Nymphæ Hamadryades, quarũ lõgiſſima vita eſt.

Virgilius.

Hi cohibent fines viuacia fata animantum:
Cætera secreti nouit Deus arbiter æui.

Plut. lib. de cessatione orac.

Meliùs apud Plutarchum Phœnix,
——————— *Iouis alma propago*
Quem decies vestro, Nymphæ, præuertitis æuo.

Plinius.

Hæc ex Hesiodo sumpta ostẽdit Plinius. Primus (inquit) de spacio & longinquitate vitæ aliqua ꝑdidit, fabulosè vt reor, multa de hominum æuo referens cornici nouem nostras attribuit ætates, quadruplum eius ceruis, id triplicatum coruis. Et reliqua fabulosiùs in Phœnice ac Nymphis, in quibus notãdum quod nouissimè canit de Hamadryadibus nymphis, ad cognitionem corũ

De Nymphis.

" quæ libro 4. de Vita longa scribit Para-
" celsus de Enochdianis immortalibus, de
" Nymphidica natura, de gestis Melosines, de
" laureo, Siconio, Hilernio, quorum natiui-
" tatem nec mortem naturalem nemo vnquã
" neque deprehendit neque audiuit. Ad quorum intelligentiam sunt primùm statuenda fundamẽta philosophię illius ad Athenienses, quam è lingua germanica mihi vertendam curaui.

Lib. 4. de Vita lõga. c. 4. & c. 5.

Ex lib. Philosophiæ ad Athenienses.

Primum initium rerũ appellat Mysterium magnum, ex quo vult omnia mysteria creata vel condita. AEternum esse causam eorũ quæ videmus omnium, & esse coniunctum

cum rebus caducis. Sed æternitatem esse incognitã nobis mortalibus, vnde pariter ignotus sit animæ ortus, aduentus, discessus. AEterna esse nata nõ genita. Materiã illam primam esse imperceptibilem sensu, initiũ tamen omnium elementorum. Mysterium illud magnum tradere omnibus rebus sua mysteria generalia, & sicut diuersa mysteria successiua non apparent in præcedentibus, sic omnia inesse in Mysterio primo. Omnia creata simul eodémq; tẽpore, esse in increato, sicut imago in ligno. Exemplum rude mysteriorum cerni in lacte, quod mysteriũ est casei, butyri, atq; huiusmodi, caseum esse materiam etiam vermium qui in ipso nascuntur. Terra nititur columnis archaltis, aër est arca inuisibiliũ, aqua Nympharum. Terra præbet thronum, aqua Turas, Aër samies: & sũt magnalia Dei. Separatio prima mysterii magni sunt elementa, firmamentum separatum est ab igne, à quo firmamento stellæ tanq̃ flores ab herba: sed splendor est ab arcano, non ab igne, in sole & stellis. Aër fuit destinatus omni elemento, non quòd cæteris elementis insit tanquam mixtum quiddam, sed inserit se quodammodo, nec occupat quod est occupatum. In elemẽto terræ sunt Gnomi, viri syluestres, mu-

Mysteria diuersa.

Gnomi.

lieres nocturnæ, gigantes: in elemento aquę est etiam conuersio in carnē, vt in Syrenes, in Drames, in Lorindt Nesyder, in quædā animalia rationalia æternitate quadam in suo corpore prædita, non ab aliis generata. In elemento ignis variæ species ignium diuersorum graduum, ex quibus colorum varietas. Omnia autē elementa continere aliqua rationalia & irrationalia, sic ex elemētis separationes procreationum, & ex procreationibus postrema mysteria. Elementa

Plato. Cœlū quinta essentia.

autē quatuor totidem esse mundos. Sic Plato, qui numero mundos ad quinque de singulis elementis singulos constituerent, credibilitatem eis concessit, licet sese in vno tenuerit. At vt paulò magis explicemus illa

Lorindt.

animātia, Lorindt est commotio mutationis vel alterationis elementi aquæ, sicut est cometa in firmamēto: ab iisq; est vaticiniū

Melosyne.

& prophetia rerū mirabiliū. Melosyne autē quāuis ex aëre est & aër, tamen ibi fit cōiunctio in alio elemēto vt terra. Fieri enim potest quædam copulatio aëris cum hominibus, vel insinuatio, vt in maleficiis fit & in incantationibus per spiritus. Alibi verò

Diemeæ.

distinguit clariùs. Diemeæ habitant in duris lapidibus, quoniā ita in vacuum & inane sunt distributæ cū aëre: Durdales in ar-

Durdales.

boribus, quoniam illorũ ſeparatio in ſubſtãtia facta eſt. Neufarem habitant in aëre terræ, vt in poris terræ. Meloſinæ ingrediũtur in ſanguinem humanũ, quoniã earum diſtributio aërea eſt in corporibus & carnibus. Cæteri oẽs ſpiritus inſident in ſingularibus & diſcretis ſtationibus aëris, manẽtq; in ſuo propriè elemento. Quòd ſi nymphæ habitent in terra & gignant, fit ex raptu. Similiter & aëreę vt Meloſynię, ſi veniãt ad terreſtres, fit ex raptu: itidem Trifertes qui ſunt ignei. Hæc Paracelſus in ſua myſtica philoſophia: quibus addemus, multa huiuſmodi (vt magorũ libros prætermittamus) reperiri in priſcis autoribus, in Plutarcho, in Auguſtino de ciuitate Dei, ſcilicet Auditum in ſyluis Faunum perſonantem, Magnus Pan mortuus, ſub Chriſti mortem de qua re Tyberius iuſsit diligẽter inquiri, ſub quo paſſum eſſe conſtat: in Suetonio: de Cæſare, cui apparuit quidam eximia forma in Rubiconis ripa, qui tuba claſsicum exorſus pertendit ad alteram. Alexander ab Alexandro in diebus genialibus, lib. 1. cap. 8. Tritonum duorum meminit, totidemque Nereïdum. Tritonem priorem in melle ex vltima Mauritania & Oceani finibus ad Hiſpaniæ regulos allatum, & à Draconeto

Neufarem. Trifertes. Plutarch. de ceſſat. orac. D. Auguſtinus. Pan magn⁹ Suetonius. Alexander ab Alexãd.

Bonifacio Neapolitano patricio visum: posteriorẽ in Epiro ad fontem iugis aquæ marinis ex vndis perreptasse, indéq; mulierem quæ aquatura venerat abripuisse, cum eaq; concubuisse refert. Nereidem porrò priorem à Theodoro Gaza in Peloponeso visam, atq; adeo è littore sicco in mare iterũ brachiis & cauda retractã: posteriorem verò à Georgio Trapezuntio conspectam esse ait: puellam nimirùm eleganti forma vndis extantem pubetenus, & quasi lasciuiret subinde emergentẽ summergentemq; se, quoadusque se conspectam intelligens, haud ampliùs apparuit. At de Melosynis, inuenio antiquitus Musas Melusas dictas fuisse, Palæphato autore. Est quoque apud Gallos Pictones illustris memoria Melusinæ Heroinæ ditissimæ, cuius monumenta extant oppidorum & turrium celeberrimarum, Lusignani, Voluentii, Moluantii, cuius gens patria atq; origo incompertę manserunt. Hæc verò multis existimo incredibilia futura: statuere autem videtur Paracelsus omnia elementaria corpora resolui tandem in suum elementum, vt humana in humum, Nymphas in aquam, Melosynas in aërem: sicut de Melosyne Pictonica sua in historia testatum est, deprehen-

Tritones visi.

Nereides visæ.

Musæ. Melusæ.

Melusina Pictonica.

ſam à viro in balneo ſecreto, contra pacta eorum cõuenta, in aërem euolaſſe, nec vlli poſtea viſam eſſe. Sed ne hæc velut naturæ miracula quenquam offendant, ipſe lib. 4. iubet lectorem ante cap. 5. aſſertionẽ cohibere, in quo hæ parabolæ de myſtica quadam philoſophia artificioſa explicãtur. Iſta tribuet Plinius magicę vanitati, quamuis Egeriam Nymphã Romana antiquitas in rege Numa teſtificetur, & Lares familiares in Rege Seruio. Non minùs coarguetur ex Plinio longinquitas vitæ in Bachone & Paracelſo, quàm in Anacreonte aut Xenophonte, qui quidem Impetrim Pulutiniorũ inſulæ regem octingentis annis vixiſſe ſcribit, & filium eius ſexcẽtis. Quę omnia exiſtimat inſcitiâ temporũ ſcripta eſſe, quòd alii annum æſtate vnum determinabant, & alterum hyeme: alii quadripartitis temporibus, quidam lunæ ſenio. Centum tamen quinquaginta annos in aliquibus probat. Quaſi verò ſi Adam, Mathuſalem, aliíque olim nongentos trãſegerint, alii qui tum memorantur c. vel lx. compleuiſſe, ad hæc modica Plinii ſpatia redigantur? Ad expoſitionem vel confirmationem Paracelſi de huiuſmodi animantibus, non huc congerã multa, quæ Apuleius præclarè de dæmoni-

Interpretatio mõſtrorum. lib. 4. cap. 5.

Egeria.

Plinius.

Impetrix Rex vixit annis. 800. Filius eius 600.

Apuleius.

bus lib. de Dæmonio Socratis reliquit, secundum elementa diuersis. Omittam etiã quæ sunt de his occultæ magiæ monumentis comprehensa: tantùm adferam ex Platone, qui Dæmonas tollant è medio, interpretem inter Deum & homines naturã atq; administram amouere: Et illud pulcherrimum à Xenocrate sodali eius exemplum trianguli, æquilateri Deum, vndique inæqualis, homines, cruribus exęquato cum inæquali basi dæmonas referentis. Nec immorabor disceptationi Plutarchi, qui Plinio incredulior centum annorum terminũ humano generi denegat, longum autem istud Hesiodium in quibusdã aliis animãtibus spatium ad scrupulosam rationẽ subducit. Censet autem Hesiodus certis temporum curriculis dęmonas interire, quibus Plutarchus amores & alios casus humanis similes tribuendos monet, nõ Deo æterno, sancto, immortali: in quo videtur eluere aliqua Lactãtii & Augustini argumẽta, istas actiones in Diis interpretantium: quorum (inquit) nomina libẽter dæmones sortiuntur, nempe eorum quibus sunt attributi: vt Iouis, Iouii: Mercurii, Mercuriales. Nec absurda apud Hesiodum longinquitas vitæ Naiadũ, si non antè interituras ænigmaticè intelligat,

Plato.

Xenocra.

Hæc ad △ mysticũ & delticã im pressionẽ Paracelsi. Contra Plutarchũ

Hesiodus.

Naiades.

intelligat, quam vniuersus orbis extremo incendio deflagret: nisi quis non de Dæmonibus aut Semideis, sed cum humore ipsius aquæ elemento solo cõsumendo acciperet. Confirmat etiam consuetudinem hominũ cum Nymphis ceremonia Cretensis, in qua simulachrum Moli capite truncatum spectabatur, qui ita repertus fuerat vbi Nymphæ probrum intentasset. Neque verò contrà autumãdum (autore Plutarcho) corporum humanorum delitiis Dæmonas rapi: sed animorum, quorum tantùm gratiâ corporibus inhiant. At, qui præsagia & vaticinia hominibus synceris, incorruptis, contemplationiq; deditis adimunt (quæ naturę similitudinem & cõsensionem cum dæmonibus demonstrant) eorum mentes ergastulo sordidi corporis demersæ nihil tale senserunt, maioremq; ii cum beluis, quàm cum dæmonibus seu Angelis affinitatem suam profitentur. Sic Stoici in tanto, vt alii obloquuntur, Deorum populo vnũ sempiternum, alios natiuos atq; interituros statuunt: quanquam pleriq; id non antè euenturum arbitrãtur, quàm vniuersa hęc mundi molitio dissoluatur. Humanæ autẽ vitæ spatium longè aliter est coërcendum, licet (inusitato miraculo) Artephius dicatur à

Moli Creten. simulachrũ.

Artephius ope sapientiæ suæ mille annos vixit.

Bachone ope sapientiæ suæ annos mille vixisse, quemadmodum alii quidam primo mũdi seculo. Ars enim perfecta (quum natura non deficiat in necessariis) potest remedium suppeditare aduersus defectum regiminis, & aduersus hæreditariam corruptionẽ, vel in parte vel omninò, vt accidentia senectutis retardentur, citra tamen duos terminos vnicuiq; præfixos, tam à sua natura vniuersali ex reliquiis labis antiquæ, quàm à particulari & domestica vniuscuiusq; insita semini. Hos enim terminos duos trãsgredi nemini licet, terminũ duntaxat corruptionis propriæ licet. Nec verò, vt prisca illa annorũ millia iam attingamus, post tantã naturæ deprauationẽ, sed vt facilè centenarium numerum cõpleamus. Hæc sunt ex antiquæ philosophiæ penetralibus, tanquam præsentis Paracelsi institutionis fundamenta, reliquæ erunt ex varia librorũ eius penu depromptæ interpretationes.

De flore cheiri.

Præcipuum in hoc tractatu est flos cheiri, qui in essentia auri existit. Sic lib. 3. chirurgiæ maioris nominauit flores auri, flores corallorum, &c. Descripsit autem rationem præparationis liquoris huius, hæmatini, argenti viui, solis (ita Adamus eius præfator ex libro chirurgiæ nouissimo appellauit)

in libro illo chirurgię ſcilicet, vt calcinetur aurum extra naturam metallicam, & ductilitatem per aquam ſalis, deinde abluatur calx aqua dulci: poſtremò color ſeu tinctura per eſſentiam vini quinta eſſentia eliciatur. Eandem viam attigit libro vltimo de Tartaro: dicens, Aurum liquefieri, & in reſinam redigi, non tantùm corroſiuo (de quo infrà lib. 4.) verùm etiam aliis ſimplicibus appoſitis atq; vtilibus, vt manna ex floribus extracta, vt vini eſſentia curuata, quæ aurum in oleum album reducunt. Fit etiam tincturæ extractio à corallo, de qua libro illo chirurgiæ, ne quis imprudenter lib. ſequenti cap. de podagra legat arcanum corallinum, quod fit de eſſentia auri: nam disiunctiuè legendum eſt, vel quod fit, &c. Quarum tincturarũ confectiones tradã in hoc compendio. Poſt aurũ Antimonii tinctura vſus eſt creberrimè, vt ipſe teſtatur in morbis extremis & deploratis, vſus etiam laudano ſeu ladano, quod ſecretum ſuum ſingulare nũcupat. Eſt autem ladanum velut gummi arboreũ, ſed è rore. Quæ dicuntur hîc Gamaheæ imagines appellat Gammahi in libro chirurgiæ. Sunt autẽ lapides à natura inſculpti ad res expreſſas eâ formâ mirabiles: de quibus Arnaldus ſimiliter

Ladanum.

Gammahi.

Arnaldus.

Alcalia. in Antidotario. Alcalia, quę illi sunt frequẽtia, intelligit salia ex variis rebus potissimũ metallicis arte cõfecta. De Balsamo multa hîc passim: sed distingui debet, vnus enim est naturæ, qui est liquor salis interior, præseruans corpus à corruptione, sicut dicebat Plinius animam suibus datam pro sale, ne putrescant. Alius est exterior, isq; duplex: naturalis & artificialis: naturalis, quẽ idẽ scribit in sola Iudæa reperiri, cuius liquor hodiè tanquam à vite lachryma, pretiosissimi muneris loco mittitur à Turcarũ imperatore ad Regem Francorũ. P. Hassardus asserit se in quibusdam Austriæ montibus reperisse, & veram pariter terram sigillatam, licet sigillatam non debuerit nuncupare, quæ à sigillo Turcico nomen hoc traxit, nõ magis quàm lemniam à Lemno insula. Fit autem huius balsami præparatio in essentia quinta, Chymicorum præcepto. Alius est balsamus, vt hypericonis, de quo ille in chirurgia, & aliorũ simplicium. Quæ de Hippocrate dicuntur, eius Musam frustrà insudasse in secretis vitæ longæ. Idem dixit Rogerius Bacho, multa eum sciuisse, & Aristotelem, multa Galenum, sed plura ignorasse, quæ sequens ætas è tenebris eruit, & in lucem protulit, Horatio autore. Sese enim

Margin notes: Balsamus. — Plinius. — P.Hassard. — Terra sigillata. — Bacho. — Horatius.

in corpore hoc curando totos occupauerunt, quod est sensibus subiectũ, & tanquam ergastulum alterius corporis, id est spiritus corporei, vel potiùs animę, de quo quędam Marsilius Ficinus scitè ex Platonis sui sententia: Theophrastus noster corpus inuisibile appellat. Nihil illi cælestes influxus curauerunt, nihil de subtilitate essentiarum artificio ignis elicienda cognouerunt. Itaq; de his rebus Paracelsus studiosè tractauit, sed more Philosophorum veterũ in variis libris suam intentionem dispersit. Quorum ego è quibusdam hæc vobis paradoxa collegi, ex quibus mentem illius in huius libelli allegoriis, parabolis, ænigmatibus facile sit coniicere.

Corpus inuisibile.

Ex libro de duplici Anatomia.

Maius aliquid est, à quo subiectum patitur, scilicet accidens cui est obnoxium, vel anatomia essentialis. Corpus physicum est tanquam subiectum. Anatomia essata parẽs est morborum. Attingit ibi discrimen, de quo hoc lib. 1. vitæ natiuæ, & vitæ longæ, seu præter naturam: cuius exemplum proposuit in eo, cui gladio iugulum dissectum fuerit, vt ictus vitam abstulerit longam, restet tamen adhuc vita, qua corpus subsultat, scilicet natiua: in quo adiiciam vitam illã esse

Vita natiua ex lib. de vita longa.

in corde fonte suo, quod rectè Aristoteles dixit primum viuens & vltimum moriens. Ex hac autem ratione miraculũ illud proficiscitur sanguinis paulò post mortem exiliẽtis à corpore ad occursum illius qui vim intulit: de quo multa Lemnius Leuinus lib. de secretis naturę miraculis. Sed ego quum tali spectaculo interfuissem in infante, quẽ suspicabamur à nutrice temulenta suffocatum, & sanguinis fluxum è naribus bis spectassem, bis ad primum & secũdum occursum cogitaui id accidere in violenta morte peremptis, quòd in aliis spiritus vitales suo tempore exhalauerunt.

De sanguine exiliente à cadauere.

Lemnius Leuinus.

Sed quia nec fato, merita nec morte peribat,
Sed misera ante diem ———

Virgilius.

Ideò viuaces sunt spiritus, tãquam vi compressi, nec sanguis facilè adhuc congelatus, qui sensum aliquem allatæ iniuriæ præ se fert. Lemnius rationes adfert magis speciosas dictu, q̃ veritati innixas. Motus enim corporis ab astãtibus fluxum sanguinis per os potiùs quàm per nares commoueret.

Quum homo ex opinione sapientũ antiquorum dicatur Microcosmus, impressiones mundi maioris comparat ægritudinibus hominis, quumq; sit formatus de terra, accommodat illi per similitudinem omnes

Hominis formatio.

ſpecies mineralium:quibus etiã leuiter erãt vſi medici humorales in humoribusſuis. Itaq; vitriolum, alumen, nitrum in corpore nuncupat,quodquidem conſtare ſtatuit tribus tantùm, ſulphure, ſale, liquore ſeu mercurio: iſta tria à Chymicis mutuatus, maximè Ioanne Valẽtiano,qui tria hęc vno verſu gallico copulauit in hãc ſententiam.

Et quomodo mineraliũ ſit particeps.

Ioan. Valẽ.

Vnde manat ſulphur,ſal,oleum.

Quando aliquod illorum læditur,fit deſtructio in corpore, quæ tollitur per tincturas arcanas, non per euacuationem,quæ tollit tantùm excrementa:in his verſari medicos vulgares, in illis vnicum Theophraſtum Adamus præfator affirmat.

Bolus,ſiue lutum,corpus eſt in quo nullum mineraliũ locum habet:ſimili quoq; pacto & principaliora mẽbra in ſeipſis tale quid minimè patiuntur. Corroſiua in principalioribus membris non perinde atq; in exterioribus partibus exulcerant.Morbi naſcũtur ex corpore,tanquam fundo,ſicut ex tellure ſpinæ, vepres, &c. Fœtum manare ex oſsibus,pomum ex centro ſeminis.

Eximendam virtutem à ſimplicibus, corpus eorum relinquendum. Eius enim fæcibus opprimi ſtomachum ægri, tartarum in corpore eius relinqui,quod ſit cauſa mor-

borum variorum.

Medicos in ſuis quatuor humoribus (quod eſt artis eorum vnicum fundamẽtum) valdè hallucinari: eorũ enim tam multiplicem eſſe in humano corpore mixtionem, vt non facilè poſsit morbus vni alicui attribui, & quum ratio dominantis locum plærunque non habeat, videlicet in proxima æqualitati mixtione. Nullos per ſe inſanabiles morbos, nec epilepſiam, nec hydropiſim, &c. Singularum rerum monarchia præfectum ſuum habet, naturæ lumen.

Morbi terminum peritus medicinæ artifex poſtquàm cognouit, in duodecim partes diuidit, primam & alteram dimidiam in ſanando ſibi ſumit, cæteras decem & dimidiã citò abſcindit abigitq;.

Phyſicam ad rerum cognitionem eſſe medico neceſſariam: Chymiam ad earum rectam præparationẽ: Aſtronomiam ad temporis ineundam rationem in rerum adminiſtratione, tam medica quàm chirurgica.

Medicorũ Genera tria.

Triplices eſſe medicos, quoſdam ex natura & conſtellata influentia: quoſdam diuinitus datos, quoſdam præter naturæ inſtinctũ diſciplina inſtructos, qui infœliciter & inſcienter medicinam exercent, vt ab operibus cognoſcuntur. A cœlo ſæpe noui morbi

bi, qui sine astrorum cognitione facilè non curantur. In rebus venenatis res inesse ximè salutares: Arcanum enim veneni ita munitum esse ac tutum, vt à veneno lædi nequeat. Idem Arnaldus de arsenico philosophicè præparato.

Veneni energia.

In calculo mucilaginem esse corpus: salem esse virtutem quæ coagulet. Quemadmodũ cortex ad arborem, sic tartarus ad lapides referatur. Tartarus alius lutosus, alius petrosus. Mineralium spiritus strumas efficit Tartarum à cruore natiuo à ciborum excremẽtis, ꝓficisci cum debilitate Archei œconomi corporis, & auxilio spiritus salis. Semen arboris, exigua res putrescit: illa putredo est materia prima quæ ingreditur in generationẽ, & formari incipit, vnde in tantam magnitudinem excrescit. Sperma vix vnius pisi magnitudine est, reliquum humor superfluus spumosus, à quo nõnunquã tartarus, id est calculus hereditarius.

Semen.

Sperma.

Podagra indicat tartarum glutinis albi.

Tartarus, siue calculus, alius lætalis, alius chronicus, alius lenis, alius præteriens.

Tartari diuisio & remedia.

Remedium in triplici ratione, vt alimenta à tartaro purgentur, vt spiritus salis coagulatiuus debilitetur, vt tartari massa & spiritus coagulationis seiungãtur. Podagra quæ

dicitur nodosa, dici debet granulosa.

Ignis. Saturnus. Luna.

Ex ignis elemento manant colores vt diximus varii: inter quos mirũ in Saturno post putrefactionem elici rubrũ, album, flauum, in Luna verò cæruleum.

Corporum diuisio.

Corporum quodlibet in 3. partes diuiditur, ita tamen quod istæ partes mixtæ sunt in omnibus elementis vnius formæ ac coloris: scilicet in Sal (quod est Balsamum) in Resinã (quæ alio nomine Sulphur) & in Liquorem qui aliter Cotoronium dicitur. Ex his tribus omnia proueniũt, id est tam procreationes elementorũ corporis limi, quàm physici. Ex his quoq; quælibet corpora afficiuntur, ex his fiunt metalla, metallica, lapides, herbæ, &c.

Corpus physicum.

Cabalistica.

Duplices species corporũ in vnico physico corpore inueniuntur. Spiritus Olympicus, qui vmbram auellit (in quo consistit ars Cabalistica) est astrum in homine: Elemẽta sunt matrices.

Astrum sulphuris, est scintillatio ignis.

Astrum salis, est resolutio.

Astrum mercurii, est sublimatio.

In ligno Mercurius cùm aduritur, euolat sal remanet, sulphur inflammatur.

Lumen naturæ est magnus mundus.

Corpus aliud spermatis, aliud nutritionis.

Imaginatio mulieris ab aſtro, infixa menſtruo, tanquam ſubiecto ſpiritui muliebri. Sanguinis varias eſſe ſpecies in variis venis: qui ſanguis eſt elementum aquæ: quamuis enim ſit calidus, nõ id à natura, ſed vt terra ſole incaleſcit, ſic is à cholera. Sangnis aquæ elemẽtum.

Si iñ tabulas ponas confecta ex vualtinſemet flauum lapidem ocularem, interuallo trium palmarum à vitriolo, vitriolũ amittit ſuum colorem & virorem, qui in lapide reperitur. Miraculũ vitrioli.

Ex Labyrintho medicorum errantium.

Vt nubecula cœlo ſereno grandines, imbres, fulgura parit, ſic circa ægritudines theorizandum eſt.

Forma eſt ſpiritualis, inuiſibilis, ſiderea. Vanus ſermo eſt de directoriis, vt ſaluia ad caput, maiorana & lauendula. nam eufragia nõ eget vehiculo ad oculos. Ex forma enim ſua oculari ad membrum ipſum ſpontè, ſe confert. Sunt in herbis omnia mẽbra hominis, cor, hepar, &c. non figura, ſed proprietate: & quum eſſentia herbæ ſumitur in corpore, cor tendit ad cor hominis: ſic dactiletus hauſtus cancro medetur, quia forma eius cancer eſt. Forma directoria. In herbis mẽbra hominis. Caneri medicina.

In hydropiſi adeſt ſemẽ metæoricum, quod reſoluitur in pluuiam, pluuia cadit in imũ, Hydropiſis

& tunc fit lacus.

Excremen-torũ eua-cuatio. In excrementis humanis non fel quandoq;, ſed color fellis adeſt.

Symphiti, Sapphiri & Smaragdi vires. Symphyto ſanãtur fracta crura, & alia oſſa, item ruptura.

Sapphirus experimento ſanat anthracem.

Smaragdus internus eſt elixir ad longam vitam, qui tamen lapis non eſt.

Mineralium mater aqua. Aqua eſt mater mineralium: ideò ſpagyrus conficit ex eis rubinos, &c.

Aurum curat aut palliat lepram.

Icteritia eſt ex croco auripigmenti.

Conſolida Crocus Aurum. Quicquid ſal conſumpſit, conſolida curat: quicquid ſulphur diſſoluit, inſtaurat crocus: quicquid mercurius nimis ſubtile reddidit, aurum condenſat.

Ait nihil à natura perfectum ſimpliciter in materia prima: ſed in ſecunda & tertia perfici à Vulcano, quod intelligendum πρός τι id eſt, vt accommodentur vſui alieno, quia ſunt omnia ſimpliciter perfecta in ſuo eſſe.

Myſteriorum enarratio.

Sed ad difficilimornm Paracelſi axiomatum conceptionem nouiſsima ſit hæc acceſsio: fauete iam linguis animiſq;. Homo microcoſmus Hominem eſſe microcoſmum, ideò vt intrinſecus cognoſcatur, homini medico neceſſarium eſſe lumen naturæ, ſcilicet cognitioné re-

rum in maiore mundo conditarum, vt oriantur, vt crescant, vt immutentur, vt intereant omnes: quò poßit in interiorem & abstrusam hominis naturam mentis acie penetrare. Et quum ex Aristotele Sol vel cœlum & homo generent hominem, cœlũ est ei cognoscendum. Ad hominem porrò conseruandum nihil homine ipso præstantiùs debet existimare, vt sanguinis balsamo, vt mũmiæ liquore: quæ si nimis in eo exiccantur, sulphur eius incenditur, sal in calcem conuertitur, & corpus humanũ perit. At sol quidam inuisibilis ignem in homine fouet, à philosophis traditus, Archęóque oblatus, qui natiuo suo igne foto ab illo ac recreato, chymiam in se Vulcanicam exercet, qua purũ ab impuro secernit (id est ex Theophrasto in chirurgia) aurum suum purgat, partim à chymo & fæce metallica, partim à realgaris vapore toxicato. Sic (vt in antimonio loquutus est) humani corporis valetudo in supremum auri sui gradũ attollitur, qui quũ materia sit eius suprema eò longiùs abest à prima infimáq; limi terrestris, sic reditu in suam terram retardato. Sol itaq; assumptus, in suam velut sphęram hominem extollit: ne ignores ex fabulis priscis poëtarum, id est magorum, eundem

Hominis generatio

Solis differentiæ.

Apolinis & Æsculapii mythologia.

Ouidius.

esse solem atq; Apollinem, quod philosophi quidam verbo perstrinxerunt, ratione non explicarunt. Ideò enim Apollo Deus est medicinæ, vt Ouidius etiam cecinit.

Inuentum medicinæ meum est: ———

Ideò AEsculapius eius filius. quòd in sole ipso cœlesti ritè suscepto, in terrestri commodè assumpto, vis humanæ naturæ summa consistit: ne quis frustrà tam multa de auri multiplici præparatione in Paracelso existimet.

Sacræ triadis energia.

Quanta verò sit vis sacræ triadis à cœlo diffusa in omnem naturam (quod Gulielmus Parisiensis noster olfecit) in hac solis ad nos attractione demonstratur. Nam ex perpetua rerum naturaliũ circuitione, inferiora (quanquam subiecta) attrahunt superiora, & tandem cõuertuntur. Hæc nonnulli olim de mutatione hominum in dæmonas, dæmonum tãdem in Deos mysticè fabulati sunt. Solem autem Dei esse simulachrũ naturale. Lunam dæmonum, propter naturam eius cælestem terrestris quodammodo participem, indéq; astrum olympicũ & proserpinã duplicem, quibusdam etiam triplicem iure appellatam: faces autem, fulgetra, stellas crinitas simulachrum esse mortalium: vt hic obiter cõfirmemus elemen-

Metamorphoseon ratio.

Proserpina triplex.

torum in Paracelso cōmixtionem non esse ridiculam, nec ex vana quapiam eius imaginatione manasse. Est enim ex Platone, etsi omnia ab vno duxerint originem, quędam omnium in omnia per concretionem & dissipationem sese conuertentium vicissitudo. Aër ignis extinctione nascitur vicissímq; attenuatus ex se ignẽ reddit: ex duobus ignibus commixtis vnũ gignitur aëris elemẽtum: contrà aër minutatim dispertitus in duo ignis corpora dissipatur, rursúmq; cōpressus & in se cōsidens, in humorẽ abit, vt in omnibus id quod prius existit procliuem semper aliis ex sui mutatione originem præbeat: & aliud quodque in alio corpore anticipatam quandã & principem originis suæ vim retineat. Aëris tamen & aquæ, vt ille à Græcis accepta ad Atheniẽses scripsit, natura maximè promiscua fuit quæ quidem in prima chaos distributione multis aliis generibus admixta secesserunt. Nec ille, vt mysteria absoluam, Melosinas suas & Nymphas aëris & aquæ velut habitum quendam vimq; constituit in eis fusam: nec tanquã signa basi affixa, sed quæ extra etiam prodeant in aliena elemẽta, licet raptum hunc quendam libeat profari.

Plato.

Omniũ rerum vicissitudo.

Paracelsus sup. de aëre diffuso in alia elemẽta.

Melosynæ Nymphæ.

De vegetalibus.

Restat de vegetalibus tractatio, quæ à spagyricis aliquando metaphoricè intelliguntur, vt infrà de Lunaria, & de quinta essentia Lullii: de flore cheiri & anthos: aliquádo simpliciter non tamen cap. de extractione quintæ essentiæ, &c. de qua hîc ego paucis Philosophorũ opiniones cõplectar.

Lapidis philosophici materia.

Quidam in opere lapidis philosophici materiam statuerũt in vegetalibus, de quibus Geber. Possibile quidem ponunt, sed non eis. Ante enim vita deficeret, &c.

Geber.

Quidam liquorem tantùm vegetalem eligunt ad dissolutionem materiæ metallicæ: in quo vel ratione, vel autoritate nituntur.

Raymund. Lullius.

Autoritas præcipua videtur Raymundi Lullii, à quo etiam ratio elicitur hęc: Si elementa lapidis omnia essent mineralia, non possẽt penetrare, trãsformare, multiplicare. At Raymũdus in epistola accurtatoria dicit, in via mineraliũ esse menstruum, cuius spiritus solam tincturam fermẽti multiplicant: quod nominatim distinguit à vegetali ne quis alleget ex quæstionario eiusdem, mẽstruum quoddam ortum à vegetalibus: non magis quàm vegetatiuam plantatam in aureitate & argenteitate, in quęst. prima. Nam si vegetatiua ibi de plantis intelligeretur,

retur, fieret opus ex auro, argento, & plantis tantùm: imò opus maius ex mercurio vegetabili, concordante cum quocunq; metallorum. Erit ergo hoc vegetabile (vt dissoluens quod coagulari debet à dissoluto) pars altera materiæ lapidis.

At lib. 1. Raym. Primum, inquit, principiũ sunt argentum viuum cum omnibus suis metallis, quæ verba sonant de argẽto viuo minerali, à quo metalla ducunt originem: ne quis alleget ex cap. de modo extrahendi mercurium à propinquissimis indiuiduis, illa esse vegetalia. Nam si tartarum accipis (vt sonat sal eius vitæ lib. magiæ naturalis) erras, quum mel potiùs sit sumendum: in quo mercurius habet duas operationes, in tartaro vnam tantùm. Itaque non est dubitandum Raym. metaphoricè esse locutum in aqua vitæ vt Geber. dixit philosophos multa dixisse per similitudinẽ: quum lib. 1. cap. dicto de modo extrahendi addat: quare arbitrabantur se grande secretum reperisse. Et paulò post: quod verò nõ est de ordinatione nostri lapidis, Rosarius minor interpretatur. Solutio fit cũ mercurio, vino & aqua vitæ (dum ablutus est) sed in primo dicitur venenum, seu res mortifica. Sic Augurellus de Raymundo loquens.

Primũ principium, argentũ viuũ cũ metallis

Metaphora philosophi sæpe vtuntur.

Rosarius minor. Raym.

Augurell⁹. *——Cuius miro velamine tectus*
Ipse liquor quo cũcta madẽt, iam credere multos
Impulit vt Bacchi, &c.

Aqua vitæ. Aqua enim vitæ rectè dicitur pro humore vitali seu radicali vniuscuiusq; rei.

Auri dissol uẽdi ratio. Ideò Raym. in testamento scribit, Aurum esse dissoluendum in rebus radicalibus sui generis. Ergo vegetatiuam intelligit esse de genere metallico, in qua suprà plantat aureitatẽ, Exponit Mathęus de Sicilia. Quum dicatur animal, vegetabile quid dicetur, & meritò. Nam in operatione vegetabitur de virtute in virtutem subtiliando, depurãdo se, & colores in se meliorando, quousque virtutem penetrãdi capiat & tingendi (vbi nota verbum penetrandi, quamuis etiam transformatio contineatur sub verbo tingendi) & posteà: hũc lapidem vegetabilem nutritum in montibus errantes plurimi nõ cognoscunt. Quòd si aquam vitæ Raym. ad literam accipis: cur non potiùs accipies lunariam, cuius figura non minùs crebrò vtitur? Sanè vegetatiua est necessaria in opere, vt crescat & vegetet materia: sed inest vegetatio metallis, de qua Augurellus.

Augurell⁹. *Pullulat interdum proprii virtute vigoris*
Auri perpetuum germen: ——

Origo mũdi. Idem Calyd vocãt eum origo mundi: quia

oritur sicut germinantia. Inest enim etiam metallis spiritus, ex mente Platonica quæ agitat hãc molẽ vniuersi, *& magno se corpore miscet*: de qua nominatim Marsil. Ficinus lib. de Triplici vita: Spiritus in lapidibus & metallis latet mole materiæ oppressus: qui si ritè secernatur, &c. Ideò secundum Rogerium Bachonem excusamur à vegetalibus, quum natura nobis præbeat argentum viuum. Hic videt in verbo argẽti viui, vitã quæ vegetatio est, vnde quum dicatur aqua (scilicet sicca) & viui nomẽ habeat, rectè potest accipere nomẽ aquæ vitæ. Idẽ Bachon. Ex argento viuo & sulphure fiunt metalla cuncta, & nihil eis adhæret, nec eis coniungitur, nec ea transmutat, nisi quod ex illis est. Eò alludit Albertus: lapides (inquit) & metalla sua quadam morte moriũtur: inest ergò illis quædam vita. De lapide marmoreo Plinius: vidimus vlcera montium sua spõte compleri. De plumbo, mirum in his solis metallis quod derelicta fertiliùs reuiuiscunt. Itaq; videtur vegetatiua esse necessaria in opere philosophico, sed non herbalis, quum insit etiam manifestè animalibus, de quibus etiam non intelligunt philosophi, quando dicunt lapidem erui à re animata. Sed eorũ anima est tinctura, sicut

Metallis spiritus est

Virg. Æn. 6 ex Platone

Bacho.

Nota.

Metallorũ omniũ materia.

Albertus.

Plinius.

Metallorũ anima.

ſpiritus eſt metallicus, non plantalis.

De receptis tincturarum.

Iam tractandæ ſunt ex herbis, lapidibus, & metallis præcipuæ Paracelſi confectiones, quas ponam vti ſunt iam aliquorum manibus contritæ, vt lectores tandem ab erroribus auocem Gerandi dorn. & haſſardi.

CONFECTIONES PARACELSI

De tinctura Solis, id eſt Auri.

EXtracta tinctura Solis, corpus eius remanet album, tinctura verò pura eſt, & ſeparatur ab impuro, id eſt à ſuo corpore: quæ ſeparatio neceſſaria eſt, tinctura debet clarificari vel exaltari in ſuo gradu, qui duplatur quinquies in bis.xxiiii. altiùs non progreditur: tunc poteſt adminiſtrari quibuſuis ad renouationem ſanguinis in priſtinum ſtatum, vt dicetur in adminiſtratione.

Tincturę Solis usq

Extractio talis eſt.

Corpus olis corrumpendum eſt de natura ſua metallica malleationéq; per aquã ſalis, demum reſidẽtia debet ablui per aquam dulcem, poſtmodùm extrahitur tinctura per ſpiritum vini, poſtremò eleuatur à tinctura, tunc manet in fundo. Aqua ſalis fit ex ſale

quod mundiſsimum & albiſsimum ex ſua natura ſit, abſq; decoctione, vel artificiali præparatione, qua ſal fieri ſolet: liquefiat aliquot vicibus, deinceps pulueratum ſucco radicum raphani commiſceatur, & agitetur in eo, tum deſtilletur poſt ſuam ſolutionem, & cum ſanguinea viridi partibus æqualibus mixta deſtillentur omnia quinquies, & in eo liquore lamina Solis per antimonium purgati ſoluitur in puluerem. Abluatur aqua pura, deſtilletur ſubtiliter donec ſalſedo recedat: nam ſal ablui ſeſe permittit, nec miſcetur in profundo cum ſubſtantia, ſed ſeparatur.

Spiritus vini fit hoc pacto.

Optimi vini non mixti rubei vel albi menſuram vnam, in circulatorium vas optimè lutatum obſtructúmq; recondito, & in balneo mariæ ad profunditatem vini merſum vas per decem dies naturales bullire facito, demum infrigidatum deſtilletur in cucurbita vel phiala frigidè, tam diu donec ſpiritus aſcendit: cùm verò ſignũ ſuum dederit, ceſſabis mox. Nam quod ſequitur eſt aqua vitæ, non ſpiritus: hunc vini ſpiritum infunde ſuper ipſam reſidentiam, quæ eſt velut alcool, vt ſex digitis ſupernatet, optiméq; lutatum vas ponatur in balneum

calidum, in quo maneat per mensem: tunc in spiritum ascendet Solis tinctura, manebítque puluis albus in fundo vasis: quæ separãda sunt abinuicem: liquefac puluerem & fiet ex eo aqua metallica, spiritum euaporare permitte vt artis est, manebit succus in fundo tanquam liquor: quem graduabis quîquies in retorta satis magna, pro liquoris quãtitate. Talis graduatio fit solummodò per eleuationem, quæ materiã subtiliat, sed non permittit vltra quintam essentiam subtiliari se: hoc est. 240. aliàs comburitur vlteriùs procedendo.

Vsus administrationis est.

Huius dragmam vnam cum vncia vna theriacæ venetæ mixtam dabis ieiuno stomacho, qualibet vice scrupulũ vnũ, posteà cooperiatur in lecto patiens & sudet: continuetur 10. vel 12. diebus.

EST ETIAM IN CORALLO *tinctura perquàm excellens ad purgandum sanguinem.*

CORpus eius teratur subtiliter in alcool, & extrahatur eius tinctura, sicut ex auro per spiritum vini, simúlque decies sexies ascendant, postmodùm separãtur per destillationem: ascensio fieri debet igne

prorſus nudo, deinceps in balneo mariæ ſeparari debet liquor ſexies, & iterũ ſuper fęces reiici. Hoc oleum adminiſtretur cũ aqua theriacali, nempe ſcrupulum vnũ olei cum eiuſdem aquæ dragma vna.

Aqua theriacalis fit cum vnciis v. ſpiritus vini, theriacæ duabus vnciis cum dimidia, mirrhæ romanæ vncia vna dragmiſq; duabus, croci orientalis dragmis duabus, miſceantur omnia deſtillentúrq; ſimul & ſemel: adminiſtrantur ea ſicuti dictum eſt.

Doſis adminiſtrationis eſt,

Vt eius vncia vna, dragmæque duæ, cum decem vnciis aquæ cicoreæ, vel gamãdreæ miſceantur, & eius mixti dentur dragmæ duæ manè & ſerò: ieiunet poſtmodùm æger quinque poſt ſumptionem horis, & totidem poſt cænam: continuetur hoc ſex, vel ſeptẽ diebus: dentur etiã aquæ deſtillatę ex fumoterræ vel cicorea ſimilibúſq;.

Tinctura balſami.

Recipe balſami vnciam ſemis, & ſpiritus vini vncias viginti· ponãtur ſimul in pellicanum vel duplex vas, & circulétur in Sole per menſem: quo facto permittit ſe deſtillari ſimul cum ſpiritu per alembicũ: quæ deſtillatio melior eſt quàm per retortam hoc loco, ſic manet hæc mixtura ſimul in vna

compoſitione, cui addes vnciam ſemis alterius balſami, clauſúmque digeri permittatur, vt cum aliis permiſceri queat, ac perficiatur quod exit ex ſuo corpore: nam quicquid graduari debet, ſuam ſubſtantiam in vnum corpus terminet oportet. Et cum hoc ſupra volatile factũ fuerit, addatur iterum vncia ſemis alterius balſami, quod exaltabis vt priùs, vſque ad duas vncias, addendo graduandóq;. Hæc eſt balſami præparatio potiſsima, quæ renouat curátque quicquid aliæ præparationes non poſſunt: conſeruationis gratia ſibi virtutem hanc cælitus acquiſiuit ſupra cætera quæq;.

Adminiſtratio eſt,

Vt ex iſto per ſe præparato balſamo des ad pondus quinque granorum hordei, cum albo veteríq; vino bis in die, tandiu donec viſum fuerit ſanguinem emendatum eſſe.

Eſt quinta Solis eſſentia tinctura per vini ſpiritum extracta, cuius modum ſuprà poſuimus. Aurum verò potabile eſt, cùm id vnà cũ aliis ſpiritibus & liquoribus in potionem reſoluitur. At oleum auri, eſt cùm ex auri ſola ſubſtantia per ſe fit oleum purum.

Auri potabilis deſcriptio.

Recipe auri foliati vel puluerati vnam vnciam, hoc in ſuccum reſoluatur, addes aceti

aceti destillati quantum sufficit, destilla postmodùm, & ab inuicem separato, tandiu hoc facito, donec adiunctorum nihil saporis maneat: deinceps in aquæ vitæ quinque vnciis immergantur omnia simul, & in pellicano per mensem digerantur.

Eius aquæ vitæ descriptio talis est.

Recipe vini ardentis libras decem, rosarum, melissæ, rorismarini, anthos, cheiri, foliorum vtriusque hellebori, maioranæ, ana, manipulum vnum cinamomi, macis, nucis muscatæ, garyophyllorum, granorũ paradisi, piperum omniũ, cubebarum ana duas vncias, succi chelidoniæ, tapsi, melissæ, ana sex vncias, cinerum fabarum vncias quinq; , commisce, permittéque digeri per pellicanum xii. diebus, separa, tandem & vsui reseruabis quem suprà ponimus. Aquæ vitæ auri descriptio.

Olei solis descriptio.

Postquàm, vt suprà dictum est, aurum in succum per acetum reductũ fuerit, bulliat per quindecim dies in sequenti digestione, posteà separetur in balneo mariæ volatile, manebit in fundo fixum oleum auri purũ. Olei solis descriptio.

Corpus digestionis hoc est.

Recipe succi chelidoniæ libram vnam, & aquæ vitæ circulatæ partem æqualem, vel paulò plus, resoluantur in spiritum, qui-

bus auri misce tres vncias, deinceps fac vt suprà dictum est.

Tinctura salis Philosophorum.

Recipe salis Auri, salis Antimonii, salis melissæ, ana vnciam semis, salis communis puri petrosiq; vncias octo, misce simul, & super frustum panis stratum edatur ieiuno stomacho. Nec mireris quod hîc ponamus sal auri, sal antimonii, quæ salia vulgaria nõ sunt, sed philosophica: postquàm sciueris ea quæ scire te cõuenit in hac arte, non miraberis ampliùs.

Aliud sal philosophicum.

Recipe salis Gamandreæ, salis cicoreæ, salis valerianæ ana vnciam vnam, salis absinthii vnciam semis, salis vitrioli dragmã vnam, communis salis puri petrosiq; libram vnam, misce simul, & edatur vt superiùs.

RATIOCINATIO IN suprascriptas Paracelsi confectiones à quibusdam perperam descriptas.

IAm curaueram has cõpositiones tincturarum oleorum, &c. mihi è germanicis Theophrasti scriptis in nostrã linguam conuertendas: quando Hassardi & Gerardi Dorn. libri emerserunt. Quibus ego maxi-

mas quidem gratias haberẽ, si nõ contenti nudis verbís, ea vel restituissent in integrũ vbi manca erant vel mutila, aut vbi adeò erant obscura: quum Paracelso in arduis libuit tenebras offundere aliqua sua luce illustrassent.

Itaque vt ab ea exordiar (quæ si verè esset tradita), iure omnium foret præstantissima nempe de AVRI TINCTVRA, VEL ARCANO quod initio huius compendii paucis perstrinximus.

De aqua salis.

Hassardus in aqua salis dixit R. sal pulverisatum, quum posteà dicat, pulverisa: præteritũ enim est verbi germanici Geflossen, quod fusum vel alatum interpretantur, vt paulò post fliesen infinitiuus ab Hassardo fluere vertitur vel fundi. Hoc autem silẽtio præteriit Gerardus. Mihi autem videretur R. sal fusile legendum errore interpretis germani, quod chymicis omnibus cõmendatur, & fortè de fossili intelligẽdum, quod quidã Antidotarii scriptor sal gemmę esse existimat, quóque Paracelsus noster vtitur in oleo à Stibio eliciẽdo, vt capite suo lib. 3. docebimus: nisi mauis sal commune fusile arte factum, sed hîc naturâ purum esse vult, artemq; reiicit nominatim, ideóque iubet Sal fusile.

ſæpius liquari vel fundi, quod in communi preparatione fit. Addit Haſſardus radis pro radix.i.Raphanus ſanguineam herbã, burſam paſtoris interpretatur, neſcio quo autore. Sal verò intellige purum petroſum ſolutũ, colatũ congelatum. *De ſpiritu vini.*

De ſpiritu vini.

Miror hos, qui Theophraſti diſcipuli agnoſci volunt, non animaduertiſſe corruptiſsimam eſſe hanc extractionem in qua circulatio prima eſt, quæ in magiſtris eſſentiarum quintarum Ioanne de Rupeſciſſa & Raym. Lullio ſemper eſt poſtrema. Deinde non ſeparari phlegma mortificãs ſpiritum, nec feces in opere circulãdi. Non declarari ſignum quando ſpiritus ceſſat aſcendere. Scribi hanc deſtillationem ſpiritus fieri in frigido (niſi hîc inſtrumentum ſerpentinæ intelligamus) quum omnis igne fieri ſoleat. Signum enim eſt duplex, ſcilicet in guſtu & ſapore aquæ ſtillantis, ſi inſipidus fuerit. Et in ſignis alembici ſi aqua incipiat (vt loquuntur) venare.i.venas facere: nam conflagratio acrimoniam ſaporis conſequitur. Tum autẽ quod ſequitur eſſe aquam vitæ, non ſpiritum quæ oratio eſt? Nõne ab omnibus ſpiritus vini appellatur aqua vitæ? legendum ergò fuerat aqua vini vel vitis, quæ tam inſipida eſt quàm aqua fontis.

Tādem elicitur tinctura auri in ſpiritu vini, terrâ albâ reſiduâ in fundo vaſis. Quis vnquam Philoſophorum non dixit cum Gebro aurum eſſe homogeneum, ideò ſecundum Plinium, igne indomitum, illíq; contra ſalis & aceti ſuccos omnium rerum domitores conſtantiam ineſſe. Ergo vnaquæque pars auri, aurum eſt: quamuis ſpiritum quendā eius extenſiuum extraxiſſe de maſſa falſò Cornelius Agrippa glorietur quem fore intēſiuum addit Pantheus, ſi reducatur in corpus ſuum.i.in oleum vitri. Nō igitur pars erit crocea vel citrina in ſpiritum ducta, pars reſtabit alba: à qua mirabilius etiā eſt aquam metallicam educi. Hæc itaq; exiſtimo ex Paracelſi fontibus claris nunquā hauſta fuiſſe, ſed ab artis penetralibus ſubtiliſſimè inſerta. Quod ex ipſo Haſſar. liquet clariſsimè, qui de tribus ænigmatis, ſecundum fecit: vnum poſt quinque (nihil N.) poſt quinque millenū colloca. i. V I ᴺ V M (quia N. litera non eſt numeralis) quaſi verò diſtillationem vini lippis & tonſoribus notam conueniat integumentis ænigmaticis adumbrari. Ibi tamen diſtillat aquam ardentem, deinde circulat vt hîc ὕστερον πρότερον tacitè fateatur. In circulatione autem fixari ſpiritus cenſet non abſque autore, nempe

Plinius.

Agrippa.

Pantheus.

Haſſardus in claue artis chimicæ.

Augurello in Chrysopeia.

Ardentémq; vocant lympham, vitæq; liquorem,
Vitrea quàm raris effundit fistula guttis.
Præcipuè verò modico lentescat vt igne, &c.
Ipse in se sua per vestigia confluit humor,
Donec paulatim niueam denſetur in offam.

At in dissolutionem auri, vel alterius rei ex corporationem, quo pacto vult hanc offam commisceri? Nam de hac auri solutione idem poëta cecinit.

Quid quæ de veteri guttatim stillat Iaccho
Deinde fimo incoquitur putri lentóq; calore,
Donec in ætherei splendoris versa colorem
Accipit è summo cœlestum corpore nomen.
Hac quoq; dura ferunt certo mollescere ductu
Corpora. quæ phœbi, vel quæ dignata Dianæ
Nomine, &c.

Ex his ergo perspicere, licet fixari quidē posse hūc spiritū vini diuturna circulatione: (in qua quondā inchoata vidi ego iam lapillos in fundo cristallinos concretos) sed cui vsui Gerardus offam hanc destinat? Ad dissolutionem autem essentiarū Raymundus & Augurellus non tandiu detinent in calore, sed quousque, vt ait ille, appareat quinta essentia coloris cœli distincta à fecibus tāquàm lineâ diametrali. In alio tamen codice Germanico xl. dies leguntur nostræ

Gerardus.

Raymūdus

circulationis vini & lib. 3. de vita longa bimestre spatium, ad circulandum & ita educendum pinguedinem quandam in superficie, quæ spiritus vini est, reliquum autem phlegma. Sic posset sola circulatione spiritus elici præter vsum chymicæ, nisi libro de gradibus distingueret aquam vitæ ab aqua circulata, sed hãc circulatam nuncupemus. Superest in fine huius extractionis, graduatio illius spiritus, quem vterque scribit non vltra essentiam quintam subtiliari, quum vltrà quintam vicem sonet germanicus sermo, hoc est (inquiunt) 2.4.0. vbi legendum est 24. qui gradus est vltimus auri perfectionis naturalis. i. 24. Karatti ex sermone aurificum & monetariorum: aliàs (addunt) comburitur. Quis vnquam aurum comburi ausus est affirmare? Addam in administratione theriacam venetam à Gerardo præscribi, quem dubito de therebinthina cogitasse: epitheto in theriaca ridiculo & accessione ad autorem in Epitome, superfluâ. Ex his licet lectori de cæteris horum interpretum somniis coniectare. Addam hic tãtùm de gradibus auri vel Karattis, ex quęstione quadam de peste incerti autoris, eruditissimi tamen, quisquis ille fuit, aurum demus natiuum purum putum, esse vnius gradus

aureitatis integri, philoſophicum verò erit c. vel mille graduum integrorum. Quod forſan ſcitè accõmodaretur ad mille annos hominis, de quibus libro. 4. de Vita longa quum lapidem philoſophicum hominem Rogerius Bacho nuncupauerit. Sic Roſ. minoris autor plantas roſeas producit vnius anni biennii, triennii, &c. Ita vt nono anno roſas ferant mille, &c.

De ſale philoſophico.

Recipe. ſalis auri, &c.

Aurum in ſalẽ redigi nõ poteſt.

Quum aurum, vt ſuprà dixi, ſit homogeneũ & vacuum omni ſulphure inflammabili, nõ videtur calcinari poſſe per ignem, & conſequenter non redigi in ſalem: quanuis autor hortenſis Bernardus, & vrbis cuiuſdem inexpugnatilis inuentor, ſe nouiſſe modũ huius ſalis conficiendi aſſeueret: quem fama eſt graue bellum aduerſus chimicos parare.

Sal Antimonii.

Sal quidem ad Antimonii criſtallinum ex puluere eius rubro confeci. Cætera genera ſalium mihi ſunt facillima, vt medicis quibuſdam huius ciuitatis doctiſsimis atq; honeſtiſsimis experientiâ demonſtraui: triplicíq; ratione, hac prompta, alia ſubtiliore, tertia ſubtiliſſima. Audiui etiam ab inclyto heroë Maligneo Vidamio Carnutenſi, rei pariter bellicæ literarúmq; reconditarum peritiſſimo,

peritiſsimo Adamum ab Bodenſtin Theophraſti diſcipulum medicum inſignem, his ſalibus, ægris optima remedia præſtare. At non ſecreta artis omnia (vt ait ille) lenocinio proſtituenda, niſi ſapientiæ filiis qui ex rationibus noſtris haurire hîc poſſunt: fatetur tamen Geber *aurum calcinari* magno labore, nulla vtilitate. Hîc ego a Gerardo, haſſardo, Adamo huius ſalis philoſophici auriq; & Antimonii aliquam explicationem, non nudam tãtum narrationem deſidero: ſatis tamen inſcitiæ arguuntur, quòd poſtea in ſolis eſſentia quinta, ad ſpiritum iſtum vini falſo deſcriptum nos relegant Eſt auri calcinatio per aquã fortẽ regalem: eſt alia per hydrargiron ſed quæ non conducant humano corpori.

De auro poculento.

Recipe auri foliati vel pulverati: exponẽdum fuit, limati: poſt digeſtionem in Pellicano, remittit lectorem pro reliqua praxi ad librum ſuum de eſſe quinto. Sed reſolui intellige per acetum vt infra in olei deſcriptione At quia incidit mentio de pellicano: deſcribam Augûr. verſibus: Aurum poculentum. Pellicanus vas. lib. de eſſe quinto.

Fingitur oblongo vitreũ vas ductile collo Augurellus.
Bina vnde exiles velut anſæ brachia pẽdẽt
Cõcaua quæ vẽtrẽ vaſis flectũtur ad Imum.

Hìc igitur liquor inclusus cũ sũma per ora Fertur, continuo binas inclinat in aures, &c. figura depicta est a Philippo Vlstadio lib. qui inscribitur Cœlum Philosophorum.

De eius aquæ vitæ descriptione

Errores ibi sunt granorum paridis pro *paradisi*, post piper, zinziber omissum: vbi cubebarum ãn. vncias duas, vniuscuiusq; 4. vncias. melissæ semilibram vniucuiusq; (vt agnoscamus libram illi esse vnciarum xii.) fabarum vncias 5. reperio 10. In pellicano 12. dies, reperio in margine ascriptum alias 8. quæ quidem possent conturbare lectorem.

De oleo auri

Oleum auri. Falsò scribit oleum auri fieri per se ex auri sola substã. vt constat ex corpore digestionis supra scripto, sed quum propinatur ægro, sumitur separatum a reliquis. non omittemus item Balsamũ eius ex auro tã ad grauiores morbos quam apertas plagas.

Recipe Solis foliati scrup. iiii

Balsamum auri. Alcohol vini de pino

De melissa ãn. vnc. iii.

Pone in digestione vsque ad iiii. septimanas, butyrum deme, sine illud digeri per suum mensem, atque detrahe per balneum,

tunc habebis balſamum.

Mercurius auri & plumbi valet plurimum ad paralyſim ex morbo venereo cum aqua vitæ & lauādulæ: quemadmodū mercurius lunę corporalis ad catharrum. Mercurius auri & plō bi.

De præparatione Antimonii ex Mathiolo, in Dioſcoridem. Et ex Paracelſo.

Eligito ſtibiū optimum (vt Dioſcorides tradit) ſplendidiſsimū quod more nitedularū em cat, confractu cruſtoſum, friabile, nihil terræ aut ſordiū habens. Id primum in puluerē terito deinde in fictile vas quod amplum ſit coniicito tum demum carbonibus ſuccenſis ad calcinandum (vt chimiſtarum verbo vtar) ſub dio exponito atque interim cocleari ferreo, ſpatula ita myropolis appellata continuè moueto: hoc verò dum fit, fumus exhalat tenuis ſulphur & auripigmentum redolens qui ſi ore attrahatur crebras interdum excitat vomitiones: quapropter qui verſant, ventis terga opponunt. Verſare autem aſsidue expedit nam ſi paulifper ceſſes vel comburitur ſtibium vel liquefit: verſato itaque diligenter quovſque in glebas concreſcat quas cum videris, ſublato ab igne fictili, quod concreuit rurſus in puluerem redigito atque eidem fictili impoſitum carbonibus reddito, aſsidue-

que verſato idque toties repetendum eſt quoties coaleſcẽtes gleb ulæ poſtulauerint Ita quoque tandiu verſare conuenit quo ad corpuſcula illa quæ emicant ſplendorem ſuum amiſerint, vapor omnis ceſſauerit, fœtor obſoleuerit & ſtibium in calcem conuerſum ſubalbicãtis cineris colorẽ contraxerit. Perfecti autem operis ſignum erit, ſi prunis ardentibus inſpergatur nihilq; prorſus fumi emittat. Poſt hec ſumito huiuſce calcis exẽpli gratia lib ß.chryſ.factitiæ vnc. ß. deinde criſocolam & ſtibium terito in tenuem puluerem ſeparatim mox omnia ſimul miſceto atque in fictili fuſorio quo vtuntur aurifices igni vehementi admoueto: vas ſuper laterem aut teſtaceũ aliquod fictilis ollæ fundum prius collocatum & fictili operculo contectum carbonibus accẽſis circundato. Veruntamen operepretium eſt in hoc magnam adhibere diligentiam ne res illę comburantur.quare tenacula ferrea ſublato cooperculo nonnunquam inſpiciendum eſt an colliqueſcat Nam vbi colliquatum fuerit illico vas ab igne eximito de ſuper inuerſa pelui ex aurichalco fabricata, qua tonſores vtuntur proiicito: quamprimum ibi concreſcet in laminas quæ colore & nitore chryſopatios quos hyacin-

thos appellant atque etiam nonnunquam granatos referunt: vbi autem lapillos paruos & rotundos parare sit animus guttatim oportet fusorio vase super eadem pelui fusum antimonium effundere. Cæterũ chrysocollæ vicem fœliciori successu mihi præstat sal fossile chrystali modo pellucidũ sufficiatq; in ℥. antimonii vnciis addere drac. ß. Verũ omnes admonitos velim difficillime a quoquam parari posse Hyacinthinum antimonium etiam peritissimo chimicæ artis magistro nisi prius ab altero parari diligenter inspexerit quum non semper iis etiam succedat pellucidum, qui sæpe ac sæpius illud parauerũt. Hæc Matthiolus in nouissima editione commentariorum suorum in Dioscor. qua recinit palynodiam, de Stibio crudo quod iniiciebat in calcinatum, de chrysocolla, cuius in locum sufficit sal fossile quod alii sal gemmę appellant. Sed qui hãc eius præparationem experiri voluerunt, quum triduum in hac re totum ante laborassent, nunquam fumo priuare potuere, priusquám ad colorẽ flauum luteumve transiisset, nec illud fumo priuatum fundere chrysocollæ ope & salis fossilis nec tãdem additione stibii etiam crudi. Quum autem stibio leuiter calcina-

to ſcilicet vſque ad colorem veluti cinerũ tantum ſubalbicantium (vt ille ſcripſit) adhuc tamen cæruleũ fluanti ſupra carbones accẽſos, tum ſal foſsile adhibuiſſent, non tamen recte fundere & in ſpeciẽ hyacintinã proiicere a fuſione potuerunt. Nam autore Geb. a ſulphure proficiſcitur facilitas fuſionis, quod Mathiolus tã diuturno igne cogit totum in auras efflari. Ex vulgari præparatione Stibii conſtat hodie vbique terrarum varios morbos difficileſque curari, & vſum illius ab empiricis ad medicos & pharmacopolas migraſſe: Sed violenta & ſubita illius euacuatione tam per ſeceſſum quam per vomitum ſecũdum Hippocratis aphoriſmum naturam nimis conturbari. Ideo nihil ad noſtram hanc paracelſi quam nũc variè & copioſè tractamus, nihilq; ad eam de qua nos ſuo capite lib. iii. de vita longua: quæ purgat hominẽ radicitus abſque alui ſubductione manifeſta, & ſeparat ab eo velut ab auro realgar & chymum (non chyminum vt Gerardus loquitur quem artifices fodinarum in venis leitam appellant, nec purgat intus & extra vt ille falſò adiecit cõtra autoris ſententiam. Iam huc cõferam vndique varias ſtibii à Paracelſo præparationes ex compluribus eius

Geber.

Hippoc.

In auro chimus & realgar.

libris medicis & chirurgicis qui hodiè extant ſed lingua tantum germanica. Scribit autem hæc in ſecũda parte libri chirurgiæ magnę cap. 5. cuius titulus, de quinta eſſentia Antimonii & quomodo extrahenda eſt pro renouatione vel regeneratione hominis. Medico cognoſcendam vim atq; naturam rerum omnium, & diſcẽdam extractionem earum, antimonii exemplo: à quo ſolo repertum eſt arte chymica aurum ritè purgari, & purum putum reddi, nulla ſorde vel ſcoria aliena relicta. In qua purgatione argentum cæteráque metalla ſi in auri maſſa continentur, deteruntur & conſumuntur. Hic expoſitio eſt primæ propoſitionis cap. de Antimonio lib. 4. ſicut affinat aurum: ſubſequitur, Homo eſt eiuſdem cum auro complexionis, ideò poteſt ab antimonio pariter purgari & extolli vtriuſque ſanitas vſque ad ſupremum gradum. Antimonium igneæ eſt naturæ, quæ abſumit nõnulla, alia conſeruat. Ab eo elicitur medicina purgatrix absque euacuatione per ſeceſſum, cui alia nulla par eſt in officinis pharmacopolarum. Omnes enim humores noxios in corpore perſequitur, & fugat, hominemque ſanum & ſincerũ relinquit. Multi noſtra ætate illius præparationem tentauerunt, nemo ta

Præparatio ex libr. de impoſturis.

men est adhuc ante me vsu & experimento consecutus.

Præparatio Chymica Paracelsi.

Antimonii R. itaque Antimonium, elige quod optimum, & reduc in alcool deinde reuerbera in vase clauso igne supero per 30 dies. Hic errauit. P. Hassardus, qui vas reuerberatorium dixit. Sic volatile redditur, & primò albescit, deinde flauescit, tãdem in rubrum colorem fuscum pellucidum conuertitur cum subtilitate & leuitate.

Ergo sic reuerberati extrahe lilig per spiritum vini: ita vt supernatet 20. digitis. Nulla melior est pręparatio lilig ad vsum corporis humani purgandi radicitus: at non intus & extra, vt iste scripsit.

Administratio eius est, vt in dolium vini recentis in Septembri vel Octobri id est. musti, semper ad 20 lot (mensuram simpliciter dixit Gerardus) tincturæ ponatur vncia semis, & simul digeri purificariq; ambo permitantur. De vino bibant patientes ad 3. vel 4. septimanas pro aliis haustibus, non ante alios haustus, secundum Gerardum Dorn.

Alcool. Nota hic Alcool esse puluerem subtilissimum, vt per tenuissimnm cribrum vel setacium transactum. Aliud est Alcohol de quo

de quo lib. de grad. De ſpagyricis verò doſibus, vt in Alcohol, balſamis, & id genus aliis magnalibus: & lib. Chirurgiæ Alcohol vini de pino, cũ aſpirationis differentia. Et quod hic ſcribitur de ſpatio 30. dierũ, arbitror eſſe legendũ 3. i. trium non triginta, errore librariorum procliui innumerorũ notis: quas ideò Baptiſta Albert. in lib. Archit. iuſſit integris verbis deſcribi. Sic reperio in lib. teſtamenti Gebri calcinationes metallorum 30. diebus, quas in libro de inueſtigatione, & in ſumma perfectionis ſtatuit 3. diebus abſolvi. Alcohol.

Antimonij præparatio naturalis.

Alio libro chirurgico aliam tradit preparationem naturalẽ, quæ fit menſe Septembri. vt Arnaldus tradit in vegete ſcz. iiii. vnciarum iu cado quas intellige eſſe calcinatas. Alio lib. de duplici medicina in lingua pariter germanica ſcribit, Oleũ elici ab Antimonio cum ſale gẽmæ calcinato per diſtillationẽ retortæ igne continuo fortiſſimi Athanor 3. dierũ totidemq; noctium oleum (inquam) ſanguinei ruboris cuius libra vna reducitur ad vnciam ſemis vel vncias ii. mirabile remedium vulnerum quę incurabilia exiſtimantur ſcilicet coniunctorũ cũ vlceribus malignis.

De Antimonio libellum ſcripſimus nu- Libellus Suauii de Antim.

per quidem nos aduersus duos medicos de eo perperam inter se disceptantes: vbi de eius facultatibus cumulatè disseruimus restat hîc inserere opinionem eiusdem Theophrasti de Stibio ex lib. de grad. Nam inter ea quæ ex aqua proueniunt & tertiũ gradum frigiditatis tenent Antimoniũ statuit ideò supra, inter metalla quę aquea sunt. At in gradibus spagyrorum in tertio essentiam Antimonii quemadmodũ aurum poculentum & gemmarsi liquore collocauit.

Chyrographus. Item in dialogo qui inscribitur Chrysorrhòas sub Paracelsi persona dicitur: illinc deprehensæ metallicorum cum metallis amicitiæ atq; odiũ (quod Sympathiam græcè dicimus vt Antimonii, hydragyri, &c.

Et paulopost.

Fateor me quidem ex metallorũ tum metallicorum energia atq; efficacia multa ipsius physices auxilio deprehendisse.

Vbi sub metallicis (vt suprà) præcipuè Antimonium intelligit quod hic inter ea tradit principatum obtinere.

Lilig. Superest solummodo vocabulum nouum Lilig. ex lib. Chirurgiæ Theophrasti germanico exponendum quod nulla in lingua vsurpatum reperio tametsi commentarios diuersarum linguarũ atq; homines earum peritos cõsuluerim. Opinor ab eo suo mo-

re confictum vel potius illech legendum, quo frequenter vsus est multis in libris de tartaro, de gradibus, &c. quod potuit esse deductum ab hyle quæ primam materiam græcis significat nisi legamus stibi pro lilli, quod legit Gerardus Dorn. qui perperam subiicit croceum post flauum, in calcinatione. Sensus enim Paracelsi manifestus est, quintam essentiam Antimonii hoc pacto per spiritum vini eliciendam esse: quòd P. Hàssardus subdoratus est. Finem tandem faciã Stibio vbi addidero ex ipso Paracelso.

Stibium per aquam vitrioli redigi posse in quendam pultem, tolle ergò ab eo Salmiax, decola, tunc inuenies crassum quendam liquorem perutilem vlceribus.

Flores Antimonii expellunt venenum realgaris.

In Antimonio quoq; est Balsamus cuius abstractio fit per Salmiax resoluendo, & aqua pluuia, post dulcores, deinde exicces, rursusq; sinas solui supra marmor. Balsamus Antim.

Fit etiam rubrum syncerum ad cancros & fistulas.

Mathiolus extrahit oleum medicatum ex stibio, Vãnuchius Pyrothecniæ scriptor oleum cõmemorat chimicum tingens. Porta Neapolitanus describit regulum Antimonii, vt tenuissimè manualibus molis su- Regulus Antim.

bigatur, inde noua olla carbonibus accensis condita rubeſcat tota, cui ſtibium, tartari duplum, ſalnitri quadruplum optimè tuſa paulatim iniicies, cumq; tollitur fumus operculo claude ne euolet, tollito demum & aliud proiicito dũ totus cõburatur puluis, in igne poſteà aliquantiſper proroget moras, extracta refrigerari ſinito & ſuperextantes tollito feces & in fundo inſidens argentum viuum reperies, quod chymiſtæ vocant Regulum. Contrà quem autorem veneficiorum magiſtrum ex hominum memoria delendũ, hoc habe, id non eſſe argentũ viuum ſed ſtibii materiam defæcatam. At experientiam contentam eſſe partibus æquis duorũ reducentium, dici autẽ Regulum & regem ob principatum quem illi inter mineralia Paracelſus tribuit.

Cõtra portam.

De Hydrargiro quod argentum viuum dicitur, latinis & Mercurius Chymicis.

De eo Paracelſus caput confecit proprium lib. iii. de Vita longa, vbi ipſe pauca intellectuq; facillima de eius fixione deinde cõiunctione cum auro. Nos poſtquam præfati fuerimus, eleganter dici à Plinio vomicam liquoris æterni, treſq; eius non ſpecies, ſed formas in fodinis reperiri, vnam pendentis ſtiriarum more, aliam è minio educti vt ignis inter duos calices, tertiã ſponte in

De argẽto viuo triplici.

viſceribus terræ decurrẽtis & iam ſui. Quã-
uis quartam addat Marcellus in Dioſco. neſ
cio tñ quo autore ex fragmẽtis marmoris
extracti. De eius qualitatibus omittam ridi-
culam medicorum noſtri temporis diſcep-
tationẽ, horũ frigidum, humidũ, aliorũ ca-
lidum, ſiccum cõtendentium. Nam certum
eſt alias qualitatibus conſtare quum fuerit
in ſua natura, alias ſortiri ſi arte immutetur
vt in ſublimatum vel præcipitatu[m]: de qui-
bus aliquando erit copioſius diſſerendi lo-
cus. Hoc interim dicam falſo Xantem A-
loynum venenum iudicaſſe autoritate Ga-
leni quem conſtat lib. de ſimpl. fateri igno-
rare ſe an ſumptum intrinſecus venenum
ſit vel extrinſecus admotum, ſeq; periculum
non feciſſe. De quo extat facetum Auſonii
epigramma. Zelotipę mulieris poſt toxicũ
viro exhibentis ad mortem accelerandam,
cui fuit antidotum. Sed ad tres argenti viui
præparatione Paracelſi noſtri accedamus.

Xantes Aloinus Galenus.

Mercurius habet tres corporis formas,
primam antequam natus ſit, & iam ſuus, ſe-
cundam quando eſt in ſpecie liquoris, vel
aquæ viuæ (quã Spagyri ſiccam nominant)
tertiam quum arte præparatur & redditur
ſimile pulueri niueo vel calci metallorum
peruſtæ. Itaque ex eo 3. eliciuntur remedia
vnum ad vnguenta morbi Neapolitani, a-

Præparationes argentiuiui.

liud ad lauacra, postremum ad suffimigia.

Vnguentum mercuriale.

R. Ertz vnde mercurius nascitur, id est vt reperitur quoquomodo cœptus coagulari licet, non induratus omnino vel conuersus in corpus. Tere eius xx. lib. Bulliat per horam in aqua pluuia, inde proiice sordes eius & reserua glaream, quàm distilla in vase vitreo igne vehementi. Tum effluet liquor quidam vel succus candidus & clarus, retine: post distilla humorem eius per balneum mariæ, restabit in fundo quædam vnctuositas prope ponderis eiusdem cum mercurio, de hoc metallo adhuc immaturo accipe grana ii & olei spicæ nardi grana vi. Ex his fiat vnctio vt moris est ex argẽto: addo, viuo, deerat lib. germanico. *Quik post silber.*

Vnguentum corporeum mercuriale.

Rx. mercurium corporalem, amalgama cum stanno ān. effluat in aquam, R. aquam illam cum sulphuris ęquo pondere destilla, exibit oleum in lactis specie graue & absq; acrimonia: quo vteris vt superiore.

Lauacrum mercuriale.

R. Mercurium sublimatum per se absq; vlla additione, illum siue sublimare à sale fusili aliquoties, inde distilla vinum ardens, idq; tandiu donec Mercurius nihil amplius rodat mordicétve, omni suo acu-

Lauacrum argenti viui.

mine amiſſo. Illum mercuriũ ſinas elixari in aqua Perſionis vel chelidoniæ per ſemi horæ circulum. ſepara inde aquam ne mercurius vnà cũ ſuo corpore adhibeatur, ſed ſpiritus eius ſolum exeat morbóq; accommodetur. *Suffumigium.*

Scias virtutem mercurii non ineſſe corpori eius, ſed ſpiritui, qui exit ab eo velut ex fornace calor. Itaq; multis modis præparetur & adminiſtratur. Suffumigiũ argenti viui.

R. mercuriũ mórtifica cum ſulphure ſicut fit cinnabaris factitia. Tũ ſublima ab eo cũ æquo ſaliſniſtri põdere. Pone in inſtrumẽto cuius pars inferior fundi ſit perampla, pars verò ſuperior orificii ſit admodum angusta, vas autem ſit altitudinis palmorum duorum. Sic conſtitue in igne vt fumus leuiſsimus tantùm aſcendat, in emunctoria recipiendus non autem ipſa corporis ſubſtantia. Ertz autem quandoque ſignificat Germanis in ignem metallum, quandoque æs ductile & regulare. Mihi in prima mercurii præparatione ſignificare videtur terram muneralẽ rudem, vocabulo Hebraicæ linguæ proximo cui Eres, terra eſt.

Iam reſtãt eſſentiæ mercuriales in ſingnlare remedium venerei morbi: quarũ nomina ſequuntur.

Sulphur vitriolatum, eſt ſulphur quod fit

ex vitriolo feruefacto in dosi simili helleboro nigro.

Vitriolum liquefactum est vitriolum ab ære extractũ quod non coagulatur Mercurialis sena est aqua facta de alumine in quo Mercurius natus est lego de ertz vt suprà. Laxa chimolca est puluis extractus ex salibus mineralium salsugineorum.

Mercurius mineralium est certa vnctuositas educta ex metallis auri & argenti.

Mercurius metallorũ præcipitatus est reductio metallorũ in suã materiã primã, postea ipsa in se deiecta & velut humo-afflicta.

Scias autem argentum viuum in omni sui præparatione eousq; deducendum quoad sit tanquam vita fessum & omni acrimonia priuatum. Reducitur autem in oleum à spiritibus salisnitri & quod valdè mirũ est annulus ex eo cõgelato & metallificato cõfectus digito adhibitus sanat chiragrã sicut in lib. magię Picatricis cõflatur ex eo thurribulũ mysticũ, cuius ratio paucis est perspecta nõ magis, q̃ phœnicis (qui ab eo nasci tur) animalis secundũ Bacc. singularis: quod 600. an. arabũ præparatur, & ad mysticam theologiam pertinet secundũ Alb. vt in eo sudorem Plutarch, abstergamus & Plinii. incredulitatem tueamur.

FINIS.

PH. THEOPHRASTI

PARACELSI

DE VITA LONGA

LIBRI IIII.

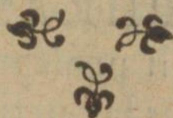
Effigies Paracelsi, Et Apophthegma.

ALTERIVS NON SIT. QVI SVVS ESSE POTEST.

ΠΕΤΡΟΥ ΜΟΡΕΛΛΟΥ
Τουρονέως ἐπίγραμμα, περὶ Θεοφράστου Παρακέλσου, καὶ Λέοντος Σουαβίου,
Ι. Γ. Π.

Ἕλλας ἐσαθρήσασα Θεοφράστου Παρακέλσου
  Εἰκόνα, τῆς φύσεως φράζεό μοι πρόπολον,
Κὰκ παλαιῶν δὲ χρόνων μυστὰς κορύφωσον Ἀθιώνης,
  Εὑρήσεις τ' ἀναμὶξ εἰν ἑνὶ πάντας ἔμεν.
Τοὔνεκεν, Ἑλλὰς, ἔχε στόμα φιμόν. Ὑπερβόρεός σοι
  Ἀντ' Ἀναχάρσιδος ὢν ἀντιπελαργεῖ ὅδε.
Τοῦδε μάθοις βιβλίοις γαίης κευθμῶνας ὀρύττειν,
  Κἀψῖδος οὐρανίης εἰσαναβῆναι ὄρη.
Τοῦδε μάθοις βιβλίοις φύσεως ζωαρκέα δῶρα,
  Ὄφρ' ἐναρίθμιος ᾖς Μακροβίων συνόδῳ.
Τοῦδε κ' ἐφημοσύνῃ, πινυτῷ τ' ἀποφθέγματι πει-
    σθεὶς,
  Ἢν σὸς ἔμεν δύνῃαι, μὴ ἔσο ἀλλότριος.
Εἰ δ' ἀγνοεῖς Λαβυρίνθου ἑλίγματα, τοῦ δ' ἀπερύξει
  Πλαγκτοσύνης Θησεὺς Σουάβιός σε Λέων.
Ὃς σελίδας γὲ μακρὰς βραχείᾳ σύστε λε συνόψει,
  Καὶ χρησμοὺς δυνατὸς Λοξίου ἐκφανεροῦν.

GILLII PINAVTII
E` GRÆCOLATINVM
EPIGRAMMA.

Græcia naturæ nunc contemplare miniſtrum,
  Quum Paracelſæam conſpicis effigiem.
Priſca ætate tuam quotquot coluere Mineruam
  Græci: Germanus continet vnus homo.
Alter Hyperborea hic Anacharſis prodiit ora:
  Ingenio Argiuas qui tibi penſat opes.
Illius è ſcriptis ſcrutari viſcera terræ,
  Excelſiq; potes ſcandere templa Poli.
Sicq; maritare huic terræ cæleſtia dona,
  Vt poſsis longos enumerare dies.
Explicat anfractus Labyrinthi, vt Theſeüs alter,
  Eloquio ſuauis, corde animóq; Leo.
Hic reipſa dicto Theophraſti præbuit aurem:
  Alterius ne ſis, qui tuus eſſe potes.
Suauius eius opus longum contraxit in arctum,
  Phœbi oracla potens hic reſerare Leo.

VALENTINVS DE RETIIS
DE OPERIBVS PARACELSI ad Lectorem.

THEOPHRASTVS Paracelsus ex nobili prosapia suedigena, apud Eremitas Heluetiæ natus, ab Atheniensibus Paracelsus magnus vocatus 230. in Philosophia conscripsit libros, 40. in medica scientia edidit, 12. de repub. 7. in mathematicis,& tria opera simul in vnum composuit librum,qui Theophrastia nuncupatur, 66. autem libros de occultis & abstrusis condidit. Primum opus de archidoxis dictum,in quo declarat extractiones & separationes virtutũ ab inualido, Secundum Parasarchum dictum, in quo de summo bono tractat in æternitate, tertiũ Carboantes dictum, in quo trãsmutationes declarat in forma & esse. Scripsit Gellius Zemeus de hoc Theophrasto Germano Philosopho ad Passephallum Ceueum. Apud Germanos nũc vir adolescens existit,cui parem orbis non fert,qui adeò excellenter in Philosophia,Medicina & Mathematicis,atque de repub.& iustitia scripsit,quod credo aut mira influentia in eo sit natalis, aut maior spiritussancti gratia,aut immẽsa demonum

existentia. Nam inhumanum hæc est perscrutari, quod ipse vilipẽdit: saltem doctiorem me legisse memor non sum. Quare tu, Lector, syncero animo Theophrasti scripta excipe, nec noua hæc antiquis meritò præferre vereare. Vale.

PH. THEOPHRASTI PARACELSI BOMBAST operum quæ ad nostram notitiam peruenerunt

CATALOGVS.

Libri quatuor de vita longa.
Liber de sanitate & ægritudine.
Liber de duplici Anatomia.
Libri vii. de gradib⁹ & cõpositionibus, &c.
Liber de magia.
Libri tres de morbo gallico germanici obscurè scripti
Liber de podagra.
Libri germanici de duplici medicina.
Liber chirurgiæ maioris.
Liber chirurgiæ minoris.
Libri germanici de imposturis chirurgorũ
Labyrinthus medicorum errantium.

Liber de tartaro, duplici editione ab autore recognitus, cum defensionibus vii.

Archidoxa Parrhisia, alias paragrapha.

Liber de humana generatione.

Prognosticon xxiiii. annorum.

Libellus de Cometa viso in Heluetia anno. 1531.

Liber de peste.

Charta edita Basileæ. anno. 1527. de noua methodo medendi.

Liber de aqua realgaris & mercurii.

Theologica opera nondum publicata. ad abbatem D. Galli interquæ:

Diarium supra reuelationem D. Ioannis

Opus Paramyrum.

Herbarius.

Tractatus philosophiæ ad Athenienses.

Liber ii. de causa & origine morborũ.

Item de morbis inuisibilibus.

Plures tractatus de morbo Caduco, de Cholica, de Rabie, de Hydropisi, &c.

Libri de Thermis.

Liber de modo pharmacandi.

SVMMATIM.

In philosophia libri. 230.

In Medicina lib. 46.

De Republica lib. 12.

In Mathematicis lib. 7.

Theophrastia, volumen continens opera 3. diuisa in 66. libros, de rebus abstrusis.
Opus 1. Archidoxa.
Opus 2. Parasarchus.
Opus 3. Carboantes.

LEO SVAVIVS
IN CATALOGVM
operum Paracelsi.

NE sit supra fidem tot esse libros à Paracelso conscriptos, vir doctissimus (secũdũ Terentianũ) vndecũq; Varro vt à suis Romanis extra inuidiæ aleã eruditissimus togatorũ appellatus, scripsit (teste D. Augustino de ciuitate Dei) quadringẽtos nonaginta libros neglecto cultu verborũ: quos Cicero in Academicis paucis perstrinxit. C. Plinius secũdus, teste Plinio nepote scripsit de iaculatione equestri lib. i. de vita Pomponii secũdi lib. ii. Bellorum Germaniæ. xx. Studiosos. iii. in. vi. volumina ob amplitudinem diuisos. Dubii sermonis viii. historiarum à fine Aufidii Bassi lib. xxxi. Naturæ historiarum lib. xxxvii. opus diffusum multiplex & tam varium quàm ipsa natura.

I. G. P.

NATVRA DVCE
COMITE INDVSTRIA.

ELENCHVS CAPITVM

LIBRORVM QVATVOR

TH. PARACELSI DE VITA LONGA.

LIBRI PRIMI.

LIBRI SECVNDI.

LIBRI TERTII.

LIBRI QVARTI.

FINIS.

PH

PH. THEOPHRASTI PARACELSI AB Hohenhein, vtriusq; Medicinæ & Philosophiæ Doctoris De vita longa Libri Quatuor.

ARGVMENTVM IN Cap. I. Lib. I. de Vita longa.

Innuere videtur vitam esse in cōiunctione mortalis corporis cum immortali corpore, & mortem proficisci à disiunctione eorum.

Cap. I.

ANTEQVAM coram vobis discipulis meis vigilantissimis, incipiā philosophari de Vita longa, é re vestra fore arbitror, si prius & penitus quid sit vita, describam: maximè verò immortalis, quam sanè scribendo alii complures prorsus missam & intactā hactenus reliquerunt, Vita immortalis.

puto ex ignorantia planè, aut vt satis ipsis perspecta non fuerit: hinc factum, vt alteri solùmmodo mortali scilicet, magna dispu- tatione cònsultum hoc vsq; in tempus vo- luerint. Nùnc autem vt clariùs hæ ambæ dignoscantur, certè ab initio de physico corpore dicendum esse reor, cuius corpo- ris generalis praxis fit ad hunc modum. Principio considerantur partes eius tot & tam variæ medullæ, ossa, cartilagines, liga- mina, nerui, carnes, membra, deniq; quic- quid est principalium membrorũ, cor vi- delicet, hepar, cerebrum, vesica, splen, &c. præterea, quicquid est exteriorum mem- brorum, vt sunt musculi, lacerti & id genus alia, quæ Physicam vitam complectuntur. Sed ad ea priusquàm perueniamus, quid sit mors, quidue ægritudo, paucis indicabim9. Est mors dissolutio vitæ cùm mortalis tùm quoq; immortalis, quam dies natalis con- iungit ac copulat: Nam omnis coniunctio rerum mortalium, maximè diuersarum, se- cum adfert dissolutionem. Quemadmodũ omnem coniunctionem rerum naturalium & earum quæ præter naturam sunt, sequi- tur dissolutio: Sic vitæ, quæ coniuncta est, comes est dissolutio: hinc est huius mali fons & origo, generatio morbi, quam con-

Vita mortalis.

Praxis generalis corporis physici.

Mors quid sit.

tinuò insequitur mors. Ex quibus facilè colligere licebit, quid vita sit tum mortalis, tum quoq; immortalis, & qua ratione vtraq; conseruari debeat. Quamuis etiam ea inferiùs vbi de Phisico corpore agemus, satis fusè declaraturi sumus.

ARGVMENTVM in II. Caput.

Innuit medicos laborare vanè in medicinis versi crassarum & feculentarum: æthereas autem esse quærendas. Triplex corpus, physicum & cœlicum, & aliud extrinsecus: adiunctum scilicet fermentum. Quo Raymond. dicit confortari priùs lapsum à temperamento. Est enim corpus secundum, quod nō debet violēter dissolui, sicut primum. Corpus autem caducum est creatura, corpus cœleste est vita.

Cap. II.

PRincipiò oportet, vt probè cognitam habeamus vniuersam rationem atque naturam cum Physici corporis tum Physicæ vitæ: quãuis, neque corpus, neque vita corporis hoc loci cōsiderari per se debēt: cum nihil posit elici ex mortali, quod vitam lōgam pariat, & extra corpus sit vita longa, & à corpore conseruetur, præterea, interueniente corpore exoriatur dissolutio vtriusq; vitæ. Nam vbicumq; immortalitas non est coniuncta mortalitati, illic dissolu-

tio penitus esse nequit. Hac de re plurimũ sudauit Hippocratica Musa, qua scilicet ratione corpus tanquam balsamo conseruaret, ne mortis causa exhiberet sese, immemor in vita mortem non esse. Nihil enim aliud mors est, nisi quædam dissolutio, quæ vbi accidit, tum demum moritur corpus: húcq; omnia sua [1] excerpta retulit Hippocrates, corpusculúmq; illud præ manibus sumere, & obnoxium morti, mortali remedio conseruare decreuit: cum in eo nulla vnquam fuerit vita, quæ ex fonte vitæ manarit: Siquidem corpus est creatura, at non vita. Non prorsus referenda est, inquies, Hippocratica musa ad mortalitatem. Esto, at multò faciliorem viam ad sanitatem inuenies: Nihil etenim præter ea, quæ creaturæ sunt, Hippocrati tribuit Deus. Sed redeamus ad propositum. Huic corpori Deus adiunxit aliud quoddam, puta cæleste, id quod in corpore vita existit. Hoc opus hic labor est, ne in dissolutiónem, quæ mortalium est, & huic soli adiuncta, erumpat: Etsi in corpore isto caduco accidere potest dissolutio, atq; adeò colligi ex ea amisio Cœlici corporis, tamen nequit obesse vitæ longæ, propter restaurationem, quæ subinde fieri debet, vt prorsus omni defectu careat

1 al's. recepta.

corpus: Sicut enim ignis tantiſper, quoad ligna adſunt, viuit, ita vita lõga, dum adeſt corpus: Quod corpus, vt oportet cõſeruandũ eſt, interuiẽte corpore eo, quo extrinſecus conualeſcit. Inde enim conſeruari poteſt: cum nihil aliud ſit corpus, præterquam ſubiectum in quo vita gliſcit longa.

ARGVMENTVM in Cap. III.

Corpus cœleſte anima eſt, ſpiritus vitæ eſt quẽ Plato ſtatuit minus incorporeum & minus incorruptibilem quàm animam, plus verò quàm corpus caducum, id eſt mediæ inter vtrunque naturæ. A caduco ægritudines tollendæ, vt ſpiritus vitæ maneat.

Cap. III.

HACTENVS de phiſico corpore, nunc qua ratione materiã huius ab omni corruptione conſeruari oporteat, dicendum. Principiò, quicquid in ſeipſo corpus corrumpit, idem alieno corpore eſt recuperandum, ita, vt monarchia Spagyrorum non admittat peruulgatam balſami naturam, qua corpus conſeruare laborãt. Sicut enim fieri nequit, vt lignum non abſumatur igni, ita fieri non poteſt, quin corpus aliquando corrumpatur vita. Quare minus admittendi ſunt eſſentialium

rerum periti, qui longam vitam balsamo comparari autumant: cum potius hæc sit natura balsami, vt corpus à corruptione eiusdem conseruet, ne in corpore vacuum insit. Nam omne vacuum est eius loci morbus siue ægritudo in corpore, & quasi atrophia quædam vitæ longæ: in perfecto enim corpore locum habet vita longa: in imperfecto, in continuum defectum ad mortem vsq; dissoluitur, sicut in [1] persico igne, mébrum perit non citra dispendium vitæ. In mola & hernia celatur vita longa tantisper donec desinat idem humor: similiter in carbunculo & saphyro plus satis gliscit. Itaq; obseruandum est, vt corruptionem à corpore auferamus, & quod in vita longa exarsit, in refrigeriũ denuo redigamus: Quare hoc [2] loco specifica naturæ cõsideremus, & quæ in hoc sunt adornata, vt corpus vndecunque morbi confectum [3] muniant necesse est, id quod medicorum esse debet. In Vita autem longa nihil eiusmodi requiritur: Leonina enim ad vitã longam ex æquo cum eo, qui à morbis alienus est, potest reduci: similiter Lithiasis & Tympanites. Sed hæc de longa Vita. Nunc ad breuem vitam: Quicquid in Hyppósarcha sustinet corpus interueniente præcipiolo admini-

[1] Persicus ignis dicitur contra naturã apparet vita lõga in deficcatione, ante cælata in humore, dispendiũ est vitæ quãdo labitur à téperamẽto scilicet per ignem persicũ qui est in imperfecto corpore.

[2] Corpus imperfectũ specificis rebus purgatur quæ dicũtut medicinæ primi ordinis quibus perfectũ non indiget.

[3] al's. Mũmiant.

Alias principiolo.

strãdum, Rustenna ænea in Epilepsia: Perla grandis in gutta: Sardiniana, in matrice & in id genus aliis: Thesiana, in Thyria: Thutia, in Ophthalmia: perstritella, in Erysipela externa: Hypericon, in aliis offensionibus. Hæc atque alia, quamuis probè confecta & absoluta, nihil tamen prorsus ad longam vitã faciunt, imò verò ea causa solùm adhibentur, vt corpus conualeat: parui enim refert (quantum ad longam attinet vitam) consulatur febribus Ephimere necne, Caufoni, Phthisi, Ethicæ, & aliis eiusdem generis: Verùm, in quantum spiritus naturæ manet, corpus cœleste seruat, manétque Vita longa vnà cum cruciatu morborum: Hic non præsto est mors. Quatenus nanq; corpus in tutelam medico committitur, mors est, at non cœleste corpus. Ex corpore autem diffluit venenum in vitam, quam adeò accendit, vt prorsus in Æschparam erumpat: Quocirca duplex praxis aggrediunda est: Hæc vt vitam conserues, Alia, vt reprimas corpus ac places, & idipsum indies propter corruptionem, quæ quotidie accidit.

Spiritus vitæ est vis corporis cœlestis seruatrix. quod non tam cito moritur vnde vita longa perhibetur.

ARGVMENTVM in Cap. IIII.

Vita phisica est ab anima vegetali, vita cœlestis ab animali.

Cap. IIII.

CVM pro natura creationis corpus & eius physica vita tanquam vna pars in cõpositionem formæ transit, inseritur iuxta prędestinationem, cum corpus, tum vita cœlestis physico corpori, quæ velut indiuiduus comes sequitur hanc coniunctionem. Porrò redacta coniunctione harum duarum formarum, naturalis & eius quæ præter naturam est, in formam naturæ, idq; omnino in cella matricis, elicitur, genitores duos, filiũ vnũ, genitrices etiam duas, filiam [1], has quatuor personas gignere: Quia hoc loco verè operatur corporale semẽ, id quod in præseruationem [2] ductus naturalis cõseruari oportet. Ea autem, quæ præter naturam est, forma inprimis considerari debet, ita vt per illa etiam, quæ præter naturam sunt, seruetur. Sic duplicium bonorum hæres inscribitur puer, naturæ & essentiæ, quæ à natura existit iuxta pręscriptum creationis, quæ simul oboritur, idque ab eo, qui præter naturam est, parente, qui corpus

1 al's. vnã.
2 al's. vitæ.

Noster infans habet 2. patres & 2. matres. Raymond. vnde Aug. hoc matris patris illud enim vim cõtinet.

corpus regit ac gubernat. Nam Adamus neque ex creatione eſt aliquid adſequutus, neque aſcendentibus ſignis, neq; aliis rebus obnoxîus factus, ſed ex eo, quod præter naturam eſt, vitam longam accepit. Verum, vt habeat Medicus, quod vſurpet, neque paſſim ſequatur imperitorum nugamenta, qui frigidiſsimé de hac re ſcripſerunt, certè inprimis eſt admonendus, vt plus ad ea, quæ præter naturam ſunt, quàm ad ea, quæ ſecundum naturam fiunt, animum adiungat. Deinde, vt prædeſtinationem pulchrè calleat: hac enim tanquam ex fonte potius ſcaturit ea Monarchia, quæ præter naturã eſt, quàm ſpecificum & qualificatũ. Atqui hinc eſt per-vulgatus ille error, quo non pauci inducti ſic ſtatuunt conſulere corpori, vt multo plura corpori, quàm quę corporis ſunt, tribuant. Verumenimverò, quo hæc abundè dicta clareſcant, hanc cape ſimilitudinem: Videmus in eo quem ſomnus oppreſsit, vitam naturæ duntaxat ineſſe, fœtúmque ſpirituum cum eo colludere vnà. Vbicunq; igitur præſens vita exiſtit non plené atq; adeò citra vim exiſtit, ea, quamuis mortua ſit, quòd non operetur, tamen corpori inſita eſt. Item in eo, qui iugulum gladio præbet, ictus vitam longam auffert,

sed quicquid vlterius in corpore subsultat adhuc viuum, ingenita vita naturæ est. Et hæc prorsus non est obseruanda, sed ea, qua corpus reuiuiscit. Ergo vita longa nobis hominibus inest, veluti ignis ligno insitus, qua redintegrascit homo.

Vita naturæ.

ARGVMENTVM in Cap. V.

De duplici semine & duplici matrimonio, diuino & humano.

Cap. V.

SEd vt adhuc magis dilucidè appareāt ea, quæ de parente diximus, qui præter naturam est, & naturali iuxta præfinitū infinitus: quæ causa est duplicis vitæ ac corporis, naturalis, & eius qui præter naturam est parentis, ex quibus facilè liquet, hominē duplici semine nasci. de his hominibus sic breuiter habeto. Iam inde ab Adamo immutata est complexio vnà cum natura generationum in carne, propter importunas & intempestiuas operationes personarū in earum natura contraria: palàm enim est, neque Melancholiam nobis ab initio ingenitam neq; sanguineū humorē, neq; Cholericum, neq; Phlegmaticum primò fuisse.

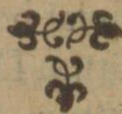
Semen duplex.

Nam ex Melancholia & cholera, ſimiliter ex aliis nulla vnquam orta eſt plena complexio: quia ſemine contrario ſemel confuſo, periit vnà natiua cõplexio, adeò, vt nemo cholericus plenè ac perfectè dici poſsit. Quod ſi ſola & in ſuo gradu permanſiſſet, certè ſucceſsione temporis etiam apud nos denuò præcelleret cholera. Præterea ſicut interueniente partu intempeſtiuo ſingulæ complexiones corrumpuntur, & idipſum non ſine iactura liberorum, ſic etiam in eo, quod præter naturam eſt, corpore, ſemen quoddam hereditarium exiſtit. Et ſi duo eiuſdme cõplexionis homines copulãtur, tamen ſupernaturale ſemen, ſub quo cùm ſapientia tùm vita delitęſcit, nunquam verè coniungitur. Duplex igitur eſt matrimonium, aliud, quod humana ratio perſuaſit, aliud, quod Deus coniunxit. Sanè illud propriè matrimonium non eſt, niſi quatenus oculi & captus naturæ ſinunt: In illo, quamuis vndecunq; deſpiciat homo, quod ſibi & pueris prętexat, ſpiritum Dei, qui eos copularit, requirat, honeſtum prætendat, nihil tamen niſi hypocriſis eſt: Argumento eſt, ſubinde noua mutatio locorũ. Hoc autem quod Deus coniunxit propriè matrimoniũ exiſtit, & ad vitam lõgam refertur propter

Matrimonium.

diuortium quod hoc loco accidere nequit, id quod nemo nisi interuenientibus liberis intelligit. Propterea multi vel in vtero matris sunt sanctificati, et hi sunt, quos Deus copulauit, vt Bersabeam & Dauid, quamuis ex diametro (sic enim sibi humana ratio persuadebat) cum iusto & legitimo matrimonio pugnaret hoc: Quia tamen vterque præter id, quod naturæ erat, quasi hæreditariò vitam longam adeptus est, propter Salomonem, qui aliumde nasci non potuit nisi ex Bersabea, coniunxit Dominus Tetragrammaton. Adeo quicquid est præter naturam, velut naturæ thesaurus est Deo commissus, id quod apud Spagyricæ artis peritos palàm est, vitæque longæ mirum in modum consentaneum. Hæc præscribuntur in hunc vsum, vt quæ præter naturam sunt, physico perfectè appareant.

Matrimonium.

ARGUMENTUM in Cap. VI.

Ex influentia corporum super-naturalium præsidium petendum longæ vitæ: tractatum à Marsilio Ficino de vita cælitùs comparanda.

Cap. VI.

DIVISA igitur duplici praxi, alia in physicam, alia in longam vitam, quatenus vtriusq; inciderit vsus ex fine iudicabit physicus De hac autem vita, quæ præter naturam est qua de in præsentia loquimur, vidēdum, num fieri possit, vt aliqua ratione adsequamur illam in physica vita quando extra vires, quæ secundum naturam sunt, existit, & sub illa longæ vitæ arcana delitescunt. Nam hoc loco palàm fiunt impressiones, quæ præter naturā sunt, vtvt scilicet in supernaturalē vitam simul concurrunt, vtvt etiam firmamentum in corpus, quod secundum naturam est, concurrit: etsi impressiones supernaturales appareant, tamen obscura est cognitio illarū: hinc est cur impressiones ab aliis dici cœperunt, ab quibusdam incantationes, ab aliis superstitiones, ab cæteris aliter iuxta præscriptum magicæ artis: quia ex his fluit ea, quæ Græcis Mageiria est, ea præter impressiones, quas incantationes & supersti-

Impressiones. al's. fermentū.

Mageiria.

tiones appellant, aliud nihil tractat, & idipſum in corpus ſupernaturale. Quare operæpretium eſt de corpore ſupernaturali in impreſsionibus ſuis loqui: cum totam Mageiam ab Aſtronomis etiam in alienum vſum torqueri videam, & perperam ab omnibus fermè appellari ſuperſtitionem & pharmaceutiam quandam adeò vt idololatria quædam eſſe credatur, quæ, niſi interueniat influentia, prorſus ſileſcet, Quamuis enim quaquaverſum reſpondeant aut loquantur manes, tamen non niſi ea quæ pręter naturam eſt influentia interueniat, accidit: id quod perperam impoſtura Sathanæ creditur: quia impoſsibile hoc ſit homini, cum facilè aſſequi liceat: Vt in exorciſmis phantaſticorum ſpirituum fieri videmus. Nã tota cabaliſtica Mageia hoc in ſe claudit, vt palàm faciat corpus, quod ſecundum naturam eſt eo, quod præter naturam exiſtit & nobis velut imago inſitum, ſuſtineri & adminiſtrari, vt diuerſos & longè diſsitos ſenſus, puta, orientalem & occidentalem æquales, cogitationéſque incognitas, cognitas abſens reddat: Quanquàm diſſicile admodum cognitu ſit his, qui huius artis cabaliſticæ prorſus rudes ac imperiti ſunt: cum ab his etiam, qui hanc artem a-

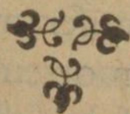
Influentia.

Reuchlinum videtur notare

pud omnes iactauerunt, longè erratum ſit, id quòd trãſlatio eorum ex Hebræo, & canones Spagyrorum indicant: quapropter de praxi longæ vitæ concludimus in hunc modum. Ex influentia ſupernaturali imagines & gamahæas fluxiſſe: Hanc quidam philoſophaſtri in aſtra firmamenti retulerunt, & ex carbonibus cœli Martẽ & Iouem finxerunt, qui corpus illud, quod præter naturam eſt, regerent, qui adminiſtrarent, cum tamen hæc nullam porrò habeant poteſtatem, niſi in res mortales, quæ prorſus nihil ad vitam longam faciunt. Quare ex ſupernaturalibus corporibus, non naturalibus elicienda ſunt, quibus ad longam vitam vtâris. Tota enim vis illa ſupernaturalis, mageia eſt, & omnis magus influentiam quæ præter naturam eſt vnà cum corpore, ſub quo vita delitеſcit, deprehendit, corpus inquam quod in ſe gerit homo, inuiſibile homini quemadmodum de generatione habetur.

Gamahi.

Innuit ab Archetypo manare.

ARGVMENTVM in Cap. VII.

Vitam longam quibusdam à Magia, quibusdam à vi minerali.

Cap. VII.

SEd vt physicus omnia habeat, plenè ac perfectè, respiciamus exempla seniorũ, qui eam ob rem in Mageia plurimùm laborauerunt, vt adsequerentur vitam longam, & idipsum citra omnẽ admissionem Hermeticæ repuerascentiæ, citráq; artem Spagyricæ experientiæ, quæ solius corporis est. Videamus ætatem ADÆ & Mathusalem, qui bona pars sunt principiorum magicæ artis. Quanquam hoc vulgo persuasum est, maximã ætatem habuisse protoplastum, minimam habiturũ hominem postremum: id quod efficax argumentum est in scholis eorum, nullo tamen pacto approbari debet, quemadmodum de ætate virorum habetur. Tantæ ætatis Adami causa fuit mageia, ex cuius influentia semper vixit: idcirco miseram & posteris semper deplorandam mortem Adæ, non tantum propter lapsum sed propter scientiam, quæ vnà cum illo interiit, qui spiritum summæ vitæ, præter id, quod naturæ erat,

ADÆ Scientia.

erat, ſolus retinuit. Itidem de Mathuſalem, qui proximus Adæ fuit, iudicandum. Quã-uis alii non ignobiles viri maioris quàm ordinariæ ætatis fuerint, vt Moſes, qui centum & viginti annos compleuit, at nõ pro ratione Mageias, ſed potius phyſicæ vitæ, cui natura quædam valida ita fuit coniuncta, vt iſthuc ætatis nullo negotio attingeret. Item alii complures, quorum nomina hoc loco referre longum eſſet, id quod etiam apud nos, vt ad noſtra tempora veniam, fieri videmus, & porrò etiam videbimus vſq; in finem mundi. Alii, qui centum quinquaginta annos tranſmiſerunt, ſecundum mageiam, non verò ſecundum naturã vixerunt. Sunt etiam qui plura tranſegerint ſecula, quam pro ratione naturæ credi par ſit, idque adiuncta vi naturæ, quæ plenè in metallis, cæteriſq; reb⁹ (quas mineralia vocant) exiſtit, quæ corpus ſupra complexionem & qualitatem in genitam erigit ac cõ ſeruat. Cuiuſmodi eſt tinctura & lapis philoſophorum, & quod ex Antimonio elicitur, & etiam quinta eſſentia quemadmodũ in eorum præparationibus habetur. Hæc atque alia complura, ſpagyricæ artis arcana reperiũtur, quæ corpus ſenectute confectũ, priſtinæ iuuẽtuti, quaqua verſum reſtituunt

Tinctura differt à lapide vt inchoatum à perfecto & cõſummato.

Quinta eſſentia à vino.

& ab omni ægritudine liberum reddunt, id quod huius Monarchias peritis constat.

ARGVMENTVM in Cap. VIII.

Vitam longam parari ex influentia præter naturam, & ex quadam Metamorphosi phantastica.

Cap. VIII.

EST insuper alia ratio longæ vitæ cõseruandæ, quam Mahumet secundum Mageiam populo suo præscripsit & multis annis donauit, neq; idipsum ex Deo, sed ex ea, quæ præter naturam est, influẽtia: Hanc praxim, quia Mahumet tanquam magus imperito vulgo, nõ sibi, aliquandiu exercuit, nomen immortalitatis meruit. Archeus aliquot annos supra centum seipsum conseruauit, id quod sibi vitio versum est, & inter idololatriam relatum: ex æquo enim cũ illis tribus magis Sabæis (qui mageica, non naturali vi equorum ad Bethlohemitas venerunt) Cabalisticæ artis peritus fuit, non solùm in eo, quod vitæ longæ erat, sed eius etiam, qui præter natúram est intellectus, hæc herclè omnia ex supernaturali influentia, quæ corpus regit atque gubernat, fluunt. Hos magos prudentissimos

Archeus. al's. Archelaus

Magi, tres.

poſtea ſunt ſecuti, qui ſe falsò hoc nomine, penè diuino, venditarunt, inter quos vnus qui filiam ſuam, quam maluiſſet in præſenti forma perpetuò permanere, extra naturalē influentiam in corpus ab omni natura alienum transformauit, id quod euidens argumentum incantationis eſſe poteſt. Eodem modo Ierellus longam vitam retinuit, & metamorphoſi naturæ animum adiunxit, quorum omnium origo & ars ſuis locis indicabuntur. Porrò, in conſeruationem eius, quod præter naturam eſt, corporis, plerique fuerunt æquales Mathuſalem, ſed in transformationibus longè errauerũt: nam operatio eorum in phantaſticum corpus abiit, propter eorum inſcitiam rerum phyſicalium: Quare multi ſunt, quorum vita longa, in nouiſsimum vſque diem exiſtit, fiunt tamen eiuſmodi metamorphoſes citra longam vitã. Quemadmodũ in lupis marinis accidere videmus, eiuſdem vitæ cum reliquis lupis, id genus animantia ſi priſtinæ formæ reſtituuntur, mortalitati rurſus obnoxia fiunt. Similiter & de corpore phantaſtico iudicandum, interueniente cibo aut hominis oſculo. Hęc omnia Delticę impreſſioni obnoxia fiunt, priuſquam tamen in impreſsiouem Delticam abeunt, non adeſt

Ierellus.

mors, niſi quatenus phantaſticum corpus admixtum amittitur, id quod narcoticam formam gignit perſeuerantem in annum ignis. Præterea, vixerunt multi vitam alienam, idque iuxta præſcriptum delticæ naturæ, inter quos fuit Syrus, qui cùm de vita laboraret, robuſti cuiuſdam adoleſcentis, qui tùm fortè adſiſtebat, vim atq; naturam attraxiſſe dicitur, idq́; per imaginationem ſic eſt conſecutus, vt ſenſus, cogitationes, deniq; animus ipſe in alium transferretur. Per talem imaginationem Archaſas vniuſcuiusque eruditi atque prudentis hominis ſcientiam atque prudentiam attraxiſſe fertur. Tanta eſt vis animi, in quo ſupernaturalis ille vigor exiſtit, vt aliquoties ardenti atq; adeò gliſcenti concupiſcentiæ ſatisfiat. Hinc eſt contemptus ille imaginũ & gamahearum, apud eos, qui ad internecionem vſq; hac imaginatione ſunt abuſi. Hinc ſunt verba illa, characteres, ſigna, formæ ac figuræ manuum, imprecationes atq; orationes, quæ potiſsima cauſa ſunt incantationis atq; adeò verborum, quæ vulgò ad vulnera, cęteróſq; morbos adhiberi ſolent. Deniq; quicquid in hanc formam fieri poteſt, vi eius, quod præter naturam eſt corporis nobis inſita fit. Porrò, ex his quæ præ-

Syrus.

al's. illum.

Archaſas.

ter naturã ſunt, impreſsionibus, erumpunt
etiam aſtra firmamenti, Venus & Saturnus,
cæteriq; planetæ, ita, vt ea, quæ præter na-
turam eſt, influentia, aſtra inferiora regat
ac gubernet. Quicquid ergo in gamahæa
& imaginationibus fit accedentibus plane-
tis ac ſignis, totum hoc quicquid eſt ad ſu-
periora ſigna referri debet. Quare quæ ca-
duca ſunt corpora atque adeò morti ob-
noxia, ſupernaturali illa vi à morte liberari
facilè poſſunt. Præterea, donauerunt Venus
& Saturnus, Mars atq; Mercurius, (in ſupe-
riori firmamento curſum ſuum exercentes)
pleróſque mortales, immortalitate, & idip-
ſum citra vllam operam humanam acce-
dentibus imaginationibus. Ex quibus non
pauci, cùm in aquis tùm etiam in terris exi-
ſtunt, viſibiles & inuiſibiles, quorum aliqui
per Delticas etiam impreſsiones eò perue-
nerunt, neq; prorſus Nymphæ, quemadmo-
dum de generationibus animalium habe-
tur, Hactenus de his, reliqua quæ hoc loco
requiruntur, alibi in Archidoxis indicabi-
mus. Nunc ad duplicem praxim longæ vi- al's. Sanæ.
tæ: in qua, quæ ad ſpagyricum attinebunt
plenè dicetur.

Libri primi de Vita longa finis.

PH. THEOPHRASTI PARACELSI IN LIBRVM suum de Vita longa Secundum

PRÆFATIO.

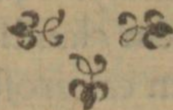
A quæ in ſuperiori opuſculo in genere de Vita longa tractauimus, iam hic in ſpecie enumerabimus, puta, ſingularẽ quãdam medendi rationẽ, id quod interuenientibus arcanis, ſpecificis, & id genus aliis fieri cõſueuit, & extra Vitam longam, vt in Apoplexia, vulneribus & huius generis cæteris morbis, integram enim atq; adeò ſanam Vitam longè præferas neceſſe eſt, vt innoteſcat fundamentum cui omnis valetudo, vitáq; longa innititur. Eſt igitur huius ſecũdi libri ſtatus ac ſumma, vt integra vita conſeruetur, neq; vnquam in corruptionem erumpat. Hinc eſt cur primo loco virtus arcani, deinde natura balſami requiritur. Nã vniuſcuiuſq; arcani comes eſt ſanitas, & in hãc ſententiam ſubiectum vitę longæ accipias oportet. Bifariam ergo diſtinximus librum ſecũdum, aut enim fir-

al's. Sana.

mum eſt,aut infirmum corpus:Si firmũ, in eadem valetudine conſeruandum eſt: Sin infirmum, aut aliqua ratio ægritudinis in illo deliteſcit,ſingula genera vnà cum ſpeciebus ad inſignem aliquem canonem,medicum,quem magiſterium vocant, reducas oportet: Ea eſt ſingularis medendi ratio, quamuis multo iuſtiore nomenclatura, ſed alia ratione,vniuerſalis dici poſsit propter ſpecies,quæ ſi ſub vnum genus congeruntur,iam non ſingularem, ſed vniuerſalem curam conficiunt.Tamen cõmunius quiddam eſt,id quod in calce huius libelli dicetur,quod omnia genera in vnũ complectitur, quemadmodum particularia, ſpecies, cuiuſmodi eſt ratio medendæ febris, quæ in ſe includit Synocham,Ephimeam,Ethicam,Cauſona cæteraſq; ſpecies. Similiter Hydropiſeos,quæ Aclytẽ, Tympaniten & Hyſarcham cõtinet,Itẽ Guttæ,quę lethargicum, torturã,paralyſim,apoplexiam. Magis vniuerſale autem claudit in ſe Guttam febrim hydropiſim cæteroſq; morbos vniuerſos,eſtq; illud arcanum,quod in Archidoxis Parrhiſiis dedicauimus Et tinctura, quæ leproſum humorem metallorũ pellit, haud diſsimiliter operatur,fulgetq; ad elementũ redactũ quaquauerſum velut ignis,

qui quicquid corripit cõſumit: Neq; enim ſpecies vllæ ſũt, neq; genera vlla quin igni corripiantur. Huc reſpexerunt ſpagyricæ artis profeſſores, qui tum demum medicamina corpori accommodanda dixerunt, in ignem redacta: per hoc enim elementum omnis ægritudo conſumi debet à quolibet medico. Quanquam aliàs de auro potabili, ſimiliter de quinta eſſentia mentio fiat, tamẽ hic ſingula ad Cheiri, & ad ſpagyricum anthos referemus, id quod non paucos fefellit. Inter quos eſt Arnoldus vnà cum æmulis ſuis, qui ſub lunaria hoc produxerũt. Nos in hoc ſecundo libro ſingularem medendi rationem in vtraq; medicina, adiunctis rationibus quibus inuenias illud circa morborum originem, deſcripturi ſumus. Ad finem ſunt adiecta Cheiri, Balſamum, quæ tamẽ peritiſsimum huius rei lectorem requirunt.

P H.

PH. THEOPHRASTI PARACELSI MEDICINÆ & Philosophiæ vtriusque Doctoris, de Vita longa, Liber II.

Cap. I.

DE PODAGRA.

RIA sunt quæ ad perfectam curam podagræ requiruntur, purgatio, apertitio, consolidatio & cura perfecta. Principiò purgetur omnis podagricus plena ac perfecta purgatione, & hoc faciat arcano corallino, quo interueniente, eliciuntur fluxus podagræ, adeò, vt ne locus amplius relinquatur huic tyrannidi. In hoc corallino, vel quod ex essentia auri est, tanta vis ac virtus inest, vt eam, nisi hac purgatione, à medico deprehendi impossibile sit: Fiat ista purgandi ratio sexies aut septies pro vetustate, siue duritia, siue natura podagræ. Præterea, si denuo reliquiæ supersint, aut podagricus alioquin infirmior sit, quàm vt purgationem hanc ferre possit, aperiatur in hunc modũ: Illic, vbi centrum podagræ delitescit, aperi,

Arcanum corallinũ.

Alcali spiritum.

& idipsum interueniente Alcali spirituum. Sub hanc apertionem oritur continuò tumor, subtus quem, quicquid centro inseruit, confluit, & in abiectione Æschępare erumpit. Tunc vbi iste fluxus podagræ desierit, tum demum curam integram atq; in hunc modum aggredere, scilicet cataplasmatũ, quæ sunt ex Mumia: Et hæc sunt quæ podagram medicantur. Quanquam liquor ex Mumia temperatus, si morbus recens est, neq; indurauerit siue in thophos abierit, citra apertionẽ etiam curet, vi tamen natiua potiùs hoc fit, vt per specificam naturam. Tertia ratio medendæ podagræ, est, per

Mumia Alcaligata.

Mumiam alcaligatam & liquorem de Mumia in hanc sententiam: Indies podagricos artus inunge, per hebdomadas octo (pro ratione ac natura podagræ,) triplex ista medendi ratio, quicquid mutilum, quicquid deniq; mancum est, pristinæ sanitati restituit. Noua hæc est, certò scio, pellendi morbi ratio maximè apud insulsos & medicos indoctos, & cõtra canones eorũ, vt isti cauillantur, qui de medica professione, præter inanem titulum, cæterum nihil prorsus, reportauerunt.

Cap. 11.

DE GVTTA.

AD propellendas ægritudines, quæ oriuntur ex gutta, & ſpeciebus guttæ, cuiuſmodi ſunt morbus lethargicus, paralyſis linguæ, membrorum, &c. Apoplexia, oris tortura, & aliæ ſpecies, requiritur cura generalis: Nam in his omnibus nil aliud præter vim naturæ conſiderari oportet, neq; purgatio, neq; ſimplex confortatiuum, neq; vnctio, neq; aliud quicquam in quo tantopere laborauerunt, cùm Valeſcus de Taranta, tùm etiam hi qui ante Valeſcum de hac re ſcripſerunt. Principiò obſeruandum, in qua valetudine naturæ, vis illa, qua guttæ conſultum volumus, reperiatur. Sed priuſquam ad illa perueniamus, ſciendum, Guttam (quod ad quantitatem attinet) non plus ſcrup. i. in ſe continere Apoplexiam ad ſcrup. i. non prorſus aſcendere: Nihil igitur eſt quod obſeruemus tam prolixos Auicennæ canones, cum pauca admodum de ſubſtantia in ſe habeat morbus, neq; fieri potis eſt, vt illis loca atq; dolores comprehendantur: Quare talia adornari debent confortatiua, quæ ſcilicet materiam expellãt, & ex ſui natura vincant: quoties enim Gutta cannas in pul-

Cura generalis.

Gutta ſcrup. i.

Apoplexia

mone præfocat, toties apoplexia vnà cum præfocatione cõtinuò sequitur, quam non nisi arcana tollunt. Hinc satis liquere puto, vel tantillum in re medica mysterii pluris fieri, q̃ vniuersa Auicennæ somnia, quam vniuersum myropolium, quàm vtraque lumina & præpositum, vnà cum insigni experientia, quam Thesaurus præscribit, quibus hactenus penè vniuerso orbi illusum est. Sed redeamus ad arcana domini Dei nostri magna munera: Duplex est arcanum, aliud vitriolatum, aliud Mercurius auri, quem vulgus Salernensium medicorũ aurum potabile falso appellat, adducti opinione Hermetis, quam suæ ignorantiæ prætexunt, adeò, vt Horizontem pro auro potabili acciperent, scilicet egregii homines, qui Hermetem ex propria ipsorũ inscitia iudicant. Cætera arcana extrinsecus vsurpanda cuiusmodi sunt balsamum, Aloë, myrobalana omnia, &c. in nucha sunt administrãda Hæc sunt quæ Rupescissa, atq; eius sectæ homines, nunq̃ sunt adsequuti, qui in additione extractionis elementorum frustra sæpius laborauerunt. Quapropter qui in hac re insignis medicus esse optat, se ad doctrinam & separationem Spagyrorũ conuertat, quo extractionem mysteriorum ritè addiscat.

Arcana.

Inter intrinseca. Arcanũ vitriolatum. Mercurius auri.

Arcana extrinseca.

Alioquin fieri non poterit, vt rectè medeatur, siue in paralisi, siue aliis speciebus, quæ sunt de Gutta, sed consulo vt sequatur fideles meas instructiones, & vti dictum est, hac via propellat contractiones. Dosis vitriolati sunt gran. iii. Dosis Horizontis gran. iiii.

Cap. III.

DE LEPRA.

Singulæ species lepræ, Leonina videlicet, Elephantia, Alopicia, Thyra, Morphea, & Vndimia, ad eandem medendi rationem, quæ fit per regenerationé, referuntur. Omnis enim lepra frigidior & præpinguior natura plus iusto est, neq; fieri potest vt concilietur medicaminibus leuioribus. Quod namque est oleum ad aquam, hoc idem est lepra ad medicinam. Quare plenam atque perfectam curam aggredi si volumus, oportet fieri per præparationem regenerationis, quæ effici debet iuxta præscriptum spagyricæ tincturæ, hac in forma. Ab initio sunt mundanda metalla leprosorum mediante tinctura, in qua duplex tinctura & duplex lepra delitescit, rubea videlicet & alba, hanc Lunarem, illam Solarem appellant Spagyrici, prior ex tinctura Solis, posterior, ex tinctura Lunæ elicitur. Hic nõ

Lepræ species.

Regenerationis forma ex tinctura.

reor operepræcium fore ea penitus obseruare, quæ tum veteres tum neoterici magna ostentatione de origine lepræ scripserunt: cum praxis per se illa secum trahat & in lucem proferat, sed puto Spagyricè agẽdum esse, & admonere hos, qui velint opẽ ferre leprosis, vt prouideãt, ne cum his, qui Mercurium solis, quem pleriq; Spagyricorum primam materiam appellant, Aurum potabile falsò crediderunt, aberrent: quibus, euentus acta probauit, sicuti Archelaus refert. &c. Nos nunc asserimus rubeam lepram à Mercurio Solis, albam à Mercurio Lunæ sanari: itaq;, ibi est totus scopus eius artis, vt Mercurium exactè cõficias, & præscias, etiamsi Mercurius ad tingenda metalla non omninò sufficiat, valere tamen in corpore, tantum, vt illud sanitati restituere potens sit. Præterea sunt alia arcana, quorũ alibi de Vita longa fit mentio, quæ lepram ex æquo tollunt.

Mercurius solis nõ est aurum potabile.

Cap. IIII.

DE EPILEPSIA.

PErfecta medendæ Epilepsiæ ratio bifariam fit, neq; idipsum absq; peritissimo huius rei viro, propter arcana & praxim chirurgicam, quæ inseruiũt con-

tra Epilepticum morbum. Principiò, deprehenduntur arduę quædam atq; adeò supernaturales essentiæ, per præparationem, sicuti in vitriolo, Camphora, Spodio, monocerote, & aliis talibus, quæ citra hūc captum subtiliter nullo pacto eò redigi possunt: aliqua in narcoticis, alia quæ extra naturā & essentiam super-naturalem, aut occultissimam specificam proprietatē influentiam in paroxismo epileptico vim suam exercent ac habent: cuiusmodi esse potest pæonia, & sanguis vnà cum membris vel partibus corporis, in quibus oritur morbus: vtvt illa omnia fuerint, tamen curationis auspicatio, semper incipiatur, ex parte iuxta rationem physicam, partim chirurgicam, neq; sine subtili captu & speculatione Spagyrorum. Quod attinet ad chirurgiam, est duplex ratio: Prior, ad præparandum emunctorium caducum: Posterior, ad eliciendū humorem epilepticum, prior talis est: Aperi craneū idoneis ad id instrumentis, deinde, aurea aut argentea canna, suo loco impositum consolida, vitæ bonæ pristinæ restitue, iam omnis morbus caducus eiusmodi emunctorio adornatus, in paroxismū abire nequit: Hæc de priore curationis parte. Posteriorem sic percipe:

Vitriolum camphora Spodium.

Pæonia sanguis Membra corporis.

Ratio chirurgica duplex.

Resolue membrum Epilepsia corruptum. aut superiorem partem membri, puto ligamenta, arterias in circuitu, idque corrosiuo narcotico vsque ad ossa. Deinde rursus cõsolida, nascuntur continuo ligamenta narcotica, arteriæ, denique caro ipsa, quæ porrò nõ sinunt morbum in paroxismũ erumpi: Hęc de ratione chirurgica. Ad phisicam nunc: Recipe oleum vitrioli correctum &

Ratio phisica.

aurificatum, vel per phlegma forma circulari temperatũ, vel per oleũ rubeum, siue viride, quod sub cholchotar delitescit: vtrũq; liberat à morbo caduco, idq; præter eam ætatem, quam Hippocrates præscribit (atq; hinc satis firmum est ipsum vnà cum suis interpretibus non satis intellexisse ea quæ Epilepsiam pellunt) inuncta pars memorialis, & balsamo, quod est de hæderis, & fiat post paroxysmum, similiter morbũ pellit. Pręterea, inunctũ occiput balsamo, Eleniis & idipsum in vehemẽtissimo paroxysmo, morbum ex æquo sanat: sunt insuper alia præclara remedia contra hunc morbũ, vt est arcanum sanguinis, cæteráq; membra sed illa propter temporis angustiam & alias certas quasdam causas prætærimus.

Cap. V.

DE FEBRIBVS.

AD febres remouendas ſit primò purgatio febrilis, deinde cura ſpecifica & minutio cauſalis, ita vt diaceltateſſon præcedat ſecũdum medicamen. Nam hac purgatione pellitur omnis febris in materia peccante. Porrò, ſi non dilatatur morbus, iam neq; cura, neque minutio requiritur: plerumq; namque diaceltateſſon, integram curam complectitur. Sin in membra ſpargitur, ſequitur cõtinuò, oppopyron laudani, id quod febrim vnà cum dilatatione propulſat. Minutio autẽ ſiue ſaluatellæ, ſiue cæphalicæ, ſiue ea quæ per ſpinã dorſi fieri conſueuit, materiam peccantem in ſanguine, idq; intra cutem & carnem, tollit: quod hoc loco tria ſunt, quæ ſub vnam medendi rationem clauduntur, ſingula per ſe perfecta. Poſteà ne plus minúſue, quàm par eſt, adhibeat medicus, diligenter oportet vt obſeruet, quid dilatatum & quid non ſit dilatatum. Nolim quenquam ibi deterreãt canones medicorũ, qui à nobis diſſentiunt, neque enim id permagni facio: nouit Deus vtilia me ſcribere, nouerũt etiam & cognoſcent plurimi eruditi medici.

Diaceltateſſon.

Oppopyrõ laudani.

Minutio.

Cap. VI.

DE APOSTEMATIBVS.

Apostemata duplicia

NOueris duplicia esse apostemata, alia etenim sunt quæ vna cum paroxysmo mortem inducunt, in his plurimùm laborauerunt medici, (ô misera ac credula natio mortalium, cur passa es te apertis nugamentis, quæ de Epidemiis & aliis apostematibus annotata & tradita sunt, illudere ac circunuenire?) Alia sunt, quæ paroxismum citra mortẽ adferunt, ea medicinæ subiicimus, vtraq; in anthrace concurrũt, similiter in saphyro, in carbunculo, in pleuresi, in peste, in bubone & aliis compluribus. In quibusdam nulla mors inest, vt in cancere & similibus apostematibus, quæ in mammis mulierum sunt. In his omnibus cura sit in hanc sententiam. Præter

Sonath'.

Sonath, cui expulsiua virtus inest, cæterum nihil recipe. Huius enim virtute ac vi singula apostematà pelluntur. Hoc resoluit, mitigat, deniq; expellit apostemata ex cor-

Chirurgia.

de. Vnà ergo adsit chirurgica praxis interuenientibus maturatiuis, quibus in emunctorium redigas apostemata. Maturatiua autem cum adtractiuis ita sint cõiuncta, vt expulsiuum attractiuum sequatur. Directo

igitur Sonath in virtutem suam expulsiuã sequitur Thyriaca, in qua inest magnum secretum cõtra omne venenum, propterea ob insignem virtutem, hanc vsurpandum. Reliqua experimenta vndecunq; corrosa, relegamus ad eos, qui sese passim apud omnes homines venditant, & in hoc solùm incumbunt, vt gloriolam aliquam per fas & nefas sibi aucupentur. Theriaca.

Cap. VII.

DE HYDROPISI.

DVo sunt quæ ad curationem Hydropicorum requiruntur, specifica purgationis & specifica tumoris. Elice principio essentiam ex Alandahal vnà cum composito, deinde confunde cum aquila præcipitata, posteà administrata purgatione pro morbi ratione, & idipsum tantisper dum abeat origo morbi. Interim administra etiam in dies essentiam tartari, vitrioli & diacubebe: Sub hæc adorna cataplasma ex rebis columbarum in aceto rosaceo, & applica donec videas prorsus consumptum morbum. Post hæc insequitur summum specificum, spiritus vitæ ex auro extractus, quo aliquandiu etiam vti lice-

Purgatio. Alandahal Aquila præcipitata. Tartarum. Rebis columbarũ. Specifica tumoris. Spiritus vitæ ex auro.

bit, Energia namq; atq; adeo vi naturæ sanari vult Hydrops, quæ tùm demum inquiritur, cùm iam causa morbi desiit. Varia ac multa sunt huius morbi specifica, quorum maxima pars hoc loco à nobis est annotata. Qualia, & quæ remedia empirici in medium adferunt contra hunc morbum, illa credo nemini non esse manifesta.

Cap. VIII.

DE PVSTVLIS.

IN speciebus Gallici morbi, tria obseruabis, purgationem, curam & conseruationem De quibus hæc paucula notato: purga initio pustulosum Ceniotemia, quo pellitur causa morbi, vnà cum tota materia peccante. Cauẽdum insuper est, ne interim à dosi & quantitate huius purgationis longiûs, quàm par sit, aberres. Præterea, si pustulæ adhæserint cuti extrinsecus, aut alioquin dolor iuncturarum altius insederit corpori, inunge oleo, quod est ex realgare, & cõualescet ægrotus. De vlceribus autẽ, nodis, tuberibus siue extra corpus siue in corpore, quæ inde exoriuntur, iuxta præscriptum praxeos, quæ de vlceribus est, agito.

Purgatio Ceniotemia.

Oleũ realgaris.

Cap. IX.

DE VLCERIBVS.

PRincipio quicquid eſt fluxuum aut humorũ, ſi ad emunctorium erumpit, ad eandem medendi formam redigitur in hanc ſententiam. Mortifica primùm, deinde mundifica, poſtremò conſolida. De mortificatione, res ſic ſe habet. Recipe alcali quod eſt ex realgare, cũ hoc quicquid in corpore corruptũ eſt ac mancum mortifica. Mortificatum ab Eſphara, libera gummi, liberatum, priſtinæ ſanitati reſtitue, mediante Mumia. Quanquã ſunt quædam vlcera, quæ prorſus non indigent mortificatione. Sunt tamen alia, vt Eſtiomena, quæ mortificationem vehementiùs deſiderant. Idcirco, vtvt ſunt, chyrurgico exiſtimanda relinquuntur. Sunt alioquin etiam alia innumera medicorum recepta, quibus, quia non ſemel hominibus impoſuerunt, ſuiſq; inuẽtis perierunt hi qui talia commenti ſunt, non video cur vtaris. Hæc de vlceribus. Purgationem, quæ propter conſeruationem corporis iure prima eſſe debet, prudenti medico committo in eam ſententiam, quam ſupra de puſtulis præſcripſimus.

Mortificatio.

Gummi.

Mumia.

Purgatio.

Cap. X.

DE VVLNERIBVS.

Ratio triplex vulnerum ſanandorum.

TRiplex eſt ratio ſanandorum vulnerum. Naturalis, vt balſami. Specifica, vt braſsidellia. Characteriſtica, vt magoreo. Sed priuſquam deſcendamus ad illa, principiò quæ miraculi vice erunt his, qui harum rerum imperiti ſunt, indicabimus, neque genus, neq; locum vllum in vulneribus obſeruandum eſſe, id quod veteres diſputatione admodum prolixa diſſeruerunt. Vtrùm videlicet, ea ſint ſananda nècne, quæ ſunt cerebri, inteſtinorum, veſicæ, & hoc ipſum hac ratione. Quia videmus, cùm confoſſa, tùm alio modo cõfecta vulnera, illic vbi vitæ locus eſſe nequit, nihilominus tamen conſequi mortem, quare de mortiferis vulneribus, nihil prorſus dicemus in præſentia, cùm ſua ſponte offerãt ſeſe illa. Porrò hæc prima cautio eſt, ne chirurgicus ex eo, quod medicabile vnnus eſt, immedicabile atq; adeò mortiferum faciat. Hoc igitur opus, hic labor eſt, vt probè agnoſcas, triplicem hanc ſanandorum vulnerum rationem, longè ſaluberimam, neq; interim audias eos, qui aliũdè erogãt, neſcio quæ vaniſsima commenta, imò pre-

cibus etiam à barbitonſoribus mediaſtinis, cæteriſq; hominibus leuiſsimis, indoctíſque contendunt, inter quos ſunt Landfrancus, Petrus de Argilato, qui multa ac varia vel nuce non æſtimanda, de vulneribus in vnū volumen congeſſerunt, ô verè pilatos doctorculos, qui præter pileolum ex ſcarlote atq; titulum, cæterùm nihil inſignè geritis, qui ex pumice Nylum exundantem petitis, cæcus ſequitur cæcum, & caſcus caſcam: hinc eſt cur hi, qui titu-lótenus ſcholam ſunt ſequuti, triplicem hanc medicinam, quæ eſt de vulneribus, in alienum vſum ver terint. Naturalem ſcilicet, quæ balſami eſt, in putrefactionem præpoſterè. Specificum, ad ea loca, quibus minimè competit, non ſine periculo torſerunt. Et characteribus circumforanei in cōtemptum & medicinæ & eorum. Nos verò quæ de his verè habentur apertè trademus tali via. Balſamum naturale potionis vice adminiſtratum, aut alioquin vulneribus impoſitum, nihil aliud eſt, niſi Hypericon, centaurea & prunella, quæ non modo ea, quæ extrinſecus, ſed etiā quæ intrinſecus ſunt vulnera curat, & hoc propter virtutem, quæ in balſamo exiſtit. Quicquid autē eſt de ſpecifico: multis partibus ſuperat balſami naturam. Nam Collatenna ſub potione adminiſtrata, cùm ex-

Pilati Doctorculi.

1 Balsamū naturale vulnerū curatoriū

11 Specifica vulneraria.

terna,tùm interna vulnera ſanat, propter virtutem quæ firma,atq; adeo fixa ineſſe ſolet,& tantiſper operatur,dum vulnus eſt apertũ Braſſatella, ſi modò attigerit vulnus, neque porrò opus habet aliquo medicamine.Sunt inſuper alia quamplurima ſpecifica,quæ ad eundem modum operātur, neq; idipſum ad duodecim aut 2. horas,horum tanta vis eſt, vt fixum atq; adeò perpetuum medicamentum ſubminiſtrent, vel ſemel vſurpata,& hoc ipſum vſq; in finem vulneris. Certè hoc loco ſpecifica experimenta recenſenda eſſent,quæ (quia in Archidoxis eorum mentionem fecimus (nunc prætereunda cenſeo. De characteribus quæ tertia
III Characteristica. forma eſt,vt quidam approbant,ſic intelligendum:characteres,benedictiones, & huiuſcemodi mirabilia, vulnerib⁹ à præſentibus,abſentibuſq; adiuncta, vulnera ſanare dicuntur,hócq; citra omnẽ ſynoniam, ſunt etiam quæ ſynoniam albam ſiſtunt, cuiuſmodi eſt Staraphaxat. Alia ſanguinem, vt *Kiſt & Kiß* & id genus alia innumera, quæ alibi in Archidoxis recenſentur. Hæc ſunt quæ ſola medicum nobilitant. Quare in hac triplici ſanandorum vulnerum ratione generalem curam,iuxta præſcriptum adhibere potes, neq; interim eos, qui vniuerſo orbi impoſuerunt,audire.

PH.

PH. THEOPHRASTI PARACELSI MEDICINÆ & Philosophiæ vtriusque Doctoris, de Vita longa, Liber III.

ARGVMENTVM Libri tertij.

Superiore lib. tractatum est de morborum curatione, hoc autem, de sanitatis conseruatione.

Cap. I.

POstquam de particularibus arcanis, quæ corpus morbis confectum, pristinæ sanitati restituunt, diximus, inde, vbi superiora desierũt, ita auspicabimur, vt ea, quę in superioribus libris tradita sunt, tandem iam absoluantur, & corpus physicum tanquam balsamum cõseruetur. Etsi particularia arcana, & huius tertii libri materies ad idem corpus referantur, & etiam vna eadémque præparatio existat, tamen praxis in hoc tertio elixiro alia est, à singulari illa medendi ratione. Quare in hoc tertio libro primas obtinent flos cheiri & anthos, in hoc enim Flos cheiri & anthos.

absoluitur elixiridum arcanum, atque hoc vi & virtute totius quintæ essentiæ. Principiò ergo, quo singula magis intelligantur, quid quintum esse sit, breuiter interpretabor. Quatuor elementa procreat natura, ex quibus temperata quædam essentia conficitur à spagyro, quemadmodum flos cheiri exprimit (Hoc loco etiam parui referre arbitror, quę super hac re ars Lullii habeat, cũ plus sedecim pedibus (vt dici solet) ab vniuersa monarchia quam Archidoxa præscribunt, aberret Aliud namq; est extractio, aliud confortatio, aliud melioratio, vt istorum hominum voculis vtar, quorum Raimundus in eo libello, qui inscribitur ars Lullii, meminit, & ex his falsò quintã essentiam æstimauit. Hæc quod magis sunt argutia quàm vera, silentio præteribimus. Flos auri, flos amethysti, deniq; quicquid est Diaphineę naturæ, margaritarũ, sulphurearum, chachimiarum, & quicquid est a luminosorum Zerebothinorum & id genus aliorum, quæ aqua gignit, charabarum coralliorum, hæc inquam omnia sunt obnoxia pro ratione temperationis, quæ, interueniente corruptione elementorum à spagyro fieri consueuit.

Esse.5.

Ars Lulii.

Extractio.
Melioratio
cõfortatio

Cap. II.

De principiis metallicis tincturæ philosophicæ.

POrrò totius rei summa in hoc est (quãdo ea quæ hoc libro de elixiro dicuntur, singula ad vitam longam sunt referẽda) vt vniuersa natura redigatur in spagyricam mixturam seu temperationẽ, quæ nihil aliud est, prętor naturę bonitatem cui nihil aliud quod corruptile est, nihil deniq; aduersi, inest. Etiamsi alia ratione ac varia eadem naturæ bonitas deprehenditur in tinctura iuxta præscriptum naturæ, quæ in lapide philosophorũ existit: in Antimonio secundum corui naturam, in sulphure iuxta lunariæ effectum, & sic in aliis. Tamen in his omnibus est vna eadémq; temperatio, quæ inter metalla sub mercurio delitescit. (Mercurium dico qui omnibus metallis inest) Inter gemmas, sub crystallo: inter lapides, sub zeloto: inter liquores, sub carabe: inter herbas, sub valeriana: inter radices, sub peucedana inter amara sub vitriolo: inter silices, sub Antimonio. Præterea, sicut mercurius singulis metallis inest, sic Antimonium silicibus, vitriolum Sali, Melissa herbis. Et hæc sunt nomina Elixiri temperati. Obseruandum igitur in Elixiris insequentibus sulphur eorum, quæ isti mi-

Antimoniũ

Sulphur.

Mercurius. qui.

Quinta essentia metallorum.

noralia vocãt, quintam essentiam esse mercurium metallorum, ex quibus elicitur natura corporis. Nam Cheiri, Veneri præstat: Anthos, Marti. Quarũ vis ac natura est, nõ tam vt morbos pellant, quàm vt corpus illud vitæ longæ, quæ inferiori influentiæ obnoxia est, reseruent. In hanc sententiam Elixira longæ vitæ multis ac variis nominibus comprænendi volumus: cum vna eademq; vis sit eorum. Nobis autem (si forsan miraris hanc tractationem) visum est interim ludere in vocabulis, ne ingrati prima lectione percipiant sententiã & dein flocci pendant nostra, magno tamẽ eorũ incommodo, sed diligentius inquirant, & pulchra vtiliáq; censeant & apertè id fateri teneantur.

Ratio nouitas verborum.

Cap. III.

DE AVRO.

al's. Potẽtissimum.

EX cunctis Elixiris summum ac potissimum est aurum, itaque principiò ipsius mentionem faciemus, huius si rationem intellexeris aliorum, quæ à corpore separantur non potes non nouisse. Reliquorum quæ à corpore non separantur, infra, vbi vini tractatio auspicabitur, non obliuiscemur. De elixiro auri talis est praxis. Resolue obrizum vnà cum omni substãtia

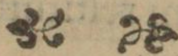
Aurũ cum omni substantia.

auri corrosiuo, & idipsum tantisper, dum fiat idem cum corrosiuo. (Neq; abhorreat animus ab ista tractâdi ratione. Nam auro, quatenus aurum est, corrisiuum præstat, & citra corrosiuum mortuum est: quare quintum esse auri sine corrodente inutile esse affirmamus,) tunc resolutio hæc per putrefactionem vel incineratione remouenda est, etiam si corrosiuum tenaciùs adhæreat. (Si tanta vis auri est, vt corpus conseruet, ac liberum reddat ab omni ægritudine, neque corrumpi id sinat, quanto magis seipsum, hocq; citra omnem infectionem? corrigit eum ac emendat quicquid non est syncerum. Igitur corrosiuum in auro nullo pacto appellari debet corrosiuum: quia vis arcani superat omne venenum. Nam omne Realgar moritur in elixiro auri, & in tincturam abit medicinæ præstantem) sicque in hunc modum peracta inhumatione gignitur aurum potabile, hanc dosim seu mauis harmoniam quãdam, præscribit peruulgata spagyrorum praxis. Postremò obseruabis de elixiro, cuicunq; confertur elixir, idem ita transmutat, vt haud dissimiliter sibi, fixum, porrò maneat.

Vis corrosiui.

Realgar.

Aurum potabile.

Cap. IIII.

DE PERLIS.

SEd vt ea quæ de quinta eſſentia diximus clariùs fiant, obſeruandum, nihil magis auro propinquum perlis eſſe. Quatuor ergo elementa, quæ perlis inſunt, eadẽ ratione cũ auro in temperationẽ redigas oportet, id quod verè exiſtit quinta eſſentia citra amiſsionẽ ſubſtantiarũ. Porrò ſi iuxta præſcriptũ perlas in quintam eſſentiam tranſmutare velis, pro ratione, quintæ eſſentiæ age, neq; quicquam immuta præter principium, in quo vltimam materiam, quæ in conficienda quinta eſſentia Solis, prima materia exiſtit, adiungi neceſſe eſt, ea ex huiuſcemodi recepto elicitur. Omniũ imprimis redige limonem in liquorem, denuò reeleuatum, in perlæ calcinationem arripiunt, exiccatæ reſoluuntur, quæ reſolutio in elemẽtum, cui prorſus nulla complexio ineſt, erumpit. Eſt enim huius vis vniuerſa, ſimilis quintę eſſentię. Nolim hoc loco admittas rationẽ extractionis, quam Archelaus præſcribit, neq; ſimiles alias ſeparationes ſpagyricas. Nam ſuperior tranſmutatio non modò ea membra, quæ debilia ſunt, priſtinæ valetudini reſtituit, ſed ea etiam,

Elemẽta in tẽpore reducta ſunt 5. eſſentia.

Limonũ in liquorẽ reductio.

quæ valida sunt, ac robusta, in eodem vigore conseruat. Hinc fit quod perlæ pluris quàm reliqua spermata fiant, inter quas longè præstantissimas ostrearum esse dico. Quáquã hoc loco nõ minimas partes ferat (ceu Archidoxa habet) homunculus, quem Necromantici Alreonem falsò, & philosophi naturales Mandragoram appellant. Tamen non nisi in communem errorem abiit propter chaos illud, quo isti obfuscarunt verum homunculi visum. Origo eius etiam cuiusdam spermatis est, & per maximam digestionem quæ in ventre equino est fit, similis ei per omnia, corpore & sanguine, principalibus & minus principalibus membris, à quo prodiit: Sed nunc huius efficaciã præteribimus, quandoquidem non tantum vt perlæ, apud huius rei peritos, innotuit.

Homunculus Alreo seu Mãdragora.

Cap. V.

DE EXTRACTIONE *quintæ essentiæ ex Herbis.*

SVprà quintæ essentię mentionem fecimus, quæ citra vllam extractionem fieri debet, id sic intelligendum est. In Elixiro, quo de in præsentia mentionem facimus, quinta essentia nullo pacto elici po-

test ex herbis absq; extractione: propter diuersitatem essentiarum, quæ vni substantiæ insunt. Hæc ita sunt segreganda, vt herba maneat herba, & quinta essentia permaneat quinta essentia. Quãuis in qualibet herba sint quatuor elementa duplata, quinta tamẽ essentia non adest duplata, sed, altera pars solùm. Alteram, quæ est substantiæ relegamus ad eas artes, quæ particulares sunt, & quod Elixiri est tractabimus: id quod exemplo Melissæ clariùs innotescet. Digere Melissam philosophico mense in Athanor, deinde ita separa, vt duplata elementa seorsum appareant, cõtinuò elucescet quintum esse, quod elixir est vitæ, similiter vino generoso & idipsum varie, in Nepita, acerba: in Lolio, Lutea: in Tincio, nigricans: in Lupulo, tenuis ac alba: in Cuscuta, austera: in aliis similiter iudicandum iuxta experientiæ præscriptum. Porrò, extracto spiritu isto, & ab altero separato, ecce vinum salutis, in quo philosophi aliquot secula laborauerunt, nihil tamen vnquam sunt assecuti. Et bona pars eorum qui imitati sunt Raimundum, aliquot dolia exhauserunt, dum elicerent quintam essentiam vini, nihil prorsus tamẽ deprehenderunt præter vinum adustum, quo perperam pro spiritu vini, vsi sunt.

Elementa duplata.

Exemplum Melissæ.

Elixir vitæ

Vinnm salutis.

Contra quinta essentia vini Lullistarũ.

Quæ

Quæ hoc loco etiam requiruntur, alibi in philoſophia de generationibus reperiũtur. Sufficiat iam admonuiſſe Spagyrum, qua ratione herbis quinta eſſentia inſit, denique quæ in his ſint inueſtiganda.

Cap. VI.

DE ANTIMONIO.

SIcut antimonium affinat aurũ, ſic eadẽ ratione ac forma affinat corpus: in illo enim eſt eſſentia quæ nihil impuri cum purõ confundi ſinit. Neq; quiſquã ſpagyricæ artis imperitus, deprehendere potis eſt vim tam magnam antimonii: & in principio rerum eò deuenit antimonium, & inter metalla, quæ aquæ ſunt, ſic eſt relatum, vt porrò etiam diluuio exacto, vis huius gemina atq; adeò virtus permanſerit, ita vt ſeſe ex influentia ſemper dirigat, neque aliquid de vi atq; virtute natiua vnquam deceſſerit. Meritò igitur omnia, quæ mineralium ſunt (quorum ſummum ac potiſsimũ arcanum in ſe claudit Antimonium) vni huic tribuimus. Mundat ſeipſum vnâ cum reliquis quæ immunda ſunt. Præterea, ſi nihil omninò ſani adeſt: immundum corpus in mundum transformat: ceu in expo-

Tex. finit.
Tex. finit.

al's. Genuina.

Antimoniũ pręcipuum mineraliũ.

ſitione lepræ habetur, quæ omnia apertè manifeſta facit ſpagyrica praxis. Verùm ne longiùs, quàm par ſit digrediamur, & tandem ad præparandam antimonii virtutem (cuius vel apex vnus, aut iota omnib⁹ codicibus qui in noſtra ꝓfeſsione ſunt, præſtat) perueniamus, ſic habe. Primò, vide ne corrumpatur antimoniū, ſed totum hoc, quantum eſt, integrum maneat, citra vllam amiſsionem formæ. Sub hac enim deliteſcit antimonii arcanum, id quod per retortam impelli debet ſine omni capite mortuo: ac denuò, in tertium Cohop reduci: tùm demùm erūpit. Doſis eius grana iiii in quinta eſſentia Meliſſæ adminiſtrata. Huic præterea nihil tribuit Archeus terræ.

Antimonii præparatio

5. Eſſe.

Cap. VII.

DE SVLPHVRE.

ARdua res eſt, & multis nominibus celebrāda, tantam ineſſe vim atque naturam terræ, quæ balſamum procreet, cuius hæc eſt natura, vt porrò nihil putreſcere ſinat. At ſi conſideras reſinas, quarum potiſsima pars eſt ſulphur, nihil eſt, quod ſuperiora laudes. In ſulphure balſamum eſt, quo de nemo non variarum ar-

tium ſtudioſus meminiſſe debet. Nam in eo ſunt liquores balſami, qui neque viuum neq; mortuũ quicquam putreſcere ſinunt, ſed corpus ita conſeruant, vt nulla neq; influentia, neque naturalis corruptio vel impreſſa in corpore deprehendi poſsit. Nemo miretur hoc loco tantam ineſſe vim in reſinis terræ, neque maiorem prædicationem huius, quàm quæ balſami ſit ſupra terram creſcentis, & huius vim atque virtutem declarantis. Nam in his, quæ occulta multò plura deprehenduntur, quàm in his quæ manifeſta ſunt. Sic in ſulphure multò plura deprehenduntur, quàm in cæteris reſinarum partibus. De ſulphure autem (vt ad tractandi rationem perueniamus) ita intelligas. Eleua ſulphur à Colcothar ſpagyrico more, idq; tantiſper dum non ſuperat ignis, hoc quod natura colcothar ſulphuri tribuit, idem ſpiritus fixus eſt balſamus terræ. De quo hoc loco paucula admodũ ſcribimus. Nam eius virtus per experientiam laudabilis & manifeſta eſt. Etſi aliqua de gummi quædam etiam ex reſinis, cæteráq; id genus eiuſdem naturæ ſunt cum balſamo, tamen inter illa primum ac optimum eſſe puto ſulphur.

Colcothar eſt vitriolũ

Cap. VIII.

DE MERCVRIO.

Elixir ex mercurio. Cōtra Lullium.

ELixir ex Mercurio eadem ratione qua ad transmutanda metalla adornatur, confectum, plurimùm valet ad pellendam mortem. Nā eius rubigo, quam Lullii sectatores falsò florem appellant, nil nisi mors est: sicut enim mors consumit ac conterit corpus, sic rubigo metallū. Quicquid ergo tinctura illa tingit, longæ vitæ plurimum inservit, & id ipsum tantò efficaciùs ac fortiùs, quāto altiùs (absit inuidia dicto) gradū Veneri attigerit, quāto acrius etiam ac subtilius in præparatione reiteratū fuerit. Neminem deterreant Rupescissæ fabulamenta, qui suo consueto more, temerè ac frigidè super hanc rem scripsit: videlicet in tinctura corporis aurū & similia quæ Mercurii sunt, deniq; quicquid ex spiritu solis, aut arsenici confectum, prorsus esse fugiendum. Ad tincturam Mercurii (cuius virtus est ex subtili acrimonia quam à natura Archei habet) propius accesserunt Albertus ac Thomas, in coagulatione autem nimia, & gradu reiterationis, quibus totum negotium obruerunt, falsi sunt. Quamuis in adornanda tinctura eorum quiddam est, quod

al's. veneni.

Cōtra Rupescissam.

Albertus. Thomas.

veræ tincturæ finitimũ est, in hãc sententiã. Sicut metalla transmutantur ac plenè figuntur, sic etiam corpus. Ad hunc modũ reduc Mercurium in eleuationem tantisper: dum in fixum crystallum abeat, deinde in resolutionem ac coagulationem digere, & cum auro coniunge, ita vt fermentum eius hoc ipsum fiat. Proinde iuxta præscriptum Hermetis age, vsq; in finem lapidis, cuius dosis est gran. i. Huius vis ac virtus corpus integrum conseruat. Mercurii præparatio per fixionẽ Cõiunctio Mercurii cũ auro.

Cap. IX.

DE SPIRITV VINI.

SVpra vbi essentiæ herbarum memini, nihil aliud nisi vinum esse ostendi, sed hoc sic melius intelliges. Spiritus vini à substãtia eiusdem prodit: nam huius subiectio existit vinum, sicut marrubium proprii ac natiui vini. Quare, vt spiritum vini, tanquam essentiam (quæ verè elixir est) habeas, sic percipito. Veluti persicariæ lib. i. scrup. duos vini emittit: sic vini libra. i: plus scrup. i. nõ capit. Reliquum est phlegma vini: id quod ad præsens Elixir parum confert. Porrò, inquisitio huius essentiæ fiat ad hunc modum. Digere vinum (pellicano Vinũ quid philosophis.

Extractio spūs vini per circulationem.

infusum) fimo equino, idque bimestre spatium, continuò videbis adeò tenuè ac purum, vt pinguedinem quãdam (quæ spiritus vini est) in superficie vltrò eliciat: preterea, quicquid sub ea est, phlegma citra omnem vini naturam existit. Pinguedo autem sola phialæ inclusa, & per se digesta, summæ energiæ est ad vitam longam: nec verò solùm ad vitam longam, sed etiam ad alia quædam praxis illa torqueri potest, hócque ipsum interuenientibus Cinamomo, xylobalsamo, myrobalanis: similibúsque bonis aromatibus. Sed ita iis agendum cogita, aromata pinguedini commisce, & mediante in ventre equino digestione, sic coniunge, vt Elixir, quò de hoc loco mentionem facimus auróq; adiuncto medicina adornetur: quæ communem contractionem tollit, ac membra resoluit & reficit.

Cõiunctio spiritus vini cũ auro.

Libri Tertij Finis.

PH. THEOPHRASTI PARACEL. PHILOSOPHIÆ & Medicinæ vtriusque Doctoris, de Vita longa, Liber IIII.

Cap. I. De vita summi Iliastis.

SVPRA in primo libro fundaměta ieci vitæ longæ, ea hac in parte absoluemus Non enim video cur ipsa, quæ ad integrã vitam atque adeò sanam pertinent, hic denuò repetam: cum in superioribus libris, secundo & tertio de his à nobis iam abundè dictũ sit. Quare in hoc quarto libello supremam manum imponam his, quæ supra in primo libro, de ea, quę pręter naturam est, vita, incepimus, idque ipsum pro ratione theorica.

Principiò proponimus vniuersis spagyricis, cùm Adæ, tùm Mathusalem ætatem, id quod in secundo capite mox sequenti indicabitur. Antequam tamen illa enarremus, priùs de vita longa quæ in manu maximi Iliastis est, exactè dicemus, & hæc ꝓ ratione magnalium: vbi plura de libero arbitrio

Iliastes maximus.

arripienda esse admoneo, quàm quæ nos ex elementis administrare possumus. Hæc vt rudiùs & apertiùs manifesta fiant, fingamus oportet Enochdianos, quam influentiam si in mente nostra, perinde ac ignem in ligno non sine vulgari virtute, gesserimus, fieri potest, vt ad hanc vitam perueniamus vel nullo negotio: id quod exemplo Ioharnetis palàm fit, cuius natura neq; vnam ætatem solam, neq; seculum vnum duntaxat compræhendit, Sed ne his in meis paramyricis libellis præbeam calumniandi ansam, his, qui scripturas variè torquent, nihil certi hoc primo capite definiemus de vita summi Iliastis, vtrum, hic in corporalibus elementis sit, aut porrò etiam in quinto viuat, vbi nullum corpus occurrit, vbi nō modò hi quibus de mentionē fecimus, viuunt, sed etiam hi, quos somno sepultos credimus. Hęc inquā omnia sublimioribus spiritibus tantisper existimanda relinquimus, donec infra ad illa venerimus. Præterea, si impleretur Iliastes ille summus, aut aliquo saltem haberet opus, facilè eò, quicquid esset Enochdianum perueniret, vbi vniuersa vita nostra longa suis locis in æthere ac nubibus collocaretur. Verùm semel se saturauit Iliastes, vt posthac nō careat, neque aliquo habeat

Enochdian.

Ioharnetes.

Paramyricy Libri.

Somno sepulti.

habeat opus: quamobrem in hoc opusculo vltimo singula pro ratione primi libri enarrabimus.

Cap. II.
De Vitæ longæ descriptione.

Ergò vt tandem ad finem deducamus ea, quæ de vita longa tractare incepimus, principiò indicabimus, quid vita longa sit. Terminus vitæ longæ complectitur in se, mille aut nongentos aut minimum sexcentos annos. De scaturigine autem huius, quæ præter naturam est, vitæ, sic accipe. Duæ sunt in hominis potestate vires. vna naturalis, de qua dictum est vsq; ad natiuum finẽ: alia aërea, in hac etenim nihil est corporale: quo circa, incorporalia hunc nostrum libellum absoluunt. Miseros hoc loco mortales, quibus primum ac optimũ thesaurum (quem Monarchia naturæ in se claudit) natura recusauit, puta naturæ lumen, ne porrò in hac laboremus frustrà. In philosophia autem quia desinit ac abit natura aniadûm recordabimur, neq; porrò mentionem faciemus philosophiæ Missas igitur faciamus res naturales, missa etiam faciamus quæcũq; sunt ex elemẽtis insuper etiam gesta holisimidan, deniq; quæcunq;

Quid vita longa.

Vis naturalis.

Vis aërea.

Aniadus.

Holisimidam.

T

suprà diximus, quæ sub chao, in quo summus Iliastes existit, delitescunt: & in manus illa de quibus in primo libro mentionem facere cæpi, tandem accipiamus. Vt igitur ad annum Aniadin, aut etiam vltrà perueniamus, obseruandæ sunt regulæ sequentes. Neminé offendant, quæ hoc loco de Nymphidida dicturi sumus, quo loco simul indicabitur vis ac natura gnatinorum, saldinorum, deniq; Salamandrinorum, & quicquid est Melosinæ. Porrò si quem præsens locus abalienaret, neminem offendat, sed potiùs finem huius opusculi adeat, vbi singula videbit.

Nymphididа.

Gnatini Saldini. Melosina.

Cap. III.

De Solis natura & Amado.

SEd vt simul innotescat cùm locus tùm corpus in his rebus, quòd certa quadã concordãtia ordinari debet ac disponi, principiò obseruanda est Solis natura, quod Iliastis est. Nam aliud à trecentis vsq; ad sexcentos annos conseruat, id quod ad eos codices religamus, qui tractant de natura elementorum. Præterea, quicquid ex sui natura, simul etiam loci naturam admittit, haud dißimiliter priori seculo in vnam conclusionem cogitur, Vbicunq; ve-

Solis natura.

al's. relegamus

rò coëunt cùm loci tùm corporis natura simul, illìc vel nullo negotio peruenitur ad 600. annum. Quorum aliquot qui isthuc ætatis attigerunt commemorare possem, nisi aliò properaret calamus. Sunt prætereà qui aliquandiu atque adeò furtim sunt seruati, idq; per vitam longam: quorum ratio quod nulla, nisi quatenus Iliasti tribuerunt, & hoc loco prætereundũ censeo. Sic quicquid non est aëreæ vitæ hoc loco tollitur. Idcircò sequuntur, qui vitam aëream vixerunt, quorum alii à sexcentesimo anno, ad millesimum & ad millesimum centesimum annum peruenerunt, id quod iuxtà præscriptum magnaliũ, quæ facilè deprehenduntur ad hũc modum accipe. Compara aniadum, idque per solum aëra, cuius vis tanta est, vt nihil cum illo commune habeat terminus vitæ. Porrò si abest iam dictus äër, erumpit extrinsecus id, quod in capsula delitescit. Iam, si idem ab illo, quod denuò renouatur, fuerit refertum, ac denuò in medium prolatum, scilicet extrà id, sub quo priùs delitescebat, imò adhuc delitescit, iam, vt res tranquilla prorsus non audiatur à re corporali, & vt solùm aniadum, adech, deniq; & Edochinum resonet. Insuper etiã hæc tria, & quod in hæc tria vergit, non

Loci & corporis concordia.

Summa mysterii.

Aniadus. Adech. Edochinus

quatuor, ſed vnum ſint, habebis longiſsimā vitam deliteſcentem· Hinc eſt natiuitas magni illius Æquaſtri, qui præter naturā natus eſt. Hoc & ſi id quod intrinſecus erat, nequaquam deprehendere potuit, tamen hîc præbuit occaſionem id, quod extrinſecus Iliaſtes fuit.

Æquaſter.

De duplici eſſentia ſanitatis & ægritudinis. Cap. IIII.

REſtat adhuc in hac monarchia, cuius uos magnus iſle homo maximopere commonefacit, videlicet, longè aliā eſſe vitam ab ea, q uam nos plenè præſcripſimus: quæ tunc alia nos perſtringet, cū ſingula tranſibunt, qui calcat, & qui calcatur, nihilominus tamen vtraq; manebunt, id quod non ſatis intellexerunt hactenus Aliani. Tum demum erit quando ſimùl omnia deſinent, quæ vnà mecum indagaſtis, iam inde à primo ad nouiſsimum vſq;. Sed par eſt, vt ſemel etiam probemus ea, quæ tractare incepimus, & ea non phiſica ratione, ſed eſſentia ipſa, quæ vel ſola hoc loci, cuius meminimus plurimùm valebit. Hoc loco, quo de plenè loquimur: miraberis forſan ac quæres. Num vita ſana poſsit eſſe cōiuncta cum vita longa? Reſpondemus, du-

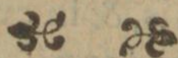
Aliani.

plicem esse essentiam, alteri sanitatem & fixam, alteri ægritudinem & similiter fixam inesse. Quod autem ad locum & immutationes istorum attinet, nihil prorsus immutamus Porrò, quorsum attinet frustrà his immorari, quæ nobis lumen naturæ recusauit. Præterea ille, qui animi libidine nobiscum agit, indicat, ac rursus hiãtes nos deserit. Quarè hoc loco præteribimus quę vires nostras superant, & creaturas aliquot, vitæ mirabiliter longæ, & eas sine fato, cõmemorare incipiemus, inter quos sunt Laureus, Siconius, Hildonius, & alii plerique, quorum natiuitatem, siue mortem naturalem nemo vnquam neque deprehendit, neque audiuit. Adde naturam & essentiam illarum, & quotumquenq; reperias, qui vel apiculum de his scripserit: quanquam paramyrica scripta nõ nihil de his habeant, tamen veluti senibus hoc fuit ac rursus desiit, ita etiam vnà intellectus abiit. His igitur cõcludimus, quicquid est vitæ longæ, idq; extra Necrolicos, quemadmodũ in sequẽtibus patebit.

Duplex essentia sanitas fixa ægritudo fixa.

Laureus Siconius Hildonius.

Necrolici.

Cap. V.

Summma operis myſtici.

NOn pili fecerim eum, qui ſub Lulli anis artibus ſe falsò, vt Necrolium venditat, & improbat id, quòd in

Scaiolæ. 4.

quatuor ſcaiolis comprehenditur, & me vt ſummum ſcaiolam prædicat, ita vt pro ratione cedurinorum poſsim adoriri necrolias artes: at ago vel Hydros ſcaiulis vnà cũ æmulis inuideo. Quid dicam hoc loco de his quæ Muſa ſagax in canonibus ſuis vnà cum manticis quatuor ſcaiolarum complectitur. quæ vobiſcum indormiſcunt tympanáq; in nobis anodinica reddunt. Et ego vos etiam atque etiam in tantum ſtuporem adduco, vt in notitiam papaueris redigamini, ſed miſſa facio illa, & in hoc ſolùm laborabo, quod in ſuperioribus libris hactenus moui, in Coſmohraphica ſcilicet vita, vbi cùm locus tùm corpus Ieſihach apparent. Porrò etiam quæ præſcribo, præter loci ac corporis vires idq; ſpagiricè præſcribo, hydromanticè, & pyrothonchus. Sed quid attinet hæc cõmemorare vobis omnibus, quorum ne nomina quidem noui, qui etſi necrolias agitis, & in cyphanto nõnihil experti, tamen indormiſcunt pulſatiles.

Cedurini.

Coſmographica vita. Ieſihac.

Hæc omnia ego abſolui, ea quiſquis intelligit, optimo iure ſe ſpargiri nomine venditet, ac tùm demũ quintum caput ediſcere laboret, in quo me plurimùm offendunt Scaiolæ. Nã his nulla ineſt mortalitas. Sub hæc ergo concludo totius rei ſummam, & affirmo eum eſſe immortalem, quicunque pro ratione Scaiolarũ vixerit, id quod per Enochdianos & ſui ſequaces probo. Neque hũc locũ infringet Æquaſter. Præterea, ſi pro ratione necroliorũ Scaiolis insererer, eſſet, quod excipiendum ducerem, id quod maximus ille Adech anteuortit, & propoſitum noſtrũ, at non modum deducit, quod vobis Theoricis diſcutiendum relinquo. Atqui ad hunc modum abiit è Nymphidica natura, interuenientibus ſcaiolis in aliam tranſmutationem permanſura Meloſynæ, ſi difficilis ille Adech annuiſſet, qui vtrumq; exiſtit, cùm mors tùm vita ſcaiolarum. Annuit prætereà prima tempora, ſed ad finem ſeipſum immutat. Ex quibus colligo ſupermonica figmẽta in Cyphantis aperire feneſtram. Sed vt ea figantur, recuſat: geſta Meloſynes illa cuiuſmodi ſunt, relinquimus. Verùm ad noſtram Nymphidicam. Ea vt in animis noſtris concipiatur, atq; ita ad annum aniadin immortales per-

5. caput.
al's. Immortalitas.
Enochdiani.
Adech.
Meloſynê. Adech.
Supermonica figmẽta.
Nymphidica.

ueniamus, arripimus dona Veneris, quæ etiamsi vos vnà cum aliis cognoscitis, minimè tamẽ vsurpatis: idipsum autem absoluimus eò, quod in prioribus capitibus indicauimus, vt hãc vitam securè tandem adsequamur, in qua aniadus dominatur ac regnat, & cũ eo, cui sine fine assistimus, permanet. Hæc atq; alia arcana, nulla re prorsus indigent, & in hunc modũ vitam longam conclusam relinquimus.

LIBRORVM IIII. Theophrasti Paracelsi de Vita longa.

FINIS.

LEO SVAVIVS I. G. P.
Io. Capellæ Parisiensi Archiatro
Regio Sal.

QVi potius quam tibi (vir præstantissimè) donabo (cum Catullo) lepidum hunc nouum libellum? lepidum, inquam, vt Theophrasti Paracelsi opus: nouum, vt meum scholiorũ modò editorum. Tibi enim tãquam medico eruditissimo, medicinæ liber iure offertur: quiquidem ab Ioanne Fernelio doctissimo viro Archiatro Regio decessore tuo moriente, quum rogaretur quem ex ordine regiorum medicorum suo gradu locóque dignum censeret, velut Socrates Apollinis oraculo sic illius sententia dignissimus successor es iudicatus. Tibi etiam vt veteri amico munusculum aliquod debeo, vt hospes hospiti tesseram hospitalem. At quum tu eloquentiam cum philosophia ita coniunxeris, vt te Varronem Gallicum meritò possim appellare, non hic ego tecum de intima philosophia multis disseram nec cum oratore diserto diuitias orationis expromam. Quid enim agerem? aut sanusue essem

qui hæc te docerem? Nam etsi non Sus Mineruam, vt aiunt, tamen ineptè, quisquis Mineruam docet. Tantùm per te liceat de vetere tua consuetudine gloriari, cuius præsentem dignitatem ex medicis atque mathematicis colloquiis, quum Arduæ cum Annibale maris præfecto legato Regio pro pacis cõditionibus tractandis vnà essemus, iam spe atque opinione præsagiebã. Philosophiam verò abstrusam quam hic Paracelsus noster euoluit an inuoluit, neminẽ arbitror præter te medicorum ætatis nostræ, (Honoratum Castellanum collegam tuum libenter excipiam) vel suspicione solummodò attigisse. De qua ego sæpenumerò cum illo sapientissimo Fernelio quandoque tecum disserui, non de ea quæ vel edictis legum vel bonorum virorum suspicione vlla perstringatur: sed ea, quæ sacrosanctam priscorum philosophorum vatumque sapientiam à prophana multitudine alienam mysticis verborum inuolucris complectatur. At mihi onus hic incumberet satisfaciendi doctissimæ tuæ aduersus Paracelsi opera disputationi quam mecũ coràm subtilissimo collega Honorato & Ambrosio Pareo Archirurgo in Leonardi Botalli Astensis insignis medici pariter regii animi

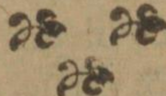
gratiâ instituisti: quum ille nos ad Comediç Italicæ voluptatem liberali atque opipara cœna exciperet. Tu enim magna ratione contrà me contendebas, non videri Paracelsum ex arte & methodo, medicinæ artem tractare, imò confusè, sparsim absque ordine multa congerere. Artis enim esse (vt Cicero de iurisprudentia scripsit) summa genera rerum velut à capite arcessere, ea deinde tãquam in membra singula partiri, partes tandem ipsas suis quasque diffinitionibus circunscribere: aut ex Arabum officina, causas antecedentes, primitiuásque persequi, earumque effectus, demum signa morborum eorumque curas: nullam ex iis videri Paracelsum veram disciplinæ formulam composuisse plenam quidem ac refertam. Verùm Galenum ipsum fatebor dialecticũ subtilem fuisse sed velut Asianũ oratorẽ scripturiẽdi quadã libidine multis egisse Theophrasti nostri more (quæ paucis poterant comprehendi. Fuerit illud vtriusque vitium: verùm vt Galenus in vsu partium corporis humani mihi admirabilis videtur, non minorem Paracelsus in calculi tractatu videtur laudem sermonis instituti logicè consecutus. Relinquamus vocabulorum tartari, ilech, Aniadi similiumque in eo affe-

ctationē: exultat enim humanus animus quodā furore delectationis in pulchrè inuentis;
" *Et linguæ cor laxat habenas.*
Philosophorū chymicorū verba nulla sunt publica, suis vtuntur. Dandum autem est profectò illi, quod aliis metallicis scriptoribus à quibus hæc iamdiu tractantur, vt in rebus inusitatis (quippe quæ ab artis opere nascuntur) vtatur ipse verbis interdum non auditis. Nihil verò in nobis perfecti esse potest, laudemus quæ bona sunt, quæ mala, humaniter excusemus. Scribebat Paracelsus suis Germanis, velut Lucilius poëta suis Siculis & Tarentinis: ad rudia eorum ingenia stylum accommodauit. Nec dubito Capella sapientisimè, si omnes, saltem complures illius libros legisses, quin aliā de scriptis hominis opinionē fuisses concepturus. Legi ego partim, partim audiui ex Germanorum interpretatione plurima illius opera, quorū indicē præbui in præfatione libri de vita longa: allati sunt nudiustertius ad me alii eius libri Germanici, quos pariter in fine huiusce opusculi recensebo. Expecto alios quoque à Nabot viro mathematicæ disciplinæ peritisimo, ac Theophrasticæ studiosisimo. Cōfero ego quæ possum vt vsus artis maximæ optimus in communē hominū

vtilitatem elucescat. Suadebant autem quidam viri minimè mali, iudicio tamen meo parum prudentes, vt hunc libellum qui aduersus medicos conscriptus videbatur alii quam medico offerrem, consecrarem, ne minus tibi gratus esset quòd vulgarem theoriam ac praxim medicam reprehenderet. Quis verò te melius delectum in rebus medicis faciet? quis omnium ea quæ à Paracelso in emolumentum salutis humanæ trahenda erunt, doctius iudicabit. At mihi absurdum videtur, quod plerique hodiè aduersus Paracelsi scripta factitant rem veram aut incognitam damnare: vt coràm te de arcano corallino alcali spirituum, mummia alcaligata in cura Podagræ disserui: in quibus turpe duco cognitioni & perceptioni assertionem reprehēsionémque præcurrere. Quinam verò ex omni antiquitate Socrati, Democrito, Empedocli ingenio atque iudicio præstiterunt? quibus cum Hippocrate tuo, vita breuis visa est, ars longa, experimētum fallax: scilicet ob angustos sensus, imbecillos animos & veritatem rerum in profundo demersam aut tenebris vndique circunfusam. A sapientibus autē qui contrariis in partibus momenta rationum paria possunt ponderare, assertio libentius sustinetur,

ne cõtrà prudentis officium incognita pro cognitis habeant iisque temerè assentiantur. Postremà est mei facti ratio, cur tibi potius quam alteri cuiquam istud opus do, dîco, addico: quòd vnus existis in aula morum corruptrice & deprauatrice, qui cum ingenìis conflictaris huiusmodi, neque animus ab officio tamen immutatur aut flectitur, vt solus philosophos ames, foueas iuuésque, illósque in deterrima labyrintho implicatos omni beneuolentiæ genere prosequaris. In qua si mihi aliquam operam præstare, & si me, vt Cicero pro Trebatio amico ad Cæsarem scribebat, quibusdam gloriolæ à Rege insignibus ornare volueris, non recusabo: si tamen rem tibi gratam fecisse hoc opusculo sensero, fecisse mihi operæpretium videbor.

Bene vale Lutetiæ Parisiorum Kal. Iulii Anno 1567.

LEO SVAVIVS I. G. P. LECTORI.

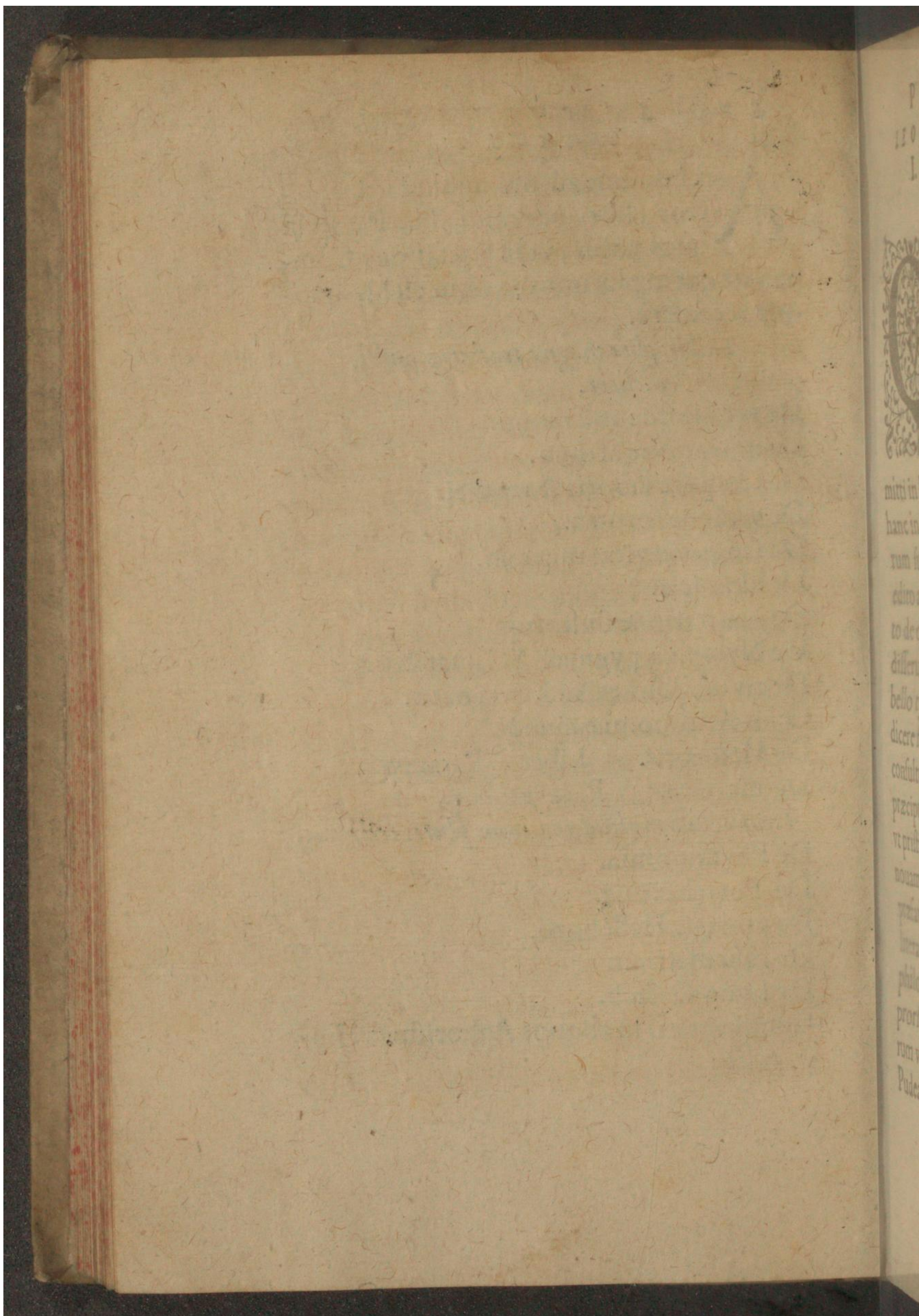
ALlati ſunt ad me nudiuſtertius, lector, libri nonnulli Th. Paracelſi quos vobis, vt in præfatione Compendii quem plurimos, viſum eſt hîc quoque recenſere.

Philoſophiæ magnæ tractatus multi, videlicet.

De vera influentia rerum.
De inuentione artium.
De tempore laboris & requiei.
De vtraque fortuna.
De ſanguine vltra mortem.
De lunaticis.
De generatione ſtultorum.
De Nymphis, pygmæis, Salamandris.
De animalibus ex Sodomia natis.
Opus Aſtronomiæ mundi.
De Metheoris. Liber 4. Paramyri.
De matrice. Paragranum.

Item volumen aliud, continens plures tractatus.

De Phyſionomia.
De Therebintina.
De vtroque Helleboro.
De caſu matricis.
De ligno Gaïaco.
Commentarii in aliquot Aphoriſmos Hippocratis.

LEONIS SVAVII I. G. P. In sua Scholia.

Vum libellũ hunc Theophrasti Paracelsi de vita lõga Adamus à Bodenstein duplici præfatione exornauerit, vtrâq; prolixissima: mirabitur fortasse lector cur prætermitti in hac editione iusserim, nostrámque hanc in locum illarum tanquam demortuarum suffecerim. Priorem attexuit libello edito anno M.D.LX. eo quidem puro puto de qua nos in Compendio nostro iam disseruimus. Posterior assuta est eidem libello typis excuso anno 1562. si eundem dicere fas est secundum Alphenum Iurisconsultum, cuius tãquam nauis, carina ipsa præcipuæ quæ partes sunt immutatæ adeò vt pristinam formam amiserit, vel si mauis nouam induerit. Consumpsit totam istam præfationem Adamus (vir alioquin bonarũ literarum haud expers) in disceptationibus philosophiæ Aristotelicæ peruulgatis, nulla prorsus expositione interiecta vel sententiarum vel verborum Paracelsi difficillimorũ. Pudeat deinceps tam verbosis ineptiis Ada

De duabus editionibus lib. de vita lõga.

Alphenus.

Contrà Adamum à Bodẽstein de principiis rerũ.

me lectorem à Theophrasti ipsius lectione retardare: ad cuius conceptiones nullam viam sternas, nihil obscuritatis explices, quo tandem aliquis fructus ex tanta loquacitate percipi possit. Hæc proba sunt (inquies) tria esse Paracelso principia quæ spectantur in dissolutione rerum naturalium, vt nos ligni exemplo, in compendio iam ostendimus, vnde constet ea fuisse in cõstructione: sed Aristotelis materia, forma, priuatio, non item: vt naturæ primordia non esse appareat, sed subtilis ingenii somnia: quæ idcircò ab infinitis aliis philosophis (vt ex Diogene Laertio manifestum est) in controuersiam haud temerè reuocantur: vt taceamus tanquam Christianæ sapientiæ circa æternitatem rerum contraria, esse explodenda. Addit, sed quod etiam ex Theophrasti nostri scriptis vt axioma illud principiorum, perspicuum est, Elementa non esse corpora simplicia sed matrices ortas ex tribus primis. Hæc quidẽ sunt clarissima nec quæ vllum iter patefaciant ad Paracelsi mentem eruendam: licet (vt subinde ipse admonuit) non tàm oculos lectioni oporteat quàm operi in his intelligendis manus admoliri. Spagiricorum (inquit) vocabulorum cognitio ab opere non scripto expiscanda est.

Diogenes Laertius.

Paracelsus lib. de gradibus de cognitione vocabulorum artis.

Libris autē his quatuor de vita longa, inseruit quartum vnū velut suppositium partum, quarto verò atque legitimo in quintū numerum vi quadam eiecto & iniustè de sua possessione deturbato: in reliquis libris facta quorundam verborum vel syllabarum immutatione penè ridicula vt opus vænalius prostaret quod nouum hac parte incrementi emptori esse videretur (Magnæ enim sunt hodie ditésque librorum in Germania nundinæ) Adamum medicum non puduisse quartum istum librum nugis inanibus scatentem obtrudere qui nec seriè rerum vlla cum reliquis cohæreat nec sententiarū Paracelsi subtilitatem, nec dictionis grauitatem redoleat. Miror (inquam) illum lucri vel gloriolæ spe adeò fauisse Typographi imposturæ (qui more propolarum rei suffuratæ nouam dissuendo speciem induūt furti tegendi gratia. Non est verisimile ex ore docentis ita fuisse exceptum quòd paraphrasis amplior foret, verba sunt tantùm quædā pueriliter ineptéque commutata vt lectori ea conferenti constabit. Cur non aliquas interdum difficultates publicè explicat omnibus, mysteriis solùm suppresśis) quas vni tantùm pollicetur? nempe, quod sit illud duplex in vno homine corpus, quorum vnum

De iiii. lib. quodam de vita longa suppositio.

Corpus duplex in vno homine.

etiam (vt ait c.vi.lib.i.) inuiſibile homini, quid hæc vita, quid mors quid vita mortalis, quid immortalis. Deſine tandem fumos venditare & incipe de re agere ſubtilius vt te (Ciceronis verbis de Demetrio Phalereo) Theophraſti non Atheniẽſis illius, ſed Germani huius diſcipulum poſsimus agnoſcere. Quis te ipſum germanum hominem, Aſianũm oratorem ſuſpicatus eſſet? Quorſum illa pauca, memorata de tribus primis, de Laudano, de Antimonio quæ vnuſquiſque in autore ipſo legere poteſt: quin ea potius attingis & enucleas, quorum ope quæ ſunt in eo recondita & occulta lector poſsit intelligere. Quod ſiquis ſuſcipere vellet aduerſus te Ariſtotelis defenſionem, de tribus principiis, quid tandem reſpondeas? Nónne philoſophi omnes Spagyrici materiam cõſtituêre & formam quorum inſtituta & præcepta Paracelſus noſter eſt palàm inſecutus. Nónne confeſsi ſunt omnes, vetere formâ ſublatâ nouam protinus induci, vbi iucluſa eſt tacitè priuationis neceſsitas. Nónne hoc ipſo libro approbat elementa quatuor & ex eorum temperamento 5. eſſentiam? At quæ videtur aliis in libris immutare, in alium ſenſum detorquet quam tute mentis illius & cogitationis expers, opineris. Non

Cicero.

De tribus primis.
De Laudano.
De Antimonio.

De materia forma & priuatione.

omittam quod in Compendio de acciden-
te ſecundum Paracelſum perſtrinximus: nō Accidens Paracelſi.
eſſe quidem capiendum ex peripatetica di-
ſciplina ſed potius ex Platonica vel acade-
mica, cui, omnis forma quæ ineſt materiæ
magis accedere videtur ad naturam acci-
dentis quam veræ ſubſtantiæ: eámque me-
lius dici fieri quàm eſſe. Arnaldus item Vil- Arn. Vil.
lanouanus in paraphraſi Roſarii expli-
cat tincturam eſſe accidens quod adue-
nit materiæ caducæ: ex quibus forma ſpa-
gyrica reſultat. Poſſunt autem lector in his Myſteria cœlanda.
myſticis libris quædam impunè propalari
ad odorem rei arcanæ velut frictione aut
calore quodam excitandum, quamuis arca-
na præcepta detegi palàm nefas ſit. Ideò
Sphinx ſtatuebatur olim ab Aegyptiis pro Sphinx.
foribus templorum vt myſteriorum celan-
dorum admoneremur. Ideò ferrum (vide-
licet forium & ſerarum hebræi dixerunt
ſymbolum eſſe ſapientum & inde Græci
Pallada fingi armigeram. Dionyſius etiam Pallas cur armigera.
Areopagita myſteria cenſuit ſcripto tegen-
da, voce recludenda. Ideò Expoſitores zo-
roaſtis Chaldæi ſicut ipſe ægnimaticè loquū
tur. Plato verè diuinus de ſupremis ſubſtan- Plato.
tiis Dioni ſcripſit ſub ænigmate. Sic Pytha-
goras pauca tantum quædam ſcripta Da-

mæ filiæ moriẽs cõmendauit. Sic qui ex nouissimis philosophis sapientiã occultam olfecerũt Alchindus Arabs, Rogerius Bacho Anglus, & Gulielmus parisiensis filiis tantùm doctrinæ scripserunt. At multi Herculis more, vt ait Plutarchus, irrumpunt in sacra furiosè. Sic nostris propè temporibus scripsit Ioannes Tritemius Germanus Polygraphiam licet clauibus quibusdam aperire simulauerit quæ tamen paucis aditum præbent ad mysteria: Sic idem Steganographiã (opus vt ipse profiteri audet mirandum & laboriosum) quæ occultam scripturam significat, vir recondita eruditione insignis vt eius monumẽta testificantur: quemquidẽ Paracelsus noster lib. Chirurgiæ minoris doctorem philosophiæ libẽter agnoscit: quem nuper etiam Cornelius Agrippa velut parentem venerabatur: Ad quem idem Imperator. De quæstionibus arduis retulit quæ hodiè extant 8. doctrinæ omnis plenissimæ. Quo magis miror Carolum Bouillum: eúmque secutum Ioannem Vvierum lib. de præstigiis dæmonum tanto furore in hominem integerrimæ vitæ, eruditionísque summæ esse debacchatos: quòd scriptum simplex spectarent, in sententiam occultam mentis acie minimè penetrarent. Hæc Bouillus

Alchindus Rog. Bach. Gul. Parisiensis.

Plutarch⁹.

Tritemii Polygraphia & Steganographia. 8. ad Maximilianum Cæsarem libris vt in Pinace legitur.

Ioan. Vvierus de præstigiis dæmonum.

epiſtolâ ad Germanũ Ganaium Regis Cõ ſiliarium. Ad Tritemium diuerti, quem reperi magum nulla philoſophiæ parte inſignem, Eius Steganographiam euolui velitatim, nonnullorum capitum perlegens initia, vix horas duas librum in manibus habui, abieci eum ilico, quòd terrere cœperant me tantæ adiurationes, ac tam barbara atque inſoleta ſpirituum (ne fortè dicam dæmonum) nomina, vniuerſa verò huiuſmodi nomina, quoad videre viſus ſum, ignotæ linguæ ſunt. Aut enim Arabica aut Hebraica aut Chaldaica aut Græca: latina pauca aut fermè nulla. Innumeri autem ſunt characteres, quibus adiurationes ſingulæ notantur: Angelus Dei ſecet eum medium &c. Cui Tritemius reſpondet in præfatione libri Polygraphiæ ad Maximil. Imperatorem. Venit ad me hoſpitii gratia Carolus Bouillus natione Picardus quem, quum omni humanitate tractauiſſem bibliothecam etiam aperui & inter alios libros, opus etiam Steganographiæ communicaui necdum eo tempore conſummatum. Vidit Bouillus & obiter legit, ſe inuentum mirari dixit, laudauítque, nec quo intelligeretur modo, curauit. Vnde quum non peteret intelligentiæ clauem, nihil eorum quæ noſtra

Car. Bouillus ad Germa. Ganiũ contra Steganograph.

Io. Tritemius ad Maximil. Imperatorem cõtrà Bouillum.

lucubratione continebantur meruit audi re vel percipere. Reuersus in Galliam pro beneficiis malefacta rependens Steganographiæ non intellectæ occasione, me magum & Necromanticum falsò esse ad Ganayum scripsit. Ideò manet hactenus opus Steganographiæ in tenebris sepultum: ne causam videar pluribus dare similibus similia de me suspicandi. Malo enim inuenta mira perpetuo damnare silentio, quam Necromanticæ superstitionis notam falsa licet hominũ æstimatione incurrere. Scripsit quoque Tritemius Apologeticon nominatim de hac re aduersus Bouillum istum seu potius bouem maximum ea quæ non intellexit, calumniantem, vt in indice Ioan. Durallusii lucubrationum illius reperio: quod, quia iam non extat, aliud me debere sanctißimæ tanti viri memoriæ literarum nomine existimaui. Ne qui fortè hisce calumniis deterriti ab optimorum librorum lectione tanquam ab Vlpiano improbata abhorreant si in eorum manus inciderint.

Apologia Leonis Suauii pro Tritemio aduersus Bouillum.

Reperi ego tres huius Steganographiæ libros, tertium tamen imperfectum, quemadmodum se reliquisse inchoatum scripsit ipse ad Boscium amicum. Nescio an vir doctißimus D. Henricus Memmius libellorũ

Memmii Bibliotheca.

supplicum

ſupplicum in regia magiſter plures habeat: quem fama eſt conquiſitis vndique optimis quibuſque in omni diſciplinarum genere libris inſignem bibliothecam inſtruere atque adornare: magnificum ſanè opus, exemplóque Ptolemæi Philadelphi regium: cuius memoria nulla temporum vetuſtate exoleuit. Sed vt ad Tritemium redeam præfatus eſt ipſe in Steganographiam ſuam his verbis: Antiquiſsimos ſapiẽtes ſi qua vel naturæ vel artis arcana reperiſſent, ne in prauorum hominum notitiam deuenirent, variis modis ac figuris occultaſſe, eruditiſsimorum opinio eſt. Moſem quoque Iſraëliticæ gentis famoſiſsimum ducem in deſcriptione creationis cœli & terræ ineffabilia myſteria verbis operuiſſe ſimplicibus, doctiores quidem Iudæorum affirmant. D. etiã Hieronymus tot penè in Apocalypſi D. Ioannis myſteria latere dicit quot verba. Græcorum philoſophos & poëtas non paruæ apud ſuos exiſtimationis prætereo, qui fabulis conſcribendis operam nauãtes aliud imperitis atque aliud eruditis hominibus vnius narrationis ſerie ſagaci inuentione tradiderunt. Hos ego &c. Idem epiſtola ad Boſcium ſcribit: verba eſſe ibi plana, lucida, ſine omni literarum aut vocabulorum trãſ-

Io. Tritemius in præfatione Steganog. de priſcorum parabolis.

poſitione, ita vt omnes legant & intelligant: ſecretum tamen illius qualecunque erit, manere ignotum. Idem in claui ad lib 2 Polygraphiæ ſuæ: In Steganographia non dictio literam vt hîc ſed quæque aliam integram ad myſterium conuenientem repræſentat dictionem: cuius ibi ponit exemplum ſentẽtiæ cordis velatæ ſub Steganographiæ limitibus duplici ratione: addens, per eam penè infinitis narrationibus, non vna aut duabus, doceri abſcondendi modum. Vbique profitetur ſe nihil impium nihil pharmaceutricum nihil religioni chriſtianæ aduerſarium tractare, omnia eſſe recta, ſyncera eáq; à cauſis naturalibus emanare. Lib. 2. damnat ſpiritus nefarios qui homines trãſuerſos rapiunt in ſcelera & flagitia, dicit Aſtronomiæ cognitionem requiri & doctorem pium & ſyncerum. Damnat in quæſtionibus ad Imperatorem artes necromanticas & libro ad Ioachimum Marchionem Brandeburgenſem de prænotionibus chriſtiano licitis & illicitis. Item alio contra maleficos & omnes artes & ſuperſtitiones à religione damnatas. Vt verò ad Bouilli calũnias reuertar, animaduertamus pauliſper eius mendacia atque ineptias. Euoluit, ait, " velitatim nonnullorum capitum perlegens "

Summa methodus Steganograph

Contra magiam nefariam.

initia. An Bos opime libri abstrusi sunt velitatim euoluendi? an ex initiis capitum, sententia de vniuersa traditione ferenda est, nec est inciuile (vt apud Iurisconsultos) non tota lege perspecta iudicare? Vix duas horas „
librum in manibus habui. Tres libri quos „
habeo vix biduò aut triduò legi possunt, quo pacto horarum duarum spatio perpendi atque intelligi: spirituũ (ne fortè dicam dæmonum) Audisti lector ex superioribus „
Tritemii dictis quantum abhorreat à spiritibus prauis ac nefariis cur ergò, adiicit iste dæmonũ? Ignorat bos dæmonas bonos dici æquè ac malos, sicut ex Iuriconsulto: Qui venenum dicit, adiicere debet bonum an malum, idem de pharmaco: sic eudæmones dicuntur qui boni, cacodæmones qui mali sunt. Si verò de malis bestia mala sensit, cur fortè, adiecit, quæ ambigendi vox est, quum paulopost dicat, angelus dei malus eum secet medium, dissoluatque fœdus iniquum „
quod cum nocentibus angelis iniisse ac sanxisse palàm ex ipso opere declaratur. Addit verò etiam quod dignum sit animaduersione, si castigationem, lector, intelligas. Porrò, si ritè memini, hunc ipsum in Steganophia illa ordinem seruat. Non expẽdam hîc inscitiam sermonis, quum ego non ritè sed

rectè meminerim à quodam grammatico Ciceroniano traditum, *Porrò*, non melius præfigi initio periodi, quàm autem, enim, &c. Prætermittamus hos pueriles in deliro sene velut repuerascente errores, veniamus ad rem Si est orientis princeps, versus ad
" orientem literas in eam cœli plagam patē-
" tes expandit, & paulo post, spectansque in
" auroram profert, quæ ritè prolata &c. hîc
" prodigium notemus: Bos locutus est sicut Iulius obsequens de prodigiis scripsit Romæ quandoque accidisse: ritè prolata, dixit rectissimè scilicet cū ritu & cerimonia magica, quemadmodum Marsilius Ficinus de Spiritu auri, qui si ritè secernatur secretusque conseruetur: maxima enim vis operis duplicis in his verbis consistit. Sed fœlicius (vt nostri loquuntur) quàm prudentius vox hæc Boui excidit, quam tam ineptè paulò antè vsurpauerat: si ritè memini. Rem verò
" iam (omissis verbis) tractemus Bouille: non spectare in auroram diceres si diligentius verba Tritemii perpendisses in ipso capite primo: sic tu ridiculè in limine impegisti. Scribit enim ille orientem hîc velim intel-
" ligi, non vbi sol quolibet die oritur, sed eū
" locum vbi à principio creatus fuit: quem
" æquinoctialem appellamus. Præteribam

Iulius obsequens.

Marsilius Ficinus.

ignotæ linguæ vocabula ab eo dici inſerta adiurationibus Tritemii. Aut enim (ait) Arabica ſũt, aut Hebræa, aut Chaldaica, aut Græca: Latina pauca aut fermè nulla. Age bos, hîc fige laſſum pedem, aratro aptior tu quam ſtylo, ignotæ mihi linguæ, dicere debuiſti, qui prorſus elinguis es. Nam linguæ illæ multis ſunt notæ ignorabilia verba dicebat Apuleius: ſolam tibi latinam excœpiſti, in qua tam fœdè paulò antè lapſus es: ſed in iis quæ de ea dixiſti fœdius multò ac turpius mentitus: quum dicis: pauca aut fermé nulla Nam ſicut in ſuperioribus ignarum te prodis dialecticæ in conceptione πρώτῃ id eſt ſimplici vel relatiua enuntiatione, ſic, quanuis in propoſitione diſiunctiua ſatis ſit alterutràm partem veram eſſe, hinc non potes te facile extricare: nam vel aliqua inſunt latina vocabula Tritemii formulis adiuratoriis vel prorſus nulla. Sic ego tecum ſyllogiſmo contra diſiunctiuum tuum enuntiatum certabo, fermè nulla: ineptus ſermo eſt, vox enim, nulla, diminutionem non admttit. Nulla enim prorſus quum inſint, nec pauca ſunt nec fermè nulla, vt perlegenti libros tres Steganographiæ perſpicuum erit. Nunc ad te venio Vviere qui Bouem ſecutus ducem, non potuiſti non aber- Aduerſus Vvierum.

rare à via & cœco cœcũ ducente, vterque in foueam decidistis sic exemplo Ouidiano.

Ouidius. *Visa est mihi digna relatu*
Pompa: senem potum pota trahebat anus.

„ Hactenus (Vvierus ait) Bouillus: quem licet
„ mendacii & impietatis accuset Tritemius,
„ se purgans: res tamen ipsa secus docebit, si
„ quis Steganographiæ libros accuratè lege-
„ rit: quorũ partem scriptam cũ figuris & spi-
Henricus Agrippa. rituum nominibus apud Henricum Agrip-
„ pam fœlicis memoriæ, ego ipse olim legi,
„ atque eo inscio exscripsi. Si damnas Vvie-
re magiam in Tritemio qui negat eam se tractare nisi ænigmatis stylo, qua fronte potes in Agrippa probare qui ex professo tribus de occulta philosophia libris explicauit? cur eius fœlix memoria, Tritemii, execrabilis. At paulò antè nobis cõstat assentationis tuæ ratio in libris magicis quos cum Vlpiano corrumpẽdos memoras: inter quos
„ quartum quendam recẽses additum Agrip-
„ pæ tribus, & falsò tributum (vt ais) Henrico
„ Cornelio Agrippæ tuo olim hospiti & præ-
„ ceptori honorando, circiter annos xxvii.
„ iam mortuo, vt hinc falsò. Manibus eius iá
„ inscribi speres: putes, dicere voluisti dic quæ-
„ so (Vviere) quo ore criminaris Tritemium
illum, quem tuus hospes & præceptor tan-

topere laudat, vt æstimationem operis sui omnem ab illius iudicio aut testimonio au cupetur? de te vetus illud scitè vsurpari hîc potest: non est discipulus supra magistrum. Audi quanti Agrippa faciat Tritemium: in præfatione: fateor, iuuenis admodum hos libros scribere aggressus sum, spe tamen illos aliquando correctiores locupletioresque emissurus, atque ea causa Ioanni Tritemio viro arcanarum rerum admodum industrio primùm illis obtuli corrigendos. Idem in epistola dicatoria: Nunquam in hanc arenā restituendæ Magiæ descendere hactenus ausus fui, verùm post collatum inter nos de his rebus sermonem, tua præcellens peritia & doctrina tuáque ardens adhortatio audaciam mihi animúmque addidit. Hos libros nunc tuo examini, qui harum rerum plenissimam peritiam tenes, castigandos, censendos iudicandósque submitto, vt si quid in illis à me scriptum sit, quod aut in naturæ contumeliam aut cœlitum offensam religionísue iniuriam vergere queat, condamnes errorem: sin autem dissoluta & purgata sint impietatis scandala, veritatis traditionem tueare: sícque cum his libris nostris atque cum ipsa magia agere velis, ne occultetur aliquid quod prodesse queat, nec probe-

Cornelii agrippæ de Tritemio testimoniū

tur quod poſsit non niſi nocere: quo ſic tandẽ libri iſti tuo examine probati, digni ſint qui aliquando fœlicibus auſpiciis in publicum egrediantur, nec timeant iudicium ſubire poſteritatis. Vale & his audacibus par-cito cœptis. Hæc ego lector latius tranſcripſi vt iudicium audires Agrippæ de Tritemio, vt magiæ nomen quod mox à Paracelſo noſtro vſurpabitur, adhuc auribus noſtris durum, vſus aliorum tibi molliret. De quo Marſilium Ficinum ſuo etiam loco audiemus. At quo velut extremis telis Bouillum iſtum confodiamus, accipe Tritemii eum tacitè perſtringentis reſponſum ad Aggrippam. Ne te retrahat à propoſito quorũcunque conſideratio nebulonum, de quibus verè dictũ eſt: Bos laſſus fortiter figit pedem. Te autem diuinitas ingenio donauit amplo & ſublimi: non ergò boues imiteris, ſed volucres. Vnum hoc tamen te monemus cuſtodire præceptum, vt vulgaria vulgaribus, altiora verò & arcana altioribus & ſecretis tantùm communices amicis. Da fœnum boui ſacrarũ pſitaco: intellige mentem, ne boũ calcibus, vt plæríſque contigit, ſubiiciaris.

Tritemii ad Agrippam conſiliũ de cautione ſecretorum.

Animaduerte lector Tritemium non inopia ſed de induſtria in hac bubula ſimilitudine perſtitiſſe vt aculeo Bouillum iſtum ſuum pungeret,

pungeret, à quo fuerat ab editione operis ſui, paris argumenti retardatus. Cuius verba libenter adieci vt cautionem tibi myſteriorum cœlandorum exemplo libri huiuſce Paracelſi noſtri, parabolici atque enigmatici ſemper inculcarem. Nec verò inuidus medicus Vvierus à Theophraſti etiam ipſius fama violanda nominatim maledictis temperauit. Vt ſuſceptum ab eo bellum aduerſus doctiſsimum quenque oſtentationis ergô fuiſſe videatur: qui ſuo poſteà loco in ſcholiis proximis inſalutatus non abibit. Poſtremum nobis certamen eſt ſuſtinendũ ab Hieronymo Cardano (ſubtile dices ac varium) ab autore ſubtilitatis ac varietatis, imò futile ac vanum, niſi variũ è Columella de lupo vario, maculoſum intelligas. Fuit (inquit) vir paulò antè noſtram ætatem mẽdacior Agrippa, inanior Raymundo Lullio, Ioannes Tritemius, qui totum librum ſatis grandem hoc vno ſcriptitandi ſolo ſomnio impleuit nec tamen expleuit: Et vt fidem fabulæ faceret, finxit ſe necromantiæ, quem potius ſtultitiæ deberet, accuſatum: Impudens certè ſycophanta ſi quis vnquam mortalium. Et paulò poſt in Tritemii ſtultiſsimam inuentionem demiror virum egregiũ ſcripſiſſe expoſitionẽ. Sentis (lector) ineptiſ-

Aduerſus Hiero. Cardani Calumnias.

Columella

ſimi homuncionis in virum tantum maledicentiam: cuius ſcripta fatetur ſtolidus, ab egregio viro commentariis illuſtrata. Eſt etiam Polygraphia nuper â Collangio in in gallicam linguam verſa regique gallorũ conſecrata. Non eſt iſte dignus ira Cæſaris (vt aiũt) niſi Scaligeri Cæſaris qui ſtyli vulneribus nugas eius procidit. Hoc tantùm addam: Tu verò doctor ſubtilis eruiſti in Polygraphia reductionem tryadis in nonadem per dyadẽ? Tu ne in Steganographia euoluiſti & intellexiſti quæ latebant abdita? Sic in Agrippam in natiuitatibus tuis: ſic in Artephium in vanitatibus temerè inueheris: & canum more ignotis adlatras. His ita que calũniis confutatis & à capitibus ſummorum philoſophorum in imperitiſsimos atque impudentiſsimos hoſtes literarum, detortis: ſolida mihi videntur iacta fundamenta diſciplinæ Paracelſi, in confirmatione inſtitutorum Tritemii quem præceptorem agnoſcit cuiúſque more abſtruſa naturæ rerum miracula, medicus ſub humanæ vitæ prætextu ſicut Tritemius velut Magus ſubſpirituum euocatione obumbrauit.

I. G. P.

NATVRA DVCE
COMITE INDVSTRIA.

LEONIS SVAVII I. G. P. IN LIBROS QVATVOR PH. TH. Paracelſi de vita longa Scholia.

IN CAP. I. LIB. I.

Xcipe iam lector à me cogitationes meas in rebus arduis atque abſtruſis, quas literis mando abſque fuco ornatúque ſermonis: in quo non eſſe immorandum cenſuit diuinus Plato ne à vera rerum tractatione auocemur: quas inquam mando literis Platonico etiam more qui in iis rebus ſemper ænigmaticus extitit: vt ex illius ſcriptis & Plotini ſui commentariis cum Marſilii Ficini interpretatione conſtat. Qui hunc ſcribendi ritum arguet, Platonis diuinitatem inſimulabit: & libros qui Pſelli ænigmata, qui Thoreumaticæ artis ænigmata, inſcribunt. Tractat itaque Paracelſus noſter lib.

Plato. Plotini. Pſellius.

1. c. 1. quid sit vita, quæ mortalis, quæ immortalis quid sit mors, quid ægritudo, quid phisicum corpus? Phisicum corpus partitur in partes interiores & exteriores de quibus Galenus doctissimè libro de vsu partium: quanuis Vesalio aliique complures aliquid ab illo prætermissum, à sequè supplendū perhibeant. Dies natalis coniungit vitam mortalem cum immortali. Mors est dissolutio huius coniunctionis. Morbus est huius mali fons & origo. Hæc sunt plana & clara si scriptum solummodò spectemus: valdè obscura, si sentētiam indagemus. In his enim consistit fundamētum omnis insequentis institutionis philosophicæ: quum hîc iam attingat coniunctionem rerum naturalium & earum quæ præter naturam sunt. Statuamus ergò cum Paracelso diligenter ab antiquis medicis Hippocrate, Galeno & cæteris esse consultum vitæ mortali: vnde suam ipse vim Theophrastus noster in vitæ immortalis traditione effundet. Quidam interpretes admodum subtiles quum hæc trahunt ad terreæ naturæ descriptionem (vt Picus in Heptaplo septiformem expositionem deducit Mosaici sermonis Genesis mundi ingēti ostentatione, pauco fructu. Vitam in mineralibus tribuunt argento quod ideo viuum

Corpus Phisicum.

Galenus.

Picus in Heptaplo.

dicitur, mortalem Mercurio qui elicitur ex corporibus imperfectis & impuris, immortalem illi qui ex corporibus perfectis & puris. (de quibus mox ciii.) quæ à Spagyris Sol & Luna dicuntur. Mortem esse existimant congelationem huius vitæ à Sulphure. Nomen autem corporis Phisici, innuit tacitè alterũ ab eo corpus intelligi non phisicum vel naturale vel mortale: quod nuncupat cœleste, supernaturale, prætérque naturam: quæ Synonima habeto. Tantùm huc addam ex Plutarchi mysteriis ad huiusce mortis mentionem. Tinctores ferunt interire eos colores qui coniunguntur & miscentur & eiusmodi permixtionem vocant interitum. Deinde Phœbum aiunt in sacris interpollatum sæpiúsque mutatum ignem à se emisisse, crebris conuulsionibus (vt ferũt) dissolutum &c. Hîc itaque nota interitum vel mortem ænigmaticam, nota coniunctionem pariter ac dissolutionem. Posset etiam hæc fieri interpretatio vt vita sit humor vitalis seu radicalis in abstracto secundum Porphirium in Isagoge: in concreto sit vita mortalis atque immortalis, deinde in corpore perfecto vita longa, in imperfecto breuis.

Synonima Plutarchus. Porphirius

IN CAP. II.

HIc tractatur de duobus corporibus quæ in Compẽdio perstrinximus esse in vno homine: de quibus quam bellè Adámus à Bodenstein in fine secundæ suæ præfationis in libros v. de vita longa. Vale (inquit) cum tuis corporibus duobus, spiritu vno. Corpus phisicum hîc vides etiã mortale dici, aliud illi immortale adiungi vel cœlicum, cuius coniunctio vitam adfert dissolutio mortem. Dissolutio autem esse nequit absque coniunctione præcedente sicut aiunt priuationem supponere habitum. Sed ad disputationem superiorem de principiis rerum in nostra præfatione, memineris priuationem Aristoteli principium esse intellectuale tanùm non reale: sicut in elementorum qualitatibus duabus solùm à Paracelso statutis lib. suo de gradibus scilicet calido & humido, reliquas duas frigidam & siccam potius priuationis quam realis qualitatis rationem subire. Distinctio autem nõ satis dilucida vtriusque corporis parit in hoc c. obscuritatem. Corpus enim moritur scilicet mortale seu phisicum vel caducum, at hoc corpus, interueniente eo corpore cõ seruandum est, scilicet cœlico quod adiun-

Priuatio.
Qualitates clares duæ.

xit Deus,quo(ne legas quod) interueniente extrinſecus conualeſcit ab eo fit inſtauratio alterius corporis (reſtauratio, barbara vox eſt) quod quidem eſt inſtar ligni & cœlicum inſtar ignis. In quo exiſtimat erraſſe Hippocratem cum reliqua ſecta medicorum qui mortalibus remediis inſudarunt, ad conſeruationem iſtius phiſici corporis, à quibus lõgæ vitæ remedia vt à balſamo (ne balſamũm legas) perperam petebant nempe à creaturis ſeu corporibus phiſicis in quibus non ineſt fons vitæ, ſed in cœlico illo corpore quod ſubiectum eſt in quo, vita longa gliſcit. Dixit Paracelſus ipſe lib. iiii. c. 1. rationem Theoricam vitæ longæ tractari hoc 1. lib. ſicut libris ii. & iii. praxim de vita ſana & integra, ſcilicet de medicinæ partæ curatrice morborum. Conſeruatricẽ autem verã Hippocratem nec attigiſſe nec planè intellexiſſe. Ideò ſcopum ſuum eſſe præcipuum de vita longa præterue naturã differendi, eáque hîc docendi quæ à priſcis medicis hactenus intacta atq; ignorata fuerunt. Idcircò titulum de vita longa præſcripſit operi vniuerſo licet de vita ſana obiter vel per tranſennam diſſerat. Corpuſculum hic appellat per contemptum, corpus mortale & caducum: cœleſte verò vide an liben-

Quo.

Inſtauratio

ter accipias à Platone de ſpiritu, quem medium cõſtituit inter corpus mortale & animam immortalem vt vinculum vtriuſque neceſſarium mediæ cuiuſdam naturæ de quo ſcitè Augurellus poeta.

De ſpiritu metallico Augurellus.

Spiritus hæc inter medius ſit quẽ neque corpus
Haud animã dicas ſed eum qui ſemper Vtrique
Participãs in idem ſimul hæc extrema reducat.

De quo (ſi hæc ad mineralia referas cum illo) ſcribit Marſilius ficinus. Ineſt etiam metallis ſpiritus & lapidibus ſed latet materiæ mole oppreſſus: qui ſi ritè ſecernatur ſecretúſque conſeruetur tanquam ſeminaria virtus ſi adhibeatur materiæ ſui generis, poterit ſimile generare: quod arabes elixir vocant. Huc adiiciam myſterium ex Zoroaſtrò.xvii. aphoriſmo, per triplex indumentum ex lino, panno, pellibus, triplex intelligi animæ domicilium ſeu habitaculum, celeſte, ſpiritale & terrenum. At, de huiuſmodi interpretationibus parabolicis non contemnendis ab iis qui fortè obtutu primo nõ intelligẽt. Pici in heptalum epitomæ autor argumentũ traxit à D. Paulo. Qui manducat non manducantem non ſpernat, & qui non manducat manducantem non iudicet. Balneare autem hæc myſtica verbis haud ſubmergere portere. At ſi priores philoſophi

Marſilius Ficinus.

Elixir. Zoroaſter.

phi

phi maiora demeſsi ſunt, mihi tanquam inopi ſpicilegium reliquerunt.

IN CAP. III.

CAp. hoc iii. eſt de ratione cõſeruandi corporis phyſici ab omni corruptione. Conſeruatio fit per inſtaurationẽ vt c. præcedenti ad ſupplendum defectum corporis. Illa ſubinde fieri debet, propter corruptionẽ quæ quotidie accidit. Inſtauratio eſt recuperatio deperditi in corpore caduco, ab alio corpore ſcilicet cœleſti. Hæc ad praxim conſeruatricem: cui perperã vulgus medicorum voluit accommodare balſamum peruulgatum ſcilicet vel Iudaicum naturalem vel artificialem à quibuſdam inſcienter confectum. De quibus nos multa in compendio Balſami autem natura huiuſce tantum impedit corruptionem, vacuum replendo non ſufficiendo materiam veram inſtaurationis. Ideò alius à Spagyris balſamus petendus eſt ad legitimam conſeruationem: ad medicũ ſcilicet vulgarem pertinet altera praxis nẽpe morborũ curandorũ qui multiplices ſunt vt corruptionem auferat quæ ſuperuenerit & corpus morbo affectũ muniat ſeu mumiat (vt lego à mumia vo-

Balſamus.

Balſamus Spagyric⁹.

al's Mumiant.

cabulo ficto (de qua lib. ii.) munit enim potius pars conseruatrix aduersus corruptionem ne accidat, quam specifica hæc tollunt & abigunt. Quorum vsus spectat ad vitam breuem, sicut balsami Spagyrici ad vitam longam. De his specificis abundè in omnibus medicorum libris. Vita longa consistit in spiritu vitæ. Quod namque corpus in tutelam medico committitur, mortale est at non cœleste corpus (sic lego non quatenus & mors) sicut Leoninus non Leonina id est homo hac spetie lepræ pollutus vt paulò post tympanites &c. De ophtalmia dicam obiter, quùm eius variæ sint species, non videri à nostris rectè distingui, qui vnguē exponunt *maille* (quæ macula est) *onglée* dicendum potius fuit, quæ vngula dicitur à barbaris chirurgis, *taye*, autem dici videri à tegendo quòd pupillam tegat. Euphrasiam autem herbam specificam esse in oculorum morbo, cuius saltem aquâ temperatur tuthia pro imbecillitate visus quemadmodū rosacea pro catharro ex distinctione Arnaldi Villanouani, cui vinū euphrasiatum Mathiolus aliíque acceptum ferunt. Nec fortè hæc attigissem nisi vnà incidisset Saphiri mentio cuius vsum in erodendis excrescentiis laudauit Dioscorides de ramentis vel

De Ophtalmia.

De Saphiro.

Dioscorides.

puluiſculo intelligens·At Mathiolus conſulens mortarium æneum euitandum & ferreum ne plus ferri ærísue oculo indamus quam ſaphiri, in duplicem errorem labi videtur, tum quod ærugo & ferrea *ſcobs* in aſpritudinibus oculorum probatur, tum quod radit etiam marmoreum & porphyriticum mortarium vt experimento didici. Nullus enim lapis ſecundum Adamanta dũrior eſt Saphyro: remedium itaque reperi tundendi Saphiri in mortario ferreo nõ autem terendi. Cõtrà Mathiolum.

IN CAP. IIII.

HIc homo conſtituitur ex duplici corpore & duplici vita. Corpus phiſicũ cum ſua naturalivita tranſit in compoſitionem formæ vnius ex duabus partibus conflatæ. Corpus cœleſte cũ ſua vita trãſit in aliam formam. Iſta ſemel coniuncta faciunt hominem noſtrum. At quælibet in illo vita ſuo modo eſt conſeruanda, ſcilicet eſſentia per ea quæ præter naturam ſunt, natura per naturalia. Duo ſunt patres huius cõpoſiti nempe homo per ſemen & Deus. Adamus ex eo quod præter naturam eſt vitã longam accepit, non ex creatione id eſt ge-

neratione humana quæ procedit è ſemine. Huc pertinet prædeſtinationis cognitio. Exemplum diſtinctionis vitæ longæ ſeu cœleſtis à phyſica vel naturali, apparet in dormiēte, cui ineſt tantùm actu vita naturæ ſiue vegetalis, altera vita ſcilicet animali ſopita & tanquam mortua non obeunte ſua munera. Sic in eo cui nunc iugulum ferro præciſum fuit. Concludit per vitam longam ſeu virtutem animalem hominem redintegraſcere quod Chriſtiano ſermone intelligo, reſurgere, quamuis etiam aliqui philoſophi vt Anaxagoras eò cognitionis peruenerint. Delectatur enim Paracelſus nouitate verborum, quæ lectori poteſt tenebras offundere. Hoc ergo compoſitum nobile humanū microcoſmos verè dictum (quia ſermo hîc de vita duplici, non complectitur mentem atque rationem, quæ in homine tertiam partem & principem conſtituit: quamuis ſub ſemine ſupernaturali ſapientia cum vita delitescat. Quum enim ſint tres mundi intellectualis, cœleſtis, elementaris, in hominis cerebro tanquam in arce ſitus eſt intellectus angelicus, in corde, fons caloris cœleſtis: in genitalibus membris generatio & corruptio. Sic ſecundum eundem Anaxagoram tres mundi, vnus ſunt: quia quod eſt in vno,

Anaxagoras de reſurrectione.

Ratio microcoſmi.

est in alio sed aliâ formâ. Sic ex Dionysio Areopagita, potentia superior habet ea quæ sunt inferioris excellenter & eminẽter. Tres istos mundos figura tabernaculi templi Salomonis summo cum mysterio comprehendit: pars aperta, tanquam sublunaris. communis hominum ac brutorum: Sancta ex auro splendida cum candelabris septem, planetas septem cœli: in sanctis sanctorum Cherubin alati Angelicum mundum referebant. Quidam hæc mysteria etiam terrestri & minerali operi accommodare voluerunt scilicet primam partem inferiorem materiis rudibus, secundam elementis seu lymphis, tertiam 5. essentiæ, ex ordine principiorum Raymundi Lullii. Sed sapienter Augurellus.

Dionysius Areopagita.

Figura tabernaculi mystica.

Sacra non prophanãda.

Augurell⁹.

Qui verò incomprehẽsum et inenarrabile munus.
Diuinæ humanas aduentum prolis ad oras
Profati: haudquaquã parua hæc sẽsere, subingẽs
Os Illud tam magna sonans mysteria vates
Hæc tamẽ haud nullis nostri suadẽtibus ausi et c.

Tandem finiam, hoc corpus cœleste rectè à Paracelso dici cum vita sua adiunctum à Deo corpori physico: vnde Plotinus censebat omnem animã à principio esse diuino: tantũ aliena est à communi doctrina vsurpatio in hac re cœlesti nominis corporei: ni-

Plotinus.

ſi ſpiritum ex Platone intelligas ſenſibilem conſtantem ſubtili compoſitione elementari ſicut dæmonũ corpora aëria conſtituit Apuleius.

Apuleius.

IN CAP. V.

CAput hoc quintum eſt de duplici ſemine naturali & ſupernaturali, quorum naturale eſſe hæreditarium nemo ambigit, ſed in eo quod præter naturam eſt corpore, ſemen etiam eſſe quoddam hæreditarium mirum eſt. Et ſi duo eiuſdem complexionis homines id eſt vir & mulier, copulentur: tamẽ ſupernaturale ſemen, nequaquam verè coniungitur, ne legas nunquam, duplex igitur eſt matrimoniũ aliud humanum, alind diuinum: id eſt quod homo vel quod Deus coniunxit. Ideò vetus tritúmque eſt ſermone prouerbium, vera cõnubia in cœlo priuſquàm in terra fieri. Ne verò quis facilè abhorreat ab hoc paradoxo, ſecum cogitet Deum inueniſſe Dauid ſeruum ſecundum cor ſuum, & ex D. Paulo abiſſum eſſe, incomprehenſibilia iudicia Dei, quæ non licet homini in diſceptationẽ reuocare. Ego verò hîc teſtificor & vbique nihil mihi in animo eſſe affirmare quod do-

Duplex ſemen naturale & ſupernaturale.

Duplex matrimonium diuinũ & humanum.

D. Paulus.

ctorum piorúmque virorum iudicio, ſacræ religioni noſtræ aduerſarium eſſe videbitur omniaque eorum cenſuræ libenter ſubmittere. Sed vt ad rem redeamus: quanuis tractet Paracelſus potiſsimũ de iis ſemper quæ ſunt præter naturam, vt hic de matrimonio diuino tamen obiter tractat, etiam de rebus natiuis, quoniam eadem (ex Ariſtotele) diſciplina eſt contrariorum, quæ quidem inter ſe collata magis eluceſcunt. Quare de humano ſemine hæc cenſet. Nullam eſſe prorſus ſynceram cõplexionem in homine, quæ à medicis tradatur, melancholicam, cholericam &c. ſed eſſe hodie varias corporis phyſici conſtitutiones inter ſe confuſas ex ſemine contrario ſemel confuſo, lege itaque, neque ſanguineum quenquam neque cholericum primò fuiſſe. In adulterato iam inde ab Adamo protoplaſto ſemine humano conſentit hic Paracelſus cum Rogerio Bachone philoſopho Angliæ inſigni. Reſtat hic breuis explicatio Dei Tetragrammatõ: quo nomine turget hodiè ſtolida ineptáque magia. Vnuſquiſque enim Græcè linguæ rudimentis initiatus ſentit nomen eſſe quatuor literarum, quod innuitur non exprimitur: quemadmodum adonay Hebræi ſimiliter nuncupauerunt. At belli iſti inuocato-

Ariſtoteles

De ſemine humano adulterato R. Bacho.

De nomine Tetragrammatõ.

res,ſpurcum pecus ſuis circulis illud,tanquã diuinum aliquod nomen inſcribunt. Multi huiuſce nominis veneratione adducti ſunt, vt in Sibyllis priſcíſque aliis monumentis inueſtigarent (quod nos iampridem in libello de myſteriis notarum perſtrinximus) núncque obiter ob Cardani tractationem variam & maculoſam attingemus. Io. Panthæus venetus in libro Voarchadumiæ ænigmatico Iehoua interpretatur quod I. Picus nomen futuri Meſsiæ exiſtimat: Ille ad Chymiam ſuam detorquet, vim inferat necne, iudicio prudẽtum relinquo. Quatuor enim ſunt literæ, vox in diuinis libris vſurpata quæ eum ſignificat,qui eſt quíue exiſtit,quũ cætera non ſint quæ in perpetuo ſunt motu & fluxu ab ortu ipſo ad interitum continuè tendentia. Sic nos per luſum adoleſcentes adhuc,verſibus Sibyllinis græcis de diu no nomine,vocem græcam ἀρσενικὸν accommodauimus:in quo omnia pulchrè conuenire videbantur nempe 9. literæ quatuor ſyllabæ, tres primæ duarum ſingulæ literarum reliqua reliquarum,id eſt,trium, mutæ quinque,v. ſemel ſumpto,uocales ergò quatuor. Reſtat in numero qui ex literis colligitur, difficultas:quam enarrauit Emarus Rancõnetus vir apprimè doctus Cardano quùm

Iod He Vau He.

Arſenicon.

ab

ab Emilio Peroto viro eruditiſsimo atque integerrimo accepiſſet qui in his artibus diſceptandis mecum maximam voluptatem capiebat. Id enim qualecúnque eſt inuentũ eſt meum: vt libellus ille noſter fidem facit. Nam vt verum fatear numerus rectius progreditur à centenariis ad denarios à denariis ad ſimplices numeros: ſicut vox à P. Morello accommodata comprehendit ἀνεκφώνος quæ numerum continet 1496, ita 1.50.5. 20.500.800.50. 80.200. vt tantum vnitas illi deſit 6. pro 7. Sed vt de nomine Tetragrammaton diximus non eſt hoc quoque Dei affirmatiuum, ſed potius negatiuum illius enuntiandi quod Sibylla profatur: quale etiam illud Hebraicum adonay quum vtrumque ineffabile ſignificet. At dicit Cardanus repugnare elocutionis congruam rationem tribus modis: quòd centenarii bis, dicatur, quod ille non abſque ratione ſermonis, ne ἑπτὰ δεκάδες & σὺν pro cum (vbi error eſt euidens ſcriptoris oſcitantis: dicere enim voluit ἑπτὰ violenter ad δεκάδες referri & κ pro τ vitioſè legi. Sibyllam haud ita dicere abſurdè. Exemplaribus enim tam vetuſtis dubia fides adhibetur. nec ſi γὰρ legas, verſus conſtabit: quod ignoraſſe videtur. Notare verò debuerat ἑκτῶ, legi non poſſe καὶ τρὶς τρεῖς

P.Morellꝰ.

Cõtrà Cardanum.

δεκάδεις, ſed legendum ἑπτα κὶς τρὶς &c. vt octies faciat: illa vocabuli partitione tanto poëtico myſterio facilè condonanda. 3. autem verſu oraculi ἢ λοιπῇ legendum pro ἄι λοιπαι. Hoc exemplo nonnulli pro nomine beſtiæ myſticæ Apocalypſ. excipiunt vocem Græcam Latinæ gentis ab Irenæo: alii duas voces comminiſcuntur græcas (vt Io. Auratus vir doctiſsimus σωτὴρ θεος in hoc verbo Sibyllino) in eundem modum & in ſecunda literam latinã finalem, a, quum η græcè dicendum foret: niſi latinam formam probes in latinæ gentis nomine (vt in Theophili græci inſtitutionibus Romanis) ſed iſta Theologiæ abſtruſioris peritis relinquemus. Miror verò magnoperè futilitatis ac vanitatis autorem, qui ſuo more idem hîc approbat damnátque (perpetuâ iudicii incõſtantiâ & mendaciorum frequenti obliuione, ingeniũ ſuũ in hoc argumẽto non exercuiſſe, quùm nihil diuini humaníque intactum reliquiſſe videatur. Accedit (inquit) illud, quod res ipſa, verbis & nominis expoſitioni congruit vt aliâs docuimus: Nam & arſenico æs in argenti ſimilitudinem tranſit & in auripigmento aurum continetur. Si non hoc, aliud quippiam Sibylla indicare potuit valde vtile. O quàm hoc futile iudicium vt videatur

Cardanus.

arſenicum ab auripigmento reipſa diſtinguere quæ tantũ linguarum diſcrimine differunt. Aurũ autem ab auripigmento elici Plinius autor eſt his verbis: Aurum faciendi eſt etiamnnm vna ratio ex auripigmento, cuius Caius princeps iuſsit excoqui magnũ pondus, & planè fecit aurum excellens ſed ita parui ponderis vt detrimentum ſentiret: quanquam auripigmenti libræ xiiii. permutaretur nec poſteà tentatum ab vllo eſt. Lego libræ auri ex auripigmento. Quæquidẽ Carolus Molineus lib. de crimine falſi detorſit in ſenſum experimenti auri probationis: quæ à Stibio non ab auripigmento dependet quod cementum regale nuncupatur tanquam ab eo qui regulus eſt per excellentiam nominatus. Sic in aqua Chryſulca falſus eſt quam noui inuenti putauit. Plinianũ teſtimonium voluit his verſibus explicare Augurellus non inſcitè de arſenico vel arrhenico (quod Hermolaus refert dici Democritiis Chymiſtis quandoque androdamanta, quandoque comarim ſcythicam, licet hoc poſterius etiam ſulphuri & lapidi ſuo philoſophico accommodent.

Plinius.

Car. Molinæus.

Hermola⁹ Barbarus.

Augurell⁹

Eſt lapis effoſus Syriæ piſtoribus, auri
Pigmentum verò quod & ipſi nomine dicunt
Frangitur attritus ſpecularis more lapilli

In ſumma oſtentans auri tellure colorem.
Hunc tu purgatum doctè prius, excoque multo
Igne per anfractus longos, qui ducitur, vſque
Quo redeat flammis in ſe voluentibus idem.

Iidem cenſuit Bonus Ferrarienſis epiſtola quadam de arſenico, principium eſſe ac fundamentum artis Chymicæ. In quam hîc nõ ineptè incidimus, quum à Paracelſo ipſo velut obtuto collo in eã rapiamur his nouiſsimis huiuſce c. verbis. Adeo quicquid eſt præ ter naturam, velut naturæ theſaurus eſt deo commiſſus: id quod apud Spagyricæ artis peritos palàm eſt. Spagyros enim vbique ſuo vocabulo ac nouo chymicos intelligit, fortè à σπαω quod abſtrahere ſignificat vnde etiã dicũtur abſtractores 5. eſſentiarũ & gyro propter anfractus quos nunc à poëta audiiſtis. De qua arte etiam Tritemiũ ipſum præclarè ſententiam ferentem in Polygraphia ſua, in eáque falſam à vera diſtinguentem vt fit etiam in Magia: audiamus Chymia à pluribus amatur & caſta eſt: multas habet ancillas familiares quæ dominam ſuam perpetua vigilantia cuſtodiunt ſéque eius nomine ſupponũt, vt eam cõſeruent à commercio tot importunè amantium tempore ſempiterno intactam. Vanitas, fraus, dolus, ſophiſticatio, cupiditas, falſitas, confidentia

Paracelſus

Spagyri vnde dicti.

Tritemius. Polygra. de Chymicæ familia.

mẽdax, stultitia, paupertas, desperatio, fuga, proscriptio, & mendicitas, pedissequæ sunt Chymiæ: quæ dominam simulãtes amatam, eam inuiolatam custodiunt & semetipsas illius procis pecuniosis, auaris, cupidis & fatuis libenter constituunt Hæc Tritemius. Iàm absoluam, vbi admonuero de Thesauro vitæ quem Deo commissum dixit: multos tractaturos hæc verba in sensum chymicum, coniectura fretos verborum subsequẽtium: id quod apud Spagyricæ artis peritos palam est. Nam in Alphabetaria reuolutione Raymundi Lullii Deus semper A literã constituit. Et in Rogerio Bachone nutu dei cabala est artis arcana quam Io. Panthæus explicare conatur hebraicè, græcè, latinè. Sic loquutus est præfator Gebri Chrysogonus Polydorus à marte metallorum deo, in expositione expeditionis Colchicæ ad vellus aureum. Eodem inclinat ratio sermonis, qui de deo opt. Maximo esset absurdus, cui commissum thesaurum, à quo tanquam superiore dicere fas esset? Argumentò ergò ducto à cõiugatis (dialecticorum more) intelliges quid sit diuinum matrimonium, à deo metallico copulatum: de quo suprà.

" Paracelsus "

Lullius.
Bacho.
Panthæus.

Chrysogonus.

Matrimonium diuinum ænigmaticè.

IN CAP. VI.

TRactat documenta mystica quibus consequi liceat vitam longam: quæ est extra naturæ vires scilicet supra spatium viuendi commune quò non peruenitur ductu naturali & via vulgari cum victus tum medicinæ. Itaque nihil ad medicos. Item nihil ad vulgus Astronomorum qui in alienum vsum artem detorquent, quũ accommodare nituntur corpori humano supernaturali seu Metaphysico, quæ in naturale corpus tantùm vim suã exercere possunt? Damnat etiam eos qui extra facultatẽ hominis id existimant, totúmque hoc opus
In Vvierũ. referunt ad cacodæmones vt Io. Vvierus & reliqua imperita multitudo: quùm aliter cõ stet in sacris exorcismis spirituum. Astrono-
Carbones cœli Mars & Iupiter. mastri petebant auxilium à carbonibus cœli martis vel Iouis id est ab ipsis stellis quæ corpora cœlestia appellãt & naturalia sunt. (Marti autem carbonis accensi similitudo mirè competit ex astri eius rubicundo splẽdore) At ista corpora non habent potestatem nisi in res mortales: quod confirmat omnis academia Theologica in disceptatione prædestinationis: nõ igitur in corpus cœleste humanũ quod est inuisibile, ipsa autem

visibilia. Concludendum ergo subiectum operum mirabilium esse corpus nostrum supernaturale, vim autem seu virtutem effectricem eorum esse influentiam supernaturalem quam I. Picus Mirandulanus interpretatur, sicut & Tritemius intelligentiam motricem orbium cœlestium, quam hic etiam secundeam appellat. Picum autem videtur ignorantiæ arguere vel Io. Reuchlinum in libris Cabalæ & verbi mirifici, qui ex hebræorum fontibus nonnulla de his hauserunt. Viam autem adipiscendæ longæ vitæ sternit ab imaginibus ac Gamahæis: de quibus Marsilius Ficinus disertè multa & cumulatè ex Platonica disciplina in lib. de vita cœlitus haurienda qui tertius est post libr. 1. de vita sana & secũdum de vita longa vt illum in eodem quo Paracelsum appareat argumento lusisse. Itaque paucis illius paria instituta (expositionis & confirmationis gratiâ) cum hisce Theophrasticis conferamus.

Io. Reuchlinus.

De imaginibus.

M. Ficinus.

Magia duplex.

COMPARATIO MARSILII *Ficini de vita longa, cum Paracelso.*

IAm primùm statuo, vt magiam & Cabalam Paracelsi enucleemus, ignorantiam seculi nostri proficisci ab increduli-

tate rerum maximarum, vt quæ à magia pendent. Quæ quùm ſit duplex ſcilicet vana & ſuperſtitioſa in cultu cacodæmonum ſita quæ fabricat portenta, atque vera & ſalutaris quæ cœlum terræ maritat & infimis materiis fauorem ſuperarum conciliat: multi à fide eius alieni ſunt ignorantes cathenam orbis vniuerſi auream ab Homero deſcriptam, agnoſce interim materiæ metallicæ ſymbolum, & Platonicos annulos pendentes à viua virtute opificis tanquam ferreos à lapide Herculeo: adimẽtes vitam animámque mundo, cœlo, ſyderibus per quam influxus cœleſtes in hæc inferiora infunduntur. De quibus ſcitè Ficinus in Apologia: niſi ſacra euangelii verba ſacerdos ipſe malè in hanc ſententiam raperet, niſi quam nunc docet confirmátque mãgiam, mox ſe narrare non probare ſimularet. Nam ne fortè in ſuperſtitionem labi videatur, labitur in errorem manifeſtũ, dum præfert concoctiones medicinarum ſculpturis lapidum ac metallorum, quòd ea (vt ait) momento ſculpantur, quæ tamen tempus habẽt fuſionis, tempus ductilitatis ſub malleo, tempus deinde longum ſculpturæ. At extrà dubitationem meritò ponit vnguenta & pharmaca ſidereo fauore afflata viribus

Catena Homeri aurea. Annuli Platonici.

Apologia Ficini de Magia.

De lapidũ ſculpturis. Pharmaca cõſtellata.

ſummis inſigniri: In quo Paracelſus Hippocraticam Muſam reprehendit quæ inferioribus tantùm rebus inſudauerit nec eas ad normã virtutemque ſuperiorũ temperauerit. Sic negligit vulgus medicorũ medicinas cœleſti adminiculo conformatas : quas ille multo vſu compertũ habuit tãtùm differre ab aliis ſine delectu aſtronomico paratis quã tum ab aqua merum. Quod autem ambigit Ficinus diffidítque de momẽto ſculpturæ, facilè ex actione radiorum ſtellarum luminíſque ſubita penetratione confutatur. Dic itaque : Marſilium fidẽ adhibuiſſe imaginibus & Sigillis, ſed religionis metu diſsimulaſſe (vt ex illius variis ſermonibus colligere facillimum eſt) multorum interim fidem in iis rebus difficillimis & aſſertionem perperàm cohibuiſſe ſuſpenſamue tenuiſſe. Libros ille & Ioan. Picus Mirandulanus Pythagoreorum Platonicorúmque magna myſteria continentes, Zoroaſtis, Triſmegiſti, Indorum, Chaldæorum, Egyptiorum, Arabúmque legerunt: ſed ſuperficiem tantæ ſapientiæ delibaſſe illorũ ſcripta demonſtrãt, ad intimã eorum mentẽ penetraſſe nulla illorũ mirifica opera geſtáue teſtantur. Magnã tamen aliis qui priſca illa monumenta non deguſtarũt, admirationẽ ſui reliquêre.

De Ioan. Pico.

De Sigillis & Imaginibus.

Gamahæ.

Sigilla.

Bezoar lapidis miraculum & pretium.

Lapis phisicum.

QVantum autem ad Sigilla attinet (quas Gamahæas hîc Paracelſus nominat) aut ſunt à naturâ impreſſa & hoc nomen ſibi propriè vendicant, aut ab artificè ſculpta & ſigilla dicuntur: Quantum, inquam, ad ea, præclarè Marſilius ex hahamed contrà venena lapidem Bezoar ligandum in annulo, inſculpendàm que lapidi ſcorpionis imaginem, quùm luna ipſum reſpicit aſcendentem, poſtea thus ex eo lapide ſigillatum pari conſtellatione, intrinſecus aſſumptum vires Bezoar referre: in cuius lapidis pretium Abdallahamarach ſcribat Mamari palatium Cordubæ dediſſe. Præclarius multò Arnaldus Villanouanus qui Bezoar neget ſibi admirabilem quùm viderit, audite cæli & terra, vires magnæ medicinæ, quem lapidem rubicũdum nuncuparunt &c. libro de doſibus Theriacalibus. Marſilius autem Bezoar falsò iudicauit Antidotum generalem aduerſus venenum: quē idem Arnaldus reſtringit ad noxia tantùm animalia, ſicut nuper experientia comprobauit in reo cui fuit propinatus poſt toxicũ officinarum, quod ferè ex metallicis paratur, paucas poſt horas perempto. Adiiciam

ciam paucis, experimentum Sigilli Leonis à me viſum in morbis ſtomachi, laterum & renum, ſolâ eius ſuſpenſione: quamuis nondũ probauerim, occaſione nõ oblata, quod in eo præcipuum perhibetur ſi lumbis humanis appendatur ſuâ præſentiâ non minus adimere ſenſum calculi quam adamas impediat à magnete attractionem ferri, ex Arabum indubitata confeſsione. His addam ex Alberto magno in libro Summæ alias de mirabili ſcientia Dei, prætermittens quæ autor idem in ſpeculo de libris licitis & illicitis, docetur in Magia in parte illa quæ dicitur de imaginibus & annulis & ſpeculis & ſigillis à Chot Græco, Grema Babylonico & hermete Aegyptio. Et inuocationes ad hoc ordinatæ deſcribuntur in lib. qui dicitur Almadel: qui nuper mihi periit amiciſſimi viri morte, in charta-pergamena ſcriptus, minio oblitus &, vt aiunt, conſecratus, Seruii etiam grammatici verbis. Addit Albertus: Planetæ ex ſcintillatione radiorum figuris reflexionis eorum habent virtutes commiſcibiles materiæ, per quas conueniẽs ex conuenienti producitur. Et horum nihil habere poſſunt Angeli, quùm ſint ſubſtantiæ ſimplices ſpiritales. In quo conſentit D. Auguſtinus: inſunt rebus corporeis per omnia

Albertus Magnus de magia.

Almadel.

D. Aguſtin[9]

elementa mundi quædam occultæ seminariæ rationes quibus quùm data fuerit opportunitas temporalis, prorumpunt in species modis suis & finibus debitas. Cui addit Io. Picus in nongentis conclusionibus: Miracula artis magicæ non fiunt nisi per vnionem & actuationem eorum quæ seminaliter & separatè sunt in natura. Ad cathenam auream idem Picus. Quòd dicunt interpretes Chaldæi supra primum dictum Zoroastis de scala à tartaro ad primum ignem, nihil aliud significat quàm seriem causarũ vniuersi à non gradu materiæ ad eum qui est super omnem gradum graduatè protensum. Iam à Magia ad Cabalam Paracelsi nobis descendendum est.

Io. Picus in Nongentis conclusionibus.

Zoroastis dictum. 1.

DE CABALA.

Cabala. Ars combinandi. Alphabetaria reuolutio.

CAbala mihi alia est vniuersalis, vniuersi mundi opera complectens, alia particularis quæ indiuidui rationes collimat. Cabala propriè Hebræis est mysteriorum successiua traditio à Mose (qui à Deo accepit) ad alios. Ars tamen combinãdi seu alphabetaria reuolutio seu methodus procedendi in scientiis, item pars magiæ de virtutibus superiorum supra lunam, ab He-

bræis etiam Cabala dicitur nomine generali. Cabalici autem libri ſunt Talmud Hieroſolymitanus & Talmud Babylonius. Quæ proficiſcũtur ex iis libris Cabalicis, oracula dicuntur vt ex Elia Hebræo. Quot dies procreationis mundi, totidem millia annorum durationis ſecundum Chaldæos, ſcilicet Talmud duplex.

Duo millia naturæ

Duo millia legis

Duo millia gratiæ,

De quibus Ioannes. Picus: Si qua eſt de nouiſsimis temporibus humana coniectura, intelligere poſſumus per ſecretiſsimam viam Cabalæ, futuram eſſe conſummationẽ ſeculi, hinc ad annos D. XIIII, dies XXV. Quidam verò obiter dicunt aduerſus Picũ: Quùm Eſdras propheta libros Moſi combuſtos à Chaldæis (qui & Babylonii fuerunt dicti) memoria vſus pro Archetypo reparauerit: quomodo exiſtimabimus, literas, ſingulas & ſyllabas eaſdem eodémque ordine pro Cabalæ fundamento reſtituiſſe. Quibus tamen ex arte memoriæ (quæ nobis eſt familiaris) facilè reſponderi poteſt. Vt autem reuertamur ad hanc ſeculorum Cabaliſticam reuolutionem, in cuius ſecundo Millenario Meſsię aduentum Picus includit: quidam ea ratione permoti regnum Patris ſe-

Eſdras. Contrà Picum.

Ars memoriæ.

cundum aliquam personarum distinctionẽ vnita tamen semper trium diuinitate, primo millenario assignauerunt, vt hinc tertio millenario Regno spiritus Diuini: sub quo apparere videantur spiritus humani noua atque inaudita artificia, atque inuẽta in omni rerum mortalium vsu. Tritemius, magnus vtique vir, in libello ad Maximilianum Imperatorem de septem secundeis, tres similiter constituit. Reuolutionis totius seculi cõciliatorem medicorum aliósque priscos sapientes secutus, vt in vnaquaque, septem intelligẽtiæ, vel spiritus, planetarum suũ quælibet motum conficiant & secundum Deũ mundum gubernent. Motus singularum sit annorũ 354. mensium 4. Nominantur ab eo spiritus, Orifiel saturni, Anael veneris, Zachariel iouis, Raphael mercurii, Samael martis, Gabriel lunæ, Michaël solis: quæquidem recensentur ab eo, non asseruntur. Ego existimauerim hanc septem planetarum reuolutionem esse conuersionem anni magni Platonici. Subiungam quæ mira mihi visa sunt in Tritemio. Non restituetur, inquit, Iudæis libertas ante tertiam reuolutionem Michaëlis, scilicet post Christi natalem diẽ anno 1880. mense 8. Conuersio tertia Gabrielis anno Christi 1525. prophetiam re-

Conciliator.

Annus magnus Platonicus.

Cabalistica Astronomia. Tritemii.

quirit. Circa finem tertiæ conuersionis Samaëlis alterationis imago transibit ad primum & erit perditio multorum. Nisi enim Y reducatur Deo ministrāte, lego miserante, ad Algos, erit alicuius Monarchiæ trāslatio. Secta religionis consurget magna, veterum destructio religionum. Timendum ne caput vnū amittat bestia quarta. In Samaële Mars primo prædixit diluuium, Troianū in secundo excidium, in tertio erit circa finem magnum vnitatis detrimentum. Ex præcedentibus enim iudicentur futura quæ sequuntur. Non cōsummabitur Martis hæc tertia reuolutio sine prophetia & nouæ alicuius institutione religionis. Hanc Astronomiam Cabalisticam Tritemius repetiit in præfatione libri tertii Steganographiæ, inculcauit in Prœmio lib. 6. Polygraphiæ, vbi addit supputationi singulorum planetarum dies 4. horas totidem: Orifielem interpretatur viuificantem Dei. Mercurium dicit figmenta poëtarū omnis literaturæ præsidem perhibuisse: magna latere sub fabulis rerum arcana promittentium. Redeuntes verò ad Eliæ hebræi oraculum de Millenariis annorum mundi deductis cabalisticè à sex simplicibus numeris dierum creationis: ídque per centenarios Tritemii: Addit quidam:

Orifielem. Sub Mercurio arcana.

Cabala dei Veneris in creatione. & regeneratione.

Quod Astrologi dixerunt Saturni diem cõtemplationi esse deditum, quod Hebræi Sabatum quieti: in eóque Deũ patrem ab opere cessauisse creationis rerum (nempe die veneris) iam perfecto atque absoluto: Eodẽ pariter Veneris die opus nouæ regenerationis à Christo Iesu filio completũ fuisse: vnde vox ab illius ore mystica *Consummatum est*. Finiamus hanc vniuersi Cabalam in particulari Apollonii Thianei, cui annuli septem ad planetarum septem influxum confecti, donati fuerunt à Rege Iarcha Indo, singulis suo quibúsque die hebdomadis deferendis.

Annuli septem planetarum.

Vt autem redeamus ad Paracelsum nostrum à quo videmur quadantenus digressi: id est à Cabala illius particulari ad vniuersalem: quum hoc eodem c. tractet de magia & de Cabala dicemus characteres proprios esse magiæ, numeros verò Cabalæ, literas esse quodammodo medias inter vtrosque in Cabala, ergò quæ numeraria est summum esse axioma: Quilibet numerus præter ternariũ & denariũ sunt materiales, illi sunt formales & in Arithmetica mystica sunt numeri numerorum. Hæc Chaldæi: cum quibus consentit Tritemius in claue Poligraphiæ his verbis: Adest viro sapienti meus sana in corpore bene morigerato: quæ desiderio

Distinctio Magiæ à Cabala.

Mysteria numerorũ.

Tritemius.

derio sublimioris intelligẽtiæ sursum acta, quum per similitudinem binarii à ternario redierit in vnitatem, deinceps iam facilè in denarium consurget. Quorum expositioni subiicient quidam perbelli homines: hic esse comprehensam compositionem medicinæ philosophicæ ternariam (de qua Augu rellus poëta. Expositio mysterii numeralis. Augurell⁹.

Sunt tria deinde duo dein rectè si sciueris, vnum Tantùm erit &c.

Hanc compositionem ternariam subsequi denariam pro ectionem ex Spagyrico axiomate. Cum quibus hæc conueniunt Tritemii eiusdem de quaternario licet discrepare videantur. Pythagoras Samius discipulos monuit non esse quaternarii obliuiscendum, in quo prima munerandi perfectio comprehenditur. Sic enim numeramus 1,2,3,4: siste mentem, habes namque 10. Denarius enim perfectionis est caput. Quid sunt 11, nisi denarius & vnitas? quid 20. bis decem: quid 30. terdecẽ: quid 40, quaterdecẽ habes & à quaternario minime recessisti. Et quid sunt 100. nisi decies decẽ? Profũda in his latent mysteria paucísque manifesta. Amore breuitatis silẽtio complures præterimus qui naturã arte iuuantes, arcanis prudentiam adhibuerũt & quod insciis multis

impoſsibile videbatur ſagaci ſtudio in vſum facilem produxerũt. Culta mens grandia poteſt, & qui adhæret deo intelligentiâ fit mundo altior.

Paracelſus de magia Cabaliſtica.

" Reſtat in hoc vi. c. Paracelſi Tota Cabali-
" ſtica mageia hoc in ſe claudit vt palàm fa-
" ciat corpus quod ſecundum naturam eſt.
" (ab eo, addo) quod præter naturam exiſtit,
" & nobis velut imago inſitum, ſuſtineri &
" adminiſtrari: vt diuerſos & longè diſsitos
" ſenſus, puta orientalem & occidentalem æ-
" quales, cogitationéſque incognitas, cogni-
tas abſens reddat.

Hæc ſubdit meritò difficilia eſſe cognitu quæ ſunt ex profeſſo tradita à Tritemio doctore Theophraſti noſtri in libris Steganographiæ: de quibus ille ipſe: latẽt ſub corticè nuclei Steganographiæ noſtræ iuſta ratione ſepulti ne blatteronibus pateſcant indi-

Tritemius de Steganographiæ miſteriis.

" gnis: operæ denique prætium fuerat, vt opus
" Polygraphiæ alteri non præiudicaret ſed ius
" ſuum vnicuique diſtribueretur inuiolatum.
" Exemplum autem diſtinctionis hoc ha-
" beto ex ore ipſius, Steganographiæ ſuæ à Poligraphia, atque tacitæ explicationis, in claui ad lib. 2. Polig. In Steganographia nõ dictio literam ſed quæque aliam integrã ad myſterium conuenientem repræſentat di-

Diſtinctio Steganographiæ à Polygraphiæ.

ctionem cuius exemplum ponemus sententiæ cordis velatæ sub Steganographiæ limitibus duplici ratione Nam illa penè infinitis narrationibus non vna aut duabus hîc præscriptis, secretum docet abscondere. Exemplū.

Exemplum. ,,

Conspirauerunt in necem tuam Melancius, Tyberius, Ioānes & Petrus famuli Comitis de Asoro & 4. die post Laurentii de nocte circum vallabunt domum tuam proinde quid agas: hoc exemplum. Steganographia sic palliat: Oro te amicè charissimè vt mutuò mihi transmittas decem florenos cū latore præsentium, quia sunt mihi valdè necessarii pro constructione cuiusdam ædificii, eos tibi fideliter restituam. Idem sub alia narratione ponamus. ,, ,, ,,

Domine Iesu Christe filii dei viui qui homo fieri pro nobis, pati & mori voluisti, miserere mei peccatoris indigni, nunc & in terribili hora mortis meæ. L. Suauius.

Nota in Tritemio (lector) numerum parem dictionum seu verborum in exemplo & in duplici forma velaminis: in modū velandi incūbe omni cogitatione. Notare hîc licet modū coniunctionis huiusce corporis inuisibilis nēpe per insitionem tanquā imaginis, velut surculi in arbore vel (vt suprà)

Sensus vehiculi Platonici.

táquã ignis in ligno. Sensum autẽ intellige, naturæ quẽ ponunt Alchindus Arabs, Bacho Anglus, Gul. Parisiensis, qui sensus est vehiculi Platonici. Hæc autem fieri affirmat semper Tritemius ratione artis aut naturæ non vlla ope spirituum nefariorũ qui Cacodæmones dicuntur. Spiritus enim etiã paulò antè audiuistis in lapidibus, metallis aliísque rebus quamplurimis imò fortè omnibus inesse: vnde spiritus vini lib. iii. de vita longa vnde Spiritus 5. essentiæ apud Lullium appellatio. Philosophantes enim commertium istud (secũdum Bachonem) cum geniis malis non curant, nec eos subiici credunt humanæ voluntati, cuius vis longè est inferior angelica. At per artẽ deferri cogitationes nostras ad eos qui longo interuallo locorum distent, modo incognito atque inusitato, idem autor est lib. de mirabili potestate artis & naturæ: qua quidẽ potestate gemina fretos sapientes negat ad magiam vnquam confugere. De hoc etiam aliquid attigit Cor. Agrippa velut Tritemii discipulus. Sed occasio sinistræ de huiusmodi scriptis opinionis est à cœlandi vel occultandi ratione, quæ in Tritemii Steganographia concepta fuit sub magiæ velo, vt hîc quoque plerísque in locis quã à me ex-

Spiritus vocabulũ.

R. Bacho. Contra magiam nefariam.

Paracelsus

trà naturæ vim non approbari testatũ semper velim *Sensus, orientalem & occidentalem.* Turba philosophorũ.

Orientem suprà notauimus à Tritemio esse vbi sol ab initio creatus fuit. sic in monumẽtis Turbæ philosophorum, scribitur ænigmaticè: Canis meus ab oriente & tuus ab occidente concurrerunt, vnus aliũ momordit &c. Hæc neminem offendant quæ allegorica existimo, vt etiam de ortu Salomonis & matrimonio duplici (ne quis Theologicè discutiat) quæ coniunctionem rerum certarum significant, & ortum lapidis quem infantem suum appellant. Litera enim occideret & spiritus viuificat. Cui astipulatur Calyd. Accipe Canem masculum Corascenin & caniculam armeniæ & parient tibi catulũ cœlestis coloris. Eò spectare mihi videtur descriptio auroræ in principio Hypnerotomachiæ Polyphili & Io. de Meun in Romantio rosæo gallico doctrinæ reconditæ plenissimo, de figura serpentis, cuius caput versus occidentem, cauda versus orientem, quique dorso arborem portat ramis in orientem pendentibus, sed quodam circumflexu, cuius in obliquitate ipsa incumbat homo pedibus in occidentem versis. Hæc est scriptorum collatio, quam sum pollicitus ad mysteriorum enarrationem,

Calyd.

Polyphili auroræ. Figura mirabilis.

legibus artis aſtrictam: Tantùm admonebo quæ hîc ad artem quampiam referuntur, indicium aliquod veri habere à præſagiis naturæ, quæ ſæpe inter ſanguine coniunctos de morte abſentũ aut graui periculo ſentiũtur.

IN CAP. VII.

PAracelſus hoc cap. oſtendit in ſcientia magiæ eſſe viam ad longam vitam quã calluerit Adam, quam Mathuſalem: qui duo ſpiritum ſummæ vitæ retinuerunt. Scientiam autem hanc periiſſe deflet: quæ tamen traditur libro Razielis ampliſsimo qui nondũ intercidit, ſi tamen verax eſt. Cuius tãtùm fundamẽtis innititur Tritemius, lib. Steganographiæ ſecundo, & Salomonis cuiuſdã hebræi, non regis illius ſapiẽtiſsimi, vt quidã opinantur, nõ magis quàm ſit Democritus Abderites autor chymiæ Hermolao nuncupatus: non magis quàm Plato ille nobilis Athenienſis, cuius chartæ enigmaticæ cũ Arabica paraphraſi legũtur: non magis quàm Ariſtotelis Stagiritæ ſecreta quæ reperiuntur ad Alexandrum. Illos enim Bacho cenſet hæc myſteria ignoraſſe: ego verò Ciceronis verbis diuinum Platonem libenter excipio, quem video fabulis vberrimis totum ſcatere, quæ mihi valdè conue-

nire cum priſcis myſteriis videntur. Oſcitanter itaque videretur Bacho Ariſtotelem autorem citare eius artis, quam illi antè planè adimit denegátque: Sicut Paracelſus hic noſter Moſem inficiatur magia viſum ad vitam longam adipiſcendam: quem tamen inſtructum fuiſſe omni diſciplina Aegyptiorum Biblia ſacra teſtantur: & Cornelius Tacitus Romanæ hiſtoriæ ſcriptor magum ſapientiſsimum prædicat. Hebræi autem dicunt: Ante Moſem omnes prophetauiſſe per ceruam vnicornē. Ad quam Magiā reuertemur vbi addiderimus præſidium vitæ diuturnæ, etiam hic à metallicis rebus hauriri: ſed chymia ſolum corpus reſpicit ſcilicet phiſicum, cui repueraſcentiam hermeticam promittit: Magia, (de qua præcēdenti c.) in corpus cœleſte influxum trahit à cœli mentibus. Repueraſcentiam intellige vt ex Medeæ fabula in Æſone Iaſonis patre, ſic ait Bacho ſapientes excitatos cerui, aquilæ, ſerpentis aliorúmque animalium exemplis, quæ per virtutem herbarum & lapidū ſuam renouant iuuentutem, opem ſimilem homini procuraſſe. Ille Artephium cum Adam in vitæ longinquitate coniungit: de quo iàm in compendio noſtro ſed compendioſè aliqua perſtrinximus: cuius quum

Iuſtinus & Cornelius Tacitus de Moſe.

Cabaliſtæ dicunt aliter alios vidiſſe in ſpeculo nō lucēte Moſem in lucente.

libellus in manus inciderit, ne pereat, hîc libenter inseremus, postquam subinde præfati fuerimus sensa mentis esse in illo subtiliter exquirenda, quem dicit Bacho vsum literis confictis pro arbitrio suo in libro de secretis naturæ, quod ipse iudicat maximum intelligendi impedimentum. Mirarer autem scriptoris cuiusdã mediolanensis varium inconstánsque de hoc Artephii libro iudiciũ nisi tituli sui varietate excusaretur. Hanc, inquit, historiam inueni in libro antiquo pulcherrimis characteribus scripto in charta hœdina, vt credam olim alicuius fuisse existimationis: aderant & multa alia his quæ hîc scripta sunt, absurdiora. Et negauerim aliquem diuinando per eum posse proficere: Sed & sensus aliquis artificiosus sub hac fabula latere potuit, quem ego hucusque non assequor. Videt hîc lector historiam mox fabulam dici: absurda iudicari quæ sensum existimet continere posse artificiosum quem minimè intelligat, imò cuius autorem perhibeat magicæ stultitiæ maximum: non alio iudicio quàm Car. Bouillus in Tritemii Steganographiam inuectus sit. Huc addam, ad eam partem quæ chymiæ est, Ioannis cuiusdam Pontani elogiũ post Cornelii Agrippæ de magia eiusdem

Artephius de secretis naturæ.

H. Cardan⁹

Agrippa

Agrippa lib. 3. de occulta philoſophia. Artephius magus atque philoſophus de virtutibus verborum atque characterum ſingularem librum conſcripſit. Ioan. Pontanus in epiſtola quadã manuſcripta de igne philoſophorũ ſcripſit, infinitos homines errare in opere philoſophiæ, eò quòd autores non expreſſerunt proprium agens, excepto vno qui Artephius nominatur. Sed parcè (inquit) loquitur & niſi Artephium legiſſem, nunquam ad complementum operis perueniſſem.

ARTEPHII DE SECRETIS
naturæ ſumma ænigmatica.

DE magia quam Plinius arguens vanitatis, dixit tres imperioſiſsimas artes complexam, nempe Aſtrologiam medicinam & Religionem ceremonialem, Artephii propoſita fuerunt octo, quæ omnem fœlicitatem pollicentur. Ea breuibus verbis proponam: ſi enim per ea millenariam vitam eſt conſecutus, æternis ſunt digna monumentis. Plinius.

Primum docet characteres planetarum, annulorum & ſigillorum.

Secundum Motus auium quid ſignificẽt,

Tertium voces auium ac animalium interpretari, ac ſortes proiicere.

Quartum docet virtutes herbarum.

Quintum lapidem philoſophorum.

Sextum docet ſcire præterita, præſentia & futura, per tria vaſa.

Septimum demonſtrat experimenta propria, tum faciendi tum cognoſcendi.

Octauum declarat virtutem producendi vitam ad multa ſecula.

PRIMVM IGITVR PROPOSItum continet characteres multiformes, planetarum, annulorum, & ſigillorum, hoc ordine.

SOL,
LVNA,
MARS,
MERCVRIVS,
IVPITER,
VENVS,
SATVRNVS.

Motᵘ auiū.

SEcundùm motus auium ſic deſcripſit, dicens: ſi cornix ante te volat, ſignificat tempus futurum: ſi à latere dextro, præſens: ſi poſt terga, præteritum malum, ſemper: ſi à ſiniſtro, malum, quod tamen auerti poterit bono conſilio: Si ſupra te, mortem

proximam, & hoc si crocitauerit: nam taciturna nihil horum ostendit. Si autem incipiat volare à loco alto ad inferiorẽ & quiescat, non tempus, sed personam indicat. Si igitur ante te quiescat, breui conciliabuntur tibi inimici tui: si supra te descendens volauerit, erit supra inimicos tuos auctoritas tua: si quieuerit in alto, tunc eleuabuntur ipsi contra te: si ibi se firmauerit, eris in eorum potestate: si non quieuerit, locum descensus considera: nam si ante te, bonum pro te: si vero aduersum te, bonum pro tuis inimicis. Si verò his peractis, à latere dextro sedeat, lætatur de socia decepta, & nihil ad te: similiter si à sinistro, nam significat mortem proximam eius qui tecum est: quòd si solus sis, sibi ipsi auis mortem pronuntiat. Caue autem, ne vel ob cibum vel pulsa ab aliquo hæc faciat: nam sic, nihil demonstratur.

Deinde capit duos lapides quadratos in formam aleæ, & in altero eorum ponit aliquid smaragdi, & radicis artemisiæ, & mãdragoræ, & inaurauit ipsum, & signauit in sex eius faciebus A, B, C, D, E, F, vnamquamque seiunctam ab alia, vt in prima facie A: In secunda, B: & in vnaquaque hoc signum X. & appellauit hunc, primum calculum. Sortes.

In secũdò autẽ signauit 1, 2, 3, 4, 5, 6, sicut in aleis, sed ponit numerum pro punctis: & similiter illum characterem, & appellauit secundum. Deinde dixit considera cogitationem tuam, & iter tuum, & similiter auis qualitatem & quòd non crocitat, nec garrit propter aliquem & iactabis sortes, videlicet supradictos calculos, & secundum vnũquodque genus obserua quædam propria: nam cùm vox sit ex aëre, ab aëre etiam excipitur eius proprietas: calculi autem iactantur in aëre, igitur à calculis demonstratur. Ponit igitur primò signum marinum, secundò viperam, deinde quædam animalia incognita, pòst gryphonem, cuius vocem plumbo aqua pleno iubet excipi aure superposita: pòst cornices, in quibus picem iubet lapillis adiici: pòst cignos, in quibus terram lapillis iubet addi, in pauone saphirum in ore teneri, in anseribus domesticis radicem herbæ trinitatis, in syluestribus radicem adiicit herbæ habentis folia quatuor, in passeribus radicem habentis folia viginti: adiicies calculis, & annulum habebis ferreũ in digito annulari: pro canibus annulum argenteum minimo digito impone, & radicem herbæ eis propriæ calculis adde.

Exposuit autem sortes tribus modis

Primus, vt intelligatur vox, vt in Pauone, & Gryphone.

Secundus, vt vna auis de grege operetur similitudinem significati: vt si loquatur de submersione, vna auis merget se in aquam, & hic modus est auium gregatim volantiũ, vt passerum & coturnicum.

Tertius modus est, vt calculorum sors exponatur, prout infrà.

A. 1. De discordia futura.
A. 2. De proximo igne.
A. 3. De Pace.
A. 4. De bello proximo.
A. 5. De se loquitur mœrens.
A. 6. De mortalitate hominum.
B. 1. De aspera hyeme.
B. 2. De ecclesiastica discordia.
B. 3. De rusticorum morte.
B. 4. De loquitur irato.
B. 5. De Rege mortuo.
B. 6. De interfectione principis.
C. 1. De aquarum inundatione.
C. 2. De mala fera.
C. 3. De Apostolica morte.
C. 4. De se quod morietur citò.
C. 5. De hyeme infirma.
C. 6. De nauium periclitatione.
D. 1. De magnis tempestatibus.

D. 2. De victoria Saracenorum.
D. 3. De victoria contra infideles.
D. 4. De discordia Regis cum Pontifice.
D. 5. De interfectione Christianorum.
D. 6. De destructione locorum.
E. 1. De proxima morte eius qui iactat.
E. 2. De amittendis pennis suis.
E. 3. De perditione vinearum.
E. 4. De vento generali.
E. 5. De interfectione naturæ.
E. 6. De peste in porcis.
F. 1. De equorum mortalitate.
F. 2. De graui ciuitatum persecutione.
F. 3. De captiuitate castrorum.
F. 4. De morte sacerdotum.
F. 5. De puniendo fure.
F. 6. De morte animalis loquentis.

Et horum omnium euentuum dicit tempus intra annum terminari. Alium modum dixit cognoscendi volucrum voces: & dixit, pone aliquid ex radice mandragoræ & piretri in ambas aures,; & habeas in annulari sinistræ manus annulum ferreum cum gemma, ex pice & folium pini in ore, & virgam ferream cum aculeo aureo in dextra, cum quo pungat folium quod in ore habet cúm vocem auis audit, & subito intelliget. Pòst dixit de herbis rem sanè ridiculam & ioco-

Voces auiū

ſam,& eſt. Computa omnes dies à principio infirmitatis cuiusvis, & radicem habentis tot folia, ſiue à natura, ſiue à caſu annecte patienti,& curabitur. Si verò herbam non inueneris tot folia habentem, aggrega radices herbarum plurium, quarum folia ad vnguem impleant numerum dierum ægritudinis,& annecte patienti. Poſt hæc docuit lapidem philoſophorum ad aurum faciendum ſic, vt non ſit combuſtibilis, nec compoſitus ex combuſtibilibus, cuius operatio eſt facilis, ſi alta aſcendere poteris. Accipies enim leonem viridem, fumum album, & aquam fœtidam, deinde ſolue, fac calcem, fige, liqua, ſublima, donec ſeruus rubicundus fuerit cũ candida vxore, nam cum calx facta albeſcit, cum ſublimatum euolat, opus perfectum eſt. Poſtmodum docet præterita, præſentia & futura, dicens primo ſic. In Dei beneficiis acquirendis, omnes ſecundum quod bonum eſt, aut malum, à ſecreto eius ortum habent: qui licet diuerſis temporibus diuerſa distribuat, omnia tamen paritur æqualiter, licet homini aliter videatur: de cunctis igitur tam bonis quam malis, gratias ei agere tenemur. Poſtmodum ſubiungit, mundus ſecundus à primo cognoſcitur, quia quod infra ſpatiũ ſuũ operatur medic-

Lapis philoſophiæ.

Præcepta admirabilia.

tas, illud idem intra minoris ſpatii metam operatur æqualitas. Poſtmodum dixit, numerus vniuſcuiuſque à ſe ipſo habetur, nam cum homo oritur, illo temporis momento elementa permiſcentur, communicantia omnibus reliquis partibus elementorum vſque ad cœlum, vnde cunctorum ſit particeps. Hæc tria certe præcepta, inter tot vanitates admirabilia ſunt. Poſtmodum fecit inſtrumẽtum, & præparauit hoc modo cum vaſis, vaſe terræo præterita cognoſcuntur, aëreo præſentia, vitreo futura. Diſponuntur & alio modo ſic, vt loco terræi habeas argenteum vas vino plenum, & aëreum oleo, & vitreum aqua: & tunc in vitreo videbis præſentia, in aëreo præterita, in argẽteo futura. Si igitur volueris inſpicere præterita, pone primum vas aëreum, ſecundum vitreũ, tertium argenteum: ſi verò præſentia ſcire vis, pone primum vas vitreum, ſecundum argenteum, tertium aëreum: ſi futura pone vas primùm argenteum, ſecundum vitreum, tertium aëreum. Et poſtmodum inſpice tertium, deinde ſecundum, deinde primum, & fac vt lux cadat ſecundum ordinem inſpiciẽdi: ſi vero vaſa ſint terræa, vitrea, & aërea, obſerua ordinem in præterito, ſecundum liquores hoc modo, primum ſit terreum, ſecundum

cundum aëreum, tertium vitreum, vt in figura, & sic de aliis videndis: In futuro ante pone vitreum, secundum æreum, tertium terreum. Et in præsenti pone æreum primũ, vitreum secundum, & tertium terreum. Deinde obseruabis vt discus sit colore viridi pictus, & gladius sit vt illi, quibus vites putãtur. Et in fũdo vasis vitrei, sit limbus ex vitro claro, & in fundo argentei lapis onychinus, & in æreo limbus ex viridi vitro, & in terreo myrrha in fundo vasis, & vasa sint valde munda, & vitreus sit coopertus panno lineo, albo, mundo: & quando operaris cum terreo, non operaberis cum argenteo, nec contra. Itaque debent esse tantum tria vasa, & sit in loco aprico, & tempus sit valde serenum, & fuerit iam per dies tres ante, & in die operare cum sole, & in nocte cum luna vel cum claritate syderum: & sit ibi silentium magnum, & operator totus candido vestitus, facie autem & capite rubeo serico, vel lino totus velatus, vt tantum oculi appareant, & sic omnia splendeant in nocte cum rubedine, & in die cum candore. Et si tempus etiam sit vernum, spargantur flores candidissimi diuersarum specierum, & in die operamur etiam cum vase ligneo loco terrei, & liquores sint lympidi, & mundi, &

ponitur liquor vini, & non vinum, & forte intelligit per liquorem vini, vinum valde clarum aut aquam vitæ: quòd si non habeatur vini liquor, ponatur aqua quæ pluit sine tonitru: & scias quod nulla vasa debent esse plena, minus tamen vitreum, quod debet esse tantum plenum medium aqua, vt res etiam in vacuo appareat, & in vitreum vas aspicies à latere, quia coopertum est, & in reliqua à superioribus: & dixit, si vasa terræa & ærea & argentea essent perforata, vt melius possent lumen excipere, non esset malum: & talia vasa debent esse lato orificio, vitreum autem non refert: In aqua autem videtur vmbra rei, in oleo figura, in vino res ipsa: & ita compleuit hanc delusionem. Post hæc declarauit tredecim experimenta, & sunt hæc. Primum inuenitur herba in finibus Indiæ, quæ habet folia tria, sed cum ponitur in aqua, non habet nisi vnum, id est non videtur: hæc refert Deum, qui cùm trinus sit, cùm tamen ponitur in aqua, quæ est intellectus considerantis, est tantum vnus. Secũdum est si quis miscuerit sudorem quatuor passionum, à quatuor humoribus factarum, cum terra, ita quod coadunetur, deinde describat nomen bestiæ aut hominis in ea, túncque proiiciant nomen illud in

Cardani iudicium temerariũ. Experimẽta xiii.

terram, videbit imaginem illius, cuius imaginem ſcripſit. Tertiũ, ſi acceperis vas æreũ, & ſcripſeris cũ auro & equi sãguine, hos characteres XDᶜAXX. vel hos XOOXX dicendo comitog, donec velis illud agere, deinde impleas vas ſemine papaueris, & proieceris ſuper ipſum thus, apparebunt ibi milites diuerſi generis, qui præliabuntur ſub quacunque forma qua volueris, nec deſinet tale prælium donec ſemen proieceris: dicitque quod hoc eſt experimentum Bellerophontis. Quartum, quòd ſi impleueris vas argenteum aqua, & inſpexeris in ipſum cũ lumine candelæ, in radiis lunę lucentis cum cultro lucido, à quo in aquã lumen reſplendeat, dicítque quod videbis figuram eius cuius vis. Et nota quod in tribus vaſis deſcriptis in figura eſt appoſitus cultellus ſplẽdens, quia in illa operatione, oportet vt radii ſolis aut lunæ cadant ſuper gladium, quem in manu dextra teneas, & ab eo in ipſum vas in quod inſpicere vis. Obſerua ſecundò, quod expectes lumen ſyderum per foramina: & hoc quia non cadet ſuper tria vaſa ſimul & facies tria ſic verſa ſecundum poſitionem circulorum in parte Solis aut Lunæ aut ſtellarum in ſua medietate vel quarta. Obſerua tertiò, vt candelæ ſint po-

Experimẽtum Bellerophontis.

sitę ante vas versus lignum, vnaquæque ante vas suum, inter lignum & vas, & prima & secunda inter primum & secundum vas, & tertia inter secundum & tertium vas: Et primum vas pro nunc appellat vas, in quòd primò ingrediuntur radii solis aut lunæ aut stellarum facientiũ vmbram, velut est Lucifer & Pleiades. Obserua quartò, quod populea virga est illa, qua circulus designatur, & quæ indicat vasa in vasis, & quæ ponitur ad pedem vasorum super discum, ita vt pars excorticata sit versus vinum. Quintò & vltimò obserua, quod radix Cucurbitę ponitur super discum, & ipsa adiicit facilitatem & velocitatem propter naturam suam. Quintum experimentum est, vt seces radicem vrticæ, & pulueriza, & pone eam in vas æreum & sit paruũ, & fac super ipsũ has literas: rex rex, ce, cor, cor, bon, veul thened, marac vel sic: exceco corbonet: & habeas Inde chalcedonium lapidem: quicunque præsentes aderunt, rem videbũt quam nominaueris. Sextum experimentum est, accipe scyphum vino plenum, & cum sapphiro describe hæc signa [signs] & expone Soli, in quacũq; re quam interrogaueris, si ferueat, malum: sin autem paulatim exierit bonum: si igitur de vita interroganti ferueat, morietur.

Septimum experimentũ, accipe cornu cerui, & in eo aqua pleno fac hos characteres ♉ ☒ Ƶ. & pone ad solē: si rũpitur, res malũ habebit exitum, si aqua exit, bonũ. Octauum experimentũ, accipe laminam plumbi rotundam cõcauam, & imple eam aqua, & pone ad radios syderis, & videbis sicut in vitro interrogatorum speciem. Nonum, habeas in ore topatium cum folio abrotani & persequere feram donec eam videas, & subito expue quod habes in ore, in pannum sericeum, & liga eum firmiter, & proiice versus feram dicendo alta voce. Grabaton, ylion, adonai: & hoc ter, nec fera se mouebit à loco in quo eam vidisti. Decimum, circa vasa tria, quæ sunt, æreum, vitreum, terræum, pone imaginem masculinam iuxta terræum, & nomen masculinum, in vase vitreo: & fœmininum in terreo, & videbis quodcunque volueris de masculo vel fœmina, cuius nomen in vas imposuisti. Vndecimum fac imagines ex cera cum capitibus vacuis, vnam masculinam & aliam fœmininam, & pone aliquid de sanguine humano super eius, & imple capita earum seminibus papaueris, & proiice vnam in terram, aut ambas, & apparebunt tot homines aut fœminæ quot sunt semina sparsa, qui

vel quæ videbuntur facere imperata tua. Duodecimum in his qui cadunt morbo caduco, fodiunt locum primi casus, & imponũt tres clauos profundè, donec omnes cooperiantur à terra & non appareant, & nominant nomen eius qui patitur, & sanatur. Decimum tertium experimentum inuocationis tale, accipe vas terræ in modum nucis magnæ, & claude ibi aquã, & scribe hæc signa ibi : deinde ponat vas in sole, & dicat hæc verba. Cereteus validus, Cereteus obidus, Cereteus pessimus, Cereteus caldius, vel medius (in alio exemplari Cereteus omnis Cereteus familius) deinde interroget de quacunque re voluerit, responsum habebit. hæc ille. Post hæc etiam posuit virtutes quarundam herbarum, quarum proprietas est ad appellandum dæmones, ad faciẽdum aurum, ad prolongandum vitam, quam produxerit. Artephius sibi ipse ad annos 1025. quæ si scriptum sequamur, non solùm incredibilia videntur, sed ridicula, rerum si sententiam parabolicam, nõ abhorro omninò à fide sapientum.

De Cabala numerali.

SVbſequatur itaque inſtitutioné magicam, Cabaliſtica, quæ videtur eſſe alia magices factio Moſi à Plinio tributa cuius fundamenta iacta ſunt tantùm c. præcedenti: nempe illam in numerorum vi conſiſtere: inter quos ternarius & denarius ſunt formales, reliqui materiales. Audiamus de ternario priſcorum myſteria: Proclus Trinitatis ducalis Iupiter eſt ſubſtantificatiuus, Neptunus viuificatiuus, Pluto conuerſiuus: hîc nota duces nominari in Steganographia poſt principes ſpiritus.

Proclus de ternario myſtico

Leo Suauius.

Tertia Trinitas deorum ſuper mundanorum dicitur Apollo, & conuerſiuum ei appropriatur Trinitatem Proſerpinæ comitantur à latere trinitas cuſtoditiua & conſeruatiua.

Sicut prima trinitas poſt vnitatem eſt omnia intelligibiliter commenſurare & finiformiter (fortè finitiformiter) ita ſecũda trinitas eſt omnia vitaliter, verè & infinitiformiter, tertia eſt omne ſecundum mixti proprietatem & pulchriformiter.

Prima trinitas manet tantùm (an manat?) ſecunda manet & procedit, tertia poſt proceſſum cõuertit. Contentiua proprietas eſt

medii ordinis secũdæ trinitatis (qui in phedro cœlestis dicitur circunductus. Nota de hac contentrice facultate Arnaldum in paraphrasi philosophica & Io. de Grauia in c. Rosarii de dissolutionis regimine.

Leo Suauius.

Secunda trinitas hebdomadis intellectualis est trinitas, curetũ, quos vocat theologia intemeratos Deos. At inter extremales paternos Deos Saturnum & Iouem, mediat necessario (rhea per proprietatem vitæ fœcundę) an secundæ?

Ambrosia nectar. Leo. Suauius.

Ambrosia autem est analoga termino & nectar infinito.

Quidam interpretarentur Ambrosiam de materia operis fundamentali & nectar de liquore qui Cornucopiæ dicitur: à quo multiplicatio fit quodammodo in infinitũ. De quo scitum illud epigramma ab Hermolao Barbaro in sepulchro lapideo repertum c. de aqua in Dioscoridem.

Epigramma sepulchrale mysticum.

Plutoni hoc sacrum munus ne attingite fures,
Ignotum est vobis hoc quod in orbe latet.
Namque elementa graui clausit digesta labore
Vase sub hoc modico maximus Olybius.
Adsit fœcundo custos tibi copia cornu,
Ne pretium tanti depereat laticis.

Leo Suauius.

Hic vides lector Plutonem conuersiuum, hic custoditiuam seu conseruatiuam virtutem,

tem, hic nectaris infinitatem.

IN CAP. VIII.

PAracelsus hoc c.viii. disserit de magia multiplici, nempe de vera magorum euangelicorũ & Archei (seu Archelai) imitatoris, & de falsa. Vera autẽ est duplex, vna vitæ longæ, altera intellectus præter naturam, id est quæ spectat corpus nostrum supernaturale, vel animam supernaturalem, cui cum vita inest sapientia. Falsa magia, quantum ad longam vitam par est veræ, sed quantum ad rationem & qualitatem transformationis, dispar: quia licet ætatem nanciscatur diuturnam, tamen id fit in forma corporis non veri, sed phantastici. Magiæ autem distinctio in vitam & intellectum consentit cum duabus paradisi arboribus, scilicet ligno vitæ & ligno scientiæ boni & mali. Est tertia velut quædam magia, qua quis vitam producit suam adminiculo vitæ alienæ: cuius Syrus præbet exemplum vt Mahumet primæ magiæ vitæ: Et Archelaus (qui inter principes Pythagoricæ scholæ philosophos ab Arnaldo Villanouano memoratur) post Sabæos magos non solùm vitæ longæ verùmetiam intellectus.

Magia vitæ. Magia intellectus. Magia corporis phantastici. Leo Suauius. Magia vitæ longæ auxilio alienæ. Mahumet. Archelaus

(Sabæos autem ductu stellæ magico, idest cœlesti venisse intelligendum est: stellæ inquam fortè secundæ vt cometæ diuinitus ob id creati quo locus, posset propinquius indicari) Vt falsæ magiæ in ratione metamorphosis, Ierellus vt transformationis extra propriam vitam Phocæ seu lupi marini: de quibus quum scriptores quotquot extant perlegissem, reperio lupum marinum ex Alberto magno & gentium maritimarum cõsensu secundum Rondelletium, Saluianum, Bellonium, Gesnerum, Phocam esse amphiuium animal spetie & voracitate horribili, in mari degens, sed quod aërem hauriat & dormiat in terra: egressumque in eam pariat in littore: quod tamen diutius in mari quam in terra immoretur, cibúmque ex humore petat: ob boatum quem edit Phocam Virgilius nominauit.

Ierellus. Magia. Vitæ lõgæ extra propriam. Phoca seu lupus marinus.

Virgilius.

Leo Suauius.

Lege ergò hoc loco fiunt metamorphoses huiusmodi citra longam vitam, quamuis propriam dicere posimus (quia à pristina forma transmutatos lupos marinos existimat, sed citra longam rectè, quoniam si restituantur in pristinam formam videlicet humanam, mortalitate rursus fiũt obnoxii. Talia monstra horrenda ingentia depingũt libri vulgares fabulosi sub Orcarum nomi-

Ariostus. Animi ac maginatio nis vis.

ne. Modus autem attractionis tam vitæ alienæ à Syro quàm intellectus seu prudentiæ ab Archasa (seu Archelao) consistit in imaginatione, de qua multa Bacho in hoc eodem argumento: imaginationem tamen plærique libentius de imaginum confectione cœlestium hîc exponerent. Attractionē hanc(si vera est) sequitur necessario trāscorporatio animarum, quam Io. Picus perhibet omnes sapientes credidisse Indorum, Persarum, Aegyptiorum & Chaldæorum. A quo hoc addam de transformatione: Nul- „
lus spiritus habens 6. alas vnquam transfor- „
matur. Tanta (inquit) vis est animi, in quo supernaturalis ille vigor existit, vt aliquoties &c. Sic Virgilius cecinit.

Igneus est ollis vigor & cœlestis origo.

De internecione seu cæde per imaginationem illata, extat Apologia Apulei: ex Chaldæis autem, forma totius magicæ virtutis est ab anima stante & non cadente. Quidā magus hæc: In nobis ipsis est omniū mirabilium effectum operator.

Nos habita, tnon tartara, sed, nec sydera cœli:
Spiritus in nobis qui viget, illa facit.

Is est qui protestatus est se libros edere magicos, Claue tamen operis solis amicis reseruata. Hinc censet Tritemius in quæstioni-

,, bus, ſcriptū de impuris hominibus à cogni-
,, tione rerum ſacrarum & arduarum procul

Tritemius in quæſt.

abigendis: Beſtia quæ tetigerit montem, lapidibus obruatur: vbi ſubiicit. Sunt qui dicant mentem ſiue ſpiritum ipſius hominis poſſe naturaliter mirāda facere, modò ſciat ſe ab omni aduentitio in ſeipſum ſupra ſenſum in vnitatem reuocare. Confirmat hoc

Augerius Ferrarius.

Augerius Ferrarius miraculáque edi poſſe ait per vim animi humani, vt quùm Apollonius (in Philoſtrato) ſe in animi ſeceſſum (quæ eſt vnitas hæc Tritemiana) recepiſſet. Excitatur illa vel accenditur ab humore melancholico: quo melanagogis purgato

Pōponati⁹. Tritemi⁹.

ſcribit P. Pomponatius ſæpe magica opera in dæmoniacis ſeu potius maniacis ceſſauiſſe. Vidi ego experimentum corporei ponderis mentis operatione alleuati: anima ſua naturali poteſtate, vt ita dixerim, quaſi liberè quandoque vtitur, quùm ligatis ſenſibus carnis extrà domicilium corporis euagatur. Haud enim credimus iſta incredibilia ſapientibus qui mentis humanæ virtutem & nobilitatem optimè intellexerunt, vt pote quæ ſolo corporis interiectu remorata, in reliquo par angelis exiſtimatur. Faſcinationum denique & varios modos pertranſimus & genera quibus ad externa fu-

riosus animus valdè mirandos operatur effectus. Multa etiam potest ad producendos mirabiles effectus fortisimè confidentis imaginatio siue iu verum siue in æstimatum feratur obiectum. Vndè quum tot sint operandi miranda & genera & modi, non est mirum si etiam ethnici vel dæmonũ suffragio vel artificiosa industria ea committũt.

Donauerunt Venus & Saturnus, Mars atque Mercurius, in superiori firmamento cursum suum exercentes plerósque mortales immortalitate: cur dixerit cursum in firmamẽto superiori docetur lib. iii. in cõuersione anni ad Phœnicis ætatẽ. Sub planetarũ autem nominibus intelligit intelligentias eorum motrices. Ex quibus non pauci cum in aquis túm in terris existunt visibiles & inuisibiles &c. neque prorsus nymphæ. Paracelsus

Descripsimus dæmonum genera secundum elementa in compendio nostro, ex lib. philosophiæ ad Athenienses, quæ non discrepant ab opinione antiquorum sapientnm atque theologorum. Nunc ex collatione Tritemii in quæstionibus enumelationem eorum ampliorem audietis, quo intelligatis discipulum Theophrastum ex magistro.

Tritemius de dæmonum vi. generibus in lib. quæstiouum ad ad Maxim. Cæsarem.

Multa sunt genera dæmonũ & certis in- Genus dæmonnm.

ter ſe gradibus diſtant, ratione locorum in quæ cadentes à principio ſunt detruſi. Primum quidem genus dæmonum appellatur igneum, quod circa ſuperiorem peruagatur aerem, nec vnquam ante iudicii diem ad inferiora demergũtur, ſed continuè ſub regionibus permanentes lunaribus, nullum habent cum hominibus in terra cõmertium. Quod verò ſub luna permaneãt, ſanctus teſtatur Auguſt. in opere de agone Chriſtiano, ſic dicens. Dæmones non habitant in cœlo vbi ſol & ſtella ſunt, ſed omnes ſub regione lunari verſantur. Hinc motus vt reor Apuleius dæmonia dixit animalia eſſe ignita, propterea quod Ariſtóteles confirmauit in fornacibus ardentibus quadam animalia parua ſæpius viſa volitaſſe pennulis apta, quæ totũ æuum ſuum diuerſantur in igne, quoniam cum igne oriuntur, & cum eo extingantur, & ad ſuum vnde venerant locum euaneſcentes redeunt: nulla ſunt eis cum maleficis conſortia, quoniam cum demorentur in igne propter ſubtilitatem ſuam, non poſſunt corpus inducere craſſum ſiue aëreum. Secundum genus aëreum dicitur quod in aëre oberrans nobis propinquo commoratur. Hi quidem poſſunt ad inferiora deſcendere & aſſumptis ex craſsiore

D. Auguſt.

Genus ii.

aëre corporibus, quandoque visibiles hominibus apparere. Aëra Deo permittēte sæpius turbāt, tonitrua & tēpestates cōcitant, & omnes simul in perniciem humani generis conspirant, more hominum affectionibus mouentur passionum: superbia maxime & inuidia, tanguntúrque perturbationibus continuis & nec solido vestiuntur corpore, nec vno consistunt loco. Neque vnam omnes formam habent, sed plurimas, eásque sæpius mutant, secundum varietatem affectionum quibus vel occurrunt maleficarū carminibus euocati vel impulsi perturbatione ad nocendum: habent enim omnino violentum & furiosum morem turbationibus plenum, vnde vehementer malefacti & perturbati repentinas plurimùm machinantur insidias, & dum suas agunt incursiones parim latere volunt, partim inferunt violentiam, maleficæ horum dæmonum cooperatione suffultæ tantò sunt ad maleficandum potentiores, quanto superiorem ex eorum ordine concurrentem fuerunt assequutæ. In vita sancti Antonii, diuus Athanasius aërem plenum dixit esse dæmonibus, quod Mercurius antea dixerat ter maximus: nullam videlicet mundi partem dæmonum præsentia destitutam. San- Athanasi⁹. Ambrosius

ctus quoque præsul Ambrosius dicit. Plenus est mundus sanctarum virtutum, quia plenus est nequitiarum. Vnde Platonici dæmones in aëre volantes in mundum densissimæ niuis ignitæ cupientibus tradidere visibiles, si aliquandiu versus cœlum sole splendente irreuerberatis oculis continuauerint obtutus. Sed nescio an in aëre causetur obiectum ex consistentia reali, vel certè oculorum motus interclusus repræsentet imagines falsas non sine detrimento sensus tamen leui, premissorum feci experimentum.

Genus iii. Tertium verò genus dæmonum terrestrium dicimus, quos prolapsos è cælo in terram pro suis demeritis minimè dubitamus. De iis sanctisimus præsul & martyr

Ignatius. Christi Theophorus quondam Ignatius in epistola quadam ita scribit ad Ephesios: nihil melius est quam pacem habere, in qua omne telum euacuatur aëreorum simul & terrestrium spirituum. Ex iis autem dæmonibus alii versantur in syluis atque nemoribus qui venatoribus ponunt insidias, alii verò patulis degunt in campis, qui nocte oberrare faciunt itinerantes, nonnulli commorantur in locis abditis atque cauernis, reliqui cæteris minus furiosi & perturbati demorari cum hominibus in obscuro delectantur.

ctā ur. Non vno ducūtur affectu sed vario, quoniam alii sunt aliis minus deprauati, quanquam omnes sunt malis perturbationibus pleni. Ex iis quidam solis gaudent illusionibus territare homines, alii prædictionibus futurorum in admirationem sui trahere cupiunt audiētes. Nonnulli verò ad hoc summo conatu laborant, vt homines irrationabili furore turbatos aut melācholia furentes terreant lædant vel occidant, quod experientia sæpius factum agnouimus, Hinc sanctus Ioannes Chrysostomus in tertio libro de prouidentia ad stagyrium monachum dicit. Omni actione diabolica potentior est ad nocendum mœroris magnitudo, quia dæmon quoscunque superat per mœrorem superat. Eum si auferas, nihil à dæmone quisquam lædi poterit. Hoc autem dæmonum genus rarò est maleficis familiare, propter incōstantiam affectionum & leuitatem, qua territare multos gaudent potius, quam vnius muliercula subesse imperio. Cōmorantur tamen interdum vt pollicentur vesanis in vitro vel in chrystallo siue in speculo & carminibus concitati responsa dant mulieribus, & si quis venturus eis male dixisset in via pronuntiant. Et hoc maleficarum genus aliquoties differt à re- Chrysostomus.

liquis, quoniam quod ille maleficio reddunt infirmum, istæ curare pollicentur. Verum quia maleficium vt plurimum repellunt maleficio, earum accessus interdicitur ab ecclesia omni christiano. Quartũ genus
Genus iiii. dæmonum, nuncupatur aquaticum, quoniã se humoribus immergens circa lacus & fluuios habitat, ira plenum turbarum inquietum & fraudulentum, quod in mari tempestates concitat, nauigiaque demergens in profundum, multis vitam aufert in aquis. Et isti dæmones quoties assumunt corpus visibile, in sexu frequentius apparent fœmineo, & in masculino rarius videntur, propterea quod, in locis versantur humidis, & meliorem vitæ ductum sequuntur, nec vile schema facilè cæterorum consuetudine possunt assumere, vnde naiadas nereidasque aquarum nymphas nõ masculino sexu sed fæmino dudum nominauit antiquitas: à nostris autem aquaticæ mulieres, id est, vvasser fravvem, communi vocabulo dicuntur. Qui verò habitant in locis siccioribus & subaridis, quoties hominibus corporaliter apparent visibiles in viros se transformant. Diuersarum quoque species assumunt bestiarum, prout variis tanguntur affectionibus. Sancti autem angeli quoniam affectione

nunquam variantur, vniformiter ſemper apparent in forma virili. At verò ſæpius viſi ſunt dæmones circa flumina & fontes in ſpecie mal erum, aliquando choriſantes, aliquando capillos more fœminarum explicantes, nonnunquam verò cum hominibus loquentes & varias ludificationes exercentes, & hoc genus dæmonum non conſueuit cum maleficis habere commertium. Quintũ genus ſubterraneũ dicitur quod in ſpeluncis & cauernis montiúmque remotis concauitatibus demoratur. Et iſti dæmones affectione ſunt peſsimi, eóſque inuadunt maximè qui puteos & metalla fodiunt & qui theſauros in terra latentes quærunt, in perniciem hnmani generis paratiſsimi. Hiatus efficiunt terræ ventóſque flammiuomos ſuſcitant & fundamenta ædificiorum concutiunt. Noctibus aliquando de montis turmatim egreſsi ſtupendas in campis ducunt choreas & quaſi vnius ducis metuentes imperium ſubitò euaneſcunt ad ſignum & ad ſua diuerticula reuertuntur. Interdum Nolarum inter eos auditur ſonitus & ſe nonnũquam ſpiritus eſſe hominum vita defunctorum mentiuntur. Nihil magis qværunt quam metum hominum & admirationem. Vnde habemus compertũ quod

Quintum genus.

ſimpliciores hominum quoſdam nonnunquám in ſua latibula montium duxerunt ſtupenda mirantibus oſtendentes ſpectacula & quaſi beatorum ibi ſint manſiones amicos ſe viuorum mentiuntur. Ex his quoque dæmonibus quidam incubones ſunt theſaurorum, quos auaritia mortalium abſcondit in terram & ne rurſus in vſus perueniant hominum, eos ſubducunt, furantur & cuſtodiunt & quandoque de loco in locum tranſponunt. Et hoc genus dæmonum cum maleficis mulieribus nullum conſueuit habere commertium.

Genus vi. dæmonum. Sextum verò dæmonum genus appellatur lucifigum, propterea quod lucem maximè horrēt & deteſtātur, quia nec de die vnquam apparēt, nec alio modo corpus quàm de nocte poſſunt aſſumere. Hoc eſt negotium quod in tenebris perambulat, genus dæmonum imperſcrutabile ac penitus tenebroſum paſsionibúſque frigidis agitatum: malicioſum, inquietum & perturbatum, quod occurrentes homines nocturnis violenter comprimit horis ſæpiuſque (Deo permittente) aut flatu quoſdam interficit aut contactu. Maleficis non conuenit hoc genus dæmonum, neque carminibus arctari poteſt, quia & lucem fugit, voces homi-

num ſimulque omnem tumultum. Aëreum maximè ad maleficia & fœminarum conſueuit occurrere, quoniam cæteris magis eſt ſubtile & audaciſsimæ temeritatis. Terreſtrium quoque nonnulli maleficis (vt dictum eſt) ſubſeruiunt, qui tamen inferiori gradu habiti, maiora illa maleficia inducere minimè poſſunt. Tantùm adiiciemus: eos qui iſta omnia ad chymicam artem referunt: ſic interpretari Mars & Venus in firmamento, id eſt, fermento exercentes curſum, id eſt, regimen, accedentibus imaginationibus, id eſt, ſpiritu particulari. In terris viſibiles, id eſt, in calce, in aquis inuiſibiles, id eſt, in liquore diſſolutiuo ante coagulationem. Neque prorſus nymphæ id eſt, non argentum viuum tantùm quia ſulphur eſt immixtum quod terram ſubtilem continet, vt lib. iii. de elementis duplatis. Hæc Tritemius: ex quibus via ſternatur, ad cognitionem tam Steganographiæ ipſius, quàm philoſophiæ Paracelſi. Leo Suaui[9]

SCHOLIORVM LEONIS Suauii I. G. P. in lib. i. de vita longa.

FINIS.

IN LIB. II. TH. PARA-
CELSI DE VITA LONGA
LEONIS SVAVII
I. G. P. Scholia.

Scholia in præfationem Paracelsi.

Vanquam Paracelsus hic dicat, quæ lib. I. de vita longa tractauit in genere, sese lib. ii. tractaturũ inspeti : non est intelligendum de materia ipsa totius lib. i quæ tantùm absoluitur lib. iiii. vt ipse in eo præfatur sed de specificis remediis & morborum generibus quæ præstrinxit c. iii. lib. i. quæ quidem dixit pertinere ad vitam breuem non longam. Eam enim incolumen perstare etiã cum cruciatu membrorum vt perspicuum est maximè in podagra: qua affecti dicuntur vitam degere diuturnam, vel quòd is morbus partes vitales non afficiat, quæ pectoris (vt vulgus loquitur) scrinio continentur vel quòd natura seu Archæus, secundum Paracelsum, eò tanquam in sentinam sordes corporis omnes deriuet. Nunc ergò quæ obiter Theophrastus noster attigit lib. i. de morbis particularibus, hoc lib. ii. absoluet.

De podagra non efficiente vitæ lõgæ.

Integram autem & ſanam vitam longæ præferas neceſſe eſt.

Intellige reipſa vitam ſanam eſſe præferendam tanquam fundamentum, longæ: quamuis morbos vitæ ſanæ contrarios dixerit non officere vitæ longæ. Sed hoc de particularium morbis membrorum accipies: artem verò vitæ præter naturam ſtatues multò eſſe præſtantiorem ea quæ ad vitam ſanam atque integram à medicis veteribus diligenter & ſubtiliter conſcripta eſt, vt Rogerius etiam Bacho confitetur. Ad hanc adhibet virtutem arcani, deinde balſamum. Balſamum conſeruat corpus firmũ, arcanum à corruptione reſtituit corpus infirmum. Arcanum exponit lib. de gradibus, quando tanquam in arca includuntur omnes ſpecies ad morbum conficiendum vtiles. Itaque ratione morbi particularis, hæc medendi ratio ſingularis nuncupatur, ſed alia ratione, id eſt rerum omnium in remedio comprehenſarum vniuerſalis meritò dici poteſt. Hîc ſunt omnes ſpecies ſub vno genere concluſæ: At communius quoddam eſt arcanum quod omnia genera complectitur vt Cheiri & Saphiricus Anthos: de quibus ait ſe tractaſſe copioſè in libro qui Archidoxa Parrhiſia, inſcribitur. In qua re

Ad vitam integram, Arcanum & Balſamũ.

Cheiri. Saphiricus Anthos.

„ laudat tincturam lapidis philoſophici quæ
„ ſicut ignis inſtar (ſecundum Lullium) corripit metallum, ita ſimiliter operatur in humoribus ſcilicet ſcorias detrahēdo, purúmque ſubiectum relinquendo. Cheiri autem & Anthos explicat eſſe aurum potabile & 5. eſſentiam: verbo inaudito, quemadmodum æmuli Arnaldi, id eſt Lullius atque alii ſub lunaria tradiderunt Cheiri ergò eſt virtus arcani. Lunaria autem, ſecundum Marſilium Ficinum, eſt herba à Mercurio tradita foliis cæruleis atque rotundis, creſcente luna, vnum quotidiè producens folium, decreſcente, deponens: quæ vtenti annos promittit lunares. Iam dilucidius ſingula in præfatione excutiamus.

Lullii. Lunaria M. Ficinus.

Longè, lego longæ ſcilicet vitæ: quia ſana eſt fundamentum longæ, quæ, illâ dirutâ, corruat neceſſe eſt.

Virtus arcani, ſumitur interius, balſami adhibetur externis.

Firmum conſeruandum, poteſt intelligi de corpore perfecto quod Spagyri iubent tractari & diſſolui ſub conſeruatione ſpeciei.

Canonem medicum, his verbis vtitur, quia Spagyri appellant opus ſuū medicinam, & regimina operis, magiſteria vel operationes præparationū vt ſunt calcinatio, ſolutio &c.

Congeruntur,

Congeruntur, opus aiunt magnum dici vniuersale & conuertere omnia indiscriminatim vnde argumētum est illi omnia inesse per Treuisanum & Io. Valentianum. Treuisanus Io. Valentianus,

Communis quiddam, non inuenio meliorem interpretationum, quàm ex Iamblico de triplici distinctione hermeticæ orationis scilicet, solaris, lunaris & vniuersalis: nam, solaris continet plura particularia, lunaris itidem plura. Deinde est vna solaris generalis, itidem & lunaris communis autem seu vniuersalis continet & solarem simul & lunarem tanquam vitem rubeam insertam albæ. Iāblicus,

Archidoxa, liber est Paracelsi inter complures alios (quorum catalogum descripsi) ad quem lectorem remittit in arduis quibusque rebus.

Egritudo, rei administrandæ vel exhibendæ impuritas per preparationem tollenda.

Cheiri, & Saphyricum Anthos vocabula sunt scita ænigmatis spagyrici pro argenti essentia & pro auro potabili vt Anthos sit flos rorismarini albus, & Cheiri viola lutea.

Illud, lego illam scilicet rationem vel medicinam vtramque id est medicam &

chirurgicam artem.

Huius rei, id eſt, operationis Spagyricæ ſeu chimicæ.

Diſceptatio de Cheiri & lunaria.

Sed de Cheiri & lunaria amplior hîc ineũda eſt diſceptatio. Cheiri enim vox eſt Arabũ ſicut leucoion vox græcorum, vtraque violam latinorum exprimit, quæ tamen in genere à Græcis ἴος recta dicitur. Abſurdũ autem videtur apud herbarum ſcriptores leucoion quod albam tantùm propriè ſignificat, ad colores cæruleos, albos, purpureos & luteos promiſcuè transferri. Quod Matthiolus in Dioſcoridẽ ſub oluit. Accepi à medicis non imperitis luteam quæ ſæpe muneralis eſt in regione noſtra Cheirim propriè appellari ab officinis: quod apprimè conueniret ænigmati Paracelſi. Ego verò exiſtimo leucoion à Dioſcoride ſic generaliter accipi pro omni viola maiore minutas enim quas Martias galli vocant, excipio) ratione ſcilicet habita coloris caulis herbæ ipſius & ramuſculi, in viriditate albicantis quamuis flores ſint coloris varii Cheiri verò quomodo accipiat Paracelſus, habemus ex lib. eius de grad. Omnes, inquit ablegamus ad vſum & experientiam, pro cognitione virtutis antheræ: prætereà Terenia-

Leucoion.

Dioſcorides.

li. de grad.

bin inquęm insignitur nobilitat: postremò ad florem Cheiri. Nam ibi in annotationibus quas verisimile est ipsius autoris esse, qui precibus Erasmi adductus sic sua ænygmata paucis explicauit, ita legimus: ablegamus in anthos, in anthera in thalch. Deinde in fine c. ad florem cheiri, id est, aurum potabile quod est vltima medicina. Et in 2. lib. c.x. Inter simplicia quæ interueniente compositione secũdum gradum acquirunt. Inseritur cum viola, rosa &c. Anthera. Item c.viii. lib. ii.

Rosa existit rubea & frigidæ naturæ propter antheram in ea delitescentem quæ calorem rosæ attrahit. Anthera.

Interpretor de flosculis flauis in centro rosæ latentibus: vnde subdit: præterea vbicumque est flauam in flore rubeo, illîc etiam existit calor. Sic multos secutus vsurpat prostantibus secundum Plinii verba in calyciis rosæ medio luteis apicibus: licet aliis compositionem certam esse malunt ex Gal. lib. vi. de compos. medicamentorum. Plinius. Matihiol⁹. Galenus.

Saphyricum anthos quid sit etiam collige ex aliis eius scriptis scilicet ex c.x. lib. I. in quo ab eo annotatum est. Anthos.

Saphyrus reducitur in liquorem mercurialem & luna in mercurialem, & est prima

„ materia lazuria.ex c.vi.lib.vlt.
„ In processus institutione in confortati-
„ uis inter alias exigua virtus (quæ omnium
„ est) sumi debet in prima: in secunda verò
„ quartum genus Tereniabin:in tertia chei-
Cheiri. ri:in quarta Saphyrica grauata.

Item.c.viii.eiusdem lib.

„ Notandum quòd hîc semel accipiendus
„ est totus maior Anthos, nempe qui non ex
„ vna tantùm matrice verùm ex quatuor pro-
„ gnatus sit, id quod de tartoro dici potest.
Anthos maior. Tartarus, ex annotationibus aliis materia calculi, est maior Anthos consolidatius.

Item paulo post:

„ Eiusmodi est enim Cheiri quoque quæ
„ itidem etiam ex quatuor matricibus proue-
„ nit, quadrupliciáque in se mimísque iliastis
„ mysteria continet.

Lunaria. Iam de lunaria hîc nobis tractandum est, quæ herba est duplici specie, nisi contradicamus manis & minus non distinguere species ex brocardico iuris à dialectica petito. Nam alia dicitur maior, alia minor. Minorem attigit Mathiolus Dioscorides interpres qui priores tribus instrumentis rationis, autoritatis, experientiæ superauit. Argumento relationis maiorem lunariam indicauit vtriusque ego semina habui, seui,

colui, educaui. Maior est, bicubitalis, foliis vitis pampino simillimimis sed magis in cordis formam cuneatis & in superiori parte foliorum læuore quodam holoserica-to. Folium habet in folliculis orbiculatum lunæ plenæ spetie, argentei coloris splendorísque. Florem luteum. Minor est paulo plus quàm cubitalis, flore cæruleo. Donaueram ego herbariis lutetianis semina sed hyemis penultimæ rigor stirpes propè omnes absumpsit. De ea videtur sensisse Augurellus poëta Chrysopeïcus. Augurell⁹.

Quid qui conatur quæsitæ longius herbæ
Inualido aufugiens argentum sistere succo
Idque gelat durátque simul sed figere nulla
Arte potest ictu quo molli ducere poßit.

Sic philosophi chymici sibi vendicant lunariam, duce Raymundo Lullio cuius in scriptis est frequentissima Recipe, inquit, calcem cuiusuis corporis & ínfundè lunariam, &c. Raymũdus Lullius.

Magi sibi quoque illam asserunt & martagon appellant: ascribam tamen descriptionem illius quam in libello quodam vetustissimo manuscripto reperi, postquam addidero, mihi videri hæc vocabula (ex annotationibus Paracelsi in c.x. lib. iii.) spagyrica non posse intelligi nisi ab vsu & ex-

perimento. Nam Lullius qui lunariam tam libenter vſurpauit, explicari poteſt per poëtam Augurellum.

Augurellus

cuius miro velamine tectus
Ipſe liquor quo cuncta madent.

Addam obiter ex eodem Theophraſto de grad. Inter ea quæ ex terra calidæ naturæ, ad cerebrum, liquor vitrioli, liquor lunariæ. Deſcriptio autem lunariæ ænigmaticæ hæc eſt ex codice vetuſtiſsimo. Quidam philoſophorũ hanc diuinam ſcientiam herbis aliiſque vegetalibus necnon ſuccis corũ similitudinariè comprobauerũt, Raymund. dicit de arbore philoſophica quæ 7. ramos habet. Eſt quædam herba ſiue planta nomine lunaria ſiue boriſſa, cuius radix eſt terra metallina, ſtipes eius rubicundus quadrangularis, nigredine perfuſus folia eius ſimilia maioranæ, & ſunt triginta ſecundum ætatem lunæ incremento xv. In decremẽto xv. Flos eius citrinus poſt xv. dies odor eius vt odor muſci: In plenilunio fructus eius vt crocus excellentiſsimus in nouilunio vel in decremẽto ex eo acceptus & in eo impoſitus Mercurius vertitur in lunam perfectam. Si poſtea decoctus fuerit 6. vicibus vertitur in ſolem: cuius vna pars centum mutat in ſolem puriſsimum. Concludam: Paracelſum

Theophraſtus.

lusisse vocabulis fictitiis veterum more Spagirorum qui libenter rosam vsurpauerunt propter duplicẽ eius colorem album & rubrum sic eius loco in Th. nostro flos Cheiri ab Hermolao Barbaro 1 0 5 x 1 5 7 0 5 lapis rubeus & anthos vt flos albus rorismarini, vt omittam quanta sit in eorum libris roris etiam & maris mentio, alii supposuerunt plantam *hypoquistidos* propter eandem similitudinem duorum colorum. Dicitur etiam cõiunctim ιουανθος flos violæ.

An 3 1 5 0 5 quæ dicitur aliis rasilis ærugo

In Cap.
DE PODAGRA.

MEdicinam podagræ hîc esse duplicem constat ex confectionibus arcani corallini & confectionibus auri diuersis, quas exposuimus in Compendio Podagrã distinguimus à gutta quod hęc sit membrorũ articularium vt pedũ contractio gutta autem morbus ex humoris cuiusdam stilla interiore dolorem inferentis. Alchali interpretor sal factitiũ ex variis rebus (hîc ex causticis) de quo nos multa post Paracelsum in compendio ratio autem conficiẽdi sal per artem: quam nullus adhuc clarè expresit est calcinando rem quancun-

Alchali.

salis omniũ rerum confectio.

que,deinde calcinatam in liquore soluendo,demùm liquorem à re soluta exhalendo seu coagulando. Quæ facilè intelliguntur ab operariis chymicis. Sed notandum ex Hermolao, Alabastrum dici Democrito & sal omne & calcem viuam de ouorum putaminibus. Hanc ipsam encephaton etiam dici chymicis & marmor Thebanũ & Claudianum ouum autem illis non semper accipitur de ouis animalium sicut nec fel &c.

Ex lib. de podagra.

At si podagra sit incorporata cum morbo Gallico remedia hæc sunt Paracelsi ex libro Germanico quem vertendum mihi curaui. Recipe Mumiæ veræ lib. ſ. axungiæ vulpis lib. 1. fiat vnguentum per se. Hoc vnguento per biduum vngatur æger in omnibus membris. Recipe liquorem hermodactylorum, elebori foliorum ana lib. ſ. Aquilæ hematini grana vi. hoc manè sumat & rursus v. die: deinde vnctio prædicta continuetur. Hac ratione omnis fluxus atque materia vlcerum exibit per sua emũctoria caue autẽ ab Euphorbio, scãmonea, lapide lazuli & similibus, quæ expellũt ea quæ præstat in corpore retineri. Addã ex eo ipso arcanum, Recipe Aurũ, perlas seu margaritas, gemmas, corallia. Addam balsamũ. Recipe Castorei, lauendulæ, liliorum sæpi hircini &c.

In

In Cap. I.

DE PODAGRA.

AD curationẽ podagræ, tria requirũtur, 1 *Purgatio*, quæ fit arcani corallino vel quod eſt ex eſſentia auri: ea quina vel ſeptena fluxum elicit. Si ſuperſint tamen reliquiæ, vel æger infirmior ſit quàm vt ferre poſsit reiterationem tantam huius purgationis, quibus verbis videtur innuere huiuſmodi purgationem eſſe vehementem.

2 Aperitio, fiat in centro per Alcali ſpirituum: vnde, tumor exiſtet, in quo erumpit in abiectione. Aeſchparæ quicquid centro inſeruit. (lego, *inſenuit*)

Aeſchpara

„ *Aeſchpara*, videtur callus cauterii po-
„ tentialis ex c. iii. lib. 1. de grad. incicatri-
„ ſantibus, id eſt, facientibus in Aeſchparam
„ hoc eſt quæ corroſiuam carnem a brodũt.
„ At c. vi. ſcribit: Quicquid mordicus offen-
„ dit, in corroſione & in Aeſchparam con-
„ iicit ad putrefaciendum, tertium gradum
„ occupat, cuiuſmodi ſunt colchotar, arſeni-
„ cum, ſal ammoniacus, borax, auripigmen-
tum, cæteraque id genus alcali.

Alcali.

3 Conſolidatio (vbi deſiit fluxus) cataplaſmate Mumiæ: At ſi non indurauit, lego, *induruit*, poteſt Mumiâ ſola curari ſcilicet al-

caligata & liquore Mumiæ inungẽdo artus.

Alcaligatam, intelſigo Mumiam coniunctam cum alcali ſpirituum: inter quos adiungere licet Mercurium ſublimatum.

Mumia. *Mumia*, autem, eſt confectio ex humoribus cadaueris humani, mixtis cum liquore aromatum, quibus condîtur in ſepulchris Aegyptiorum: quæ rarò legitima reperitur apud nos, ſed adulterina tantùm vt rectè ratiocinatur Mathiolus in Dioſcoridem. Aliam Mumiam eliciebat Natalis Ramart medicus regius vi viaque ſcãmoneæ è corpore viuo ſanoque: alii aiunt fieri: ex corporibus humanis in ſabuloſis Arabiæ locis, arena obrutos ſoléque exiccatis.

Mathiolus

In Cap.

DE GVTTÆ.

PRimùm, vocabulum horizontis perſtringemus quod hîc eſt difficillimum, vt reliqua ſint legenti planiora. Horizonta hîc ipſe explicat eſſe Mercurium ſolis non autem aurum potabile ſeu poculentum. Mercurium appellat Ioan. Valentianus ſubtiliſsimam partem metallorum: alii dicunt eſſe primam eorum materiam, in quam poſsint reduci vt glacies in aquam. Ad hanc reductionem Saturni id eſt plum-

Horizon. Mercurius ſolis.

bi insudat vulgus hodiè chymicorũ, nemo hactenus experientia commonstrauit. Est enim cõtrà rationem artis eiusmodi, quùm prima materia secundum Gebrum sit argenti viui conuersio in formam certæ terræ, secundum Bernardum Treuisanum, sit conflata ex vtroque semine masculino & fœminino, id est cum sulphure, ideò congelata. Et in rosario minore Mercurius coagulatus est materia philosophorum &c. N. Flammelius verò (cuius monumenta artis extant lutetiæ quamplurima) descriptum quoque reliquit, nullam congelationem naturalem metalli reduci in argentum viuum labile fluénsque, impostores esse quotquot id asserere audeant. At vegetalia fatetur Lullius lib. iii. de 5. essentia reduci magno labore in argentum viuum quoddam. Augurellus dicit ab Euganeo schola conuerti in argentum verum: sine quo accepi ab iis qui hoc ipsum se factitare prædicant, nihil tale aggredi: adeò vt suspicio sit à putrefactione talis vegetalis potius quam metalli emanare. Est tamen (inquies) apud chymicos crebra huiusmodi (vt hîc quoque) mentio. Verum, sed de alia materia prima doctores eorum interpretãtur, quæ existat in forma velut germinis dissoluti non argenti

Contrà ex tractores Mercurii, Saturni.

Geber.

N. Flammelius.

Augurell.

viui currentis. De quo illud ſepulchrele dictum accipiendum ſit.

Ite peſſumi fures cum Voſtro Mercurio
Petaſato, caduceato.

Extractio. Fictio.

At pars iſtorum ſophorum fixionem illius Mercurii Saturni præ ſe fert, pars extractionem, nec ſymbola adhuc ſua contulerunt: ex quibus aliis montes aureos pol-

Plautus.

licentur: ipſi (Plautinis verbis) aridi reptant fame. In illum germinis ſenſum Græci chymiſtæ, appellant argentum ipſum viuum apoſpermatiſmum draconis: argentum vi-

Græcorum chymiſtarũ vocabula.

uum ex auro, diſcum ſolis, argentum viuum ex ſtanno, fel draconis (ne quis aliter fellis oleum in Gebri c. nouiſsimo de aquis & oleis intelligat. Argentum autem viuum iam ſpiſſatum gelúque aſtrictum gypſon vocant: Squammas etiam æris rudis in fornace ſponte deſiliẽtes, ſemen veneris. Mixtionem etiam hordei farinæ cum oui albumine, lutum vulcani. Ariſtoteles etiam ex Pythagoricis nominat lunam terram cœleſtem & cœlum terreſtre: Lucanus poëta Mercurium arbitrum vndæ. Hæc de horizonte: in quo vocabulo agnoſcis allegoriam ſuperiorem de oriente & aurora. Horizonta verò Paracelſus vult diſtingui ab auro poculento quòd alterum ſit altero magis concoctum

atque igne temperatum. Aurum enim poculentum Hermolaus suspicatur esse liquorem illum preciosum epitaphio descriptum dequo meminerunt propè omnes Arabum libri, nullus vnquam clarè explicauit. Explicant autem seu potius implicãt atque inuoluunt suo more chymiæ magistri ita vt hac ætate nemo hoc singulare munus artis ostẽtet. Marsilium itaque Ficinum miror Platonicorum mysteriorum interpretem quũ tam multa prædicet commoda aurei liquoris: cur eum in Antidoto epidemiæ describat tantùm ex opinione Gentilis non sua experientia nempe per hydrargiri, calcinationem, deinde in aqua buglossæ solutionem, his verbis: fieri fortasse potest vt aurũ ad formam reducatur liquidam aptam ad potandum: aliâ autem formâ parum vtile, „ quia digeri nequaquàm potest. At lib. ii. scilicet „ de vita longa. Optimum fore putant si absque aliena permixtione aurum potabile fiat: sin minus contusum & in folia redactum accipi volunt. Aurum fermè potabile habebis vt dicam: Collige flores buglossæ, melissæ, & quando luna leonem subit vel arietem vel sagittarium, aspicit Solem aut Iouem, coque cum candido sacharo aqua rosacea liquefacto. Cætera nos lib.

Aurum poculentum

Aurei liquoris descriptio.

Gentilis.
Marsilius Ficinus.

iii.cap.de auro disceptabimus: Nam ex philosophicis diis Platonis arbitror Ficinum amorem quidem nactum fuisse philosophum ratione viæ, sed non Pallada ratione termini.

In Cap. ii.
DE GVTTA.

AD species omnes Guttæ, requiritur cura generalis ad vim naturæ.

Gutta autem (quod ad quantitatem) non plus scrup. 1. in se continet, Apoplexia ad scrup. 1. nõ prorsus ascendit: ideò.

Confortatiua adornanda quæ naturam expellant (lego, materiam) scilicet arcana,
„ & ex sui natura vincãt. Idcircò lib. de grad.
„ dicit: ad guttam requiruntur gradus con-
Apoplexia. fortationis. Apoplexia est quùm gutta cannas in pulmone præfocat.

Ad contractiones ergò duplex est arcanum vitriolatum & Mercurius auri siue horizon (quem falsò aurum pocul̃etum appellant: dosis vitriolati grana iii. dosis horizontis gran. iiii. Cætera arcana extrinsecus adhibentur, basamum, aloë, myrobalani omnes &c. in nucha. De horisonte lib. 2. Chi-
Arcanum. rurgiæ maioris. Arcani vocabulum Para-

celſus habet familiare: quod illi ſignificat, ex lib.de grad.perfectum & omni parte cumulatum medicamen. Singula quæ ad totum morbum vnà cum omnibus eius ſpeciebus attinent nimirum hinc inde congerantur: quo facto omnes morbi ſpecies in vno illo compoſito comprehendantur. Et alibi: verumenimuerò in recepto componendo omnes virtutes in vnum conferas neceſſe eſt vt quotquot ſimplicia contra febres nata ſunt in vnum traducantur contrahantúrque, id tum demum contra febres arcanum eſt. De eſſentia verò arcani corallini, libro Chirurgiæ maioris.

In Cap. iii. de Lepra.

DE lepra iure potuit Paracelſus ſcribere, quam, eius Epitaphium teſtatur maxima artis gloria curauiſſe, exẽplo atque imitatione Arnaldi Villanouani in Henrico Gerona fratre Regis Aragonum. Qui non credet: ſimul cõfiteatur ſe medicinas Mercuriorum ne minima quidem ſuſpicione ſubodorari.

Species vi. lepræ ſtatuit, Arnaldus iiii. tantùm. Curantur per regenerationem eadem ratione hîc indicat Mercurium ſolis (de quo cap. præcedenti) eſſe regeneratiuũ.

Quod eſt oleum ad aquam hoc eſt lepra ad medecinam. id eſt ſicut non eluitur oleum ex panno per aquam : ita nec lepra per medicinam vulgarem & leuem.

Mundanda ab initio metalla leproſorum mediante tinctura vt duplex lepra ita duplex tinctura Rubea & alba. Ab initio, id eſt, fortè ab argento viuo ex verbis eidem ,, Paracelſo atttributis in dialogo Chryſorrhoa: oportet metalla ad initium reduci.

Dialogus Chryſorrhoas.

Tinctura rubra dicitur Solaris, alba, lunaris. Conficè ergò exactè mercurium lunæ & ſolis, id eſt, primam materiam. Etiam ſi Mercurius ad tingenda metalla non ſufficiat omninò, valet ad corporis ſanitatem. Non ſufficit autem, ad metalla donec fuerit in perfectam tincturam redactus. Sunt præterea alia arcana quæ lepram ex æquo tollunt. Hoc libenter exponam per c. vltimum lib. vltimi de grad. Qui ſalis, Mercurii, ſulphuris anatomiam in ſuum Ilech contulerit, arcanum habet eiuſmodi vt nullo præterea medicamine omninò opus habeat: ipſe in annotationibus ſuis interpretatur de compoſitò magno.

Arcanum magnum.

In

In cap. 4. de Epilepsia.

EX medicinæ remediis hîc requiruntur supranaturales essentiæ per præparationem vitrioli &c.
Item aliqua in narcoticis.
Item pæonia, & sanguis vnà cũ membris vel partibus corporis in quibus oritur morbus.
De pæonia historia est admirabilis apud Galenum, cuius radix suspensa collo, erigebat Epilepticũ, qua detracta, mox cadebat. Pæoniæ miraculum ex Galeno.

Ex chirurgia duplex ratio medendi petitur.

Prior ad præparandũ emunctorium caducum, sic:
Aperi craneum idoneis instrumentis, deinde aurea aut argentea canna suo loco impositam consolidam vitæ bonæ pristinę restitue. lego impositâ consolidatum.
Posterior: resolue membrum aut superiorem partem membri puto (lego, *vt puta*) ligamenta, arterias in circuitu idque corrosiuo narcotico vsque ad ossa deinde rursus consolida. Corrosiuum hoc quidam iudicant fieri insensibiliter oleo vitrioli chymico more educto.

Iam vt redeamus ad rationem physicam

Recipe oleum vitrioli correctum & aurificatum, vel per phlegma forma circulari temperatum, vel per (lego *non per*) ſed Recipe oleum rubrum ſeu viride quod (lego, *ſub quo*) Colchotar deliteſcit: vtrumque liberat morbo.

Etiam inuncta pars memorialis &, lego, ex, balſamo quod eſt de hederibus (lego, *hederis*) & fiat poſt paroxiſmum.

Præterea inunctum occiput balſamo Eleniis (lego, de Eleniis) in vehemementiſsimo paroxiſmo, Helenium herba eſt nota. Item arcanum ſanguinis & quorundam membrorum.

Sanguis humanus diſtillatus ſcilicet adu-leſcentis ſani dicitur in libris medicinæ cabalyſticis hycohy. D. Thomas in lib. de eſſentiis eſſentiarum, qui hodiè non facilè reperitur.

De hycohy ſeu ſanguine humano.

D. Thomas de eſſentiis.

Recipe, inquit, ſanguinem humanum putrefac in fimo, diſtilla aquam albam vt lac, auge ignem ſtillabit oleum. Feres vt albæ fiant inſtar niuis, rectifica, lego, *reuerbera*, deinde eis redde aquam & oleum. Fiet lapis clarus rubeo miræ virtutis aduerſus fluxum ſanguinis & alios etiam morbos. Eius itidem laudes prædicauit Magneſius Magnenſis lib. de conſeruanda ſanitate. Pa-

Paracelſus lib. maior. chirurgiæ.

racelſus vero lib. chirurgica. Ita præparat cruor ſtatim in vitreo vaſe coagulari debet ſupra feruidam aquam, deinde calcinari quo id pacto optimè fieri poteſt & cũ propria vnda extrahi ac volatilis fieri vt nihil aliud ſit in eo quod aſcendat huic liquori adde dimidiam partem liquoris duræ glaciei, & adminiſtra per ſyringam.

Nota tandem lector ex opuſculo illius germanico: viſcum quercinum ſingulare remedium eſſe in morbo caduco: vnde quidam exiſtimarunt Druydas vt priſcos ſapientes Gallorum adeò diligentes olim fuiſſe in eius collectione. Viſcus quercinus. Druydes.

Pœoniæ autem experimentum deficit in noſtra regione, fortè non ſatis calida vt vis odoris iuuet.

In cap. V. de Febribus.

REquiruntur tria.

1 Purgatio per diaceltateſſon vt pellatur omnis febris in materia peccante: ſi adhuc dilatatur morbus & per membra ſpargitur.

2 Fit cura ſpecifica per oppopyron laudaui, lego *laudani*, ad pellendum febram vnà cum dilatatione.

3 Minutio cauſalis ſiue ſaluatellæ ſiue

cephalicæ, siue ea quæ per spinā dorsi mate-
riam peccantem in sanguine educit idque,
lego *atque*, intra cutem & carnem, id est, hu-
mores exudantes à venis ad carnem &c.
Ad dolum autem obseruandum quid dila-
tatum sit & quid non, id est, quantum.

De iis quæ conducunt ad arcanum fe-
brium idem latius lib. vlt. c. ii. de grad.

De laudano tantùm hic dicam librum
fuisse conscriptum ab inuidis aduersus Pa-
racelsum cui titulum indiderunt laudanum
sanctum: in quo nouam illius in medendi
arte methodum criminabantur, soli auto-
ritatis veterum fundamento innixi, quæ ip-
Laudanum sanctum. se calumnias facilè elusit. Laudanum autem
erat inter præcipua Paracelsi arcana.

Adiiciā verò hîc descriptionē laudani, me-
morati à Paracelso tot tantisque locis, quo
vsum dicit Adamus à Bodenstein in mor-
bis deploratis.

compositio Laudani falsa. Recipe orizei foliati vnc.
Margaritarum non perforatarum. vnc. ſ.
Florū antimonii, Asphalti, singulorū drag.
croci orientalis drag. iii.
Myrrhæ Romanæ, aloës succotrini ante ad
pondus omnium: reduc ad formam.
Dosis à granis iiii. vel vii. ad x. vsque.

Est & aliud laudanum contra febres præstantißimum, quod recipit.

ANtimonii præparati lib.
Sacchari candidi lib. medicinalem fiat paluis subtilis, destilletur in arena aut balneo iuxtà artem.
Huius olei Recipe vnc.ii.
Ambræ. vnc. ſ.
Croci selectisſimi drag.vi.
Reducantur succesſiuè in massam, fiant pillulæ paruæ, dentur tres cum conserua boraginis ante accesſionem febris, inducaturque sudor si fieri potest.

Quis nisi cœcus non intuetur has compositiones haud esse legitimas Paracelsi, sed ab Adamo aut alio suppositítias? Vbi, orizei pro obrisi, myrrhæ Romanæ, quis vnquam Romanam myrrham aliis prætulit? quid est Antimonium præparatum, non adiecto præparationis modo: quùm tot tantósque ex Paracelso vobis deduxerimus? quorsum mentio libræ medicinalis? quis vnquam iuxtà artem pares existimauit distillationes arenæ (quæ cineribus etiam fortior est) balneo? Hæc sunt cõmentitia Adami aut alterius documenta, libro isti falso de vita lon-

Ladauum ga, adſcripta. Ladaui autem ſeu lodaui meminerunt frequenter Plinius & Cor. Celſus.

In cap. vi. de apoſtematibus.

NIhil reperio à me annotandum, qui ea mẽte ſim ingreſſus in hanc commentationem vt tantum tenebras diſcuterem, quæ à cabala ſpagyrorum vel in-Magorum infunderentur.

In cap. vii. de Hydropiſi.

SPecifica purgationis.

Selice principio eſſentiam ex Alandahal vnà cum compoſito, de Alandahal idem in annotationibus ſuis de trociſcis Alandahal, deinde confunde cum aquila

Alandahal præcipitata, aquila eſt Spagyris ſal ammoniacus, qui eſt ſpiritus volatilis.

Aquila. Adminiſtra etiam indies eſſentiam tartari victrioli, lego *vitrioli*, & diacube dum abeat origo morbi.

Specifica tumoris.

Sub hæc adorna cataplaſma ex rebis

Rebis. columbarum, in aceto roſaceo, donec videas conſumptum morbum.

Rebis vel eſt excrementum columbarum,

cuius etiam vſus eſt in medicina & pſylotro pylorum vel Rebis ſpagyrorum de quo verſus.

Eſt rebis in dictis notiſsima norma figuris.

De quo quidam Virgilium exponunt in ramo aureo.

Geminæ tum fortè columbæ.

Idem Paracelſus lib. 1. de grad. c. iiii. Quod ex terra eſt vt homines in primo, vt rebis.

Hodiè quidam affirmant ex aqua ſtillatitia herbæ Peti ab inſula florida delatæ hydropiſim mirificé curari. Poſthæc ſummum ſpecificum ſpiritus vitæ ex auro extractus, in quo eſt energia víſque naturæ. Vis naturæ, quod vulgo dicitur reſtauratiuum & confortatiuum, poſtea in lib. iiii. amplius. Idem Paracelſus lib. de grad. 1. c. iii. dicit ad hydropiſim conquiri gradus exiccationis.

Herba peti

Spiritus. auri.

In cap. viii. de Puſtulis.

IN ſpeciebus morbi gallici quatuor obſeruanda.

1 Purgatio.

2. Ceniotemia ad pellendam cauſam morbi cum tota materia peccante, in quo cautio eſſe magna debet in doſi. Phleboto-

mia quidam legere hîc malunt, qua tollitur caussa morbi, id est, humor qui in membro mandante cum tota materia, quæ est in membro patiente. Pustulas & dolorem iuncturarum inunge oleo ex realgare.

Realgar. Pantheus.

Realgar est species auripigmenti rubei fœtidissimi & potẽtissimi secundum Pantheũ in voarchadumia, de quo infra lib. iii. c. de auro, omne realgar moritur in elixire auri, quod paulò ante appellat etiam corrosiuum. Arnaldus tamen lib. de venenis collocat inter species vitrioli. Santes Ardoynus dicit esse Arsenicum mixtum cum sulphure, sed nullo autore.

Arnaldus.

In cap. 10. de Vulneribus.

NOta grauem hunc philosophum nõ abhorruisse à characteribus qui sũt in scriptis pẽdulis, nec à benedictionibus quæ verbis constant ore prolatis: vt est vulgata anilis formula pro erectione pectoris & Catonis barbara verba ignorabilia pro luxatis &c. in lib. tamen chirurgiæ, constellationes, lapides & verba comprobat, reiicit quasdam coniurationes & ceremonias figurarum.

Cato de re rustica.

In

In cap. x. de vulneribus.

DE magoreo igitur characteristica, vulnerum curadorum ratione quia Archidoxa nõ extãt in quibus eã tractauit, paucis ex scriptis veterũ differemus. Characteristica.

Approbata sunt hæc à Marcello Empirico Dioscoride nouo, Tralliano, Catone, constantino in Geoponicis. Celsi emendator addit Plinium, falsò, hostem perpetuum omnis magicæ vanitatis: facetissima ratio Q. Sereni Samonici aduersus hemitriteum *Abracadabra* depicto, desinente in conum vsque ad extremam literam, sicque collo appenso. Alchindus & Porphirius figuras & characteres probant. Ad fluxum sanguinis sistendum (de quo hìc Paracelsus) Homerus carmen ab Autolyci filio vlissi saucio adhibuit: Alii hæc verba exprimunt, *Chunrat, cara, sarite, confirma, consana, imabolite.* Homerus ad sanguinem sistendum.

Constantinus ille etiam in piscium captura, *Iao Sabaoth.* In piscium captura.

Contrà canis rabidi morsum, pani inscribitur *Irioni, Rhiriori: essera, Rhuder, fere,* inde voratur. Vel pomi particulæ: *Hax, pax, max, Deus, adimax.* Cõtra morsum canis rabidi.

Cõtrà Strumas credebat antiquitas verbascũ cum sua radice tusum, vino aspersum fo- Cõtra strumas.

Faceta curatio strumarum.

lioque inuolutũ & in cinere calefactũ, strumísque impositum, eas abigere: si hoc fecisset virgo ieiuna ieiuno: & manu supina tangens dixisset: Negat Apollo pestem posse crescere quam nuda virgo restringat: atque ter hìc despuendum putabat. Ad Epilepsiam de qua suprà, versus

Gaspar fert myrrham, thus Melchior, Balthasar aurum.

Ad furtum inueniẽdũ.

Ad furtum inueniendum præfatis precibus *Dies, nues, reschet, benedoefet, douuina, euitemaus*: deinde suspectorum nominibus ad cribri volutationem pronuntiatis.

Contra dolorem dentium.

Contrà dentium dolorem voces perbellæ: *Galbes, galbat, galdes, galda*, ridiculúmque hoc scriptum appenditur: Strigiles falcesque dentatæ dentium dolorem persanate. Nota est Catonis cantio ad membra luxata: *danata, daries* &c. Mirum etiam quod rostro pulli imponunt *Gibel, Got, gabet*: inde stylo præacuto huic caput rectà in medio pertundunt pullúsque exilit, ac viuit maximè in æstate. Restat quod Vvierus in Paracelsi contumeliam scripsit: Domum à lemuribus turbatam illius asseclas liberare

Contrà Vvierum. de Paracelsi discipulis.

„ suspensis in 4 angulis membranis virgineis
„ verba sacra continentibus: Deinde addit in
„ medicorum ludibrium. Si eodem modo

ſuæ artis ſtatuunt principia quo hanc commenti ſunt curationem, non eſt quod veterem medicinam euerſum iri metuamus. Nunc conſideremus quæ dicuntur à Chaldæis plus poſſe characteres & figuras, quam poſsit quæcunque qualitas materialis. Sed quod attinet ad voces illas ignorabiles carminum ſuperiorum. Io. Picus videtur prauiſsimè ſentire, non ſignificatiuas voces plus poſſe in magia, quam ſignificatiuas: quia quælibet vox virtutem habeat in magia inquantum Dei voce formatur. Nec vllas valere, niſi ſint hebraicæ vel inde proximè deriuatæ. Ratio enim eſt certiſsima quæ nihil ſignificent, nullius eſſe momenti aut ponderis, ſed barbara quidem verba fatebor non eſſe nobis immutanda. Ideò Tritemius iubet in Steganographia poſt iuſiurandum à diſcipulo exactum, magiſtrum illi coniurationum formulas explicare, quæ videntur verbis omninò barbaris vel potius nihil ſignificantibus eſſe conceptæ.

De verbis ignorabilibus.

Cōtrà Io. Picum.

De vera magia carminibus & characteribus aduerſus Vvieri aliorúmque calumnias.

NEgas hæc characteriſtica Vviere, Tunc es (ô miſer) cum tantis Priſcis viris vlla

ex parte comparandus, vt tantùm hîc nouissimos philosophos nominem Appionem Grammaticum, Iulianum Cæsarem, Artephium, Rogerium Bachonem, Petrum Apo nensem conciliatorem Albertũ Magnum, Arnaldum Villanouanum, Anselmum Parmensem, Petrum Abanensem, Picatricem Hispanum, Cicchum Asculum Florentinũ: quorum nullus est qui non te fama doctrináque longè antecellat. Enimuerò te diligo Vviere tanquam medicum probum, te colo tanquam Christianum virum à Magia infami abhorrentem, te prædico tanquam diligentem omnis antiquitatis exceptorem vel spicilegum: nulla ego, Deus opt. max. mihi nõ testis (vt loquuntur sed iudex esto) inuidia aduersum te, nulla calumnia ducor, imò tuum laborem, tuam lucubrationem exosculor, quemadmodum te præsentem libenter amplecterer. Suspicor te calumniæ metu, virum meo iudicio eruditum nec inertem nec insulsum contra omnem antiquitatem bellum perfectò temerarium suscepisse. Sic Marsilius Ficinus sacerdos & medicus, multa scripsit mystica infructuosè: in quibus postea tam in religione quam medicina suspendit assertionem. Ego verò (viri boni) vos excuso, quin potius seculi mise-

riam imperiti defleò cum Catullo.

O seclum insipiens & infacetum.

At si in Theologicis D. Augustinũ maximum antiquitatis cultorem criminaris: Si in medicina Galenum cum tot prestantibus viris, quo te tandem autore fulcies: si à testimonio, ex dialectica, ducendus erit syllogismis, non tibi tanti viri præferentur, quos longo sequeris interuallo? Resipisce tandem bone vir, & iudiciũ in iis mysteriis mecum adhibe: Damnemus vnà quæcunque erunt à vera sanctaque Dei religione aliena, Ariolos Augures cum Mose: ne respuamus quæ à sanctis angelis, quæ ab obseruationibus diuinorum nominũ (de quibus tam præclara Dionysius) quæ ab vsu certo depromuntur. Pudet me H. Cardanum testem producere, quo quibusdam in rebus fautore vteris, qui Catonianas cantiones laudat, qui Artephist, qui Io. Tritemium stolidè damnat. Te ego illo meliorem te prudentiorem iudico: quo tè tandem transuersum rapit hæc in artes abstrusas hactenus tibi incompertas opinio, vt eam tibi necesse sit aduersus sapientissimósque quosque hominum stolidissimorum & ineptissimorum testimoniis fulcire? Historias etiã vetustate confirmatas damnas, nouásque

Catullus.

Moses.

Dionysius.

Olaus. tuæ ſententiæ ſuffragantur, probas, Olai aliorúmque ſcriptorum barbarorum. Nolo perſequi ſingula, verborum copia & inanitate non delector, res ipſas perſcrutor & totus in his ſum. Nunc laudas Agrippam tuũ, nunc alterius verbis perſuaſus, dicis eum libros ſuos nugamentis inſperſiſſe. Quæ inconſtantia hæc, quæ vacillatio eſt? Oportet ex vetere prouerbio mendacem memorem eſſe. Tuum ſi pro tribunali ſtares, teſtimonium ſibi non conſtat, quam ergo fidem ſperas dictis tuis à lectore prudenti extorquere? Si eximii Theologi, ſi excellentes medici contrà te faciunt: non metuis ſapientum iudicium?

Virgilium. Ne Lactantium, ne Aulum Gellium de Tarquinio, ne antiquitatem Romanam, ex Cicerone in maximis quibuſque rebus libros Sibyllinos conſulentem contra te proferam. Clemens Romanus Fa. 73. 6. citat nouem carmina Sibyllarũ de reſurrectione lib. 5. cap. 8. Clemens Alexandrinus mentionem facit Sibyllarũ Fa. 13. 20. 24. 27. 29. Pauſanias aliique complures, cum ingenti veneratione. Sibyllas tamen damnat Vvierus ab omnibus approbatas: adeò in conceptam ſemel ingenii ruditate opinionẽ præceps labitur, vt Andabatarum more in

De Sibyllis

prælium aduersus omnes Magiæ sacræ aut naturalis doctores, velut oculis clausis feratur. Age tu socie Vvieri Cardane circa verbum Sibyllinum, qui v. reiicis geminatum, constituis numerum 5.mixtorum, in 4. syllabis si quatuor desint vocales? 3. ergo vocales cum 3.mutis facerent 3. syllabas quæ 2. tantum literis singulæ. Reliqua scilicet, octaua nonne constabit necessariò 6. literis ad 9. numerum perficiendum? Si tribus, quid prohibet in iis v.geminari. Si non negabis in diuino vocabulo, reprehendes omitti in numeratione. Danda tamen est huiusmodi mysteriis venia, nisi tu melius adferre posſis. Parergon de verbo Sibyllino.

Hic adiiciam tantùm meam de duobus vocabulis σωτηρ θεος Io. Aurati opinionem: à quo, licet amicisſimo viro liceat in hoc veluti diuinationis lusu paululum dissentire. Duo enim profert nomina non vnum & illa Iesum significantia, cuius nomen posteà à Sibylla expressum est, ideò nõ hîc, nec bis. Deinde numerus quinarius deest: quem vult ingeniosè quidem, mysterium crucis adumbrare, quod tamen luculẽter posteà in Acrostichide artis potius quam notatum est à Sibylla & Ethnicis suspectum furoris. Versus pentameter inerat: additæ sunt syllabæ in Io. Auratus

ſupplementum hexametri, ab ignaro furoris, illius vatum in diuerſa prolabentis: quem Caſtellio religioſè obſeruauit. Differt ergò Sibylla à Magis & Paracelſo noſtro, in hoc vocabulo 4. literarum, in nouem literis hîc deſcriptis: quoniam ad varios fines varia tendunt diuina nomina, alia ad ſcientias, alia ad miracula.

Qui iſta negant lector cum Vviero vel horrèt, demerſæ in cœno eorum mentes nihil ſublimè ſuſpiciunt. Negabunt regis Gallorum prærogatiuam in ſtrumis manus ſolo contactu curandis, eodem miraculo quo Veſpaſianus Imperator ſputo viſum reſtituit, calcis ſuæ contactu crus ſanauit autore, & Tac. Romano & Ioſepho Iudæo.

Qui tamen fidem phyſicis ligaturis, de quibus Coſtaben luce & Theodorus Priſcinus, qui periaptis & amuletis non ſubtrahit vt medicus non debuit abhorrere ab opinione Alexandri Traliani lib. 10. cap. 1. lib. 9. cap. 4. lib. 11. in fine lib. 12. cap. 9. In Herculis erecti leonem ſuffocantis & in lapide medico inſculpti imagine annulo aureo incluſa geſtanda cholicis, atque in calculoſis, podagris & febriẽtibus quibus alligationũ, characterum & carminis vſu conſuluit.

Galenus. Multòminus à Galeno ſuo, qui ab iis quæ

euidenter

euidenter apparent persuasus temporis processu, vim iis inesse sensit (in tractatu de Homerica medicatione) quam anteà negauerat. Tune Vviere tantis viris maior aut doctior? Aetius hærentes in gula & tonsillis spinas & ossicula excãtauit. Telũ carmine (ex Beniuenio) à thorace extractum. Marcellus inculcat carmina: his quoque vsus est Octauianus in Euporistis. Gordonius & plerique alii primarii medici ad sanguinis profluuia ad comitiales accessiones, adpartus difficultatẽ ad febres intermittentes & erraticas ad lũbricos vulnera fistulas luxationes, hernia carmina habuere familiaria.

Vegetium etiam reprehendit ab aliis (inquit) malè persuasum, qui suffimentum animantium morbis prohibendis vtile præscribit, eoque vti etiam licere censet ad fascinum tollendum, dæmones fugandos, grandines inhibendas. Vegetius.

Certè Raby Moses Aegyptius lib. perplexorum ridet eos qui soli figuræ, soli scripturæ, solis lineamentis, solis denique vocibus aëre fracto natis, tantam miraculorũ vim atque potestatem tribuant. Nota tu lector cum Rog. Bachone non solis hisce remediis fidendum sed opem à Deo vel à natura rerum ab eo conditarum magistra im- Raby Moses.

plorandam.

Eadem opera D. Augustinum arguit vanitatis, Franciscum Picum, & suum (vt ait) herum & præceptorem venerandum Cor. Agrippam, omnes denique omnium gentium ac seculorum historias. In quibus etiã Sabellicus Satyrum Syllæ ex Nymphæo insula ostensum scribit, quem religionis ergô missum fecerit suísque sedibus reddiderit. Satyros Galli dusios vocabant, eos etiam Pausanias probat ex historia. Nec vlla est ratio argumentandi in semen horum dæmonum vel semideorum quum corpus habeant quod seminis est capax.

Sabellicus Satyrus.

Pausanias.

Angelorum enim alii in sua conditione permanserunt, alii eam violauerunt & corpus assumpserunt. Ideò Georgius Pictorius de materiis sublunaribus dicit ab iis lamias iniri & parere: Iosephus, Lactantius, Tertullianus, Athenagoras philosophus Christianus Iustinus: Philosophi verò Pythagoras, Plato in Cratylo Xenocrates, Chrysippus, Plutarchus *Nephitim*, id est, filios Dei copulatos cum filiabus hominum gygantes peperisse. Quod ego tantorum virorum autoritatẽ secutus de eudæmonibus intelligo.

Iam verò addam ex cabalisticis Chaldæis: Deus audita oratione Adam statim

dedit ei 7. ſemyphoras quos inuenit Salomon in archa teſtamenti quorum prius vocatur(ſecundũ prophetas)ſemyph.yana cum quarto eum formauit ad auxilium in neceſſitate. Cum ſecundo ſemyph. quod *Yoſeraye* poterat loqui cum angelis & illi literas attulerunt. Cum tertio poterat loqui cũ dæmonibus & mortuis & ab eis conſilium inquirebat cui ſufficienter reſpondebant & eſt Adonai. Cum quarto, id eſt, cum vii. nominibus ſcilicet languinem &c. animalia & ſpiritus alligabat, ſoluebat. Cum quinto, id eſt, *hyaba* &c. ſemina ligabat & arbores. Cum 6. cuius nomina ſunt *ataminati, lataglatos* &c. elementa & venti eius complacebant voluntati cum ſeptimo, id eſt, cum lxxii. nominibus creatoris quicquid voluit facere ſuprà elementa fecit. lxxii. verò nomina ſunt iſta &c. quæ peti poſſunt ex libris Razielis & Cor. Agrippæ.

Alias Schẽhãphoras.

Ecce quodlibet nomen tribus literis conſtat duntaxat. Item ſunt xii. nomina nec plura nec pauciora, Itẽ ſunt ſex vices xii. ſolum & ſic ſeptuaginta duo exiſtunt.

Colliguntur autem ex tribus verſic. Exo. cap. xiiii. quorum quilibet in textu hebraico conſtat lxxii. literis vnde 3. illi conſtant cccxvi. literis.

1 Tollensque se angelus.

2 Et erat nubes.

3 Cumque extendisset Moses manum.

P. Pomponatius de incantamẽtis.

Quæ omnia mihi bellum Contrà Pomponatium decernunt, cuncta opera magica necnon diuina miracula ad naturales causas referentem.

Nam argumenta eius Aristotelica si vera essent exinanirent seu euacuarent fidem non vult enim dæmones medios inter Deũ & homines (vnde ergo Gab. nunciatio vel legatio) & aliorum complurium angelorum ad mortales legatorum tam in veteri quam nouo testamento ? Sic euacuat fidem Christi dicens omnia facta fuisse à Magis quibusdam excepta eclipsi passionis. Sunt autem falsa non solùm autoritate tanta sacrorum librorum sed etiam quotidiano vel magorum vel sapientum experimento. Vnde nullo modo ille satisfecit amici quæstionibus.

Questiones medicinæ.

Quæ sunt huiusmodi: quũ duorum puerorum curam suscepisset quorum alter morbo veluti Erysipilate laborabat alter verò in ignẽ inciderat, quendã superuenisse qui hos pueros solis verbis & carminibus liberauerit, additque alium fuisse, cui ferrum infixum erat quod nulla medici arte euelli va-

luit, ab eodem tamẽ eadémq; ratione euulſum:adiungit 4. miraculum tamiſium ab eodem ſolis verbis motum quũque precantator iſte dixiſſet: Quem quæritis? pueros teneros in vaſe vitreo inſpexiſſe varias perſonas.

Quam vanæ quam friuolæ ſunt plerúmque illius peripatetici rationes. Si dæmon (inquit) mouet corpus ab oriente in occidentem, dæmon ſimul erit cũ tali corpore moto. An qui iacit telum non mouet? an ſemper eſt & eodem in loco cum telo. O lepidum caput.

De eclipſi vtraque ſub Chriſti mortem: nihil poteſt propugnationis ex naturæ penetralibus eruere. Sol & Luna per ſummam vim ſtatu omnino mirabili vnà cum cœlo, vt eſſent prorſus immobiles, ipſius imperio paruerunt atque ad diei totius menſuram in eiſdem ſignis omnia conſiſterunt. Simile de Ioſue. Quid de ſolis defectu tẽpore crucis? Eramus tunc ambo apud heliopolim, amboque ſimul incidentẽ mirabiliter Soli, Lunæ globum notabamus:non enim eiuſce coniunctionis tunc aderat tempus, ipſamque rurſus hora nona ad veſperam ad Solis diametrum ſupernaturæ vires reſtitutam. In memoriã illius reuoca & aliud quiddam.

Dionyſius Areopagita.

Nempe enim vt ipse non ignoras, eam Lunæ incidentiam ab oriente cœpisse & vsque ad solaris corporis finem peruenisse, ac tum demum resiliisse notauimus. Neque vero eadem ex parte (vt assolet) & incidentia illa & repugnātia facta est sed ex aduerso diametri.

Apollophanes sophista affirmat se vidisse & Ia. Faber Phlegonem gentilem & Aphricanum hoc in suis historiis commemorasse.

Ad regimen mūdi à septem planetis: quamuis Hebræi dicant diluuium sub Regimine Martis. Beda & Isidorus sub Gabriele maiori ratione statuunt, multiplicatione quam exprimere Tritemius ait non ex se presentis temporis tamen aliud videtur sensisse Idem in præfatione lib. 3. Steganographiæ, audacter veterum Chaldæorum opinionem secutus, quam forte ad Imp. Maximilianum dissimulabat. Sed secreta non sunt amplius detegenda vt omittam mortem socraticam ob Dei reuelationē, exilium Pythagoricum, secessum Aristotelicum.

Intelligencia Lunæ.

Nam nihil de iis quæ supra nos, ad nos, id est philosophos naturales.

Si quid certò definitum demonstrabitur sequemur: si in reliquis maior nostrâ probabilitas se offeret non reluctabimur.

Qui melius aut magis ſapiet, ſcripto doceat Reges & religiones ſicut cætera generalia & corruptibilia habere ſuum principiũ incrementum ſtatum & finem cum ſuis miraculis & autoritate ſignorum.

Conuerſio in lupos Archadum tranſmiſſo ſtagno ex Plin. Veram tranſmutationem dicit. Pomponatius vt Paracelſus lib. 1. ſuprà.

Plin. ca. xx. lib. x.
Paracelſus de tranſmutatione luporum ſupra lib. 10.

Magnus philoſophus Pompo. ſed parum Chriſtianus, qui filios Dei nuncupans omnes legiſlatores, priuilegium communicat Chriſti, qui affigens angelos orbibus cœli negare videtur eorum officium & legationum à Deo ad homines, ad virginem deiparam &c.

Miracula non iudicat contra naturæ ordinem ſed quia rara & inſueta & in longiſsimis periodis Ethic.

Eius autem præcipua ſunt placita prœmio metaph. quæ occultiſsima ſunt ſapientum ſeu magorum. Magus lingua Perſica ſapiens interpretatur. Sciẽtiæ fiunt per additamẽta 2. Metaph. & in fine 2.

Sittæ auiculæ Ariſtot. rem maleficam attribuit c. ii. lib. 9. Notatur Picus Cinereus apud Geſnerum. de auibus.

Ariſt. famoſum non ex toto perit.

Nec immundi nec boni ſpiritus præter eos quimouent corp. cœleſtia à peripateticis ſunt admiſsi.

Ex Platon.

Plato diuino numini tanquã preſtantiori naturæ neceſsitatem obtemperare dicebat omnes philoſophiæ calumnias & abſtulit & auditoribus ſuis omnia quaſi arcana naturæ patefecit, id eſt aliud ſcripſit, aliud intellexit & diſcipulis explicauit.

Ex Plato. ad Dionyſ.

Maxima cuſtodia ſecretorum) nihil ſcribere ſed addiſcere.

Non eſt Platonis opus præſcriptum aliquod, neque erit.

Ex Ariſt. de bona fortuna.

Primum motiuum voluntatis Deum ponit Rationis autem principium non rationem ſed aliquid melius.

Voluntas à Deo mouetur immediate & ab intelligentiis (Negat hoc Mallei autor de intelligentiis.

Hæc verò eſt ſententia vera. Deum agere in voluntatem humanam, Angelos in intellectum quem illuminant, corpus cœleſte in corpus. Hæc eſt lex diuinitatis immutabiliter ſtabilita vt ima à ſummis per media perficiãtur. Vult autẽ Mallei autor moueri corpora à dæmonibus, quod negat Cardanus. Pomponatius dicit non poſſe eſſe nouitatem in effectu abſque nouitate in cauſa, id eſt,

Dionyſius Areopagita.

eſt, quum talis motus non dependeat à corp. cœleſti per poſitionem pro cuius mutatione reddatur cauſa nouitatis motus, oportet ipſum mutari.

Natura agit directa à deo & intelligẽtiis, omnia hæc humana regulantibus.

Si anima non prius eſſet in ſe quam in corpore non eſſet naturaliter ſine corpore.

Eclipſim Chriſti A Deo ſolo fieri potuiſſe, quia per naturam ſecundum Ariſto. cœlum nõ poteſt quieſcere neque intelligentia intendere vel remittere motum ſuum. Fatetur Pomp.

Deus eſt actus puriſsimus.

Deus non poteſt agere præter ordinem naturæ communem. Ariſtoteles

Intelligentiæ non ſunt mutabiles & nihil de nouo intelligunt.

Dæmones in tempore imperceptibili mouentur de oriente in occidentẽ non motu phyſico qui tantum conuenit corporibus: quod facit ad Steganographiam & longè diſsitos ſenſus in Paracelſi lib. 1. ſuprà. Parac. li. 1.

Additio ex aliis Theoph. Paracelſi libris De Inſania ſeu phreneſi.

INcidit in manus meas libellus Paracelſi Germanicus de inſania qui mihi in lin-

guam latinam versus est: ne quid huic libro de morborum curatione desit, tam medica quem chirurgica, cum etiam paucis complectar. Speculationes in capite collectæ, (myrmidones dicuntur) sibi contrariæ: ex quibusdam pugna, ex quibusdam nascitur saltatio.

Quia rationis amissio in eis maior est, quàm dolor, dolorem suum non sentiunt.

Vlcus quidem non reddit hominem insanum aut furiosum, sed proficiscitur ex eadem causa ex qua rabies.

Species Maniæ profluunt ex elemento ignis. Ebullitio aquæ est ipsa insania per ignem: sic ergò tollẽdus est ignis vt cesset ebullitio.

Causa potius tribuenda est cœlesti influxui quàm humori melancholico.

Lupi grana, creant hunc morbum & Setanum, Rustallum, H rbel.

Sicut enim vinum priuat ratione, sic & hæc esculenta afficiunt hoc morbo, quæ sunt quamplurima, sed silẽtio prætereunda. Cerebrum non potest ferre quod est à sua vi naturaque alienum, per quandam ponticitatem specialem, vt est in vino cicuta, zinziber, sed non piper.

DE COLICA.

Causæ colicæ in homine sunt venti vt in maiore mundo.

Genera 4. terminum ventis 4. respondentia.
- Colica Euro, calida ſicca.
- Torſio monoculi zephyro, humida frigida.
- Torſio vmbilici, Auſtro humida calida.
- Paſsio dorſi Boreæ, frigida ſicca.

Cura eſt à ——
- Segterna.
- Sibeta.
- Rein ſal.
- Opio.

Prima ſcilicet. ——
- In loco vbi eſt, vt Sibeta.
- In concauitate contraria vt Opium.

Secunda ſcilicet. ——
- Exiccare corpus humidum nimium.
- Humectare corpus ſiccum nimium.

Excrementa.
Salia.

Tertia scilicet. — Et ea quæ sunt.

Abrasa
Vel resoluta.

Quarta contractionis cura.

Scholiorum in Lib. ii.

FINIS.

LEONIS SVAVII I.G.P.

IN PH. TH. PARACELSI lib. iii. de vita longa Scholia.

In cap. iii. de Auro.

Vrum esse materiam elementi terrestris præstantissimam, nullus ignorat: (nisi fortè gemmas excipis) de quo scitè poëta maximus.

Quid non mortalia pectora cogis Virgilius.
Auri sacra fames?

Et Ouidius. Ouidius.

Ferróque nocentius aurum.

Ab eo tamen ætas aurea cognominata est, sub qua, omnis erat in orbe fœlicitas: vsus itaque illius, illud commendat, abusus de quo Aristophanes in Pluto in detestationē adducit. Campus est in eius tractatione immensus spatiandi, si titulus scholiorum pateretur. Sed hîc de auro non agimus, nisi in vsum medicinæ, de qua paulopost antiquorum philosophorum opiniones audietis: magnâ nostri seculi verecundia, in quo tantus thesaurus contemnitur à medicis, sicut & lapides pretiosi, sicut Astronomiæ auxilium: licet Hippocrates & Galenus Aristoph.

quandoque medicinam abſque afflatu cœleſti inanem & noxiam fateantur, multíque ita experti ſint. Negligunt in ſuis medicamentis noſtri hodie gemmas, vt Saphirum in oculorum collyriis ſecundum Dioſcoridem vt Smaragdum, Hyacinthum, Topaziũ in attractione veneni &c. Miror tamen Marſilium Ficinum qui hæc ambo valdè approbauit, exiſtimare metallum ſuperius lapillo, ſiue pulchritudinem ſpectet ſplendoris & perſpicuitatis, ſiue pretii magnitudinem, quùm ex Plinio Margarita ſeu vnio rerum omnium æſtimationem excedat, ſiue dotes lapidibus attributas. Aurum quoque aſsignare partim Ioui partim Soli nullo autore: ſicut aurum argento permixtum Ioui Veneríque ſimul, non definita commixtione eorum quæ eſt quintæ portionis vt fiat electrum ex Plinio & Alberto Magno. Preter aurum & argentum, reiicere hîc reliqua metalla, illîc imaginem virginis (immemorem ſui) ex ſtanno conficere, alibi formam mundi archetypam ex ære. Miror illum eodem libro de vita longa lapillum notatum punctis velut ſtellis quibuſdam, qualem ego collo geſto, à Plinio ſyrtitem nuncupatum etiam ſi Aſterii ſpecies videatur, Ficinum dicere cœleſtis draconis figuram habere.

De lapidibus pretioſis ad medicinam. Dioſcorid.

Contrà Ficinum de lapidibus & metallis.

Plinius.

Electrum.

Syrtites lapis.

Non enim stellæ squammeam gerunt speciem draconi tributam, nec formam refert draconis corpoream lapis quem rotundum affirmat, quàm anfractibus draco etiam cœlestis vtramque vrsam implicet.

Notabo etiam obiter, noxios eum dæmones in figuris fabricandis existimare in Septentrione ex Hebræorum doctrina, sacerdotem quidem ipsum, quum Dauid præcipuè aduersus dæmonium meridianum diuinum præsidium efflagitet: quamuis theologi quidam istud id psalmis de fulgure & tempestate interpretentur. Magna ergò, vt ad rem redeam (ô philosophi) magna latet sub auro & lapidibus sapientia, quam quidam secundum Platonem iudicauerunt sub mysteriis priscarum religionum adumbrari: quemadmodum suprà in tabernaculo templi Hierosolymitani subnotatum est. Audi itaque ex Plutarcho: Quidam in huius Dei scilicet Apollinis vel Solis sacris ad vsum philosophiæ cuncta reuocarunt ex propria quadam ratione quam in eis perspexerunt, aut eam comparant ad designandum aliud quidpiam magni momenti: ad quod etiam argumēta illius singula accommodarunt, vt de igne perpetuo, de abiete in ara, de duabus tantùm parcis, de tripode &c.

Dauid. Dæmoniū meridianū.

Plato.

Plutarchus de mysteriis religionis delphicæ.

De mutationibus apollinis Phœbíve: de errore longi itineris, & ingluuie vasta, de dilaniatioue eius membratim: Sub Bacchi spetie coli tribus mensibus, tribus, inquam, vt ad vnum, tria. Salutatio Es, quòd solus cohæret in natura. At interpollatum celebrant sæpiúsque mutatum ignem à se emisisse, crebris conuulsionibus, vt ferunt, dissolutum, & rursus contractum in angustias, deinde proiectum. Iam vt D. Honorato Castellano Regio medico (qui philosophiam cum eloquentia magna cum laude coniunxit) pro Paracelso respondeamus: cuiusquidem Chirurgiæ documenta mirificè laudat, de medicina dubitat, an noua instituta potuerit in lucem emittere & temporis diuturni quodammodo experientiâ præscribere eorum peritiam. Quod si ea Paracelsus renouaret vel explicaret quæ olim à priscis medicis vel philosophis essent iam tradita, posse illum aliquam fidem suis scriptis arrogare. Idcirco hîc inseram de auro, quæ ab insignibus medicis multis antè seculis deducta sunt: in cuius vsu medico (si ritè paretur) maximum vitæ sanæ pariter longæque fundamentum vno omnes ore statuunt. Non tamen vt hodiernum vsum in restauratiuis (vt vocant) pharmacopolarũ

Honoratus Castellan⁹.

approbent

approbent quòd in iis vel decoctionibus, aurum ſyncerum nihil ſui relinquat, ab impuro nihil præter impuritatem detrahi vnquam queat. Arnaldus Villanouanus libro de conſeruanda iuuentute & retardanda ſenectute, cap. primo ſuper omnia extollit propriè Aurum præparatum & deindè cap. 2. Et eſt ſciendum quod innouatio & confortatio cutis, fit cum potatione aquæ auri puriſsimi propriè, ipſa namque allopeciam curat & tyriam, & tranſmutat corpus humanum, ſincerat & innouat ipſum & virtus multarum rerum approximat huic operationi. Sed ipſa eſt quæ prædictum miraculum facit & quæ non corrumpitur, & complexioni humanæ eſt conueniens, & vſque humectat neque deſiccat, imo omni eſt temperamento temperata, omnemque rem excedentē reducit temperantia & perennitate quam habet: etiam ſubuenit ſtomacho frigido timoroſos facit audaces, cardiacos cōfortat & alopeciam & calorem naturalem confortat & temperat: in quibus non eſt res aliqua quæ poſsit ſtare loco eius & virtus eius in ſua manifeſtatur ſubſtantia quare in ea eſt caliditas. Ideo clarificat: & in ea eſt magna temperantia: ideo magnum temperamentum efficit ſuper omnem rem: & ideo

Arnaldus Villanou.

est perennitas, ideo conseruat corpus humanum, & in ea est assimilatio complexioni humanæ: ideo incorporatur si præparetur vt decet: & in eius præparatione est totum secretum, quod sapientes propter inuidiam occultarunt. Confirmat autem & sincerat cordis substantiam & suæ puritatis impressione omnem deiicit inpuritatem ab eo: & tuetur illud & clarificat spirituum substantiam & mouet sanguinem ad cutim & inducit pulchritudinem iuuenilem, & abstergit abstersione leui, Idem capit. 3. & de cæteris quæ temperamento æquali calfaciunt & humectant est vinum temperatæ complexionis, & perla quidem est temperata temperans & cōfortans calorem naturalem ipsa confert cordiacis & timorosis & sanginē cordis propriè clarificat, ego quas vidi quosdam eliquasse & ægritudines multæ ex eis curatæ sunt. Sed illud cui non est par est sol de minera, & sapientes assimilauerunt ipsum calori naturali sanæ adolescentiæ, & propter hanc similitudinem vsi sunt sapientes & appellauerunt lapidem nomine animalis. Alii chifir minerale: à quibusdam vocata est medicina perennis & aqua vitæ, & totum ingenium præparationis est quod in aqua purissima & potabili reducatur, cum

Sol de minera.

rebus, quæ non extraneent præparationem eius. Idem in Antidotario capit compositionis medicinarum. Etiam felicitamus effectum medicinarum in permiscendo eis certa quæ potentiam habent delatiuam, velut admiscentur crocus auro & argento vt ea defferat ad cor quæ sua grauedine prauè delabuntur ad secessum. Idem libro de vino vinum extinctionis auri, hoc vinum habet proprietatem magnā in multis conditionib' quod fit s. extingatur lamina auri in bono vino, quatuor aut quinquevicibus & dimittatur clarescere & diligenter coletur & seruetur: habet enim virtutem confortandi cor & desiccat superfluitates omnium aliarum fæcum à sanguine & substantiam cordis & spiritus sua claritate illuminare, sua soliditate confortare & suo temperamento temperare & præseruare sanguinem à connuscibilium corruptione mundificare & sua grauitate superfluitates ad partem expulsionum inclinare: & iuuentutem conseruare & virtutes mineralium perseuerare facit in earum operationibus & temperie: soluit vrinam denegatam & sanat epilepticos & insensatos & confert leprosis. Et multi modernorum de nobilioribus & maximè de prælatis faciunt bullire petias auri in co-

quina, ergo & alii recipiunt id panellis cum electuariis & alii in limatura sicut in confectione quæ dicitur dyacameron in quaintrat s. vtraque auri s. & argenti limatura & quidam vtuntur tenere frustrum auri in ore & saliuam deglutire. Et quidam alii conuertunt in aquam potabilem & sufficit modica quantitas in vice & in auro est conseruatiuum sanitatis & prolongatiuum vitæ, vt difficile sit credere (& sine dubio ille est melior modus) & quidam aliter & aliter diuersis respectibus. Sicut sunt diuersæ hominum conditiones & complexiones, & qui asiduant tenere in ore, etiam si faciunt, præter rationem veram, non tamen hoc agunt absque similitudine veritatis. Nam compertum est quod argentum in ore detentum sitim extinguit & corallus in ore retentus confortat stomachum, & ipse quidem corallus suspensus ad collum ita quod pendeat versus stomachum prohibet stomachi conturbationẽ, & expertus sum quod appositus iuuat & deposito deficit iuuamẽtum, & si reponitur iuuuamentum redit & breuiter omne vinum suscipit virtutem & operationem rerum, quæ euirtuantur in eo secundum modos iam dictos & ad ista capitula multiplicanda sufficit ingenium

Coralli virtus.

boni artificis & ſcientia ſimplicium. Et aurum quidem eſt res archana perfectiſsima temperamento æquali compoſitum, mirabili proportione elementarium virtutum cui de compoſitis non eſt ſimile, & propter iſtud quod habet de virtutibus ex proprietate à natura, inſunt ei ex influentia cœli ſpecificæ virtutes aliæ, quoniam ſciſſura facta cum eo non tumeſcit & propter ſuam perennitatem eſt quaſi ſtella cæli quoniam ipſum eſt impaſsibile, & neque vmbratur neque diſſoluitur, neque annihilatur & eſt quaſi miraculum naturæ, cum ſit res compoſita electuariis confortat viſum & ſincerat ſuper omnia ſubſtantiam cordis & mineram vitæ & palliat lepram & refrenat illam propriè: quarum operationum effectus non inuenitur niſi in vero auro puro de minera creato iuſſu Dei, ideo fallunt in hoc alchymiſtæ. Nam & ſi ſubſtātiam & colorem auri faciunt: non tamen virtutes prædictas in eo infundunt, imo aduertendum eſt quod quādo recipitur quod ſit de auro Dei, & non de opere manuum hominum. Nam illud propter res acutas & extraneas à natura humana, quæ in eius ſophiſticatione ingrediūtur nocet cordi plurimum & vitæ. Deus enim benedictus creauit illud ad ſalutem huma-

Contra aurum chymicum.

nam, videlicet ad necessitatem ei ministrã-dã & seruandum opera charitatis moderato vsu. Sed ipsum propter vsum immoderatum & deprauatũ, eo modo in quem cõuertere tota die commolitur vanitas humana & hominum qui thesaurisant & ignorant cui congregent ea. Heu factum est causa non salutis imo damnationis multorum sed sperandum in misericordia Dei, qui non secundum peccata nostra nobis, sed quomodo miseretur pater filiorum, nobis tandem faciet de sua pietatis abundantia misericordiam suam.

Auicenna. Auri vires prodidit auicenna secundo sui operis volumine sic inquiens, Aurum in omnibus suis partibus æquale est, inseritur medicamentis quæ atrabiliariis competunt morbis. Ad hæc vbi actuali cauterio sit opus, ignitum aurum cæteris præstat metallis, quod vlcus inde exortum citius consanescat. In ore contentum anhelitus graueolentiam tollit. Auri scobs porphyrite lapide lenigata in ea medicamenta additur quæ ad Alopecias & lichenas parantur, tam intra corpus sumptum, quam extra medicamentis exceptum. Hæc item eodem modo diutius læuigata adeò vt tactum fere effugiat, oculis immititur ad roborandum eo-

rum aciem, bibitur autem & ad cordis affectus & animi mœrores. Ne quis verò inutilem auri tractationem existimet, quòd videatur adeò à natura decoctum vt incrudari nequeat: Arnaldum eundem in speculo introductionum medicinalium cap. 68. de lacte & spermate audiamus. Sic enim in mãmillis excoquitur quod eius aquositas abundanter in lactis substantiam retinetur in ea mensura, qua transiens in stomachum infantis & vlterius perueniens ad hepar ipsius, transmutationes ipsorũ sequestrantes aquositatem sic patitur quod resurgit incolumis & sic circulatione naturæ mirabili prouenit quod sanguis qui prius in vtero per vmbilicum nutriebat infantem, transiens per organa lactis & ipsorum exactione mirabiliter quodammodo incrudatus, fundatur in stomachũ nati, & tandem alteratus procedẽs ad thalamum hepatis reuertitur in seipsum: totum alchimiæ magisterium filiis veritatis lucidißimè pandens & insuper arguẽs præsumptionis alumnos qui asserunt absolutè quod coctum incrudari non potest. De hac tandem philosophica auri cõfectione: idem libro practicæ summariæ cap. 29. sic inquit inter simplicia à proprietate valentia primum & vltimum est elixir maioris operis

alchymiæ si ad vltimam ducatur perfectionem. De hoc elixiri idem libro de dosibus tyriacalibus in fine. Scimus etiam quod lapis ille tyriacalis quẽ arabes vocant bezoar non viridis sed gypseus qui de corpore repentis animalis extrahitur in quantitate semilenticulæ sumptus in puluere, potentissime liberat à veneno cuiuslibet nociui animalis: nec mirabimur de hoc cum viderimus magnam medicinã quem lapidem rubeum vocauerunt in quantitate vnius grani milii qualibet die sumptam collectionem duram quindecim annorum exterius eminentem in latere infra tres hebdomadas resoluisse. Miràque valde sunt opera naturæ sine quorum notitia in particulari reconditur nullo modo superbus & indomitus iuuenum intellectus qui mysteriorũ contemptu imaginaria delusione fraudentur à præcipuè cum elata præsumptio facit eos suis imaginationibus inhærere.

Magnæ medicinæ laus

Restant auri proprietates ex Plinio & ex Gebro Arabe explicandæ. Præcipuam gratiam huic materiæ fuisse arbitror in colore (qui in argento clarior est magísque diei similis, & ideò militaribus signis familiarior) quoniam is longiùs fulget: manifesto errore eorum qui colorem syderum placuisse in

auro

auro arbitrantur, quum in gemmis aliisque rebus non sit præcipuus. Nec pondere aut facilitate materiæ prælatum est cæteris metallis, quum cedat per vtrumque plumbo. Sed quia rerum vni nihil igne deperit &c. Altera causa pretii maior, quòd minimum vsus deterit, nec aliud laxius dilatatur.

Ad hæc Pliniana, dico, Solis colorem & syderum iure in auro mortalibus placere, fortè magis in hoc opaco referiente fulgorem, quam in lapidibus perspicuis illum trãs mittentibus. Cedere plumbo pondere falsò Plinius existimauit, vt quotidiano aurificum experimento comprobatur in annulis aureis fabricandis, forma prius in plumbo fusa. Cedere eidem facilitate materiæ: vel intelligendum in fusione (vt fusilitate potius legamus) at palea citissimè ardescit: aut intelligendum de ductilitate sub malleo, at nullum metallum laxius dilatatur aut numerosius diuiditur: vt pudeat, Hermolaum Barbarum reliquosque Plinii interpretes, in hac rerum naturæ historia soli propè verborum expositioni operam nauasse.

Leo Suauis

Contrà Plinium,

Ad Corrosiuũ Paracelsi conferamus autoris incerti sed doctissimi in quæstione de peste per lapidem philosophorum curabili, sententiam. Aurum (inquit) quod est materia

De Corrosiuo.

Autor quæstionis de peste.

„ lapidis philoſophici, ſi fuerit diſſolutum ſe-
„ cunda ſolutione philoſophica (quæ fit per
„ aquam permanentem) licet nō fuerint ele-
„ menta ab eo ſequeſtrata, depurata & redu-
„ cta, omne impurum & ſcorioſum expellet
„ ab eo prout experientia docet. Quid ergò
„ faceret ſi elementa fuerint ſequeſtrata, de-
„ purata, reducta, refixata, incerata: & totus
„ lapis in ſe multiplicatus? Lapis eſt anaticæ
„ ſeu temperatæ complexionis & naturæ eius
„ ſunt apertæ & abundantes in gradibus au-
„ reitatis integris. Sic ſimilis eſt in qualitati-
„ bus primis humanæ complexioni.

Paracelſus cap. de Antim. & in lib. chirurgiæ.

(Nota hanc opinionem ad confirmationem Paracelſi infra C. de Antimonio ſicut Antimonium affinat aurum ſic affinat corpus humanum) Lapis philoſophicus nihil
" aliud eſt quam aurum in gradibus ſuis mul-
" tiplicatum (ſtante proportione quæ fuit in
" auro primo) vt ſcilicet quod vnius integri
" gradus aureitatis, iam ſit centū & mille gra-
" duum. Si igitur aurum vnius gradus integri
" ſolutum philoſophicè expellit omne ſuper-
" fluum ſibi noxium (ſicut docet experien-
" tia) vtique aurū C. vel mille graduum inte-

Ad Paracelſum de comparatione auri.

grorum (quod eſt lapis philoſophicus) expellet omne venenum &c. In qualitatibus primis elementorum, id eſt, eorum propor-

tione nihil differunt homo & aurum, ſed ,,
quo ad craſsitiem & ſubtilitatem elemen- ,,
torum differunt. Auri ſolutio prima (quæ ,,
eſt incineratiua) quodammodo depurat ,,
ſcorioſitates Mercurii ſibi admixti: ſed ſe- ,,
cunda ſolutio abiicit omne impurum ſibi admixtum: Tertia verò ſolutio, quæ eſt tinctura, longè melius purgat quam ſecunda, de tertia Arnaldus hîc in morbis curandis. Iam audiamus Gebrum de auri natura ſiue Solis. Sol creatus eſt ex ſubtiliſsima argenti viui ſubſtãtia & clariſsima fixura & ex ſubſtantia pauca ſulphuris mundi & puræ rubedinis fixi, clari & à natura ſua mutati, tingentis illam. Quia autem ſubtiles & fixas habuit partes, ideò potuerunt partes eius multum denſari: & hæc eſt cauſa magni ipſius ponderis. Quòd claram & mundam argenti viui ſubſtantiam habuit, per ſplendentem eius fulgorem & radiantem conſtat non ſolum de die: verùm etiam de nocte ſeſe prodentem. Quòd verò fixam & abſque ſulphure aduſtino habeat, patet per omnem operationem illius ad ignem: in quo nec minuitur nec inflammatur. Finem iam faciam per Augurellum.

Geber.

Solis creatio.

De auri põdere ad Plinium.

Splendor contra Plinium.

In auro. Augurell⁹.

Semina ſunt Auri, quamuis abſtruſa recedant
Longius & multo nobis quærenda labore.

In cap. ix. de Spiritu vini.

Raymũdus. ERrores ingentes emanauerunt ex ſpiritu vini adeò à Ioanne Rupeſciſſa, deinde à Raymundo Lullio ſimia imitatore celebrati. Recipe(inquit)vinum rubeum vel album. Solus Paracelſus liquidò demonſtrat non eſſe ex haurienda dolia in hoc philoſophandi negotio. De pinguedine autem quam dicit aſcendere, nota aſcẽdere tanquam aërẽ in ſpheram ſuam: nam rectè aquam ardentem quæ inflammatur igne Marſilius Ficinus cenſuit aëriam eſſe non igneam vt vulgus medicorum. Aër enim ignis eſt alimentum. Errorem autem vini ad metallorum diſſolutionem adhibiti coarguit eleganter Augurellus Raymundi ænigma exponens.

M. Ficinus de aqua ardente.

Augurell⁹.

Nec tum ſtillantia vina Miſcebat &c.

Non preteribo miram inſcitiam vel auaritiam ætatis noſtræ, pro vſu corporis humani vinũ non per alembicum vitreum, ſed per cãnas brachiales aëris, diſtillantis. Coarguit falſi iſtam opinionem Arnaldus Villanouanus lib. ſpeculi his verbis, operatiua potentia debet obiectum ſibi collimare & determinare. Per quod detegitur ignorantia fatuorum Chymiſtarum, qui de potentia

Arnaldus Villanouanus.

medicinæ applicabilis ad mineralia non aliter iudicant quam determinetur à medicis corporum humanorum. Ab hac quæstione non aliena est mea cum Adriano Turnebo in aduersariis de vino disceptatio, quæ est huiusmodi. Doliare vinum non ineptè videtur ille conferre cum vino diffuso, sed potest nihilominus dici ad discrimẽ vini pendentis (vt ex Catone de Re rustica licet animaduerter, secundum scilicet propositam materiam) quum certum sit doliare aliud non significare, quam in doliis conditum, ne in eo temerè Turnebus legum interpretes reprehẽdat. Vis enim verbi, doliũ spectat & ex occasione nunc ad pendens nũc ad iam diffusum à doliis refertur. Rectè ille quidem Lambinum doctissimum virum secutus Horatii interpretem. In Adr. Turnebum de vini differentiis. Dionys. Lambinus. Horatius.

Et nisi mutatum parcit defundere vinum.

Diffusum tanquã à dolio immenso in plura vasa minora testacea fusum à defuso distinguit. De mutato verò vino ego obiter dicã, intelligi vinũ à suo sapore natiuo immutatũ: De quo Plinius: sub canis ortũ vina mutãtur quædam, postea restituuntur sibi. Hæc autem immutatio vini est in deterius scilicet in aliquem acorem vt mutatum etiam dicamus quod Iurisconsultus acidum appel- Plinius.

lauit. De cuius ſententia diſputatio mihi quondam incidit cum præſule Montiſpeſulani hoſpite tum paterno, non ſatis mentem legis concipiente: quæ reſcindi venditionem cenſet ſi acetũ traditum ſit ſub vini venditi nomine, nec emptorem id recipere teneri: cuius ſpecioſa eſt ratio non eandem eſſe vini atque aceti οὐσίαν, id eſt, eſſentiam.

Plinius. De Aceto.

Ideò acetum Plinius nequitiam vini appellauit, ſine qua nec mitior vita degi poſsit. Acidum autem vinum non redhiberi, quia vinum ſit quamuis ſapore paulum immutato. Quæ duo vocabula, lingua noſtra gallica exprimere poſſemus *vinaygre & aygreuin*, quemadmodum in iure ſyluarum eadem diſtinguit lignum iacens à pendente *bois mort & mort bois*. Addam indubitatum experimentum meum, de vi atque natura vini non omninò extincti in vino acido: à quo ego per deſtillationem eduxi liquorem ſubtilem (quam aquam ardentem ſeu aquam vitæ vulgus nominat) cuius ne gutta quidem vna ab aceto elici poteſt: Acetum ideò Albertus vinum dixit mortuum. De quo reſtat mihi alia quæſtio cum eodem & Cl. Galeno. Nam ſi vis vini eſſet prorſus in aceto intermortua, vnde acumen illud in illo & vis diſſolutrix quæ igneam facultatem

Experimẽtum diſtillationis.

Albertus.

cõtinet? Hanc Albertus dicit in aceto reſtare tanquam ignis reliquias in cineribus. Ego verò ex opinione veterum medicorum à Galeno prolata lib. de ſimplicibus, non tamen approbata, exiſtimo proficiſci à corruptione, qua vinum in acetum conuerſum eſt, & eius eſſentia quinta tota exhalauit, ſicut apparet in alitibus & piſcibus eſculentis: quæ ſi diutiùs quam par eſt, condantur, acumen aſciſcunt linguæ palatóque noxium. Corruptio autem eſt interitus eſſentiæ rei non alicuius tantùm qualitatis. Mutatum ergo vinum atque acidum intelligetur ſecundum dialecticos in ratione qualitatis non ipſius ſubſtantiæ, quæ alterationis ab illis nomen recipit: hæc ad Turnebum de ſubtilitate rerum naturæ non tantùm grammatica verborum altercatione.

Galenus de ſimplic.

Ariſt. in Categor.

Super ſunt igitur myſteria de uino ex priſcis magis (ne vinum Artephii oleúmque obiter prætereamus) vbi admonuerimus quoſdam ſubtiles homines in Raymundo viuum pro vino legere, atque intelligere de aliquo argento viuo philoſophorum: quod eſt album pro opere albo, rubrum pro rubro lapide. Ex eadem igitur materia ſana integraque habemus vinum, ex eadem corrupta habemus acetum: ex illa ipſa ſtillata

Viuum pro vino.

exilit aqua ardens, tandem ex aqua ardente circulata conficitur essentia quinta. Essentiam autem quintã vini philosophici (quod Paracelsus hîc nuncupat vinum salutis) Elixir Arabes sua lingua vocant: H. Cardanus futilis an vanus lib. de Ethere (quo titulo vadimonium desereretur) hîc, ait,

Essentia quinta.

In Cardanum lib. de Ethere.

Virgilius.

Elysios miratur Græcia campos.

Tanquam Elisir appellandum sit à fœlicitate vitæ quam promittit: quum Elisii potius ἀπὸ τῆς λυσεως, id est à solutione corporis, commigrant in amœna piorum concilia: aduersus quam solutionem lib. 1. remedium Elixiris à Paracelso struitur. Sic grammatici in vocabulo Genesareth & similibus ridiculum iudicant à generanda aura in voce hebraica græcam quærere etymologiam. Quin potius à solutione rerum, si Elisir ducimus à Græcis, intelligamus temperatissimarũ quidem & quodammodo incorruptibilium: si Elixir à latinis, quibus lixa est aqua, elixum accipiamus aqua coctum, ab earum rerum elixatione, videlicet auri poculenti, margaritarum liquidarum &c. quæ in liquorem redacta homini instaurando recreandóque propinantur, ex iisque Electuarium, vt vocant, conficitur confortatiuum mineræ omnium virtutum. Nam dilemma

Elixir quid

Genesareth.

Nonius Marcellus.

Dilemma. Cardani.

dilemma iſtius mancum eſt ac futile: inutile eſſe illud poculum ſi materia huiuſmodi nō corrumpatur, quòd à ſtomacho non ſubigatur, quicquid autem corruptum ſit, id eſſe noxium: vtrumuis enim ſumpſerim, contrà me non facit, eſtque tertium quidpiā quod ipſe non animaduertit, quippe corruptio quædam ſub conſeruatione formæ eſſentialis: cuius pleni ſunt Spagyrorum libri. Nullum ergò alimentum vtile homini Cardane, quia corrumpi ipſum neceſſe eſt vt in nutrimentum vertatur. Eliſir verò quod iſte præſcribit ex aquæ ardentis circulatæ Ethere, Ioannem de Rupeſciſſa & Lullium inſcienter ſecutus, vult intelligi ſimpliciſsimum, quum illi res alias morbis quibuſque proprias in illa ſua quinta eſſentia infundant, in qua vires ipſæ ſuas excorporent. Raymundus porrò negat illi tantam odoris ſuauitatem ineſſe, antequam corpus in ea ſit diſſolutum. De cuius odore, neſcio quo pacta iſta apud illum ſibi conſtent. Sapor ætheris ſubacris eſt, ſubacer dicere voluit vt alibi ſæpius, ſubdulcíſque, color vt nitidæ aquæ, odor verò, ni oblitus ſum, quod mirum eſt violaceus fermè.

De odore Ætheris Cardanici.

Et alibi.

Verum Eliſir colore eſt vini, odore acri

quidem & vehementi.

Non autem mihi licet hîc diutius dementiam hominis istius persequi, ne commentarioli modum excedam.

Finem itaque hîc faciam per mysteria Bacchi trieterica, non poëtica vt expectatis sed philosophica.

Bacchi mysteria.

Super xi. Aphorismum zoroastri de duplici ebriatione Bacchi & Sileni, id est, ex Cabala de duplici vino.

Zoroaster.

Item. Qui Apollinem adibit, mediabit opus per Bacchum Triethericum & consummabit per nomen ineffabile.

Non inebriabitur per aliquem Bacchum qui suæ musæ prius copulatus non fuerit Qui perfectè in animam redierit, primæ formæ suam formam æquauerit.

Qui huius conclusionis opus tentauerit, Iouem adibit tertium vt viuentem, non vt viuificantem.

In cap. iii. de Auro & c. iiii de Perlis coniunctim.

Rogerius Baccho. Arnaldus Villanouanus.

PErlas accipio allegoricè pro lapide lunæ (sicut vnionem Rogerius Baccho lib. de mirabili potestate artis & naturæ appellauit & Arnaldus Villanouanus in

opuſculo quod incipit, glorioſiſsima margarita. Argumentum, quia poſt C. de auro debet ſequi C. de argẽto, quo nihil propinquius eſt auro ſecundum Gebrum C. de cineritio. Geber.

Quùm eius elementa in temperationem rediguntur, verè exiſtit quinta eſſentia citra amiſsionem formarum. Reſtat vt intelligamus an dicat reduci cum auro (vt Arnaldus in roſario magno) an eadem cũ auro, id eſt, præparatur ſimili modo, ſicut Raymundus in magia naturali. Raymund.

Citra amiſsionem.

Ita loquuntur ſpagyri de ſuo fermẽto quod non eò deducitur per magiſterium vt labatur à temperamento: ideò ſubdit, porrò ſi iuxtà præſcriptum, id eſt, ſecundum regimina artis perlas in quintam eſſentiam, id eſt, in ſulphur album naturæ, tranſmutare velis pro ratione quintæ eſſentiæ (deeſt, auri) age neque quicquam immuta præter principiũ, id eſt, liquorem diſſoluentem: quia quæ prima eſt materia in conficienda quinta eſſentia ſolis, illa debet adhiberi vltima in conficienda quinta eſſentia lunæ. Nam opinor ex Arnaldo in paraphraſi Roſarii ſui aquam calcinatiuam ſolis eſſe fortiorem aqua calcinatiua lunæ quæ poſtea adhibetur lunæ Arnaldus.

ad eius diſſolutionem quam operabitur in ea quùm non potuerit in ſole operari niſi calcinationem ſicut quibuſdam apparuit in aqua Stibii,calcinatio foliorum lunæ, ſolis, foliis integris manentibus atque illæſis. Ideo Raymundus diuerſificat ſolutionem ſolis à ſolutione lunæ in lib. 1. de quinta eſſentia quum dicit ſoluendum ſolem in lunaria pura cum tanto pondere quintæ eſſentiæ:quæ quinta eſſentia eſt illa prima materia quam hîc dicit in conficienda quinta eſſentia ſolis. Quæ nam autem ſit illa, docet his verbis:

„ Ea ex huiuſmodi recepto elicitur omnium
„ imprimis redige limonem in liquorem,

Mercurius, liquor.

id eſt,fac Mercurium ex omnibus metallis. Nam quum Iliaſtem dicat conſtare ſale, ſulphure & liquore, liquorem pro Mercurio

Plinius.

paſsim interpretatur Paracelſus. Sic Plinius argentum etiam viuum appellat vomicam liquoris æterni. Noſter autem ii. cap. huius lib. dicit.

„ In his omnibus eſt vna eadémque tempera-
„ tio quæ inter metalla ſub Mercurio delite-
„ ſcit (Mercurium dico qui omnibus metal-
„ lis ineſt)

Limonem autem Raymundus limos metallorum dicit in iii. diſtin. lib. de quinta eſſen-

tia vel limos deſerti. Integumentũ ergò parabolæ vel allegoriæ eſt in liquore limonũ, i. mali aurei vel citrii, quo aiũt perlas ſeu vniones vulgares diſſolui, vt Cleopatræ in aceto. Denuò reeleuatum in perlæ calcinationem arripiunt, id eſt, ſupra lunam calcinatam accipiunt Spagyri: exiccatæ ſcilicet perlæ reſoluuntur eo liquore. Quæ reſolutio lunæ in elementum cui prorſus nulla complexio ineſt, erumpit.

Eſt enim huius vis vniuerſa, id eſt, non habet tunc vim particularem huius vel illius Mercurii ſcilicet Iouis aut Veneris ſed omnium naturã ſimul comprehendit vel. Tunc eſt reducta luna in quintam eſſentiam, quæ continet in ſe omnes virtutes elementares harmonicè: nullam verò ſapiet qualitatem vnius elementi priuatim, id eſt, non aquæ non terræ &c. quæ ſententia mihi magis probatur.

Nolo hoc loco admittas rationem extractionis quam Archelaus præſcribit neque ſimiles alias ſeparationes ſpagyricas, id eſt, pro fermento, de quo hîc, non fiunt regimina diuiſionum &c. ſed tantùm incorporatur luna cum tota ſubſtantia cum corroſiuo, de quo ſupra cap. de auro, à quo mortuum viuificatur, id eſt, cum hydrargiro philoſo- Corroſiuũ

phorum vel menstruo corporeo dissoluente, coniuncto scilicet cum hydrargyro lunæ dissoluto vt patet ex verbis illius C. de auro.
„ Corrosiuum auro præstat inquantum est
„ aurum, id est, sol ipse per corrosiuum reductus in esse quintum & viuificatus est præstantior sole vulgi mortuo quod pro fermẽ-
„ to adhibetur. Nec abhorreas ab isto corrosiuo, id est, à menstruo, metu scilicet, ex Raymundo in Codicillo, corrosionis: quia mẽstruum quod nunc accipis est confractum
„ & eius realgar est mortuum in elixire auri,
„ id est, in eius quinta essentia iam confecta: quod ipse dicit his verbis:
„ Nam superior transmutatio non modò ea
„ membra quæ debilia sunt, id est, imperfecta quæ etiam infirma ab Arnaldo dicuntur, pristinæ valetudini restituit, id est, purgauit
„ secum. Corrigit enim ac emendat quicquid
„ non est syncerum Cap. de auro.

Et si tanta vis auri est vt corpus, scilicet phisicum infirmum, conseruet, id est, secum coniunctum seruet ac liberum reddat ab omni ægritudine, neque corrumpi id sinat, id est, vt non sit deinceps obnoxium infectionibus sulphureis quæ metalla inficiunt & corrumpunt. Quod cõfirmat autor quidam incertus in epistola de peste: aurum in

in ſuis diſſolutionibus expuere ſemper ſordes & ſcorias Mercurii. Sic tandem vis arcani, id eſt, ſpiritus auri extractus ſuperat omne venenum, id eſt, in ſui commixtione confringit ignem contra naturam : quod realgar ſiue ſulphur igneum moritur & abit in tincturam medicinæ præſtantem, id eſt, ſimul fit ſulphur philoſophorum & tinctura. Sicque in hunc modum peracta inhumatione, id eſt diſſolutione fermenti, gignitur aurum potabile : quod ideò lib. ii. dixit differre à Mercurio ſolis.

Aurum potabile. Mercurius ſolis.

Hanc doſim ſeu magis, lego, mauis, harmoniam quandam præſcribit peruulgata ſpagyrorum praxis, id eſt, coniunctionem ſpiritus cum ſuo corpore cum quo non poteſt niſi harmonicè conuenire vt idem ſecum. De qua harmonia Arnaldus lib. ii. elucidarii, vel præcedit præparatio hydrargiri ex teſtamento Raymundi.

Arnaldus in elucidario.

Poſtremò, obſeruabis de elixire, cuicumque confertur elixir, idem ita tranſmutat, vt haud diſsimiliter ſibi, fixum porrò maneat. Hæc eſt proiectio finalis per quam quod tranſmutatur metallum fit fixum ſicut à quo perfectum eſt.

Iam vt reuertamur ad complementum c. de perlis. Superior tranſmutatio nõ modo &c.

quod iã expoſitũ fuit, ſed ea etiã quæ valida ſunt ac robuſta, id eſt, corpora perfecta, quæ firma lib. ii. appellat, in eodem vigore conſeruat, id eſt, in illa tranſmutatione conſeruata eſt ſpeties, forma & virtus auri quamuis Raym. dicat labi à temperamento. Hinc
» fit quod perlæ pluris quam reliqua ſperma-
» ta fiant, id eſt, hydrargiron lunæ eſt præſtantius quam argentum viuum ſeu ſemen vilis materiæ menſtrui, & fit iure pluris quia illud etiam ſemen reſtituit ſanitati. Hanc vitam ſanam idcircò ſtatuit in præfatione huius lib. iii. eſſe fundamentum vitæ longæ, id eſt, operis magni quod eſt longiſsimi temporis ad comparationem operum particularium ſeu minorum. Inter quas longè præſtantiſsimas oſtrearum eſſe dico.
lego, duco, oſtrearum, id eſt, lunæ quæ ſplẽdida eſt & lucens ſicut oſtrea intrinſecus fulgent ſplendore quodam, vt dicitur orientali: niſi mauis intelligere non de lunæ ſplẽdore in corpore ſuo naturali, in quo præcellit auro ſecundum Plinium, ſed quùm eſt ſperma, id eſt ſublimatur in terra foliata quæ eſt ſicut tale vel pars interior conchyliorum: qualem vidi M. natalis ramart medici Regii & confirmat Raymundus lib. de quinta eſſentia cap. de ſulphure naturæ.

Plinius.

Natalis Ramart.

Quanquam

Quanquam hoc loco non minimas partes ferat, seu Archidoxa habent, homunculus, quem Necromantici Alreonem falsò, & philosophi naturales mandragoram appellant: tamen non nisi in communem errorem abiit propter chaos illud, quo isti offuscarunt verum homunculi vsum. Archidoxa Parrhisian liber est Paracelsi.
"
"
"

Sperma hoc quod tantopere extollimus nō est totum ex luna sed magnam in eo partem sibi vendicat chaos scilicet quatuor elemētorum inferiorum simul confusorum, cum quo facta est eius sublimatio Mandragorā. Augurellus Glaurā appellauit vt ea sit ouis, è qua vellus aureum: mandra autem græcis est ouile. Chaos. Mandragora.

Ruricolæ Glauram prisci quam nomine dicunt. Augurell⁹.
"

Origo eius est etiā cuiusdam spermatis &c. "

Hæc de prima materia videtur illius chaos, quæ Demogorgon nuncupatur, nempe quæ reducitur in hydrargiron, originem suam. De qua non loquemur, inquit, amplius & clarius quàm alii philosophi qui vel silentio suppresserunt, vel variis integumentis verborum rerúmque obduxerunt: satis apertè loquuti de materiis perfectis solis & lunæ. Homunculus. Demogorgon. Homūcul⁹ Rogerius. Bacco.

Notabo tantùm ex Rogerio Baccone

Anglo vocabulum hominis insensum etiã
„ metallicum vsurpari: volo (inquit) ouum
„ philosophorum dissoluere & partes philosophici hominis inuestigare. Idem Paracelsus lib. de gradibus vi. In dosibus fixorum medicaminum per naturam vel per artem dicit, de homunculis, instar magnitudinis auellanæ sit dosis. Diuus Thomas lib. de essentiis essentiarum modum præscribit homunculi formandi cui ratio desit, cætera, hominis simillimi: quodquidem non mihi videtur explicatu dignum.

Enarratio de Alreone, homunculo, Mandragora.

Nico. Erythræus. ANtequam de Alreone tractemus, hîc præfabimur quæ Nico. Erythræus de hydra monstrosa scripsit hydram septicipitem esse (inquit) tam verũ est quàm Castorem & Pollucem ortos ouo, Plutonem in inferis regnare, natos è serpentum
Virgilius. dentibus homines armatos &c.

At, Qui Alreonem, Mandragoram, de homunculo vero nudis verbis intelligent, habebunt D. Thomam suffragatorem lib. de ess[illegible]is essentiarum: qui autem parabolicè, [illegible]cutiant nunc ista.

De Phœnice & Basilisco, ad difficultates etiam Plutarchi & Hesiodi obiter extricandas, ex Plinio & ex Alberto magno libris de animalibus.

Plinius hæc.

ARabiæ phœnicem, haud scio an fabulosè vnum in toto orbe nec visum magnoperè. Aquilæ narratur magnitudine, auri fulgore circa colla, cætera purpureus, cæruleam roseis caudam pennis distinguentibus, cristis faciem capútque plumeo apice honestante. Manilius autor est neminem extitisse qui viderit vescentem: sacrum in Arabia Soli esse: viuere annis sexcentis sexaginta: senescentem casia thurísque surculis construere nidum, replere odoribus & superemori. Ex ossibus deinde ac medullis nasci primò seu vermiculum, inde fieri pullũ &c. Vt ergò Plutarchi sudorẽ diligentius quam in cõpendio nostro abstergamus, in immẽsa illa supputatione annorũ phœnicis: nec Plinium in hac alite vnica incredulitatis temerè arguamus, ex Alberto proferam mysterii illius rationem, quoniam eius hodiè libros audio raros esse repertuque difficillimos. Phœnicem auem esse Arabiæ scribunt in orientis partibus, qui magis Theologica

Plinius.

Albertus.

mysteria, quam naturalia perscrutantur. Dicunt solam esse in sua specie & 340. annis solitariam viuere. Aiunt esse magnitudinis aquilinæ, capite pauonis, fulgore aureo purpureum, cauda longa, pennis quibusdam roseis interscripta, sicut interscribitur cauda pauonis quibusdam orbibus ad modum oculorum formatis: & est hæc varietas miræ pulchritudinis, cũque sentit se ætate grauari, construit nidum in alta & abdita super limpidum fontem sita arbore ex thure & myrra & cinamomo & aliis aromatibus preciosis, & ruit in nidum, & se radiis feruentibus obiicit solis & illos resplendentia pennarum multiplicat, donec ignis elicitur & sic se cum nido incendit, & incinerat diéque altero dicunt vermem, in cineribus nasci qui alis die tertia assumptis, intra paucos dies in auem pristinæ figuræ commutatur & tunc auolat. Referunt etiam hoc iam semel in helyopoli Aegypti ciuitate accidisse quod super compositionem lignorũ sacrificiorum, auis hæc aromata comportãs se incendit & ad visum sacerdotis prius dictomodo duabus generationibus vermis & auis formata est & auolauit: hæc sicut dicit Plato non sunt à nobis calumnianda quæ libris sacrorum delubrorum conscripta re-

Phœnicis descriptio.

Plato.

feruntur. His addam ego ex Martiale poëta æstimationem opum phœnicis. Martialis.

Quicquid & in nidis vnica seruat auis.

DE BASILISCO.

BAsiliscus serpens, est qui ad interpretationẽ latinam regulus vocatur: quod idem in græca sonat Basiliscus: causa autem nominis duplex est, vnaquidem quia coronatum caput habere videtur, habet enim additamentum supra caput guttatum albo & hyacintino colore, velut quibusdam interlucentibus gemmis sit diademate regali coronatus. Longitudo autem serpentis huius est duorum palmorum, & caput eius est acutum valde, & oculi eius sunt rubei, & color eius ex nigredine ad cineritatem declinans, & flatus eius adurit totum super quod incedit, ita quod in circuitu cauernæ eius nihil oritur omninò: quia exiccat arbores & herbas & fruteta, & scindit lapides & inficit aërem. Ita quod si quando auis volat de supra locum in quo manet, statim cadit mortua, & similiter aliæ bestiæ & alii serpentes præter solum armene qui multa austeritate coniungitur Basilisco. Basiliscus etiam sibilo suo interficit, Albertus.

dummodo exaltet eum, eo quod sibilus cum spiritu suo defertur & ad minus ad tantum spatium sibilus interficit ad quantum cum spiritu propagatur. In eo autem spatio in quo simplex qualitas soni sine spiritu extenditur non puto quod interficiat Basiliscus. Adhuc autem interficit visu, moritur enim omne super quod cadit visus eius. Quod au-

Plinius.

tem dicit Plinius & alii quidam Basiliscum non occidere hominem nisi prius videat hominem quam è conuerso videatur ab homine, & quod visus hominis si prius videat Basiliscũ interficiet Basiliscũ: ego non puto esse verum quia rationem non habet nec

Auicenna.

Auicen. & Semeryon Philosophi qui experta loquuntur, hoc narrant nec hæc est causa quod visu interficit quam quidem dicunt quod videlicet radii egredientes ab oculis eius corrumpant ea superque cadunt quia non est sententia naturalium quod radii ab oculis egrediantur sed potius causa corruptionis est spiritus viuus, qui longè valde diffunditur propter substãtiæ subtilitatem, & hic corrumpit & necat omnia. Hunc serpentem omnes alii timent serpentes, & fugiunt, præter eum quem nominauimus & fortè fugit etiam ille aliquando: cuiuscumque enim animalis corpus momorderit cor-

pus illud liquefit & inflatur & currit virus & ſtatim moritur in momento. Et ſi alius homo appropinquauerit illi mortuo moritur etiam ille, & ſi tangatur lancea longa vel virga, tangens illam virgam moritur. Et hoc iam accidit militi cuidam qui tetigit eum lancea & ſimiliter eius equus mortuus fuit quando cum eadem lancea caſu tetigit tibiam equi ſui. Hic autem ſerpens multiplicatur in terra Achobor & in nubia, dicitur autem quod muſtella interficit eum & quod incolæ inuoluētes ſe multis faſciis immittūt muſtellas in antris eorum. & quod ſerpens figit muſtellam & muſtella interficit eum & hoc eſt verum: hoc videtur eſſe mirabile, & dicunt quod vbi aſperſus fuit ciuis eius quod ibi non nidificant araneæ nec apparent alia venenoſa & ideo antiquitus aſpergebātur cineres eius in templis. Dicit etiam Hermes quod argentum cinere eius delinitum, accipit auri ſplendorem, & pondus & ſoliditatem. Dicunt etiam quidam quod eſt quoddam Baſiliſci genus quod volat, ſed de hoc non legi ego in libris ſapientum philoſophorum. Dicunt etiam quidam quod generatur de ouo galli, ſed hoc veriſsimè falſum eſt & impoſsibile. Et quod Hermes docet Baſiliſcum generare in vtero, non

Hermes.

intelligit de vero Basilisco, sed de Elixir alchimico, quo metalla conuertunrur.

Quod autem dicunt decrepitum gallum, ouum ex se generare & hoc in fimo ponere, & hoc testa carere, sed adeo dure pellis esse quod ictibus fortissimis resistat & quod hoc ouum fimi calore fecundetur in Basiliscum, qui est serpens in omnibus, sicut gallus, sed caudam longam serpentis habet ego non puto esse verum. Tamen Hermetis dictum est, & à multis acceptum propter dicentis auctoritatem.

Hermes.

Pyradum.

Pyradum est animal quantitatem habens bouis, ramosis cornibus sicut ceruus, suillum siue porcinum habens vestigium colorem habens, versipilos villosos & condensos: hoc animal dicunt colorem in timore variare ad similitudinem corporum iuxta se positorum, & ideo delitescens inter saxa alba album efficitur & latens inter fruteta efficitur viride in quo sicut dicit Hermes conuenit cum Basilisco & propter huiusmodi mutationem aliquoties effugit venatorem.

Hæc ego omnia ex Alberto verè magno ad verbum (ne me fortè barbariæ temeré insimules) idque de industria, ne deprauatæ potius sententiæ in re tanti momenti & ponderis quam immutati solummodò sermo-

nis

nis cuiquam suspectus essem.

Eò alludit Augurellus poëta mysticus in lyricis ad Hermolaum Barbarum de Chameleonte. De chameleonte Augurellus in lyricis.

Est repens pedibus paruus humileo
Quod vernis animal flatibus & leui
Tantùm vescitur aura,
Hermolæ coloribus
Contectum variis &c.

Deinde addit eũ vt scrutatorem rerum grauissimũ, nõ ignorare quæ lateãt sub cortice. Ille ipse in Chrysopeia magna sic mysticè multa commemorat de Linceo & eius nauigatione simili expeditioni Iasonis Tessali ad vellus aureum: quæquidem enucleatio est laborum artis philosophicæ exantlandorum: quemadmodum Glaura nympha paulo post naturæ opus quietum & tranquillum refert. Lynceus. Glaura.

Est lucus summo secreti in vertice montis
Fons vbi decurrit nitidis argenteus vndis Augurell[9].
Et specus exesum tendens aperitur in antrum
Intus habet præstans diuino numine virgo
Ruricolæ Glauram prisci quam nomine dicunt.
Huc densos inter vepres angustus & asper
Accliuisque ægrè perducit callis euntem.
Vestibulũ ante ipsum speluncæ læuis & æqua
Planicies non ampla tamen, horrẽtibus vmbris

Cingitur & fluuii ripis & margine tophi
Obducta viridi musco spissisque corymbis.
Ingreditur verò si quis fœliciter, omnem
Continuò labem humanam (mirabile dictu)
Exuit ac pondus subitò mortale relinquit:
Et purus penitúsque leuis fit spiritus illi
Quíque aditus lustret cũctos agilisq; feratur
Per cuneos, quibus in mediis sedet aurea virgo.

EXPOSITIO mysteriorum.

Res vna.

EX his ego concludam mysteriis eandem esse rem Phœnicem, Basiliscum, Glauram, Mandragoram, Chameleontem in parabolis, de qua scribit R. Bacho, accipias rem vnam, hoc est secretum secretorum naturæ, potens mirabilia &c. Vbi paulo post: natura cœlestis debilitatur &c. quæ est corpus illud supernaturale, de quo Paracelsus lib. 1. Ideò Proclus Aeuum est per se animal in secunda & media trinitate. (Eandem ego intellexerim hanc secundam & tertiam)

R. Bacho.

Natura cœlestis est corpus supernaturale.

Augurell⁹.

Ideò idem Augurellus.

Vnum opus atque vnam secum rem denique ducet.

Cum quo consentit Ioan. Valentianus in fonte Amoris.

Sic illi de ætate rei.
Semen vbi proprios æui iam cōpleat orbes.
Nam quæ restant in Plinio de Phœnice: Plinius.
» Principióque iusta funeri priori reddere &
» totum deferre nidum propè Pancaian in
» Solis vrbem & in ara ibi deponere: Cum hu
» ius alitis vita magni conuersionem anni
» fieri, iterúmque significationes temporum
» & syderum eodem reuerti. Hoc autem circa
» meridiem incipere (quo die signum arietis
» Sol intrauerit)
Ista sunt vt verè ait idem Plinius fabulosè tradita: ne quis falsa fortè intelligat sed fabulam à Manilio proditam primo atque diligentissimo togatorum, senatore illo maximis nobili doctrinis doctore nullo. Manilius. Aliud enim est falsitas, quæ ponit rem quæ verè non est: aliud fabula ex Aristotele quæ veritatem rei tegit velátque, quippe verax sententiâ, falsa scripto. Ideò dixit lib. vii. Fabula quo differt à falsitate. Et reliqua fabulosius in Phœnice & nymphis. Itaque Solem semper hîc accipe in fabula terrestrem: annos vt in Arabica alite, arabicos, videlicet, dies: Conuersionem intellige ex Arnaldo & Lullio rotationem operis à Sole terrestri. A meridie incipere supputationem certum est in Astronomia & Ephemeridibus: sed vt scribit Tritemius

de oriente in Steganographia se non accipere vbi quotidiè Sol oriatur, sed vbi ab initio creatus fuit: sic iudicant sapientes magi cœlestium motum in octaua sphæra esse obseruandum, eosque, qui in nona illum spectent effectu in formandis imaginibus & sigillis sæpe fraudari: quod vtique Cor. Agrippa annotauit. Sic hoc anno 1567. Ingressus Solis in ariete non est obseruandus ex vulgari opinione in die vndecimo Martii mensis hora 4 min. 39. cui luna cōcurrit in eiusdem signi grad. 8. minu. 1. in eleuatione poli Parisiis 48. gr. 40. m. sed H. 11. Diei 27. Martii eodem tempore in 1. gr. 30. m. Quod ad hunc ingressum Solis in ariete, in opere philosophico seruandum, pulchrè cecinit idem poëta.

Tritemius. in Steganographia. Oriēs quid

Solis ingressus in signa.

Augurellus lib. iii. Chrys.

Ac si me quicquam studeas audire sub ipsum
Ver adeò incipies, quo totus parturit orbis,
Et quo se rebus aperit natura creandis.

R. Lullius.

Raymundus Lullius in testamento.
Quando materia est confusa omninò: tum Sol noster est exaltatus in signo Arietis, & ibi initiū esse debet magisterii nostri. Quia primus est gradus sublimationis, quē persequi oportet supra lapidem.
Conuersio autem sciré & argutè descripta est ab eodem Arnaldo in rota Astrolabica,

quam vobis si dabitur, depingam. Reuersio temporum & syderum eôdem, dicitur ab Augurello ipso, reditus Iasonis in patriam. ilicet. Autor est Manilius neminem vidisse Phœnicem vescentem. De victu illius Augurellus in Chrysop. ænigmatica: sub ouis parabola.

Vescebatur ouis paßim frondentibus herbis
Apricos vaga per campos, vbi nulla virentes
Vrit hyems glacie segetes vel solibus æstas.
Et in lyrico velleris aurei
Ouem relicto pastor educens grege
Alcon sub antro collocat:
Ibique solam sedulus sectis alit
Herbis & haustis fontibus.

Est enim alimentum, secunda & posterior pars operis mystici. Cuius Arnaldi & Ray. Lullii pleni sunt libri. In coloribus Phœnicis & lapidis similitudo est euidens.

In Cap. V. *De extractione quintæ essentiæ ex Herbis.*

POst cap. de auro subsecutum est cap. de perlis, id est, de lunæ lapide precioso. Iá videtur rectè atque ordine sequi hoc cap. de herbis, id est, vegetalibus secundum Raymundum in menstruo vegetali à quo Raymũdus

ſupra dicta diſſoluuntur: Ideò dicit:
Suprà, quintæ eſſentiæ mentionem fecimus quæ citra vllam extractionem fieri debet, id eſt, de fermento corporis perfecti quod attenuatur tantùm ſecundum Gebrum, & ſubtiliatur, vel opinione quorundam de ipſo corpore, cuius in curſu magiſterii ſubſtantia (quæ eſt naturâ vniformis) non ſeparatur. Sed in Elixire herbali, id eſt, materia herbali & vegetali (ſicut ſuprà, dixit aurum eſſe potiſsimum Elixirum). Idcircò dicit his ad differentiam perfecti, ineſſe diuerſitatem eſſentiarum, id eſt, illud eſſe Homogeneum, hæc Etherogenea.

Geber.

Ad intelligendum cap. hoc præmittenda ſunt quæ dicta fuerũt cap. iii. de auro, auri ſi
» rationem intellexeris, aliorum quæ à cor-
» pore ſeparantur non potes nõ nouiſſe, id eſt, non potes rationem tenere auri huius in præparatione fermenti vel quintæ eſſentiæ in præcurſu operis abſque cognitione hydrargyriorum à corporibus extractorum: de quibus Geber lib. de inueſtigatione hoc
“ eſt hydrargyron de hydrargyro, de ſpiri-
“ tuali corpore extractum.
» Reliquorum quæ à corpore non ſeparantur
» infrà. Vbi vini tractatio auſpicabitur, non
» obliuiſcemur.

Geber.

Hîc ergò dicit in herbis esse diuersitatem substantiarũ: ideò extractionem esse necessariam ad eliciendam quintam earum essentiam. Cautionem addit vt extrahatur ita quinta essentia ab herbis vt substantia remaneat & herba maneat herba: quæ substantia relegatur ad artes particulares. Sed ad opus hoc (de quo agitur) hoc libro iiii. quamuis 4. elemẽta in qualibet herba, id est, quolibet subiecto menstrui, sint duplata, id est, hydrargyron insit cum terra: quinta tamen essentia non est duplata sed altera pars solum, id est, recipimus tantùm hydrargiron subiecti menstrualis (quod Ray. ita appellat) nec reddimus illud hyd. suæ terræ vel substantiæ, quæ est necessaria in arte minori, At sulphur (quum igneæ sit naturæ) latet in centro terræ: vt Plinius de sulphure.
Methodus quintæ essẽtiæ ex herbis. Digere Melissam philosophico mense (id est, xl. diebus in Athanor (species est fornacis descripta in lib. de rupescissa) putrefacto est, deinde ita separa vt duplata elementa seorsum appareant (hæc est est diuisio elemẽtorum) Continuò elucescet 5. esse, quod Elixir est vitæ, id est, in ablutione elementorum fiet quinta essentia in fine distillationis, quùm scilicet hydrargiron herbale erit per Plinius. Praxis. Athanor.

crebras distillationes omnino defæcatum.
„ Similiter vino generoso &c. hæc sunt exem
„ pla herbarum infusarum in vino vel aqua
vitæ quæ colorem suum & saporem in ea
effundunt, vt infrà dicit Paracelsus de Antimonio ex lib. Chirurg. Ita 1. aqua philosophorum extrahit varias virtutes à variis metallis & eorum colores.

Vinum salutis.

Porrò, extracto spiritu isto & ab altero se-
„ parato, ecce vinum salutis, id est, extracto
„ hydrargiro & ab altero i. sulphure separato quod huic operi vniuersali iuutile est: quod sulphur in terra continetur quam rectè substantiam nuncupat tanquam subiectum immobile, quùm spiritus sublimati sint tanquam qualitates abstractæ de quibus Porphyrius initio prædicabilium: quas autor itidem dialogi (Chrysorrhoas) qualitates æthereas appellauit.

Porphyri⁹.

Quæ hoc loco etiam requiruntur alibi
„ in philosophia de generationibus reperiun-
„ tur, id est ad istam quintam essentiam extrahendam à metallis, requirũtur principia generationis quia hoc hydrargiron elicitur per hydrargiron à quo traxit originem &c. Hîc indicat librum suum de humana generatione.

Paracelsi lib. de humana generatione.

Herbis.

Aliqui

Herbis.

Aliqui libenter intelligerent herbas de primo liquore (quem Arnaldus quodam libello lapidem herbalem nominat absque germine & semine) Augurellus tamen in vellere & opere vltimo dicit. Arnaldus. Lapis herbalis.

Herbis & haustis fontibus.

Ideo accipio de vegetalibus acuentibus mẽstrũ secundum Ray. vt prima aqua dissoluẽs sit sub metaphora vini, allusione ad viuum. Nota itaque lib. 1. de vita longa accommodari posse operi primo per mentionem dissolutionis: lib. 2. secundo scilicet reductionis & coagulationis, tertium hunc operi fixionis & fermentationis, quartum autem librum quarto operi videlicet multiplicationis quæ est tanquam vitæ productio, custodia & conseruatio: de qua intelliguntur versus elegantes in sepulchro Olibii philosophi ab Hermolao Barbaro reperti. Hermola9 Barbarus.

Aßit fœcundo custos tibi copia cornu

Ne pretium tanti depereat laticis.

Nota tandem Artephium in aqua, vino, oleo (de quibus suprà amplissimè) consentire cum his extractionibus essentiarum.

Aquarum autem distillationes ex herbis & reliquis rebus huiusmodi quibus officinæ gloriantur, nullarum propè esse virium, quũ Contra distillationes aquarũ

nihil aliud sit, nisi phlegma rei, cuius liquor præcipuus consistat in oleo vel sale.

De Antimonio Cap. vi.

HOc cap. in parte parabolicum vt præcedentia statuo, id est non de corpore humano tantùm sed de chao etiam quod existimo physicum corpus nuncupasse vt sit sensus duplex, scilicet de vulgari Stibio, & de philosophico, inter metalla quæ aquea sunt hoc intellige ex lib. de duplici anatomia eiusdem Paracelsi: Gemmæ (inquit membrum sunt elementi aquæ, metalla aliud membrum: sic elementorum corpus considerandum & singula quoque eius membra. In hoc tamen caput præfabor, Dauum me esse non œdippum sed coniecturã meam proponere qua, qui meliorem proferet rem gratissimam mihi fecerit: eam tamen, apprimè cum ratione metallica & cũ aliis Paracelsi scriptis conuenire.

Parac. lib. de dupl. Anat.

Mundat seipsum unà cum reliquis quæ immunda sunt, id est, ab ipso vt mundetur extrahitur liquor, & hoc diluuio exacto vis eius natiua permansit vel genuina, quæ dicuntur fæces à Raym. in magia naturali, vel vinacea, in quibus non inest calor per acci-

R. Lullius.

dens sed naturalis seu natiua vis, vt hîc. Itaque sese ex influentia semper dirigit, quando suus fluxus vel liquor illi redditur, id est supra suum cohop tetrum denuò reducitur, vt attrahat vim illam reliquam genuinam, à terra, fæcibus tamen restantibus quibus Archeus nihil tandem tribuit, vt impuris à quibus purum seiunctum fuit. Hoc se ergò fluxu dirigit semper, id est, in diuersas partes regit, componendo sal eius per virtutis terreæ vel ignee ab eo extractionẽ aquæ suæ interuẽtu quæ per interualla infũditur terræ residuæ. Prætereà si nihil sani omnino, adest, immundũ corpus in mundum transformat. Hoc de imperfectis corporibus quibus nihil inest sani actu vel reipsa sed potestate tamẽ sana sunt & sana tandem actu reddũtur. Summa est præparationis.

R. Stibiũ minerale retorq; ac retortũ liquorem distilla, vel reduc in tetrũ cohop, id est, supra suas fæces nigras vel in tertium cohop in distillatione per alembicum, vbi vas est triplex: & in tertio recipitur. Sic lib. chirurgiæ germanico ab *Ertz* Mercurii, id est, terra minerali extrahit primò per retortam igne vehementi liquorem album, postea illũ distillat igne lento in balneo maris per alẽbicum. Quod autem dicit absque omni ca-

Ertz Mercurii.

pite mortuo, significat absque alembico: prima cuius pars dicitur concurbita, pars secunda & superior dicitur caput ob similitudinem capitis humani cũ naso stillicidii Est autem mortuum non viuum, sic ludit „ ænygmate suo more, *tùm demùm erumpit* „ *Dosis eius grana iiii.* id est, vt in lib. de chirurg tãtum quatuor vnciæ ex libra. Sed hîc potius de dosi administrationis debet intelligi in quinta essentia melissæ possumus suspicari id intelligi quod Raym. in lib. 3. dixit mel nouum, & Panthæus in voarchadumia insipidum, vt accipiat Ray. tartarũ ibi: pro Stibio, sicut in magia nigrum nigrius nigro. Sunt tamen magnæ virtutes in herba melisse pro sumptione liquoris vel pulueris Stibii in illa.

Panthæus. Raymũdus.

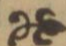
Huic prætereà nihil tribuit Archeus terræ. Educta hac vi de terra, nihil prætereà terræ illi tributum ab Archeo. Archeus (ex annotationibus in lib. secundum de grad. est dispositor, naturæ: huius est officium sequestrare, purgare, secernere purum ab impuro lib. de tart. c. v. Archeus rebus naturalibus inest c. xvi. Nota vbi vis gemina legitur, legendum esse *genuina* quod verbum significat vim natiuam, quoquidem vsus est ipse lib. 4. de grad cap. iii.

Parac. lib. de grad. Archeus.

Parac. lib. de tartaro.

Nam ibi cum medica tùm philosophica experientiu concurrunt atque adeò propria & genuina vniuscuiusque rei diathesis deprehenditur.

Finio tandem vbi admonuero Matthiolum rectè confiteri inuentum Antimonii Paracelso deberi, falsũ verò illum ad vomitiones & secessum traxisse. Nota ab Arabibus Auicenna & Serapione dici Aymat vel Atimat à latinis Stibium (verbo græco forma latina cuso) ab Hispanis Alcohol pro alcofol per symbolum h. cum F.

Leonis Suauii, Scholiorum in lib. III. Theophrasti Paracelsi.

FINIS.

IN THEOPH. PARACELSI
Lib. IIII. de vita longa
Scholia.

Vartus hic liber Paracelsi atque vltimus *De vita longa* (ne quis fortè suppotititium quintum falsò adiiciat vt quartum quendam Cornelii Agrippæ de occ. phil. qui est furtim arreptus ex nouissimo Razielis) est totius operis huiusce longè difficillimus ac obscurissimus. Persequemur tamen paucis quoniam vt ipse illius estaturieci se lib. primo fundamenta, sic nos quoque nostræ explicationis Nam ab iis quæ ad præcedētium librorum interpretationem protulimus, aditus adhuc aperitur lectori subtiliter euoluenti tanquam Sibyllinas verborum ambages, vel potius experiunti rerum æthereas abstractiones. Plura autem de mysteriis effari vetat etiam Reuchlinus libris de Cabala, & verbo mirifico, quod quidem verbum ipse post longam disputationem insusurrat in aurem. Nos verò si experti fuerimus hoc commentationis genus ad philosophorum ætatis nostræ gustum fe-

Reuchlin⁹.

ciſſe, propediem ampliora Paracelſi volumina edemus. Interim dictum volumus, ſcopum in hoc eſſe Paracelſi, vt humor natiuus ſeu radicalis hominis inſtauretur ac conſeruetur quaſi incorruptus, vſque ad extremam eius conſumptionem, id eſt, ad vltimum vitæ ſpiritum, abſque vlla ægritudine, dolore, moleſtia. Verba enim producendæ vitæ, vanorum ſunt hominum atque ſtolidorum, quum ſint à diuino numine termini conſtituti, qui nequeant præteriri: niſi intelligas eòvſque duci quo patitur humidū cum calido iuuatum. Quæquidem per medicinam humano ingenio excogitatam & paratam poſſunt labefactata reſtitui, refici, recreari, at de tanto (medicorum ſermone) non de tali: alioquin regreſſum in ætatibus (vt apud Platonem) conſtitueremus, & ad immortalitatem viam ſterneremus. Mors enim naturalis retardari nullo modo poteſt, aduentitia quidem poteſt, quippe quæ dependet à proportione caloris vitalis ad humorem paſsiuum, & potentia vel impotentia informandi illum iacturámque reſarciendi abundè ad vitam: cuiuſquidem diuturnitatis terminum vel ſpatium nemo præter Deum plenè poteſt perſpectum habere.

Scopus libri in humore radicali inſtaurando ac conſeruádo.

Plato.

Nicephorus Blēmidas librū phiſicorū edi-

dit: quod indiuiduis vita præfinita non ſit ſicut Petrus Numagen alium de Nicolao ſubſyluano qui ſine cibo vixit, quod vitā in æthere Paracelſi cōfirmat. Hanc autem medicinam videtur Theophraſtus noſter ſtatuere: quam Arabes philoſophi Elixir ſua lingua vocauerunt. Quod iamiam aggreſſuro mihi mens tota horrore quodam ſacro concutitur (ô philoſophi) vel tanquam labyrinthum ingreſſuro Minotauri pauor incutitur. Hîc enim duplex negotium nobis faceſsit Paracelſus: ſi ſcriptum ſpectemus, vocabulorum fictitiorum nouitate: ſi ſententiam, rei qua de agitur fide ob admirationem ſuſpenſa. Quis enim credet ad milleſimum centeſimum annum poſſe perueniri? Adæ, inquit, & Mathuſalem exemplum propono. Et ex parte ſubiecti, naturalem vigorem, de quo in Moſe lib. 1. deinde medicinam præſtantem. Tertiò, locum eum corpore conuenientem, locum, inquam, in aëre & nubibus: alium etiam in Ethere ſeu eſſe quinto, vbi nulla eſt corporalitas, atque vbi habitant qui dicuntur ſomno ſepulti. De loco ordiemur commentationem hanc Oedippicā, ex Marſilii Ficini libro, ſub eodem de vita titulo: de loco, inquam, ad vitæ longinquitatem accommodato: poſtquam præfat

Vita in æthere. Elixir.

In cap. 1. de loco.

M. Ficinus lib. de vita.

fati fuerimus. P. Aponenſis de vita opinionem Ficinũ vel non referre vel reprehendere debuiſſe: quiquidem ſuis aſtronomicis artibus fretus auſus eſt polliceri ſanitatem fore firmiorem vitamque longiorem quàm ab initio fuerit inſtituta. Quantum autem ad longæuam ætatem, ſcitè lunares populi ex Phædone Platonis inducuntur in altiſsimo terræ faſtigio ſupra nubes habitantes, qui ob diuturnitatem æui non tam mortales homines quàm immortales dæmones habeantur. Pulchrè etiam à Ficino Arabes Aſtrologi producuntur, qui vltrà lineam æquinoctialem ad meridiem ſubtiliſsimos narrant incolas, dæmonas quoſdam, qui neque oriri neque mori videantur: ſicut ſcribit Paracelſus de Hildonio &c. Zoroaſtes verò de duplici aëre, aqua & terra ſignificat quodlibet elementum, quod poteſt diuidi per purum & impurum, habere habitatores rationales ac irrationales: quod autem purũ ſit omninò, tãtùm rationis participes: quod conſentit cum Paracelſi animantibus elementariis in Philoſophia ad Athenienſes. Adam verò & Enoch dicuntur à Cabalicis doctoribus in ſuprema regione aëris commorati. Hæc de loco ſatis: ſi addiderimus, Merlinum vatem Anglum celeberrimum

P. Aponenſis.

Plato in Phædone.

M. Ficinus.

Ad Paracelſum de Hildonio.

Ad Paracelſum in philoſophia ad Athenienſes.

Merlinus.

quum amicæ lacus Dominæ artem ſuam aperuiſſet turre aëria incluſum ab illa fuiſſe, in qua multos ſimul annos tranſegerint: quamquidem turrim deſcripſit Comes Tar uiſius lib.iii.& Ioan. Medunenſis in naturæ querimonia. Reſtat de medicina præſtanti paucis nota, ab antiquis ſolummodò adumbrata, quæ hîc tota verbis nouis atque inuſitatis deducitur. Alii illam ad Magiam & cœlum, id eſt, annulos, ſigilla, characteres, imagines, diuina nomina, rerum abſtruſas proprietates: Alii ad philoſophiam metallicam & terram, id eſt, lapides & metalla cal cinata, ſoluta, diſtillata, ſublimata, fixa, multiplicata referunt, id eſt, ad lapidem philoſophorum: vtrumque igitur nos ſed paucis legi ſcholiorum aſtricti perſtringemus. Vita ergò longa eſt in manu ſummi vel maximi Iliaſtis ſcilicet arripienda ex libero arbitrio, vbi ratio eſt magnalium, non ex elementis, id eſt, ſi influentiam Enochdianorũ habeamus in anima noſtra tanquam ignem in ligno, id eſt, vitam longam in corpore noſtro cæleſti vt dixit lib. 1. non ſine vulgari virtute, id eſt, robore & firmitate naturali athletica vel gladiatoria ſecundum Hippocratem, facile ad longeuam ætatem, minimùm 600. annorum perueniemus. De Ilia-

Bernardus.

De medicina philoſophica & magica.

Vitæ longæ deſcriptio. Iliaſtes.

Hippocrates in Aph.

ſte diximus lib.iii. Hîc addit Iliaſtem ſaturũ eſſe, nulla amplius indigere, quo repleri poſsit. At cap.ii.dicit ſummum Iliaſtem ſub chao deliteſcere. Terminum vitæ longæ mille, nongentorum aut ſexcentum annorum irridet Plinius lib.7. Anacreonti poëtæ de iis qui cc. annos expleuerint, Damiates aſtipulatur memorans. Pictoreum præcipuũ corpore viribúſque etiam ccc. vixiſſe (vbi nota de viribus ad naturalem vigorem ſuprà) Alexander & Cornelius Dandonem quendam in Illyrico. D. vixiſſe. Xenophon impetrim regem Dccc. atque vt parcè mentitus eſt, filium eius Dc. quæ inſcitiâ, inquit, temporum acciderunt. De quibus Plinius eo capite: at ſequenti de Aſtrologica naſcẽdi varietate inclitiſsimè diſſerit. Propter inauditatem rerum verborúmque nouitatem Paracelſus hîc occaſionem calumniæ veretur, vt in libellis ſuis Paramyricis: quos ego ſermone Germanico conſcriptos vidi, vbi legitur opus paramirum ſed y græco ſcribi debet. Significabit autem Paramyricum opus, deſcriptionem rerum quæ ſingulares raræque ſint, ſcilicet præter vnguenta vulgaria: niſi mauis perimyricum, id eſt, de vnguentis, ex quo vocabulo myropolium deductum eſt. Hoc cap.ii. reiicit in materia

In cap. 2. Terminus vitæ lõgæ. Plinius.

Paramyrici libelli.

longæ vitæ, elementa, chaos, res naturales, gesta holisimidam, consequenter (vt videtur etiam Iliastem, quum sub chao existat. Noua etiá sunt vocabula, Gnatinorũ, Saldinorũ, Salmandrinorũ, Melosinæ: Saldinos à sale duci cõiectura est, Salmãdrinos ad elemẽtũ ignis vt Melosinas ad aëris pertinere. In primo adhuc hæreo. Recordatur autem Aniadum, vocabulũ est inauditum: de quo ipse lib. de gradibus. Scire debes calido & sicco nullum prorsus inesse vel arcanum vel Aniadum. Vbi annotatio est autoris incerti Aniadum, rerũ esse efficacitatem. Ab ἀναδύειν quidã deducit, quod est exurgere vel emergere vt de materia semel intermortua sepultáque, sed quæ posteà gloriósior resurgit. Hoc cap. iii. de Solis natura & Aniadi, notandum est Solem dici Iliastem: quod alludit ad ea quæ suprà de auri natura conscripsimus, cui nihil deest nihil abundat: ideò semel dixit rem perfectam se saturasse, nullo iam opus habere, itaque hæc pertinere ad philosophiam chymicam, apparet ex his verbis.

De materia longæ vitæ.

In cap. iii. de Aniado.

Paracelsus lib. de gra.

„ *Ea quisquis intelligit, optimo iure se Spagiri*
„ *nomine vendītet*. Iliastes qui dicitur de natura Solis mihi videtur internus scilicet incorporeus, cui corporeus externus præbet

Paracelsus

occaſionem fixionis.

Hæc autem myſterii ſumma eſt. *Compara* „ *Aniadum, idque per ſolum aëra &c.* Quæ „ ſic exponi poteſt. Compara Aniadum, id eſt, perfectum præpara & ſic tibi acquire tuúmque redde præparatione ſcilicet per ſolum aëra, id eſt, per menſtruum aëreum confractum. Aniadus autem etiam intelligi poteſt ſub vulgari virtute (de qua ſuprà) id eſt, Sole venali: vnde fortè Augurelli Arethuſa. Dici etiam videtur naturæ lumen id eſt ſulphur & alumen ſecundum Gebrum, cui ſecundum Auicennam tale non reperitur ſuper terrám, niſi quantum exiſtit in Sole & Luna: Ideò deplorãdum cum Paracelſo mortalibus, à quibus eſt tanta cum difficultate in viſceribus illorũ corporũ inueſtigandũ. Meloſine autem ſeu aër, eſt ſulphur lunæ, ſicut Adech, ab Adam cum fine Arabico, eſt terra rubra ſeu ſulphur Solis: de quo Panthæus in voarchadumia copioſiſsimè. Salamandra autem etiam dici poteſt quia igneæ naturæ: vnde philoſophorum verſus.

Expoſitio myſterii.

Arethuſa.

Geber. Auicena.

Sed telon moritur epulũ quum ſit Salamãdræ, Quicquid nõ eſt aërie naturæ hoc loco „ tollitur: alludit ad Bachonẽ, lapis verò aëris „ ponitur in Pyramide loco calido &c. Tria ſunt ergo, Adech, Edochinus, Aniadus &

Ro. Bacho.

quartum quod in hæc tria vergit, vt Edochinus ſit Mercurius philoſophicus, quartum autem ſit Mercurius vulgi: quæ quatuor tandem fiunt vnum. De latitatione vel ratione deliteſcendi, conueniunt rem latitare ſub imagine viui vſque ad reiinpiſſationem: ideò dixit, quod deliteſcebat, imò adhuc deliteſcit. *Hinc natiuitas magni illius*
" *Æquaſtri qui præter naturam natus eſt.*
"
Aequaſter. Aequaſter mihi eſt res arte ſupra naturæ vires confecta quæ à Rhodiano appellatur Aequatum ex naturis quatuor, id eſt, vel ſulphur naturæ vel potius lapis abſolutus.

Sic habebis longiſsimam vitam, id eſt, cum qua, vt ſuprà, nihil commune habet terminus vitæ. Eſt enim, vt aiunt Spagyri, infinita per viam multiplicationis: de qua his verbis. Iam, ſi idem ab illo quod denuò renouatur fuerit refertum &c. Iam vt res tranquilla,

Multiplicatio. prorſus non audiatur à re corporali, & vt ſolùm Aniadum Adech denique & Enochdianum reſonet. Quidam ſic interpretantur: in proiectione, quum puluerem facit, ſibilum ſerpentinum emitti: tandem verò Aniadum &c. reſonare, id eſt, transformari in metallum perfectum ſonorúmque.

De hoc ſono Spagyrorum libri myſtici meminerunt vt Augurellus.

Iudicio eſt etiam ſonus hinc obtuſus & aure Augurell⁹.
Deprehendi haud facilis.

Autor fontis periculoſi, melodiam quã-dam effici ait, quæ quandoque ceſſet tanquã arte magica. Et alibi: Tintinabuli inauditi ſonus mirus aurem mihi feriit, Paracelſus ipſe cap. v. tympanáque nobis anodinica reddunt.

Anodynica videntur, eſſe doloris expertia.
Cap. hoc iiii. videtur eſſe de multiplicatione quæ fit acceſsione liquoris ſeu laticis, quod Cornucopiæ poëtis dicitur, hic eſſentia ipſa, quæ ſola hoc loci plurimũ valet: In cap. iiii. Multiplicatio.
Qui calcat & qui calcatur.

Materia ergò conſummata, ſimili quoque materiâ multiplicatur, in qua ſigna tempore perſtringuntur, tandem res ſimul manent perſtántque. Idcirco Augurellus in Glaure parabola, Augurell⁹.
Sedet aurea Nympha.
Aureus & circum thalamus ſupráque renidet:
Quin auri tabulæ pedibus calcantur euntum,
Atque ipſa ex auro ſplendet conflata ſupellex.

Vita igitur ſana eſt ſic coniuncta vitæ longæ, id eſt, liquor purgatus, operi renouando ſeruatus: qui fons ſanus dicitur à I. Valentiano. Quod ad locum &c. I. Valentianus.

Locus generat locatum & ſpiritus dicitur locus & ſedes animæ,

Quorſum attinet fruſtrâ his immorari &c. Id eſt quod cap.ii.dixit, ne porrò in hac laboremus fruſtrà ſcilicet in imperfectis quibus non ineſt lumen, id eſt, ſulphur naturæ digeſtum.

" *Præterea ille qui animi libidine nobiſcum agit,*
" *indicat ac rurſus hiantes nos deſerit.*

" Intelligi hæc videntur de Mercurii vulgi actionibus, qui nunc accedit nunc recedit, deſerens hiantes, id eſt, materias ſiccitate hiulcas.

In cap.v. Maius opus moueo (philoſophi) hoc cap.v. quò Paracel. relegat lectorem, ne ſuperioribus parabolis offendatur de Nymphydidica natura aliiſque. Cuiuſquidem ſententiam paucis complectar: deinde vocabula illius noua & exotica coniecturâ meâ perſtringã.

Summa myſtica operis philoſophici. Geber.

Necrolii ſiue Necrolici cap.iiii. excludũtur cancellis longæ vitæ, id eſt, operis magni qui tertii ordinis à Gebro nũcupatur. Nam materiæ elementares rudes & nigræ, à Raymundo Nigrum nigrius nigro, ſolutionem mortis ferunt. Scaïolæ videntur elementa quatuor depurata. In Necroliis, id eſt, primo ordine inſunt ypermenica figmenta ſeu præparationes ſophiſticæ, quæ iudicium cineritii non ſuſtinent: aperiunt tamen feneſtram in Cyphanto, id eſt, ad formationem

noſtri

nostri Embryonis seu infantis (vt Arnaldus & Lullius loquuntur) quod sic Geber exponit. Sine præparationibus primi ordinis nõ perficitur magisterium. Qui in his figunt pedem nec ad alios ordines progrediuntur, appellantur à Paracelso Allæani, id est, immutatores formarum superficiales vt dealbatores veneris, & tinctores lunæ sophistici. De aliis philosophis dicit,

Nihilominus tamen vtraque manebunt. ”

In Scaïolis si sinistri aliquid suspicemur ex vi vocis, malè cõueniret cum Bachone in hoc ipso argumento: Iteretur distillatio vt dextrum boni te recipiat sufficienter: nisi dextrum intelligamus de materia perfectiore, & sinistrum de imperfectis corporibus: sicut ab aliis ænigmaticè dicitur pars Orientalis & pars Occidentalis.

Hydros scaïulis inuidet, qui liquorem cœlat ab eis educendum: cuius qui extractionem tenet, Hydromanticus est, & qui per ignem mollificat, Pyrotongus. Sophistas irridet qui pauca præditi experientia, faciunt vt Necroliæ indormiscant pulsatiles, id est, non figunt prorsus tincturam, quæ viuit adhuc quodammodo & euolat ab igne: indor miscunt, dixit sæpius & semen papaueris quod somnum conciliat: quæ de coagu-

latione Mercurii intelligo nunc leui, nunc firma quã fixionem Spagyri appellãt (Soporifera similiter est Mãdragora, cuius magna fit inter mulieres in vetere testaméto æstimatio: vt iure fuerit cũ reliqua philtri cõfectioneè libro M. Nostradami de vnguentis extirpata) Vt paulo post. vt figãtur figmẽta, recusat. Scaïolarũ locũ nõ infringet Acquaster: fortè Anatica perfecti materia gaudet hac sede spiritali scaïolorum seu Mercurii philosophici. Quibus si rudi præparatione inseratur Sol vel Luna, esset aliquid excipiendum, id est, necessaria esset præparatio materiæ recipientis proiectionem, nempe in medicina secundi ordinis tantùm. Sed maximus Adech anteuertit, id est, in tertii ordinis medicina Mercurius philosophicè præparatus & circulatus ad amussim omnibus suis numeris, deducit propositum nostrum quippe eandem materiam propositam (secundum Gebrum) ducit in operis progressum: non autem modum, quia in illo ordine differentia est in modo & subtilitate præparationis. Luna tãdem relicta aqua simplici prima Nymphididica per hydor scaïolarum transit in aliam permutationem permansura si difficilis & velut insolubilis Sol annuerit: quiquidem est mors per fixio-

Mandragora.

Michael Nostradamus.

Geber.

nem, & vita per illuminationem ſcaïolarum. Annuit autem prima tempora in coniunctione cum luna dealbatus ſed ad finem ſeipſum immutat quia rubificatur rex in fine operis. Quæ iam diſſerit in exitu libri de figmentis, deinde de Nymphididica, υςερον πρότερον eſt ordine traditionis præpoſtero ad tenebras offundēdas: quod factitant magiſtri huius ſcientiæ (Augurello teſte) Addicti perplexæ legibus artis.

Verùm ad Nymphididicam. Ea vt in animis noſtris concipiatur &c. id eſt vt hæc aqua in ſe attrahat animas perfectas. Abſoluam tandem hanc obſcuriſſimam commentationem de tribus materiis in vnam copulandis per myſteria priſcorum ſapientum: Fruſtra Palemonem & Leucotheam adibit qui Nereum non attraxerit: nec Nereum attrahet, qui circà primariam animalem trinitatem operatus non fuerit. Nihil autem firmi habebit in opere qui veſtam non attraxerit. Deinde ex Platone qui à Diotina accepit: Amorem natum ex congreſſu Peniæ & Pori, id eſt egeſtatis & affluentiæ in hortis Iouis, in natalibus Veneris, diis diſcumbentibus: quemquidem Porum ipſa exponit, magni conſilii filium. Augurell9. Plato.

Hæc de ſententia ambagica: iam ſcripti expoſitionem accipite.

Sit hæc vocabulorum coniectura ad græcam linguam reductorum.

Necrobii. παρὰ τὸ νεκρός, mortuus & ὄλλομι perdo vel ὅλος totus.
Scæola. παρὰ τὸ σκαιὸς sinister vel improbus vel obscurus & ὄλλομι vel ὅλος vt ς.
Aniadus. παρὰ τὴν ἀνίαν dolorem & δίδωμι do.
Adech. παρὰ τὸ ἀσερητικὸν & δέχομαι recipio vel ἄδην multum & ἔχω habeo.
Ilech. παρὰ τὴν ἴλην turmam & ἔχω.
Ceduini. παρὰ τὸ κῆδος cura & οὖρον vrmam vel ventum.
Gnathius. παρὰ τὸ γνάθος maxilla dentes enim draconis seminati ab Iasone in maxilla, erant & terra, osseum est elementum. vnde Bacho. Recipe de ossibus Adæ.
Spagyri. παρὰ τὸ σπάω traho & ἄγυρις concio.
Prothoneus. παρὰ τὸ πυρ. ὠθῶ impello & ὄγκος tumor.
Melosyne. μελοσύνη dulcedo cantus.

VEL POTIVS.

1 Iliastes vide num Heliastes ἀπὸ τοῦ ἡλίου à sole q.d. solaris vel Ilyastes ἀπὸ τῆς ἰλύος à luto prius magis probatur ex Paracelsi verbis ca. iii. solis natura Iliastis est.
2 Aniadin & Aniadum vide num ἀπὸ τῆς ἀνίας ab ægritudine & ἅδης infernus quod videatur quodammodo inferis dolorem aferre mortua suscitando vel à morte liberando.
3 Melosyne si ἀπὸ τῶν μήλων hoc est ouibus dedicatur nihil aliud est quam velleris aurei inueniendi ratio vt ea forma dicatur qua Eleemosine, id est, miserescendi ratio & opus Mnemosyne renunsiendi ratio.
4 Alliani forte legendum Allæani. q. d. formarum vel substantiarum immutatores ab ἀλλοιόω immito.
7 Cyphanto à κυίω in vtero gero & φαίνω ad embryonem referas.
8 Necrolium videtur Amado contrarium quia dicitur quasi necans vniuersa à νεκρὸς mortuus & ὅλος totus,
9 Scaïoli q.d. sinistri toti à σκαῖος læuus & ὅλος totus. Hypermenica q. d. superlunaria. nam μήνη luna, à μὴν μηνὸς mensis.
Pyrotonus videtur corruptum pro pyrotongus q.d. Ignifusor qui metalla igne mollit, vnde Augurellus.

Quo se mollire metalla Augurell.
Inuenere modo.

Nunc qui ad magiam cœlestem non terrestrem hæc referenda existimant, audiant magiæ illius veram ac naturalem rationem ex maximo philosopho, mago, Medico, Arabũ sectatore.

Causæ (inquit) primitiuæ alienationis in genere quicquid in vi. rebus spiritum animalem alterat & extrahit ab eo temperamento quod ei conuenit in qualitatibus visibilibus atque substantia, ad perficiendum cognitionem mentis: secundum exigentiam humanæ naturæ spiritus enim & maximè animalis est illud solum quod facit appropinquare corpus humanum ad cœli æqualitatem: quando est in substantia subtili & purus & qualitate visibili Luminosus & intangilis. s. qualitatibus primis habens temperamentum proportionale speciei humanæ ita scilicet vt ad caliditatem moderamine proportionali declinet ac moderatam iuxta temperamentum iustitiæ participet siccitatem. Nihil est enim in corpore passibilius spiritu: quum sit vapor & ideo facillimè immutatur: maximè si concurrant fortiudo immutantis & dispositio mutabilis introducta per causas antecedentes. Spiritus.

Vnde ſecundum quamcumque virtutem ſpiritus informetur ſecundum illam eſt promptus vel diſpoſitus agere ſic quod interdum tã fortiter informatur ab aliquo immutante (cuius impreſsio repugnat actibus honeſtatis vel rationis) quod anima nullo modo poteſt vincere vel domare vt in operibus mentis repreſentet honeſta, vel ad cognitionem ſpiritualium ſeruiat. Vnde cum mens otia non toleret ac rebellem habeat ſpiritum, aliter ſenſuum exercet operationem ſecundum exigentiam famuli proterui, ſcilicet ſpiritus & ad illa quæ ille repreſentare poteſt trahitur tota imaginãdo ſenſando & memorãdo: & in hoc verificatur ſpecialiter illud dictum

Plato. Platonis quod anima ſequitur diſpoſitiones & inclinationes corporis. Veritas autẽ prædictæ informationis frequenter nobis oſtenditur in illis corporibus, in quibus coarctato in teſticulis ſpermate nondum corrupto, ſed vaporante vſque ad cerebrum, cum fortiter informabitur illo vapore cerebrum atque ſpiritus, & quando mens ab exterioribus obiectis retrahitur, ſiue in ſomno ſiue etiam in tranquillo ſtudio, nihil aliud repreſentat niſi ea quæ conferunt ad vſum ſpermatizandi, velut ſpeties mulierum, aut cæterorum omnium quæ ad hoc referuntur.

Vnde tũc accidit animæ ſicut patrifamilias & cuilibet rectori ſubditorum. Nam domeſticum famulum quem nequit inducere ad ſeruiendum in palatio deputat ſeruitio ſtabuli, & ſtatuit eum ſeruire in iumentis qui reſpuit ſeruire hominibus. Spiritui verò accidit ſicut vitro de quo fit ſpeculum: nam ſi fuerit puræ diaphaneitatis aut ſubſtantiæ perfectæ aut puræ, repreſentat intuenti in eo ſpeciem cuiuſcumque obiecti voluerit. De ſpiritu.

Si verò fuerit infectus colore vel ſapore aliquo, etiam ſub ipſo ſapore omnia ſaporabilia repræſentat. Quodcumque igitur agens extrinſecum poteſt per ſe vel mediante aliquo alio ſpecies aut ſpiritus inficere vel innaturaliter immutare tam fortibus actibus vt rationis ſint rebelles aut imaginationi vel memoriæ: neceſſe eſt durante malitia ſpirituum patientem alienari: poteſt enim ſpiritus aliquid immutare dupliciter ſ. aut quia imprimit eis qualitatem alienam & propriè vocatur infectio, vel quia propriã aufert & non habet proprium nomen: ſed cõmuniter alteratio vel immutatio vel corruptio poteſt dici. Extrinſecorũ autem agẽtium nullum inficit ſpiritus, niſi mediante humore aut mediante vapore reſoluto ab eo, ſed differunt: nam mediante humore

plus inficiunt mineras eorum ſcilicet cerebrum tantum, aut cor & cerebrum: ex quorum infectione conſequenter inficitur ſpiritus. Cum veró mediante vapore inficiunt, poſſunt tantùm infici ſpiritus præter hoc quod mineræ inficiantur mixtis malis vaporibus cum ſpiritibus. Iterum etiam alterare vel corrumpere poſſunt extrinſeca ſpirituum naturam dupliciter. ſ. primo & ſecũdo ſicut dictũ eſt in infectione. Huius autem differentiæ veritas magis habet locum in impreſsionibus factis à particulari virtute quam à cõmuni. Extrinſeca enim quæ per qualitates primas immutãt prius alterant & corrũpunt ſpiritus quia paſsibiliores quam mẽbra ſecũdũ quæ immutãt proprietatibus quãdoque prius membra quã ſpiritus. Nam proprietas interdum directe cõtrariatur mẽbro & nõ ſpiritui quãdoque verò econuerſo: ſicut aliquod complexionatũ ratione ſuæ proprietatis repugnat aut cõfert vni mẽbro & non alteri. Omni autem mixto vel complexionato directè opponitur in virtute proprietatis aliquod aliud in genere mixtorũ vel complexionatorum. Nam quum gradus mixtionis diſponat in omnibus mixtis ad ſuſceptionem proprietatis in omni gradu & omni gradui mixtionis aut comple-
xionis

nis sit alius oppositus in natura necesse est illum esse in re sicut suum oppositum & per consequens est necesse vt sint res proprietatis ad quam ille gradus disposuit, cum nunquam sit materia sine forma: vnde cum spiritus sit de genere complexionatorum aliquid per proprietatem ex directo opponitur sicut membris: illud autem potest esse non vnũ tantũ sed multa, cuius ratio patet ex causis proprietatis. Proprietas enim licet naturaliter ad veniat generato ab impressione cœlesti, tamẽ illud quod disponit generatũ ad susceptionem ipsius quãdoque est tota latitudo mixtionis vel complexionis quæ conuenit speciei: & sic proprietas est virtus specifica, id est, consequens speciem ideo cõuenit omnibus indiuiduis speciei: quãdoque verò illud quod disponit generatum ad susceptionem proprietatis, est aliquis particularis gradus mixtionis, qui sub speciei latitudine continetur, sed accidentaliter ei subuenit in hora generationis ex fortitudine causarum concurrentium, vt pote forti aspectu cœlestium corporum, siue hora generationis, siue hora casus principii seminalis in agro naturæ: seu hora natiuitatis: seu hora qua res sui perfectionem accipit, vt in figuris artificialibus. In omni enim hora in-

De proprietate.

De figuris artificialibus.

fluunt partes orbis aliam & aliam virtutem generabilibus ſecundum quod requirit figura orbis determinata per horoſcopum, vel aſcendens in hora relata ad generabile, vel generatum quæcumque ſit: ſed tamen virtutem quam ſuperiora influunt, non ſuſcipiũt niſi corpora diſpoſita vel ſolùm per agentia naturalia, vel adminiculo artis, vt ex hac parte quædam indiuidua cuiuſlibet ſpeciei acquirunt aliquam proprietatem, quæ cæteris eiuſdem ſpeciei nõ conuenit: vt quod aliqua ſaphyrus eiuſdem coloris & ſubſtantiæ cum aliis multis habeat virtutem corruptiuã oculi. Nam compertũ, eſt quod prima obuiatione ad oculũ rumpebat corrũpebat ipſum oculũ. Similiter accidit aliquibus plantis in toto vel in parte hora pullulationis aut collectionis, acquirere virtutem, quam cætera indiuidua eius plantæ nõ habent, interdum noxiã rebus & interdum etiam iuuatiuam. Similiter animalibus aut partibus animalium, quemadmodum accidit duobus gemellis in auſtria cum appoſitis lateribus aperire clauſuras, & ſimili modo de his quæ artificialiter figurantur: omne enim quod ſub orbe per artem vel naturam producitur, aliquam proprietatem ab orbe recipit, patiendi ab alio, vel agendi

Saphyrus corruptiua oculi.

De gemellis aperiẽtibus feras.

in aliud: quamuis illa sit nobis ignota, & ex hac consideratione solùm verificatur illud, quod communiter fertur de fortunio & infortunio constructionis ædificiorum, aut collectionis plantarum, aut inchoationis itinerum: & sic de aliis humanis operationibus. Vnde, quicunque sciret virtutes orbis & materias cognosceret cum dispositionibus quæ præparant eas ad suscipiendum illarum virtutum impressionem miras & velut magnas faceret immutationes in rebus inferioribus, nec aliquod agens citra primũ potest eas aliter facere nisi mediantibus corporibus informatis virtutibus corporum superiorum, vel partiũ cœli: vnde & magorum præstigia, & incantatorum delusiones, & maleficiorum vexationes, ac etiam festinantes impressiones, non aliter efficaciam habent, licet dæmones subministrent. Ex quibus sufficit tantum hoc aduertere. s. quod aliquod minerale, aut vegetabile, aut etiam animale, potest, vel ratione specificæ dispositionis aut indiuidualis acquirere virtutem à stellis contrariam humano spiritui quæ contrarietas, potest ad plures affectus: oppositos spiritum terminare. Possibile est enim quod illa virtus ei opposita, sit corruptiua luminositatis eius, aut substantiæ, vel

Electiones operum.

tantum ligatiua operationis illius. Ligari nempe dicitur vnumquodque cum præter corruptionem ſubſtãtiæ vel ſenſibilem eius alterationem non poteſt exercere proprium opus: ſicut præſentia adamantis non permittit magnetem attrahere ferrum, & preſentia ſigilli Leonis lumbis appoſiti nõ permittit ſenſum percipere læſionem calculi. Similiter præſentia quarundam plantarum, aut etiam particularium animalium, ac etiã quorundam lapidum alligatorum corpori vel ſuſpenſorum aut veſtibus conſutorum, prohibent organa generationis ſuum officium exercere. Simili modo poteſt ligari operatio cuiuſlibet organi, vel inſtrumenti viuentis corporis ita, vt bos aut equus auenam præſentem guſtare non poſsit, imo quod plus eſt in tantum imperabit ei virtus oppoſita quod eſcam in ore contentam proiiciet nec poterit continere: ſicut in ſilueſtribus aquilis ſæpe viſum eſt temporibus noſtris quod, nec vnguibus retinere, nec roſtro poterant lacerare venationem. Simili quoque modo & in beſtiis, & in hominibus pluries ligatur operatio mentis, & interdum quantum ad imaginationem tantùm, quandoque verò quantùm ade æſtimationem, & interdum quantum

De ligaturis.

Sigillum Leonis.

ad memoriam, quandoque verò quantùm ad totum: sicut in animalibus quæ incurtari dicuntur intra certum spatium velut in curte cõcludi, taliter quod vbi vellent nescirent exitũ inuenire turbatâ vel ligatâ imaginatione vel nõ recordarẽtur ligata memoria: & hominũ mentes tam fortiter ligantur interdum maleficiis aut incantationibus, vt opera necessaria & cõsueta nequeãt exercere vel nõ recordetur. Tunc autẽ efficacissimæ sunt operationes maleficiorum & similium, quando non solùm rebus quibus instrumentaliter vtitur operarius inest virtus prædicta, sed etiam ipsi operario virtus consimilis coadiuuans inest, impressa ex figura suæ natiuitatis: ad quam quum referatur periodus tota suæ durationis, quãtum aliquod perfectum & defectum, est posibile quod virtus impressa illi apud horam natiuitatis postmodum confortetur aut debilitetur superiori aspectu, secundum quod aspectus ille refertur ad partes figuræ natiuitatis. Et exinde contingit quod aliquorum magorũ, aut maleficorum, aut fascinantium impressiones vel opera sunt efficaciora valdè, aliquorum autem nequaquam: & illis etiam exinde contingit quod quandoque nullius erunt efficaciæ, aut si sic, valdè paruæ: quan-

doque verò habebũt mirabilem efficaciam. Cuius igitur virtus ex orbe acquisita contrariatur mollibus & puris corporibus, qualia sunt puer & cæra noua, si talibus appropinquent ex debita distantia, corrumpent ea spiritibus & vaporibus emissis aëre infecto vel informato, præcipuè si hora illa confortetur virtus aspectu orbis. Hæc Arabum sectator sapientissimus, de cuius patria (quam nominare nequeo) non minor est hodiè quam de Homerica olim disceptatio. At quia de Magnete meminit, lapide multis in rebus admirabili: hìc addam varias esse Magnetis speties ætate nostra incognitas, vnam, quæ repellit ferrum fugátque vt vulgaris attrahit: aliã colore prope sanguineo, (quæ Magnes carneus dicitur, à Græcis catochites secundum Pliniũ) aspersam tamen vænis quibusdam candidis: Aliam albam, distinctam tamen vænis ferrugineis, eamque pariter apprehensiuam carnis, frustum enim vidi ego pollicis crassitudine labris adhærens adeò, vt concussu totius ceruicis excuti non posset. Vterque hìc magnes est qui philtris adhibebatur antiquitùs: de quibus leges etiam ciuiles in veneficiis meminerunt: quorum vsus & confectio, iurè ex hominum memoria atque notitia deleta

Magnetis speties ignotæ.

Plinius.

Phyltrum.

ſunt, necnon ex libro recenti Noſtradami de fucis & vnguentis muliebribus. Sed vſus non eſt prætereundus ad facilitandum partum, ſi hic Magnes carneus non autem ferreus, coxendici alligetur, & contra, ſi decidat fœtus ante diem & ad ſuum in locum reuocandum, Catochites axillæ alligetur: quod experientia noſtra comprobatum eſt. Addit ſpetiem H. Cardanus (ſi fides ei habenda eſt) buxei coloris, cui ſi acus affricata fuerit, carnem humanam abſque vllo doloris ſenſu penetrat, & abſque effuſione veri ſanguinis. Hi ſunt lapides inter reliquos, qui inſtrumenta magorum ab hoc autore nuncupantur. Sigillum autem Leonis fabricatum vidimus priſcorum medicorũ autoritate & cõſilio, menſe ſcilicet Iulii, Sole in Leonem ingrediente &c. cum mira facultate & momentanea curandi morbos eius partes corporis cui ſignum hoc cœleſte dominatur. In calculo autem adimere ſenſum dolori ſola ſuſpenſione ſcribit hîc Arabicus philoſophus (quod nondum expertus, ſum occaſione nõ oblata) ſed Hermes Triſmegiſtus veram calculi curationem in libro Picatricis, olibano ita ſigillato tradidit. Arnaldus autem Villanouanus in aphoriſmis, ſcripſit dolores pedum ſigillo cœleſti

Noſtradami liber de fucis & vnguentis.

Magneris carnei vſus ad partum.

Magnes penetratiuus

Sigillum Leonem.

ſedari perpetuò, non expreſſa ſigilli ſpetiæ (quæ de eo ſigno intelligenda eſt, quod pedibus dominatur: charactere (vt arbitror) ab eo inſerto, ſed à typographo qui non haberet in promptu, prætermiſſo.

Ex his colligere licet lectori, quanta vis magiæ, ſcilicet naturalis atque honeſtæ conſiſtat in ſpiritu, in quo Theophraſtus noſter iure hoc libro totus eſt. De alia enim magia, nec ipſe quidem, nec Ficinus & Arnaldus ſenſiſſe mihi videntur: nec ego aliam viro bono dignam exiſtimo: à qua tres magi euangelici nũcupentur, quæque ſit ab omni nefaria ſuperſtitione & cacodæmonum imploratione prorſus aliena.

De ſpiritu.

De magia honeſta.

Si qui autem prauitatis ſuſpecti à nobis ſcriptores quandoque nominentur, ab iis bona captari velim, mala repudiari, vt Virgilius aurum legiſſe è ſtercore perhibetur: nec lectorem in animo eſt ad artes vanas, curioſas atque inutiles allicere: ſed ad ſapientiam antiquam (hodie incognitam, ex parabolis ænigmatibus, myſteriis eruendam excitare.

de Auro.

De auro. Accesio ad Iliastis explicationem.

AD Iliastem in quo Solis naturam Paracelsus esse dixit id est auri, fiat hæc accesio ex iis quæ de auro scripsit nuper Lẽnius Leuinus (in secũda parte nuper edita libri de occultis naturæ miraculis: quẽ rectius fortè de naturæ miris operibus inscripsisset, quòd miracula propriè ad Deũ pertineant ex Alberto lib. de mirabili sciẽtia Dei) de auro (inquam) primùm scripsit in genere quæ de ære etiam atque argento circa popularem auaritiam dici possunt. Lemnius Leuinus. Albertus.

Quæ de auri viribus medicis disserit, iam accipite, postquam iterum admonuero cõtrà rationem esse philosophicam aurum aliquid conferre, quando retinet in se omnia id est quando nullomodo deteritur vel consumitur: aliud quidem dici posset de rebus odoriferis aliisue à quibus exhalat spiritus tenuis, cuius detrimento pauxillum detrahitur de materiæ pondere quod sensu percipi vix potest. Quomodò ergò liquamen auri audet nuncupare, quum illius bracteæ elixantur in eduliis? At quoniam aurum (quod purum syncerúmque est, admotum nocere non potest extrinsecus, illi sæpenumero curatio morbi ascribitur (vt medicis

fœlicibus magis quàm peritis) quam natura ipsa molita est. Cæterum his omissis, de metalli huius natura disserendum) quod multis magnisque viribus imbutum est. Siquidem aurum comprimis efficax præsentissimam vim obtinet in expugnandis sæuissimis morbis atque instauranda valetudine, vbi illa collapsa est, ac detrimētum acceperit. Nam qui ex venereo fœdóque contactu labem conceperunt, ac contagione inguinum infecti sunt, eius vsu manifesto subleuantur. Elephantiasim quoque quæ vulgaris læpra censetur, expurgat, aut saltem mitigat dentes labantes ac minus stabiles, putrique vligine vitiatos firmat, omniáque oris vlcera ac pustulas compescit: Ita quibus os olidum est, ac graueolentiam exhalat, cōsulere solitus sum, vt annulos ex puro ac syncero auro confectos subinde in ore gestent: præsertim qui ex morbo gallico inuncti labiorum ac gingiuarum vlceribus infestantur: virus enim eluit atque eruptiones exiccat. Quod si laminas, aurique segmenta, ac bracteas carnibus elixis admiscere libeat, atq; huius liquamē valetudinariis exhibere dici vix queat, quantopere vires ac vitales spiritus erigat. Quocirca macie tabéque cō fectos, aut immoderata venere exhaustos ac

L. Leuinus.

Aurum lepram purgat.

Auri in cibo vsus.

delaſſatos huiuſmodi decoctis reficio, viréſque inſtauro: nec vlla ſui parte hac ratione aurum fit deteriùs, aut attenuatum imminutúmque eximitur, nonnunquam in turbinatum alueum, quem alembicum vocant, calenti foco admotum, coniici iubeo minutatim conciſum capum, aut vitulinas carnes, atque aliquot oui lutea ſeu vitellos, tribus quatuórue lactis bubuli ſextariis perfuſa, admixtis vnà cũ auri puriſsimi, obriſum vocant, ſegmentis, aut torque aureo, efficaciſsimis herbis nempe radiee Iringii, Scolimi, Siſari, Cinaræ, Carlini, Cardui hortenſis, eáque herba quæ cum muſcoſo concretu fruticetur, à flauo ac rutilanti colore, aureíſque guttis quæ illi inſident, Ros ſolis dicitur, denique palmulis quos dactylos vocant, vuiſque paſsis, exemptis vinaceis ac pomis dulcibus. Ex quarum rerum congerie lento placidoque igni, ſtillicidio quodam liquor extractus, ac triduum ſoli expoſitus, in multos vſus aſſeruari poteſt. Siquidem deliquio deffectúque animi ſopitos erigit ac ſpiritus reuocat: exangues macilentos, tabidos, extenuatos reficit: in Cardiaco verò affectu, ac ſudore Britannico præſentanea vi pollet, atque in refocillandis cordis viribus cumprimis efficax eſt ac ſalutaris,

Aurum decoctione non ateritur.

Sextarius libram & vnciasocto complectitur.

Ros ſolis.

Cardiaci morbi remedium.

si cochleari mensura, aut plus paulò ita constitutis exhibeatur: nec minori cōmodo atque vtilitate Aurum foris adhibetur, vbi cor ingruente externa aliqua, vel interna ægritudine periclitatur. Nam præter aspectum aureorum atque annulorum qui nonnunquam speciosa atque amabili gemma decorantur, oculósque pascunt ac recreant, si sinistræ manus digitus qui infimo proximus est, in cordis affectibus, auro & croci momento defricetur, hominem sibi restituit, etiam si collapso atque intercluso animali vitalique spiritu, propemodum exanimatus obmutescat, nec vllum vitæ indicium proferat. Aurum quoque candens atque ignitum, vino immersum præcipuis membris robur conciliat, ac facultates natiuas confirmat: nam si quid mali internis partibus adhæserit, abstergit consumit, abolet, depascitur, partemque affectam ac morbidam vigore ac vitali spiritu imbuit. Floris quoque huiusmodi liquor adhibitus, impetigines, seu lichenas, lepram mentagram, porriginem, ozenam, polypon, fœdissima narium vitia, morpheam, omnésque vitiliginis species quæ cutem deformant compescit, ac cohibet præsertim si huic liquido pigmē to aut plasmati nonnihil tartari cōmisceas,

Aurum cor recreat.

Auri effectus. Igniti.

Tartarus quid.

quæ eſt exvino in doliis lapidoſa concretio. Omnes ſiquidem quamlibet fœdas maculas abſtergit, naréſque rubicundas ac verucoſas, mentum, genas, faciem, frontem in quibus partibus impudenter atque indecorè, parúmque ciuiliter huiuſmodi eruptiones ſe proferunt, cohoneſtat.

Acceſsio De Saldinis, & de Salis omnium rerum confectione.

AVri quoniam materia adeò expetitur, adeò falſorum chymicorum ſcriptis vocibúſque celebratur: addidimus Leuini opinionem recentem, quæ mirificè mihi labefactata viſa eſt in ſcholiis ſuperioribus.

At quum Salis materia non ſolum in omni vſu vitæ ſed etiam medicinæ ſit frequentiſſima (cuius ſalis medici mentionem ſupra fecimus tam in compendio quàm in ſcholiis) confectionem autem amicis quibuſdam claram apertámque dederamus. Sed quum ab iis ad alios emanauerit, iam patefieri reipublicæ ſtudioſorũ intereſt. Salis igitur ex omnibus rebus conficiendi modus rudior eſt: Artificioſi ſalis modus rudior. Collige rem vel herbam quamlibet, exure in foco ab omni ſorde ſcopis mundato (ali-

qui prius insolant, alii in vmbra desiccant) modus vstionis est quousque ambusta herba in quodam velut panecohæreat: sed si vltrà progrediaris vrendo vsque ad incinerationem, maiorem salis mensuram consequêris. Posteà in fictili plumbato aquam huic pani vel cineri claram limpidámque superfunde & igni vt aliquot horis efferuescat, admoue demum effunde in aliud vas vbi resideat, fæcibus relictis, tandem transige per pannũ lineum, & quod transactum erit, igni redde lento paucorum carbonum, quo exhalet aqua, sal in fundo philosophorũ subsideat.

Modus salis artificiosi subtilior.

Alius modus est subtilior herbam antè exiccatam in fictili operculo suo clauso pone, exure longo aut valido igni, donec in cinerem albissimum redigatur. Color enim hic signum est perfectæ calcinationis. Posteà in aqua pluuia vel stillatitia fac efferuescat in vase vitreo locato in fictili cinerum pleno, cinerum (inquam) cribratorum. Efferuescat igitur vsque ad cõsumptionem quartæ partis aquæ. Deinde subsidat aliquo tempore, effundatur in vas aliud vitreum amplum vel Bellouacense, formæ concauæ, in quod immittas linguas filtri noui purique: per quas (ratione vacui non dabilis) ascendet aqua clara salsa descendétque in alia va-

ſa recipiẽtia. Vbi ceſſauerit filtratio, euapora illam igne ſuaui in vaſe vitreo & ſal reſtabit in fundo clarum ſincerumque.

Tertius eſt modus ſubtiliſsimus: Collige herbam, tere viridem, diſtilla aquam per alembicum, calcina fæces vaſe clauſo igne mediocri quouſque in cinerem ſiccum vertantur. Sitque ignis cautio ne materia priuetur propria & radicali humiditate, quæ non poſſet amplius niſi vitrificatoriam dare fuſionem. Redde aquam ſuæ terræ, inhuma in fimo vel balneo aliquot dies, effunde vt ſuprà cautè ne fæces turbẽtur, dein de filtra, poſtremò euapora filtrationem. Hi ſunt modi varii conficiendi ſalis artificioſi ex omnibus rebus quæ ſub ignem cadunt, qui cœlati ſunt à priſcis recentibuſque philoſophis: quorum vſus eſſe poteſt mirificus, in perſonis delicatioribus curãdis, quæ ab omni genere medicinarum abhorrent, eo ſale in iure carnium atque in vaſe ſalino ad condiendas epulas immiſſo. Non omittam contrà, aquæ dulcis à marina & ſalſa extrahendæ rationẽ, longæ nauigationi vtiliſsimam, traditam à Cardinale Cuſano lib. de ſtaticis experimentis, ſcilicet per globum cæreum aquæ marinæ immerſum. Modus autem Chymicus commodior eſt

Modus ſalis artificioſi ſubtiliſsimus.

Cardinalis Cuſanus.

per diſtillationem aquæ marinæ in foco nauali: cuius nauigationis nouiſsimum inuentum pixidis nauticæ cum acu magnetica mi ror ab eodem quoque Leuino nulla ratione nulla auctoritate vetuſtati tribui. Nam ridiculum eſt quod à Plauto teſtimonium recenſet de verſoria, & luculenter falſum ab antiquo ſcriptore de re noua.

Leuini error de pixide nautica.

Plautus in Merc.

Huc ſecundus ventus nunc eſt, cape modo verſoriam.

Intelligi enim potius par eſt de velo ad excipiendum ventum ſecundum & proſperum: aut alio inſtrumento nautico: quorſum enim bone vir pixis ad celeritatem nauigationis? Id quoque philander in Vitruuium perſpicuè teſtatur.

Philander.

Hæc ego (lector) omnia non vincendi aut contradicendi ſed eruendæ veritatis ſtudio in communem reipublicæ literariæ vſum à me conſcripta æquibonique conſule.

Scholiorum Leonis Suauii I. G.P. in lib. IIII, Ph. Theophraſti Paracelſi De vita longa.

FINIS.

LODOICO SANGELASIO LENSACI DOMINO, EQVITI TORQVATO, SENATORI SACRI CONSILII, AVGVSTI CVBICVLI PRÆFECTO, DVCI C. VIRORVM AVLICORVM.

I. G. P. SALVTEM.

MIRABERIS fortaſſe Eques præſtantiſsime) quum me comitem legationis Romæ videris, rerum regiarum negociationi non tecum (ſiniſtro meo fato) ſed cũ ſucceſſore tuo operam nauantem, quid in cauſa fuerit, quod ab eo tempore me domi priuatim in otio literarum continuerim. Tu verò animaduertas velim, quam perſonam ſæpe nobis neceſsitas aut caſus impo-

nat, quámve nostra voluntate ipsi geramus. Nam ego qui naturâ ad rerum contemplationem propensus eram, parentum iussu aut cõsilio ad procerum comitatum impulsus fui. A quo quum animũ meũ nimis abhorrere sentirem, non tam inconstãtiæ opinionem veritus sum, quin genio potius meo mihi inseruiendũ existimarem: Id rectè an secus, haud laboro, si meũ hoc factũ tibi ꝓbari senserim. Quod autẽ ad studiorũ meorum genus attinet, postquã variarum artium flosculos decerpsi, raptus sum nescio quo meo fato ad inuestigationem rerum, quasquidem prisci sapientes cognitione complexi esse, sed quibusdã figmentorum inuolucris obtexisse perhibentur. Quorum è numero scripta sunt Theophrasti Paracelsi Germani philosophi & medici insignis: potissimũq; inter ea libri. 4 de vita longa, qui nuper in lucem prodierunt. Ne verò per obscuritatẽ prorsus abiiciantur aut negligantur, primùm ex variis illius monumentis præcepta mira & inaudita ex immensitate sermonis in compendium contraxi: cui deinde commentarios breues in hunc libellum adieci. Tua autem

in me iamdudum propensa voluntas videbatur aliquod à me munusculum suo quodammodo iure postulare. At siquis perpendat quàm geras publicam personam, quáq; ingenii præstantia, qua in regiis muneribus obeundis industria (quibus es maximo potentissimoq; Regi gratissimus) qua deniq; formæ dignitate ac venustate omnium erga te animos cõuerteris, tibi profectò optimus quisq; artifex vt prudenti æstimatori, opus suũ iure potest cõsecrare. Ipse itaq; sub hoc Leonis Suauii nomine tanquã Teucer subclypeo septemplici latitans reprehẽsionum in re ardua & noua vel potius calumniarum aculeos minimè pertimescam, si tu mihi Aiax Telamonius fueris. Non quod de scripti mei defensione diffidam, sed quoniam tranquillitati studiorum deditus vereri fortè possem ne propugnationis negotio meum otium interrumpatur: quin potius, ne de me ex his quæ quasi aliud agens edidi, sententia feratur, ac si omnes ingenii atque industriæ (quod per alias occupationes non licuit) neruos intendissem. Tantùm igitur duo testata hîc velim, nec à me vetustam medicinam prorsus damna-

ri (nouæ huius oſtentatione, nec, licet perplexa prima facie interpretatio mea videatur me tenebras pro luce offundere. Arbitrantur qui iudicio parum valent, ſi quid Paracelſus in methodicos experientiæ, ſi quid in empiricos ſciẽtiæ expertes inuehatur, nulli medicorum generi òmninò parcere, ſe ſolum atque vnicum orbis terrarum medicum profiteri. Damnat enim ille medicorũ vulgus tam theoricæ quàm praxis imperitum: fingit, vt Xenophon imperatorem, vt Cicero oratorem perfectum, ſic ipſe medicũ, qui ſit omni medẽdi laude cumulatus: qui Platonis atq; Ariſtotelis philoſophia ad vniuerſæ naturæ cognitionem, qui mathematicis quoq; diſciplinis imbutus ſit, quiq; poſtremò ex Ægiptiorum & Arabum præceptis perceperit rerũ etiam quæ ſub ignem cadunt omnium varios apparatus. Qualem vidimus nuper Ioannem Fernelium (vt illius monumenta teſtantur) qualem videmus hodie in regia Ioannem Capellam Archiatrum, eius ſucceſſorem: qualem honoratũ Caſtellanum collegam; quales in hac quoq; præſtantiſsima ciuitate, tanquam in publico Europæ theatro

Nicol.(re)Magnus & cognomine, Ioãnesq; Gorræus (quos tibi notissimos esse arbitror) in omniũ oculis versantur: quiquidẽ, ne quid sibi ad absolutã medicinæ peritiã deesset, nihil huiusmodi artium à se alienũ esse voluerũt. Errat enim vehementer meo iudicio, qui Hippocratem audet criminari (quo nullus in medicinæ scientia tot tantisque seculis extitit præstantior) errat qui Galenum interpretem paruifacit, hominẽ tanta ingenii artisq; subtilitate, tanto rerũ vsu preditum. At si in natura necesse est, vt ait Cicero, absolui aliquid atq; perfici, ad ipsorum forte ætatem laus medicinę perfecta nondum fuit, ætas (vt inquit Fabius) posterior priori amplius erudiẽdæ laborauit. Nec censendũ est nihil quicquam vel addi vel detrahi posse, imò verò ratio medendi, quæ illorum temporibus adoleuit, si hodie à nouissimis doctoribus consummata erit, nominabitur Sapientia. Theophrastũ itaq; nostrum laudare par est atq; admirari, qui eam partem medicinæ tractarit maximè, quæ à superioribus medicis vel neglecta perperam vel minimè intellecta videbatur: nempe de endelechiis & quintis rerum es-

ſentiis,è quibus mira remedia ab Ægypto & Arabia profecta,Græcis Latiniſq; noua atq; inuſitata eliciuntur:quorum mihi nõnulla vſu & experientia cõperta ſunt. Hippocrates ergo,Galenus & Paracelſus multa perfecerunt: alii tamen nomine mihi non noti laude ſua fraudãdi non ſunt, qui multa conantur:illi potuerunt,alii volunt: quibus non licet rerum faſtigia conſcendere: aliquid eſt in proximis ſaltem interuallis conſtitiſſe.Supereſt aliud, quod contra me facit hoc tempore,ne mihi myſteriorũ,quę hiſce libris Theophraſti continentur, vel ignoratio vel retitienda vitio vertatur. Horum quidem ipſe ſacris initiatus, ſi nõdum ad ipſius ſacrarii penetralia deductus ſum, non alii quàm aduerſæ fortunæ aſcribo, & facultatũ tenuitati, ad quam me intempeſtiuo forſan diuitiarum contemptu hæc ipſa ſtudia redegerũt, intereà aſpiro quotidie anhelo,& quãdiu amplius non datur, ipſa me ſpe tantæ rei & cogitatione conſolor, cuiuſquidam haud dubito quin excellentes illi viri quiq; alii iudicio pollent aliquod hîc ſpecimen coniectura facile conſequantur. Hæc porrò eſt, Homeri catena aurea

hoc cœli Opisq; matrimonium, hi Platonis annuli, hæc abstrusa in intimis naturæ adytis Philosophia. Quæquidem sapiẽtissimo atq; eruditissimo Franciæ Cancellario Michaeli Hospitali: quæ doctissimo Regis Archieleemosinario Iacobo Amioto, ac huiusmodi sublimibus animis ex veterũ philosophorum vatumq; monumẽtis animaduersa & perspecta esse possunt. Cuius adipiscendæ gratia norũt Democritum olim, Platonem, Pythagoram, Apollonium in Ægiptum ad Hermetis columnas, ad Brachmanes Gymnosophistasq; commigrasse. Norũt autẽ illi ex priscis scriptoribus quãta sit cautio adhibenda in mysteriis enuntiandis, si quid ego eorũ sum forte subodoratus, paucis, vt Hebræorũ vetus Cabala per manus tradebatur, in aurẽ præsens insusurrabo: cæteros sat erit admonuisse, ne verborum integumentis nudis immorentur, & sensum nos eis aliquem ex scriptorum similium institutis præbuisse: id est quum huiusmodi mysticos libros legent, scriptũ vt negligãt, sententiam eligant & consectentur: vt in legitimo statu Rhetorũ præceptis traditur, vt in legibus humanis factitandũ esse legis-

latores censuerunt, divinæ mentis captādā esse rationem: exemplo quodam sacri illius verbi, litera occidit, spiritus vivificat: & illius, lac parvulis, sapientiā inter perfectos Mysteriū (aiunt) secreto audi, tecū habeto, Vix amico quidem charissimo dixeris. Artes enim aliæ cunctæ vulgo iactantur, arcana hæc inter paucos planè clam narrantur, & licet sint verissima Reipublicæ tamen interest quodāmodo tacita teneri.

Lutetiæ Cal. Ianuar. Ann. M. D. Lxvii.

INDEX RERVM
ET VERBORVM SINGVLARIVM HVIVS OPERIS.

* *
*

F.

G.

H.

I.

Iliaſtes

M.

Q

R.

S

V.

CATALOGVS AVTORVM
Huius operis.

ERRORES ALIQVOT Insigniores Operarum.

Pagina 13. *linea* 24. *lege* anno M. D. XXV. 21. 6. *lege* præ æreis 49. 25. mercurio viuo, 79. 13. salis nitri 80. 5. mercurialis seua, 99. 14. eiusdem 154. 27. Archichirurgo, -in ædibus 202. *In contextu*, Lapis Phisicus. 299. *In contextu*, Syrtites Lapis. 307. 26. Augurellum in Auro. *In contextu*, *dele* In Auro. 376. 17. *lege*, Hæc ergo

Ad Memoriam.

Nimb 2. löffel vol [illegible] 3. löffel voll baumöhl 4. löff: rauten wasser 4. löff: [illegible] wasser v. ein laub gut laug, mische es alles untereinand bade dich alle monat j. v. thue es ein gantz jahr so behelst du alles was du hörest v. liesest. Aliud. Item

Nimb laug mit Rauten gemacht, v. wasche dein capitolium darmit dar, nach nimb 3. löffel voll rosen wasser ein hand vol salbey mische es untereinand wasche dein haubt damit. es ist gut.

Aliud.

Recipe gute laug v. wasche dein cap. damit hoc si factum, recipe 4. löff: Rosenwaß. 2. löff. Salbey wasser. 4. löff. poley wasser [illegible] mische es dar, bestreiche dein capit. damit. was du hörest behelstu.

Item

Recipe die gall von Rephun, schmier das schlaff wohl all monat einmahl, helfft wohl.

Krause haar zu machen.
Recipe attich wurtzel zerstoß es
zerreib sie mit baumöhl, schmier
damit die haar v. binde ein
kletten [illegible].

Leg pappeln in der laug.
Recipe Plantes wurtzel, brenne
sie zu pulver, mach ein laug da-
von, wasch d. kop: damit, es hilft.

Goldgelb haar zu machen.
Recipe große kletten wurtzel
die große bletter haben, wasch die
wurtzel rein, zerstoß sie, v.
thut sie in einer laug, da-
mit netze d. haar offte, laß
es selbst ertrucken werden.
diese salbe macht auch ein gut
[illegible]

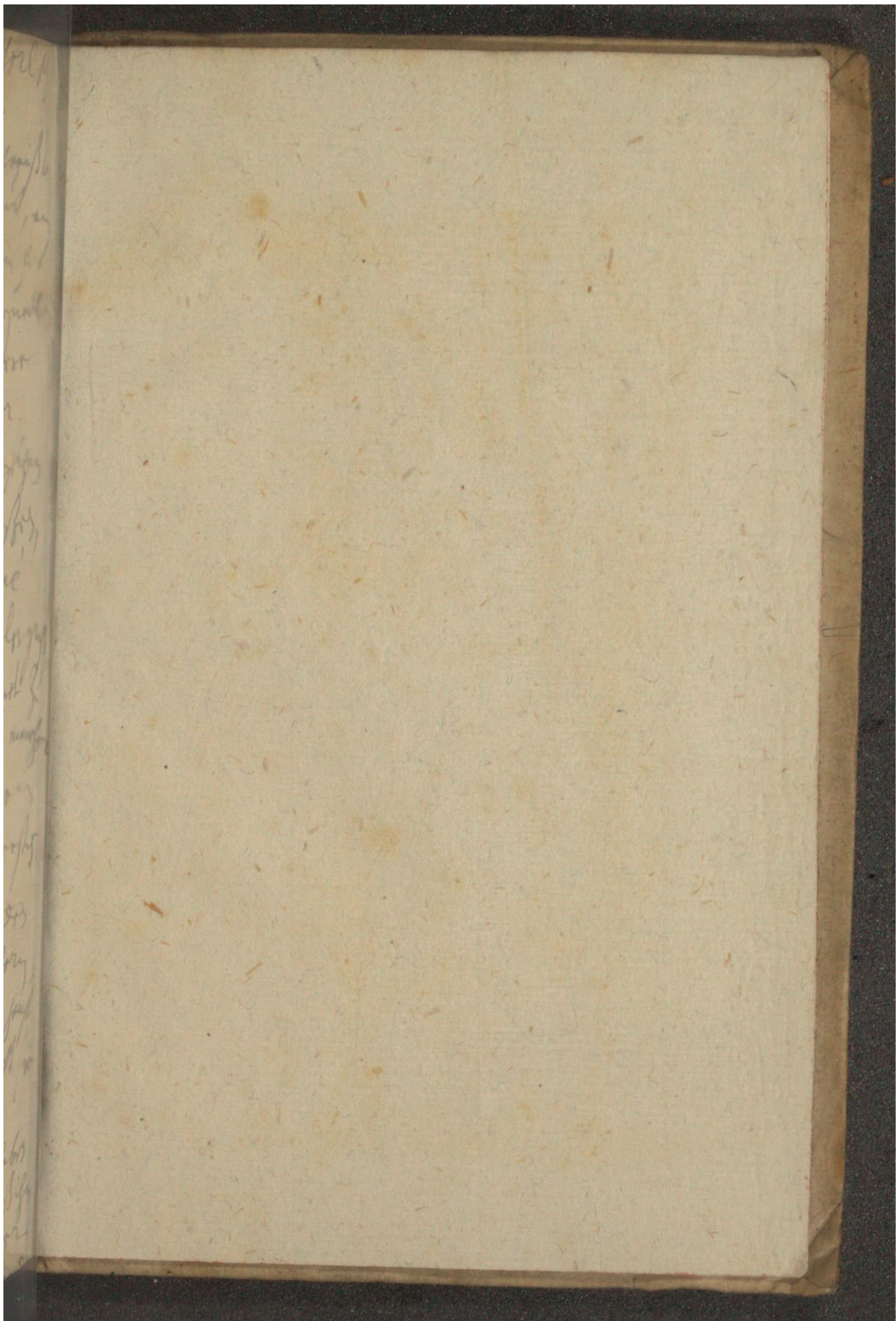
Kur d. Kirbe.
Recipe 3. gantze nelken, 3.
pfeffer körner, j. Ingwer ein
ein stückhin kalmus ein
zwiebel, ein zinlein zittwer
für 6. d. [illegible], zerstoß es alles
[illegible]

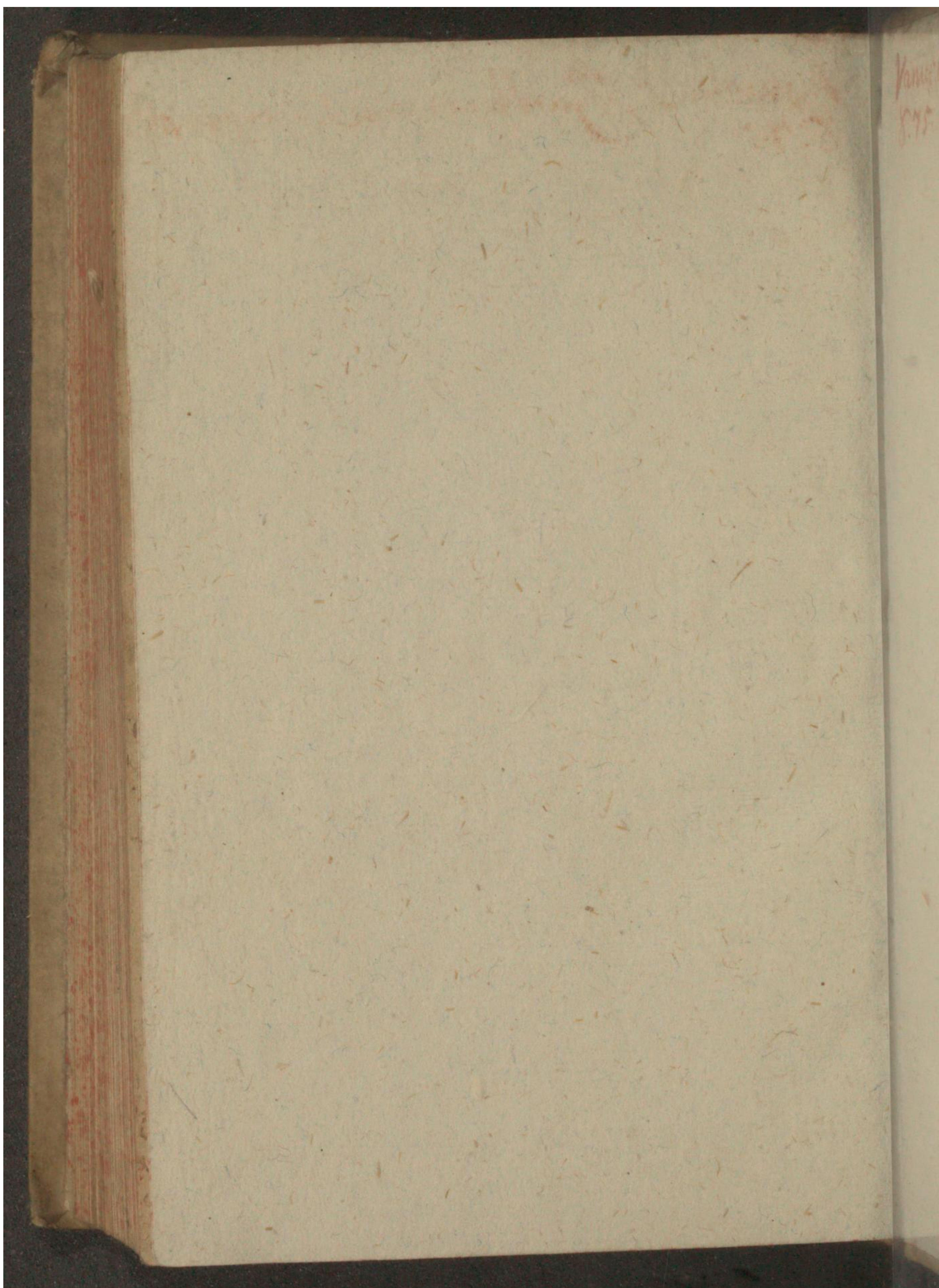
Ein pulver der manchfeltig
zu brauchen.

Ein quintlein gemachte weißlun, del zucker 2 lot calamus, ein quintlein enzian, ein lot braunes ingwer, ein quintlein zitwer, 1 handtvol durrer cardobenedicten bletter. dieses alles zusammen gethan, klein zu pulver zerstossen, von diesem pulver spricht einer halben haselnuß schale gross drucken eingenommen, dient zu der lung v. leber, auch für manicherlei gebrech im leib, für die [illegible] altern, et tempore pestis.

So man den safft auß den deutschen braun klauen bletern drucket, die har nach dem haupt zwag damit bestreich, macht sie krauß.

Der kleine gelbe sande haber [illegible] der durre [illegible], stoß ihn zu pulver, mit diesem pulver
[illegible] weiß v. [illegible]

Vanuchius, Pyrotechniae Scriptor
8.75